

รายงานการสัมมนาทางวิชาการ

เรื่อง

กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร

โดย

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ร่วมกับ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

27 กันยายน 2539

ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

ISBN 974-8027-84-8

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961117966

รายงานการสัมมนาทางวิชาการ

เรื่อง

กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร

โดย

คณะกรรมการสภาพัฒน์แห่งชาติ

สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ร่วมกับ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

27 กันยายน 2539

ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

ISBN 974-8027-84-8

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ขึ้น เมื่อวันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539 ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมของประเทศเพื่อนบ้านเปรียบเทียบกับของประเทศไทย เพื่อหาแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้าน การผลิตสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุด

รายงานการสัมมนาทางวิชาการนี้ ประกอบด้วยการบรรยายพิเศษและการอภิปรายกลุ่มโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการซักถามและเสนอแนะโดยผู้เข้าร่วมสัมมนา ทั้งนี้ จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาไปใช้ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการสัมมนาทางวิชาการนี้จะให้ประโยชน์ แก่หน่วยงานต่าง ๆ และผู้สนใจ "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" บ้างตามสมควร

(ดร.สุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์)

เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

คำปรารภ

ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ในครั้งนี้ นอกจากจะถูกนำมาใช้ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว ยังจะใช้ประกอบในการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้านและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอนาคตอีกด้วย จึงจะทำให้เกษตรกรไทยและประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุด

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา หวังว่ารายงานการสัมมนาทางวิชาการนี้ จะให้ประโยชน์กับหน่วยงาน นักวิชาการและผู้สนใจในการค้นคว้าและอ้างอิงเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยได้ระดับหนึ่ง

(ศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ อภาภิรม)

ประธานกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ

สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 โครงการและกำหนดการสัมมนาทางวิชาการ	1
1. โครงการสัมมนาทางวิชาการ	2
2. กำหนดการสัมมนาทางวิชาการ	5
ส่วนที่ 2 การเปิดการสัมมนา	8
1. คำกล่าวรายงานการสัมมนา	9
2. คำกล่าวเปิดการสัมมนา	11
ส่วนที่ 3 การบรรยายพิเศษเรื่อง อนาคตสินค้าเกษตรไทย ท่ามกลางความเจริญเติบโตของประเทศเพื่อนบ้าน ในยุคโลกาภิวัตน์	13
ส่วนที่ 4 การอภิปรายเรื่อง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจใน ภูมิภาคอาเซียนและประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง	36
ส่วนที่ 5 การอภิปรายเรื่อง นโยบายและแผนการผลิตสินค้า เกษตรและนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	96
ส่วนที่ 6 การอภิปรายเรื่อง ทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต	126
ส่วนที่ 7 การปิดการสัมมนา	157

	หน้า
ส่วนที่ 8 ภาคผนวก	160
1. คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์ และชีววิทยา	161
2. คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	162
3. หนังสือขอเชิญเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ : บุคคล	167
4. ใบตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ : บุคคล	168
5. หนังสือขอเชิญเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ : หน่วยงาน	169
6. ใบตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ : หน่วยงาน	170
7. แบบประวัติวิทยากร	171
8. แบบประวัติผู้ดำเนินการอภิปราย	172
9. รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา	173
10. คณะผู้จัดทำรายงานการสัมมนา	183
11. ผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดพิมพ์รายงานการสัมมนา	183
12. การเย็บเล่มเข้าปกรายงานการสัมมนา	183

* * * * *

ส่วนที่ 1

โครงการและกำหนดการสัมมนาทางวิชาการ

โครงการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร
จัดโดย
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
ร่วมกับ
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

1. หลักการและเหตุผล

ด้วยในปัจจุบันประเทศต่างๆ ในทุกภูมิภาคต่างก็มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากยิ่งขึ้น สำหรับประเทศในภูมิภาคอาเซียนและลุ่มแม่น้ำโขง ก็ได้มีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจขึ้นเช่นเดียวกัน เพื่อร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การพัฒนาระบบโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนากระบวนขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ให้เชื่อมต่อกันในภูมิภาค ดังนั้น การร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกันของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพสูงในการผลิตสินค้าเกษตรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ยังอยู่ในภาคการเกษตร อีกทั้งภาคการเกษตรยังเป็นแหล่งผลิตอาหารและวัตถุดิบ และเป็นแหล่งที่นำรายได้มาสู่ประเทศถึงปีละประมาณ 3.3 แสนล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 เพราะฉะนั้นหากมีการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรของไทยขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม สภาพดินฟ้าอากาศ ทรัพยากร ปัจจัยการผลิต ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างแท้จริง ในขณะเดียวกันประเทศเพื่อนบ้านก็ผลิตสินค้าเกษตรในส่วนที่เหมาะสมของแต่ละประเทศไป ซึ่งการดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมกันในการผลิตการจำหน่ายและการนำสินค้าเกษตรของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้มาใช้ประโยชน์ นอกจากจะมีผลโดยตรง

ที่ทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุดแล้ว ยังจะเป็นผลโดยอ้อมในการพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่ที่เป็นฐานของประเทศ ให้มีคุณภาพสูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับสถานการณ์การผลิตของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทย ต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ขึ้น โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นวิทยากรในการบรรยายพิเศษและการอภิปรายกลุ่ม เพื่อจะได้นำข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากการสัมมนามาใช้วางแผนผลิตสินค้าเกษตร ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการสัมมนา

- 2.1 เพื่อทราบศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมของประเทศเพื่อนบ้านเปรียบเทียบกับของประเทศไทย
- 2.2 เพื่อหาแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศไทย กับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการผลิตสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 2.3 เพื่อกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุด

3. วิธีการสัมมนา

- 3.1 บรรยายพิเศษและอภิปรายกลุ่มโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3.2 ซักถามและเสนอแนะ โดยผู้เข้าร่วมสัมมนา
- 3.3 สรุปผลการสัมมนา

4. ผู้เข้าร่วมสัมมนา

ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร ทั้งจากภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งสื่อมวลชนจำนวนประมาณ 150 คน

5. วันและสถานที่สัมมนา

5.1 วันสัมมนา วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539

5.2 สถานที่สัมมนา โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน
กรุงเทพมหานคร (ตรงข้ามสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับการสัมมนา

เพื่อนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสัมมนามาใช้วางแผนการผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้านและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจในอนาคต

7. ผู้รับผิดชอบการสัมมนา

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โทร. 579-9260 โทรสาร 579-9260

8. ค่าใช้จ่ายในการสัมมนา

ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการสัมมนาทางวิชาการ จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

*** **

กำหนดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร
วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539
ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 - 09.15 น. พิธีเปิดการสัมมนา
- กล่าวรายงานการจัดสัมมนา
โดย : ดร.สุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์
เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 - กล่าวเปิดการสัมมนา
โดย : ศ.ดร.อาณัติ อภาภิรม
ประธานกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
- 09.15 - 10.15 น. การบรรยายพิเศษเรื่อง "อนาคตสินค้าเกษตรไทยท่ามกลาง
ความเจริญเติบโตของประเทศเพื่อนบ้านในยุคโลกาภิวัตน์"
โดย : หม่อมราชวงศ์ ปรีดิยาธร เทวกุล
กรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออก และ
นำเข้าแห่งประเทศไทย
- 10.15 - 10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.30 - 12.00 น. การอภิปรายเรื่อง "ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาค
อาเซียนและประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขงด้านการค้าและ
การลงทุนของสินค้าเกษตร"

โดย : 1. นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ
ประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
กับประเทศเพื่อนบ้าน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

2. นายมนตรี คงตระกูลเทียน

รองกรรมการผู้จัดการใหญ่
บริษัทเจริญโภคภัณฑ์เม็ดเงิน จำกัด

ดำเนินการอภิปรายโดย : ศ.ดร.โสภิต ทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00- 14.45 น. การอภิปรายเรื่อง "นโยบายและแผนการผลิตสินค้าเกษตรและ
นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"

โดย : 1. ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหุศลชัย

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2. นายประดิษฐ์ พีระมาน

ประธานอำนวยการ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟลาวเวอร์ฟูดส์ จำกัด

3. ดร.อำพน กิตติอำพน

กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ดำเนินการอภิปรายโดย : รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

14.45 - 15.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง

15.00- 16.45น. การอภิปรายเรื่อง "ทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต"

โดย : 1. นางอัญชลี อุไรกุล

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2. นายธีรยุทธ กันตรัตนากุล

ผู้อำนวยการ เกษตรภาคพื้นอินโดจีน ไทยและพม่า

บริษัท มอนซานโต้ (ไทยแลนด์) จำกัด

3. นางสาวลีนา พงษ์พุกษา

ผู้อำนวยการกองวิจัยสินค้า

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ดำเนินการอภิปรายโดย : รศ.ดร.ศรัณย์ วรชนันจรรย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

16.45 - 17.00 น. การปิดการสัมมนา

โดย : ศ.ดร.ธีระ สุกตะบุตร

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ

สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

*** **

ส่วนที่ 2

การเปิดการสัมมนา

คำกล่าวรายงานการสัมมนา
ของ
ดร.สุวิทย์ วิบุลย์เศรษฐ์
เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร
วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539 เวลา 09.00 น.
ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

เรียน ท่านประธานกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ผมในนามของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พร้อมทั้งผู้เข้าร่วมสัมมนา รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ท่านประธานกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ในวันนี้

ด้วยในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในทุกภูมิภาค ต่างก็มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และกลุ่มแม่น้ำโขง ก็ได้มีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจขึ้นเช่นเดียวกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์มากที่สุดต่อประชากรของประเทศในภูมิภาคนี้ ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ประกอบอาชีพทางการเกษตรจำเป็นจะต้องร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการผลิต การแปรรูป การจำหน่าย และการใช้ประโยชน์สินค้าเกษตร นอกจากจะมีผลโดยตรงที่ทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุดแล้ว ยังจะมีผลทางอ้อมในการพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่ที่เป็นฐานของประเทศ ให้มีคุณภาพสูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตร-
ศาสตร์และชีววิทยา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับ
สถานการณ์การผลิตของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงได้ร่วมกับสำนักงานคณะ-
กรรมการวิจัยแห่งชาติ จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศ
เพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมของประเทศ
เพื่อนบ้านเปรียบเทียบกับของประเทศไทย
2. เพื่อหาแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
3. เพื่อกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับผล
ตอบแทนสูงสุด

สำหรับวิธีการสัมมนาประกอบด้วย การบรรยายพิเศษและการอภิปรายกลุ่ม
โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การซักถามและเสนอแนะโดยผู้เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งสรุปผล
การสัมมนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตรที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับ
ผลตอบแทนสูงสุด ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักวิจัย
เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร ทั้งจากภาครัฐบาลและเอกชน
รวมทั้งสื่อมวลชนจำนวนประมาณ 150 คน ซึ่งในการจัดการสัมมนาครั้งนี้ สำนักงานคณะ-
กรรมการวิจัยแห่งชาติได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากบริษัท เอเชียสมาเก็ตติ้ง เซอร์วิส จำกัด

บัดนี้ ถึงเวลาอันเป็นมงคลแล้ว จึงขอเรียนเชิญท่านประธานกรรมการสภา-
วิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา ได้กรุณากล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร"
ต่อไป

* * * * *

คำกล่าวเปิดการสัมมนา
ของ
ศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ อาภาภิรม
ประธานกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
ในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร
วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539 เวลา 09.00 น.
ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักวิจัย เกษตรกร
และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานเปิดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ใน
วันนี้

ตามที่ท่านเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้รายงานมา ประเทศใน
ภูมิภาคอาเซียนและลุ่มแม่น้ำโขง ได้มีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจขึ้นเช่นเดียวกันกับ
ประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่คณะกรรมการ
สภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่ง
ชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ของประเทศไทยในการวางแผนผลิต
สินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม สภาพดินฟ้าอากาศ ทรัพยากร ปัจจัยการผลิตและ
เทคโนโลยีการเกษตรที่มีอยู่ รวมตลอดทั้งมีความสัมพันธ์กับการผลิตของประเทศเพื่อน
บ้านด้วย

ผมหวังว่าการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" นี้ นอกจากจะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมมนามาใช้วางแผนผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว ยังจะต้องผลิตให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้านและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอนาคตอีกด้วย

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ได้ดำเนินการจัดการสัมมนาครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านที่มีส่วนในการกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร ที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งขอขอบคุณต่อ บริษัทเอเชียเน มาร์เก็ตติ้ง เซอร์วิส จำกัด ที่ได้ให้การสนับสนุนในการจัดสัมมนาครั้งนี้อย่างยิ่ง

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" และขอให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และขอให้ทุกท่านมีพลังความคิด พลังใจ และพลังกายที่ดี เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพสืบต่อไป

*** **

ส่วนที่ 3

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง

อนาคตสินค้าเกษตรไทยท่ามกลางความเจริญเติบโต
ของประเทศเพื่อนบ้านในยุคโลกาภิวัตน์

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง

อนาคตสินค้าเกษตรไทยท่ามกลางความเจริญเติบโตของประเทศเพื่อนบ้าน
ในยุคโลกาภิวัตน์

ผู้บรรยายพิเศษ : หม่อมราชวงศ์ ปรีดิยาธร เทวกุล
กรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า
แห่งประเทศไทย

สวัสดิศรัับท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน สำหรับหัวข้อบรรยายในวันนี้เขียนว่า "อนาคตสินค้าเกษตรไทยท่ามกลางความเจริญเติบโตของประเทศเพื่อนบ้านในยุคโลกาภิวัตน์" ตามธรรมดาผมไปบรรยายที่ไหนไม่เคยออกตัวเลยครับ แต่หัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคยนักครับ บังเอิญผมเคยไปบรรยายอยู่ครั้งหนึ่งในแง่ของการตลาดผู้ฟังก็เลยชอบกันครับ ตอนเด็กๆ ผมยังจำได้ถ้าถามว่าต้นสนกับออกว่ารู้จักครับ แต่ถ้าถามว่าต้นไหนต้นปาล์ม ต้นไหนต้นมะพร้าว ผมซ้กจะแยกไม่ออกเลยยิ่งพวกพืชใบเลี้ยงคู่ยิ่งดูไม่ออกเลยครับ แต่จะรู้เฉพาะที่กินอยู่บ่อยๆเช่น มะม่วง เป็นต้น

ในวันนี้ ผมจะพูดจากประสบการณ์ทางด้านการตลาดของสินค้าเกษตรกับประสบการณ์การเจริญเติบโตของประเทศเพื่อนบ้านที่เขากำลังเจริญเติบโตไปในลักษณะอย่างไร เขาพึ่งพาสินค้าอะไรในการเติบโต โดยนำมาประกอบเป็นเรื่องเพื่อที่จะให้เป็นข้อมูลสำหรับท่านที่จะไปคิดไปวางแผนต่อไป เป็นลักษณะอย่างนี้มากกว่า ผมจะไม่สามารถบอกข้อมูลว่าสินค้าชนิดไหนต้นทุนจะต่ำหรือสูง แต่ถ้าจะเทียบกับต่างประเทศก็พอจะเปรียบเทียบให้ฟังได้นะครับ ดังนี้

ประการแรก เรากำลังจะพูดว่าอนาคตสินค้าเกษตรของไทยท่ามกลางความเจริญของประเทศเพื่อนบ้านนั้น สำหรับประเทศเพื่อนบ้านเราก็จะขอขีดวงให้จำกัดสักนิดหนึ่งว่า เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นประเทศเศรษฐกิจเปิดใหม่ ซึ่งแต่เดิมเป็นระบบสังคมนิยมจากระบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจเปิดใหม่ และสิ่งที่เขาหันมาใช้คือ ระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งเขาใช้ "ราคา" เป็นตัวกำหนด ใช้เศรษฐกิจเสรีซึ่งให้เอกชนเข้าไปดำเนินการเข้าไปลงทุน ไม่ว่าจะเป็นเอกชนต่างประเทศหรือในประเทศก็ตาม และกิจการลงทุนไม่ได้จำกัดเฉพาะกิจการอุตสาหกรรมเท่านั้น ยอมแม้กระทั่งกิจการที่เป็นเกษตรก็ยอมรับ แต่เขาเองก็พัฒนาเท่าที่เขามีความสามารถพัฒนาของเขาได้ในแง่ของสินค้าเกษตร

ประการที่สอง ลักษณะของประเทศเปิดใหม่เหล่านี้ คือ เขาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาส่งออก สินค้าอะไรก็ตามที่เขาพอจะส่งออกได้เขาก็จะส่งออกเพราะเขาต้องการเงินตราต่างประเทศเพื่อนำไปพัฒนาประเทศ ไปซื้อเครื่องจักรกลและสินค้าต่างประ-เทศในการพัฒนาประเทศนั้นคือ สิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา ตัวอย่างเช่น ประเทศเวียดนาม จากเดิมที่เคยผลิตแค่เพียงพอใช้ภายในประเทศเท่านั้น แต่ปัจจุบันก็หันมาผลิตเพื่อส่งออกแล้วบางปีสามารถส่งข้าวออกได้ 1-2 ล้านตัน และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างแน่นอน เพราะในปีหนึ่ง ๆ เขาสามารถผลิตได้ 2-3 crops ทั่วประเทศ ส่วนบางพื้นที่โดยเฉพาะภาคกลางซึ่งเป็นที่ลุ่มเขาสามารถผลิตได้ถึง 3 crops เพราะฉะนั้น ภาพนี้คือ สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นจริงและเขาใช้ข้าวเป็นสินค้าส่งออกเพื่อนำรายได้เข้าประเทศ นอกจากข้าวแล้วยังมีสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม คือ กาแฟ ใบชา ประเทศพม่าในปัจจุบันนี้ก็ผลิตข้าวได้บ้างสำหรับการส่งออก ภายหลังจากปลูกพอกินได้แล้ว และเขาก็กำลังมองไปดูสินค้าเกษตรชนิดอื่นอีก ซึ่งเขาจะสามารถผลิตได้ก็คือ อ้อย ซึ่งจะปลูกเพื่อป้อนโรงงานน้ำตาล สิ่งเหล่านี้กำลังเกิดขึ้น ผมพูดเพื่อให้เห็นภาพคร่าว ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นประเทศจีนก็หันมาเลี้ยงไก่ โดยผลิตออกมาเป็นคู่แข่งกับประเทศไทย คำถามก็คือว่า ต่อไปเราจะวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรของเราอย่างไร เพื่อให้อยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันและกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

ผมอยากจะทิ้งประเด็นไว้ตรงนี้ก่อนว่า ประเทศเพื่อนบ้านของเราเป็นประเทศระบบเศรษฐกิจเปิดใหม่และกำลังใช้สินค้าเกษตรเป็นตัวทำรายได้จากการส่งออก เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ และสินค้าเกษตรที่เขาทำอยู่นั้นเป็นสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ ซึ่งประเทศเหล่านี้มีต้นทุนทางเศรษฐกิจต่ำกว่าเราเพราะว่ามาตรฐานการครองชีพยังต่ำ ค่าครองชีพต่ำ ค่าแรงของคนก็ต่ำถึงแม้ว่าเราจะบอกว่าค่าแรงในท้องไร่ท้องนา นั้นไม่ได้คิดค่าแรง แต่จริง ๆ แล้วมีค่าแรงปนอยู่ ค่าแรงต่ำ ค่าเช่าก็ต่ำ ทุกอย่างต่ำกว่าประเทศเราหมด มาตรฐานการครองชีพหลายอย่างที่ต่ำ ทำให้ทุกคนพอใจ เพียงแต่ว่าปลูกเพื่อให้เกิดผลิตผลก็เพียงพอเท่านั้นเอง นั่นคือทำไมต้นทุนเขาจึงต่ำกว่าเรา ในขณะที่ประเทศเหล่านี้กำลังผลิตสินค้าคุณภาพต่ำเท่าที่เขาจะผลิตได้ขึ้นมา ขณะเดียวกันเราก็เผชิญกับการแข่งขันกับประเทศที่เก่งกว่าและเจริญกว่า ในการผลิตสินค้าเกษตรอยู่หลายรายการ ยกตัวอย่าง :

ข้าวเกรดต่ำ เราเผชิญการแข่งขันจากประเทศเวียดนาม ปากีสถาน แต่ข้าวเกรดสูงเราก็เผชิญการแข่งขันกับสหรัฐอเมริกา แต่ยังโชคดีที่ข้าวเกรดสูงของเรายังมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า

ถั่วเหลือง เราเผชิญการแข่งขันกับประเทศสหรัฐอเมริกาแน่นอน เพราะเทคโนโลยีการผลิตของเขานั้น สามารถผลิตถั่วเหลืองได้ในราคาต้นทุนที่ถูกกว่าของเรา โดยเฉลี่ยแล้วถูกกว่าประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์

ปาล์มน้ำมัน เห็นได้ชัดเลยว่าคู่แข่งที่สำคัญคือ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมาเลเซียนั้นผลิตปาล์มน้ำมัน ต้นทุนที่ซื้อจากรัฐจะถูกกว่าของไทยเรา 20 เปอร์เซ็นต์ และถ้าเป็นน้ำมันปาล์มแล้วต้นทุนเขาถูกถึง 30-40 เปอร์เซ็นต์ แต่ที่เรายังพอผลิตถั่วเหลืองและน้ำมันปาล์มอยู่ได้นั้นเป็นเพราะเรามีมาตรการห้ามนำเข้าที่ช่วยอยู่เท่านั้นเอง แต่มาตรการห้ามนำเข้าอย่างนี้เป็นสิ่งไม่ถาวร เพราะในที่สุดนั้นจะต้องเปลี่ยนเป็นมาตรการภาษีนำเข้าแทน เรื่องนี้เป็นไปตามข้อตกลงของ WTO แล้วจากมาตรการห้ามนำเข้ามาเป็นมาตรการภาษีนำเข้าซึ่งสูงนั้นจะต้องทยอยลดลงจนหมดในที่สุด และที่ทารุณที่สุดก็คือกรณีของน้ำมันปาล์มนั่นเอง เพราะเป็นสินค้าใน AFTA คู่แข่งของเราอยู่ใน AFTA คือ ประเทศ

มาเลเซีย ในที่สุดปี 2003 ภาษีจะเหลือ 0-5 เปอร์เซ็นต์ ผมเชื่อว่าตอนนั้นคงเป็น 0 เปอร์เซ็นต์ และตอนนั้นสินค้าของเราต้นทุนแพงกว่าแล้วอย่างน้อยน้ำมันปาล์มจะอยู่ได้อย่างไร เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ต้องคิดมาก ส่วนถั่วเหลืองถึงแม้ว่าคู่แข่งจะไม่อยู่ใน AFTA แต่คู่แข่งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ อีกที่ผลิตได้ถูกกว่าเรา ดังนั้นในระยะยาว ซึ่งตามกฎหมายการค้าของโลกเราจะต้องลดภาษีขาเข้าลงไปเรื่อย ๆ จนถึงจุดหนึ่งซึ่งสู้เขาไม่ได้ พี่ผลเหล่านั้นก็จะถูกพืชผลจากต่างประเทศเข้ามาตีถึงในบ้าน นี่คือนิสัยที่กำลังจะเกิดขึ้น

มันสำปะหลัง นอกจากสินค้าส่งออกบางอย่างที่ยังเคยได้ตลาดมานั้น ไม่ใช่เพราะความได้เปรียบจากต้นทุนการผลิต จริง ๆ แล้วเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น มันสำปะหลัง และมันสำปะหลังอัดเม็ด เราไม่ได้เปรียบจากต้นทุนการผลิตนะครับ แต่เราได้เปรียบจากการเจรจาในอดีตของข้าราชการเก่ง ๆ ของเรานั้นเอง จนได้ favor ทางภาษีมา ผมไม่ขอพูดไปในรายละเอียด แต่ในอดีตเราเจรจาได้เก่งมากจนได้ favor ทางภาษีของมันสำปะหลังที่เข้าไปขายในตลาดยุโรป เมื่อเทียบกับสินค้าคู่แข่งจากประเทศอื่น สินค้าเกษตรที่นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันแล้ว เราก็ได้ประโยชน์จากนโยบายอุดหนุนราคาสินค้าเกษตรของคู่แข่งของเราในยุโรปนั่นเอง แต่ครั้งมาถึงยุคโลกาภิวัตน์จะต้องมีการเลิกอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศที่เป็นคู่แข่งของเรา และจะต้องเลิกกีดกันทุกรูปแบบ favor ภาษีที่เราเคยได้เขาก็จะต้องให้ favor ทางภาษีนั่นแก่คู่แข่งของเรา และในที่สุดสินค้าที่เราเคยชนะตลาดมาด้วยการบิดเบี้ยวของสภาวะกลไกต่าง ๆ ที่เกิดจากความสามารภในการไปเจรจามาได้ ในที่สุด favor และสิ่งที่เป็นประโยชน์เหล่านั้นก็จะหมดไป และ WTO ก็จะเข้ามาเต็มรูปแบบมากขึ้น สิ่งที่เราจะเหลือแข่งขันได้ก็ตรงที่คุณภาพและต้นทุนแท้ ๆ

ผมพูดมาทั้งหมดนี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าสินค้าใด ๆ เมื่อ AFTA เกิดขึ้นเต็มรูปแบบ เมื่อ WTO เกิดขึ้นเต็มรูปแบบ สินค้าชนิดใดก็ตามซึ่งมีต้นทุนสูงก็จะสู้เขาไม่ได้ก็จะแพ้ไปในตลาด เป็นสิ่งที่สภาวิจัยแห่งชาติ หรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะไปคิดต่อไปก็ได้ ต้องวางแผนนะครับ

สำหรับสินค้าที่จะอยู่ได้ในตลาดต่อไปนั้น จะต้องอยู่ได้ด้วย 2 ปัจจัยคือ ต้นทุนต่ำกว่า หรือ คุณภาพที่สูงกว่า สินค้าบางอย่างของเราสามารถคงต้นทุนต่ำอยู่ได้ แต่บางอย่างเราไม่สามารถทำให้ต้นทุนต่ำกว่าประเทศเวียดนาม ต่ำกว่าประเทศพม่าได้เพราะฉะนั้นเราจะต้องหันไปผลิตสินค้าอื่นที่คุณภาพสูงกว่า เท่าที่ผมบรรยายมาทั้งหมดแล้วนั้น ผมอยากจะขอขมวดนิคิดหนึ่งว่า ขณะนี้สินค้าเกษตรซึ่งผมเชื่อว่าในด้านส่งออกในที่สุดจะมีปัญหาอยู่ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พืชเศรษฐกิจที่ผลิตเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าที่ผลิตได้ในต่างประเทศ แต่ในปัจจุบันที่เรายังผลิตได้เป็นเพราะระบบมาตรการกีดกันหรือคุ้มครองทางการค้า คือ ภาษีนำเข้านั่นเอง สินค้าเหล่านี้ ได้แก่ ถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม กระเทียม ในส่วนของกระเทียมนั้นถ้าหากว่าเราไม่มีมาตรการห้ามนำเข้าเราคงอยู่ไม่ได้สำหรับเกษตรกรไทย และก็อื่น ๆ อีก ขอฝากท่านไปคิดด้วยในที่สุด GATT หรือ WTO ก็จะทำให้ขึ้นเต็มรูปแบบ สินค้าเหล่านี้จะต้องลดจากห้ามนำเข้ามาเป็นภาษีและจะต้องทยอยลดภาษีลงไป AFTA จะต้องเหลือ 0 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2003 เขาบอกว่าจะเหลือ 0-5 เปอร์เซ็นต์ แต่ผมว่าจะเหลือ 0 เปอร์เซ็นต์ เพราะมีประชุมเมื่อไรประชาคมทุกชาติจะมีข้อเสนอใหม่ ๆ ขึ้นมาในที่สุดก็จะเหลือ 0 เปอร์เซ็นต์ จริง ๆ สินค้าเหล่านี้จะถูกสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาตีถึงในประเทศของเรา ซึ่งจะอยู่ได้อย่างไร เช่น น้ำมันปาล์มซึ่งจะกระทบถึงเกษตรกรเป็นจำนวนแสนคน

กลุ่มที่ 2 พืชเศรษฐกิจที่ส่งออกและได้ตลาดมาด้วยต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า เช่น ข้าวเกรดต่ำ ผมพูดถึงข้าวเกรดต่ำไม่ใช่ข้าวหอมมะลิ อ้อย ใบบายาบส สับปะรด ก็เช่นกัน ซึ่งสินค้าเหล่านี้เราได้ตลาดเพราะต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าและสินค้าเหล่านี้ปลุกง่าย เลียนแบบง่ายใครปลูกก็ได้ สำหรับสินค้าเกรดต่ำหรือคุณภาพต่ำ ในประเทศเศรษฐกิจเปิดใหม่เขาจะหีบของเหล่านั้นมาปลูกทันที ใครที่ผลิตอยู่แล้ว เช่น ข้าวเขาก็จะเร่งผลิตเพื่อที่จะแข่งขันหาเงินเข้าประเทศ ซึ่งก็จะตีตลาดของเราแน่นอน ถ้าเราไม่ดำเนินการให้ดี เดี่ยวเราจะพูดถึงว่าจะดำเนินการอย่างไร

ข้าวเกร็ดดำนั้น ประเทศเวียดนาม ปากีสถาน พม่า ก็กำลังเร่งการผลิต ส่วน ไบยาซูบประเทศจีนก็กำลังผลิตและได้ผลิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งขณะนี้ โรงบ่มไบยาซูบในประเทศไทยกำลังหันไปสร้างโรงบ่มในประเทศจีนแล้ว ส่วนประเทศพม่าก็กำลังดูเรื่องการปลูกอ้อย และบางคนก็กำลังจะนำอ้อยไปปลูกในประเทศเวียดนามและก็ลงทุนตั้งโรงงานน้ำตาลในเวียดนามด้วย ไบชาก็นำไปปลูกในประเทศลาวแล้ว ไบชากับกาแฟก็ไปสู่ประเทศเวียดนาม นี่คือนี่ที่กำลังเกิดขึ้นสิ่งใดที่ผลิตง่าย ต้นทุนต่ำ สิ่งเหล่านี้เรากำลังถูกตีแน่นอน และค่อย ๆ เกิดขึ้นตอนนี้ยังไม่รุนแรง แต่ถ้า 5 ปี ต่อไปข้างหน้าจะรุนแรงมากขึ้น

กลุ่มที่ 3 พืชเศรษฐกิจที่ส่งออกด้วยต้นทุนการผลิตที่ไม่ได้ต่ำกว่าของต่างชาติ
เช่น กาแฟนั้นต้นทุนการผลิตของเราไม่ได้ต่ำกว่าของต่างชาติ แต่ว่าเราใช้มาตรการเอาเงินไปอุดหนุนไปช่วยเหลือกันไว้ แต่อีกหน่อยมาตรการนี้จะใช้ไม่ได้ เพราะ WTO เกิดเต็มที่ AFTA และ APEC ก็ยึด WTO เป็นหลักในที่สุด และเมื่อไปถึงจุดนั้นแล้วอยากจะถามว่าถ้าถึงวันนั้นใครจะช่วยเหลือชาวไร่กาแฟ

ทั้ง 3 กลุ่ม ที่กล่าวมาข้างต้นผมขอทิ้งประเด็นไว้ตรงนี้ก่อน คำถามก็คือว่า แล้วเราจะกำหนดแนวทางการผลิตสินค้าเกษตรต่อไปอย่างไรจึงจะอยู่รอดและเติบโตต่อไปได้ อันนั้นเป็นปัญหาของชาติจริง ๆ ผมอยากให้สภาวิจัยแห่งชาติ หรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์คิดอย่างจริงจัง เพราะปัญหาจะเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน และผมขอยืนยันว่าโลกยุคใหม่จะเป็นโลกยุคของการแข่งขันเสรีมากยิ่งขึ้น มาตรการคุ้มครองและกีดกันการค้าจะต้องถูกยกเลิกให้หมดในเวลา 10 ปี เวลา 10 ปีนี้ไม่มากเลยถ้าหากเราคิดจะตั้งตัวเพื่อรับกับสถานการณ์ในอนาคตก็คงจะทัน และจะมีคู่แข่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นด้วยต้นทุนที่ต่ำ สินค้าใดที่มีต้นทุนต่ำ ปลูกง่าย ผลิตง่าย นั่นคือสิ่งที่เราจะต้องเตรียมแผนที่จะต่อสู้ต่อไป ไม่ใช่บอกให้เลิกนะครับ

ปัจจัยของการอยู่รอดอยู่ที่ 2 ตัว คือ คุณภาพ และต้นทุนที่ต่ำ สินค้าใดที่ส่งออกอยู่แล้ว และมี competitiveness คือ มีคุณภาพเหนือกว่าเขาหรือต้นทุนต่ำกว่า ถ้าสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ก็ต้องส่งเสริมให้ผลิตต่อไป ยกตัวอย่างข้าวหอมมะลิ เป็น

สินค้าที่มี competitiveness ทั้งที่ต้นทุนแพงกว่า ของเวียดนาม แต่ด้วยความเป็นหอมมะลิ ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อดำนำไปใช้ขายได้ ใช้เป็นจุดขายได้ สิ่งเหล่านี้เราเรียกว่า competitiveness เป็นจุดที่เราจะใช้ไปแข่งขันกับเขาได้ จึงเป็นสิ่งที่เราต้องจับเอาไว้ เพราะเราทำได้คนเดียว และต้องส่งเสริมต่อไป สินค้าใดที่เคยได้เปรียบในเรื่องของต้นทุนการผลิต และต่อมา เศรษฐกิจของเราเจริญและต้นทุนสูงขึ้นชาวนาทุกคนมีความต้องการในการมีชีวิตอยู่มากขึ้น ตามความเจริญของเศรษฐกิจ เขาไม่ได้อยู่ได้โดยมีแค่เสื้อผ้าและยารักษาโรคเท่านั้น เดียวนี้ชาวนาจะต้องมีวิทยุ มีโทรทัศน์ อันนี้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับชีวิตมากขึ้น และบางพื้นที่เกษตรกรจะต้องมีรถจักรยานยนต์ใช้ด้วย ดังนั้นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ก็จะต้องเพิ่มขึ้นตามความเจริญของประเทศ ผลก็คือต้นทุนเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นสินค้าใดซึ่งเคยได้เปรียบในเรื่องต้นทุนการผลิต และต่อมาเมื่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้นประกอบกับประเทศเปิดใหม่กำลังหันมาผลิตสิ่งนั้นด้วย เราจะต้องเผชิญกับความจริงและหาทางไม่ให้เสียตลาดไปทั้งหมดคือ ต้องเผชิญความจริงและพยายามไม่ให้เสียตลาดทั้งหมด ถ้าเสียก็เสียบ้าง ผมทิ้งประเด็นไว้ตรงนี้แล้วค่อยมาคุยกันต่อว่าจะทำอย่างไร

ในกลุ่มที่ 2 คือมีคู่แข่งเกิดขึ้นแน่นอนและต้นทุนเขาค่ากว่าทำอย่างไรจะทำให้ไม่เสียตลาดไปทั้งหมด ต่อไปสินค้าเกษตรใดที่คุณภาพไม่ดีพอและต้นทุนยังสูงกว่า ก็ต้องดูว่าทำอย่างไรจะทำให้มีคุณภาพดีขึ้นและต้นทุนลดลงพอจะสู้กับคู่แข่งได้ ยกตัวอย่างปาล์มน้ำมัน คือ ต้นทุนการผลิตเราสูงกว่าคู่แข่งและคุณภาพก็ยังสู้เขาไม่ได้คือ yield ของน้ำมันปาล์มนั้นสู้เขาไม่ได้ ทำอย่างไรครับ ผมทราบว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์เราก็มีผู้เชี่ยวชาญเหมือนกัน ดังนั้นเราต้องมาดูว่าทำอย่างไรถึงจะผลิตได้ต้นทุนไม่แพ้ประเทศมาเลเซีย ถั่วเหลืองก็ต้องดูว่าทำอย่างไรถึงจะผลิตได้ในราคาต้นทุนไม่แพ้ประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้าทำได้ก็ต้องทำและสู้ต่อไป ถ้าทำไม่ได้ต้องคิดเหมือนกันว่าจะทำอย่างไร สำหรับสินค้าเกษตรใดที่มีคุณภาพดีและต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักในตลาดโลกก็มีความจำเป็นต้องแนะนำเข้าสู่ตลาดเพื่อสร้างให้เป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ นี่คือน่าคิดที่สุด ที่นี้เรามาคูทีละรายการนะครับ

1. ข้าว ข้าวหอมมะลิเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและส่งออกได้ ยอดส่งออกกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ เป็นข้าวหอมมะลิ เป็นสินค้าตัวเดียวที่เราชนะซึ่งเราต้องส่งเสริมการขาย สินค้าตัวนี้ให้มากเพราะไม่มีใครผลิตข้าวหอมมะลิได้เหมือนเรา ประเทศคู่แข่งของเราคือ เวียดนาม ปากีสถาน ผลิตไม่ได้เป็น know-how พิเศษเลียนแบบไม่ได้ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ผลิตไม่ได้ มันเป็นความต่างซึ่งขายได้ กินได้ คนชอบรับประทาน สามารถใช้เป็นจุดขายได้ต่อไป

ข้าวเกรดต่ำ ข้าวเกรดต่ำนั้นตลาดจะถูกตีอยู่เรื่อย และมีคู่แข่งกัน ทำอย่างไรเราถึงจะไม่เสียตลาดไปแต่ผมคิดว่าเรามีหนทาง แต่ต้องมีการวางแผนและให้เป็นแผนของชาติจริง ๆ เราจะต้องเอากลยุทธ์ทางการค้าเข้าเสริม อันนี้ใช้ได้เฉพาะข้าว เราขายข้าวได้ 5-6 ล้านตัน ประเทศเวียดนามขายได้ 2 ล้านตัน ลองนึกภาพดูซิครับว่าเราได้เปรียบอะไรต่อประเทศเวียดนาม ข้าวหอมมะลิได้เปรียบ ข้าวเกรดต่ำไม่ได้เปรียบ เรามีเงินแต่ประเทศเวียดนามยังขาดเงินที่จะหมุนเวียนทางการค้า ลองนึกภาพว่าถ้าพ่อค้าไทยไม่หยุดเพียงแต่ว่าผลิตข้าวไทยแล้วขายข้าวไทย แต่จะผลิตข้าวไทยและขายข้าวไทย แล้วก็ซื้อข้าวต่างประเทศด้วย ไม่ว่าจะเป็ปากีสถานหรือเวียดนามก็ตาม ซื้อเข้ามาแล้วขายไปยังตลาดโลกด้วย กลุ่มพ่อค้าไทยจะกุมการค้าตลาดข้าวโลกมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ไว้ในมือด้วยซ้ำไปถ้าดึงประเทศปากีสถานเข้าด้วย ทั้งนี้เฉพาะประเทศเวียดนามกับไทยรวมกันแล้วเป็น 50 เปอร์เซ็นต์ ผู้ค้าข้าวใดก็ตามที่สามารถถึงการค้า การขายข้าวของโลกมาไว้ในมือได้เกินกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ผู้ค้าข้าวคนนั้น จะควบคุมตลาดข้าวของโลกได้ และควบคุมกลไกการขายข้าวของโลกได้ทั้งหมดเลยซึ่งเป็นสิ่งที่น่าจะทำได้

ในอดีตเราใช้น้ำมันเชื้อเพลิงราคาถูก ผมจำได้ราคาลิตรละ 2 บาทกว่า แต่เดี๋ยวนี้วันดีคืนดีพวกอาหรับก็รวมตัวกันแล้วก็ประกาศขึ้นราคาน้ำมัน ถามว่าแล้วต้นทุนการผลิตของเขาเพิ่มขึ้นไหม ผมว่าไม่เพิ่มครับแต่มันใช้กลไกทางการค้าในการขึ้นราคาเช่นเดียวกับข้าว ดูให้ลึก ๆ เอะเราสามารถทำได้นะครับ ข้าวของประเทศเวียดนามจะเกี่ยวเกี่ยวเดือนธันวาคม ซึ่งตรงกับข้าวของประเทศไทยเรา เพราะเป็นประเทศในโซนเดียวกัน ตอนข้าวของเวียดนามออกแต่เขาไม่มีโกดังเก็บพอเพียง เวียดนามไม่มีทั้ง facility ในเรื่องโกดัง

ในประเทศเพียงพอ เพราะฉะนั้น พอผลผลิตออกมาก็ต้องรีบส่งออก คนที่ซื้อข้าวของเวียดนามคือ broker ในยุโรปเพื่อไปขายต่อ ทำไมเราไม่เป็น broker เสียเอง แล้วซื้อข้าวแข่งกับ broker ยุโรป โดยให้ราคาสูงกว่าด้วย ส่วนข้าวไทยนั้นเก็บเอาไว้ก่อนเพราะเรามีโกดัง ให้เก็บเอาไว้สัก 3 เดือน ตลาดไหนต้องการข้าวเกรดต่ำให้เอาข้าวประเทศเวียดนามส่งให้ ส่วนข้าวไทยก็เก็บไว้ขายทีหลัง เก็บไว้สัก 3 เดือน ราคา ก็จะสูงด้วย ฉะนั้นตรงนี้จึงเป็นแผนใหญ่ที่ต้องคิดนะครับ ประเทศญี่ปุ่นใช้แผนนี้ตลอด ถ้าหากว่าเราสามารถซื้อข้าวจากประเทศหนึ่ง แล้วไปป้อนตลาดของอีกประเทศหนึ่งตามเกรดที่ประเทศนั้น ต้องการ แล้วเราเก็บข้าวดี ๆ หรือข้าวเกรดต่ำเอาไว้ก่อน เราส่งข้าวเฉพาะตลาดที่ต้องการข้าวดี ในที่สุดเราจะคุมตลาดได้หมด นี่คือประเด็นที่ว่าทำอย่างไรเราถึงจะอยู่ได้ และยังอยู่ได้แน่ถ้าทำจริง ๆ ในขณะนี้ก็ได้มีพ่อค้าไทยเริ่มทำกันแล้วนะครับ แต่ทำเงียบ ๆ ถามว่าประเทศเวียดนามจะว่าอะไรไหม เขาไม่ว่าหรอกครับเพราะมันเป็นเกมการค้าโลก เขาต้องขายให้ broker ยุโรปอยู่แล้ว แต่ถ้าเราซื้อในราคาที่แพงกว่า broker ยุโรปสัก 10 เหรียญ/ตัน เขาก็ขายให้เรา เพราะราคาจะขึ้นหมดทั้งโลก นี่คือประเด็น

เรื่องของข้าวที่จะต้องทำต่อไปก็คือ ต้องหันมาเพิ่มผลผลิตจากข้าวให้มากขึ้น ข้าวเกรดต่ำซึ่งจะขายได้น้อยลง แล้วเราทำไมไม่เอาข้าวเกรดต่ำซึ่งจะขายได้น้อยลงไปทำผลผลิตข้าว บังเอิญในกลุ่มของผมนะครับ ดร.สันศักดิ์ โรจนสุนทร ได้รู้จักกับบริษัทนครหลวงค้าข้าว เขาก็ทำผลผลิตมากเหมือนกัน เขาทำข้าวเกรียบญี่ปุ่นที่ใช้ซื้อญี่ปุ่นแล้วส่งไปขายในประเทศญี่ปุ่นแล้ว โชคดีนะครับที่ผลผลิตข้าวเกรียบที่เราส่งขายให้ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนเทียบเท่าข้าว 2 แสนตันแล้ว ถ้าตอนนี้เราผลิตไปเรื่อย ๆ ทั้งใช้วิทยาการของเราว่า ข้าวจะผลิตเป็นอะไรได้บ้างนั้น นี่คือนี่ที่เราจะต้องทำ และจะต้องมีการกระตุ้นให้เอาข้าวมาผลิตเป็นผลผลิตที่คนเขาใช้อยู่ กินอยู่ผลผลิตที่ใช้ข้าวทำนั้นมีมากทั่วโลก ใครบอกว่ามีความฝัน ไม่ฝันนะครับ ผลิตข้าวเกรียบขายให้กับประเทศญี่ปุ่น มีปริมาณเทียบเท่าถึง 2 แสนตันแล้วนะครับ เพราะของเหล่านี้ เราผลิตได้คุณภาพดีมาก ถ้าคนญี่ปุ่นซื้อกิน คนทั้งโลกก็ซื้อกินครับ ใช้การตลาดช่วย สิ่งเหล่านี้จะต้องเกิดขึ้น ไม่เกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่เกิดเราแพ้ครับ

2. ยางพารา ผมว่าเราเป็นหนี้บรรพบุรุษของเรามาก สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่เปลี่ยนพันธุ์ยางพาราจากพันธุ์ดั้งเดิมเป็นพันธุ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่า สมัยที่ผมเป็นเด็ก สำนักงานกองทุนฯ เปลี่ยนพันธุ์ยางพาราทำให้การผลิตยางพาราของเรามีต้นทุนต่ำและสามารถแข่งขันกับประเทศมาเลเซียได้แข่งขันกับทั่วโลกได้ ทำให้เราเป็น 1 ใน 3 อันดับของโลก สำหรับยางพารานี้เรายังสามารถแข่งขันต่อไปได้ คุณแล้วผู้ผลิตยางพาราในโลกล้วน ไทยเราผลิตยางพาราได้มีคุณภาพดีและก็ยังแข่งขันได้ต่อไปในตลาดโลก แต่สิ่งที่จะต้องปรับปรุงก็คือว่า ทำอย่างไรถึงจะทำให้กระบวนการเก็บ กระบวนการผลิตยางพาราเพื่อส่งขาย ทำอย่างไรถึงจะยกระดับเกรดให้สูงขึ้น คือจากคุณภาพเกรด 3 ให้เป็นเกรดที่ดีกว่ามากขึ้น เดียวนี้ประเทศไทยเราส่วนมากจะผลิตยางเกรด 3 ถ้ามองว่าประเทศมาเลเซียมีน้ำยางชนิดเดียวกับเราไหม ตอบว่าน้ำยางชนิดเดียวกันแต่ว่ากระบวนการผลิตไปจนถึง end product เขามี variety ไม่หยุดแค่เกรด 3 เขาสามารถผลิตไปเกรดที่ดีกว่าได้ จุดนี้เป็นสิ่งที่เราน่าจะคิดต่อ เพราะว่าไม่มีอะไรยาก แต่ว่าไปอยู่ในมือใครผมไม่ทราบ ตอบไม่ได้ เนื่องจากมีกลไกทางการค้าซึ่งมีผู้ควบคุมอยู่เหมือนกัน กลไกทางการค้าของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์แทรกเข้ามาถึงในเมืองไทยเรา เป็นไปได้หรือไม่ว่าเขาจัดการให้หยุดการผลิตอยู่แค่ตรงนั้น เป็นสิ่งที่น่าวิเคราะห์ดูเหมือนกันเพราะ โดยพื้นฐานนั้น ตัวน้ำยางเหมือนกันแต่ไปจบที่เป็นเกรดสูงกว่าได้มากกว่าเรา เราขบอยู่ตรงเกรด 3 มากเหลือเกิน น่าคิดน่าเจาะ ถ้าเจาะก็จะได้ว่าอาจมีเรื่องของเครือข่ายของการค้าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยครับ เพราะฉะนั้น ที่สถานการณ์ยางพาราไม่น่าเป็นห่วงเพียงแต่เราเจาะเท่านั้นเอง อุตสาหกรรมต่อเนื่องของยางพาราก็ยังดีอยู่

ไม้ยางพารานั้นแน่นอน เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยเรามาตลอดในเวลา 15 ปี ที่ผ่านมา และตอนนี้ก็ยังคงดีอยู่ คุณภาพของเราดีและดีขึ้นทุกวัน ซึ่งทำเป็นพวกเฟอร์นิเจอร์ ส่วน latex ของเราก็ก็น่าดีอยู่ ผมคิดว่ายางพารายังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญต่อไปพยายามคิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้มากขึ้น แต่สิ่งสำคัญที่น่าคิดคือให้เราพยายามเจาะตรงกระบวนการผลิต ดูซิว่าทำไมเกรดยางของเราถึงอยู่ตรงเกรด 3 มากนัก จากน้ำยางตัวเดียวกันมันมีอะไรหรือที่เกิดขึ้น

3. กึ่งสดแช่เย็นและกึ่งสดแช่แข็ง วิธีการเลี้ยงกุ้งแรกเริ่มเดิมที เป็นวิธีที่ทำลายคุณภาพของน้ำทะเลในบริเวณที่เลี้ยงกุ้ง ซึ่งถ้าไม่ระวังในที่สุดเราจะเลี้ยงกุ้งต่อไปไม่ได้ ผมเคยใจหายอยู่เหมือนกัน จนกระทั่งมีการพัฒนาวิธีการเลี้ยงกุ้งในประเทศไทย จนเกิด know-how ใหม่ ซึ่งไม่ทำลายน้ำที่ใช้ ซึ่งนำน้ำที่ใช้มา recycle ใหม่แล้วใช้ได้หมด อันนี้เป็นสิ่งเดียวที่ทำให้เราไม่เหมือนกับไต้หวัน หรือจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งการผลิตกุ้งในไต้หวันและจีนได้จบลงไปแล้ว เพราะเกิดปัญหาน้ำเสียจนใช้ไม่ได้ แต่ของไทยเราเป็นกระบวนการที่ sustainable และต้นทุนการผลิตของเรายังแข่งขันในตลาดโลกได้ เพราะฉะนั้นกึ่งสดแช่เย็นและกึ่งสดแช่แข็งยังจะแข็งต่อไป เพียงแต่ปีนี้โชคไม่ดีที่เกิดโรคระบาดเท่านั้นเอง แต่กว่าจะแก้ปัญหาได้หมดคงจะใช้เวลาทั้งปี เพราะการกำจัดโรคจะต้องใช้เวลา ก็คงจะอยู่ได้ต่อไปสำหรับกุ้ง

4. อ้อย สถานการณ์ของอ้อยนั้นยังดีอยู่ แต่ไม่น่าจะดีขึ้นกว่านี้ ถึงแม้ว่าเราจะใช้ know-how หรือ เทคนิคเหมือนโลกเขาก็ได้ต้นทุนการผลิตเท่านี้และได้ผลผลิตเท่าเดิมก็คงจะยังผลิตได้ แต่ที่สำคัญคือว่า ประเทศพม่า และเวียดนาม นั้นเกิดขึ้นแน่ โดยพม่ากับเวียดนามปลูกอ้อยแน่ กำลังตั้งโรงงานน้ำตาลแน่ นี่คือประเด็นและจะเกิดโรงงานน้ำตาลแบบประเทศไทย และก็จะเข้ามาแข่งขันกับไทยแน่นอน

ถามว่าแล้วเราจะทำอย่างไรในลักษณะนี้ มีอยู่ทางเดียวคือถ้าจะเสียแล้ว เราอย่าเสียทั้งหมด คือ ถ้าเป็นผมจะต้องไปร่วมลงทุนกับเขา และผมได้ยุให้ไปทำแล้วหลายคน เจ้าของโรงงานน้ำตาลของเราต้องไปร่วมลงทุนกับเขาก็เพื่อว่าจะได้เข้าไปมีบทบาทในการค้ำน้ำตาลของโลก เราคุมน้ำตาลอยู่ lot ใหญ่อยู่เหมือนกัน เราเป็น 1 ใน 3 ของโลก เราเป็นผู้ขายน้ำตาลรายใหญ่อยู่เหมือนกัน ถ้าเราไปร่วมลงทุนแล้วมีสิทธิ์มีเสียงมีส่วนร่วม เราก็จะกุมการผลิตน้ำตาลมากขึ้น การมีสิทธิ์มีเสียงในการค้าจะมากขึ้นอย่าเสียไปทั้งหมด เราเสียบางส่วน การไปร่วมลงทุนจะทำให้เราไม่เสียไปทั้งหมด ต้องใช้ความได้เปรียบทางการเงินที่เรามีเงินมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เรายอมรับว่าเรามีเงินทุนมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ฐานทางการเงินของเราดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เราสามารถร่วมลงทุนกับเขาได้ และเขาก็ชอบเขาไม่รังเกียจประเทศไทย เขาอยากได้เงินทุนของเราเพราะเขาขาดการสะสมเงิน

ทุนจากภาคเอกชนมาเป็นเวลา 40 กว่าปี แต่เขากำลังเป็นประเทศเศรษฐกิจเสรีที่ให้เอกชนลงทุน เมื่อเอกชนเขาไม่มีเขาก็เชิญเอกชนต่างชาติ

5. ลับประรด ลับประรดคงแย่ง แต่ยังพออยู่ได้และขายต่อไป ถ้าพูดถึงอนาคตนะครับเราไม่มี know-how อะไร ที่จะทำให้ต้นทุนการผลิตลับประรดต่ำลงไปได้ แต่ก็มีประเทศใหม่ ๆ ในโลกมีที่อื่นอีกที่อัฟริกาก็มีเป็นตัวลึกลับประรดของเรามาแล้วและกำลังจะมีประเทศใหม่ ๆ เกิดขึ้นอีกในโลกนี้ รวมทั้งอัฟริกาด้วย ในที่สุดลับประรดของเราจะไม่มีราคาถูกที่สุด ในที่สุดก็จะมีผู้ผลิตลับประรดกระป๋องมาตีเรา มันเป็นกิจกรรมก่อกวนนะครับ ได้หวั่นเคยกปลุกลับประรดและขายลับประรดกระป๋องมามาก เราก็ตีได้หวั่นตายไป แล้วประเทศฟิลิปปินส์ก็ปลุกแต่ไม่เหนือกว่าเรา ในที่สุดก็มีประเทศใหม่มาผลิตลับประรดและผลิตลับประรดกระป๋องมาตีเรา จุดที่เราต้องเตรียมคือว่าอุตสาหกรรมพวกนี้เราต้อง diversify ไปผลิตผลไม้อื่น เรามีผลไม้อื่น ไม่ใช่ว่าไม่มี เพราะไม่ว่าผลไม้อะไรก็ตาม net work ในการค้าขายเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันเท่าไร แต่ know-how ในการค้าขายผลไม้กระป๋องที่บริษัทมีอยู่จะใช้ได้ ถ้าเราเริ่มทยอย diversify ไปผลิตผลไม้กระป๋องตัวอื่น ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่กำลังผลิตขึ้นจริง ๆ

6. ไก่สดแช่เย็นและไก่สดแช่แข็ง เราก็ต้องทำใจกับไก่สดแช่เย็นและไก่สดแช่แข็งเพราะมีคู่แข่งขึ้นมาแล้ว และคู่แข่งที่ใหญ่คือ ประเทศจีน ซึ่งมีค่าแรงถูกกว่า ต้นทุนทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็ถูกกว่าหมด ต้องทำใจว่าคงจะไม่โตไปกว่านี้ แต่ทำอย่างไรจึงจะพวยงอยู่ได้โดยค่อย ๆ ถอยออกไปอย่างไม่ถึงกับเสีย นี่คือนี่ที่เราต้องทำใจ เมื่อทำอะไรไปได้ไม่นานไปกว่านี้ ก็ใช้หลักที่ว่าถ้าจะเสียก็อย่าเสียไปทั้งหมด ไปร่วมลงทุนกับเขา บังเอิญไก่ที่ไปเมืองจีนก็คือซีพีนั่นเอง ถามว่าเขาผิดไหม ไม่ผิดครับ ถ้าหากว่าเขาไม่เข้าไปคนอื่นก็จะเข้าไปตั้งที่จีนไปผลิตไก่มาตีเราเอง แทนที่เขาจะเสียทั้งหมดเขาก็ยอมเสียบางส่วน แต่เขาก็ยังคุมตลาดไก่ได้ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตไก่สดแช่เย็นและไก่สดแช่แข็งมากที่สุด

7. มันสำปะหลัง มันสำปะหลัง favor ทางภาษี ก็กำลังจะทยอยหมดไป CAP reform จะทำให้ประเทศอย่างฝรั่งเศสต้องทยอยเลิกอุดหนุนราคาสินค้าที่ใช้แทนมัน

สำปะหลัง ในปัจจุบันเรายังพอขายอยู่ได้ เนื่องจากความเคยชินของผู้ใช้ที่เคยเอามันสำปะหลังไปเป็นตัวผสม (blender) เพราะตัวนี้สัตัวชอบเคี้ยว โดยเอามันสำปะหลังไปผสมกับพวก high protein อื่น ๆ ซึ่งยังเคยชินอยู่แต่ความเคยชินนี้ ในที่สุดเรื่องของต้นทุนจะเป็น justification ตัวใหญ่ เป็นปัจจัยตัวใหม่ในการตัดสินใจ ถ้าการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศฝรั่งเศสหยุดลง สินค้าเกษตรของเขาย่จะถูกกว่าของเราเพราะอยู่ใกล้กว่าของเราตัวนี้จะเป็นตัวที่มามีมันสำปะหลังของเราของเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องตั้งใจและทำใจเอาไว้ ความได้เปรียบในเรื่องราคาของมันสำปะหลังในระยะยาวจะไม่มี เราไม่ได้ผลิตมันสำปะหลังได้ในราคาถูก ซึ่งในอดีตนั้นเราเคยทำในจุดนี้ จุดก็คือเราจะทำอย่างไร ต้องทำ 2 อย่าง คือ

อย่างทีหนึ่ง ต้องหาผู้ใช้ในประเทศอื่นซึ่งตอนนี้ก็เริ่มทำกันแล้ว แต่หาที่ไรก็เหนื่อยทุกที เขาบอกว่าราคามันแพง พยายามจะไปขายในยุโรปตะวันออก เขาก็ไม่ซื้อโดยบอกว่าราคาแพง ก็เลยต้องขายราคาถูกมาก พอขายราคาถูกก็อยู่ไม่ได้เกษตรกรก็สำคัญมาก เพราะเคยขายได้ราคาสูง ก็ต้องพยายามทำกันต่อไป

อย่างทีสอง ต้องพยายามหาอุตสาหกรรมที่จะเอามันสำปะหลังไปผลิตสิ่งอื่นต่อ อย่างที่เกิด modified starch ขึ้น ซึ่งอันนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก ยังมีอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีก ซึ่งลักษณะนี้ก็โชคดีที่เรามีสถาบันมันสำปะหลัง สถาบันมันสำปะหลังนั้นเขาก็ก้าวหน้าใช้ได้ทีเดียว เท่าที่ผมเคยคุยกับเขา เขาก็พยายามจะคิดตัวอื่นอยู่ และในขณะที่เดียวกันเขาจะมีการเปลี่ยนพันธุ์เพื่อให้ต้นทุนการผลิตถูกลงให้อยู่ได้อีกพักหนึ่งเท่านั้น จุดสำคัญคือต้องการผลิตทางอุตสาหกรรมที่จะมาใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบให้มากยิ่งขึ้น และอีกอย่างหนึ่งผมหวังว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะนำพืชชนิดอื่นเข้าไปแนะนำชาวไร่ในเขตภาคอีสานให้ทยอยไปปลูกแทนมันสำปะหลังบ้าง คือ ต้องลด supply และเพิ่ม demand ที่ไปผลิตอย่างอื่นในประเทศด้วย อันนี้เป็นสิ่งที่สถาบันมันสำปะหลังกำลังทำอยู่

8. กาแฟ ผมได้เรียนไปแล้วว่าต้นทุนการผลิตกาแฟของเราไม่เคยต่ำเลยเมื่อเทียบกับคู่แข่ง แต่ถ้าหากปีไหนเขาล้มเราก็สบายกันทีหนึ่งนะครับที่สำคัญคือตอนนี้เกิดมีคู่แข่งใหม่ขึ้นมาอีก ฐานที่ 2 กำลังจะเกิดขึ้นคือ ประเทศเวียดนามเริ่มจะหันมาผลิตกาแฟ

และเริ่มขายแล้วด้วย ในที่สุดมันก็จะไปไม่รอด คำถามก็คือว่าแล้วเราจะทำกันอย่างไร อันแรกก็คือตั้งโรงงานผลิตกาแฟในประเทศ เน้นหนักเพื่อซื้อกาแฟเกรดหนึ่งระดับหนึ่ง เท่านั้นเองที่จะผลิตในประเทศ มีอยู่พันธุ์เดียวคือ Robusta ถ้าไม่ไป spoil ชาวไร่ก็ยังพยายามคงราคาไว้ประมาณกิโลกรัมละ 20-21 บาท โรงงานกาแฟที่ได้ข่าวว่ากำลังจะสร้างอยู่ก็อาจจะสร้างต่อไปได้แต่ถ้าไปผลักดันให้ราคากาแฟเป็นกิโลกรัมละ 28-30 บาท โรงงานกาแฟที่จะผลิตเมล็ดกาแฟมันก็จะไม่เกิดขึ้น อันนี้ก็คือสิ่งที่ต้องวางแผนเอาไว้ให้ดี อันดับรองก็คือพอรู้ว่าเขาตัดสินใจแล้วพอสมควรที่จะใช้ฐานในประเทศไทยสำหรับผลิตกาแฟคุณภาพเกรด Robusta ไปเป็นเกรดต่ำคือ blender เกรดก็ตาม เพราะเขาเห็นว่า ประเทศไทยมีคนนิยมดื่มกาแฟกันมาก consumption เราสูงมาก เขาจะใช้ตัวนี้เป็นฐานที่จะส่งกาแฟออกในย่านนี้ คือมันมี economic scale ตั้งก็ตั้งโรงใหญ่เลย ผลิตปีหนึ่งต้องใช้กาแฟ 3 หมื่นตัน เขาตั้งทำแล้วเท่าที่ผมทราบเข้ามาและเป็นบริษัทกาแฟต่างชาติ เพื่อที่จะเอากาแฟดีมา blend ในเมืองไทยซึ่งเป็นตลาดใหญ่แล้วส่งออกเพราะเราได้เปรียบค่าขนส่ง แต่ถ้าเราไม่เดินนโยบายให้ดี อยู่ดี ๆ ปล่อยให้ราคาสูงขึ้นถึงกิโลกรัมละ 30-40 บาท คนที่จะลงทุนก็หยุดเหมือนกัน เขาจะไปดูประเทศซึ่งราคากาแฟ stable ประเทศไหนทำให้ราคา stable ก็ทำให้ได้อยู่ได้ อันนี้ก็ขอฝากไว้เพราะว่าของพวกนี้มันต้องคิดให้ยาวนานครับ

9. ถั่วเหลือง ผมมีความรู้เรื่องถั่วเหลืองจำกัดจริง ๆ ฟังเขามาเล่าดีกว่า

ปัจจุบันต้นทุนสูงกว่าแน่ ต้นทุนสูงกว่าถั่วเหลืองของประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเทียบกับ yield กันแล้วต้นทุนสูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ อันนี้มีบริษัทผลิตน้ำมันถั่วเหลืองได้พิสูจน์ให้ผมดูแล้วว่าสูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ เน้นอนเรามีเวลาถึง 10 ปีหรือมากกว่านี้ที่จะต้องทยอยจนในที่สุดต้องเปลี่ยนให้เร็วกว่านี้ เปลี่ยนจากการห้ามนำเข้ามาเป็นภาษี ซึ่งเราใส่อัตราสูงเต็มที่แน่นอน คนไทยเราเก่งเรื่องนี้ แล้วเราจะมีเวลา 10 ปี ที่จะทยอยลดภาษี แต่สิ่งที่เราจะต้องคิดก็คือว่า ต้นทุนการผลิตที่สูงในปัจจุบันนี้ เรามี know-how อะไร บริษัทเหล่านั้นคิด sale เป็นน้ำมัน เป็นกากถั่วเหลืองไป สมมติว่า 100 ล้านบาท ขายน้ำมันไป 50 ล้านบาท และอีก 50 ล้านบาทขายเป็นกากถั่วเหลืองเอามาทำเป็นอาหารสัตว์ซึ่งหมายความว่าถั่วเหลือง 1 เมล็ด มันกระทบทั้งอุตสาหกรรมน้ำมันกระทบผู้บริโภคและกระทบกากอาหารสัตว์ ซึ่งจะไปกระทบอุตสาหกรรมส่งออกของพวกสัตว์เลี้ยงทั้งหมดรวมทั้งไก่ด้วย ถ้าเราคิดแล้วว่าจะ

มี know-how ที่จะทำให้ต้นทุนการผลิตถั่วเหลืองได้ถูกลงจริง ๆ คงจำเป็นจะต้องเลิกผลิต ต้องตั้งใจเลิกผลิตโดยทยอยเลิกแล้วเปลี่ยนพืชอื่น ๆ ให้กับชาวไร่แจกก็ได้ อาจจำเป็นต้อง แจกเนื่องจากทำให้เขาเจ็บ ก็ต้องแจกไปช่วยเหลือเขา สมัยตอนที่ถั่วเหลืองราคา กิโลกรัม ละ 6 บาท นั้นอยู่ได้แต่พอราคา กิโลกรัมละ 8.50 บาท กลับอยู่ไม่ได้ เพราะว่าที่นำเข้าจาก ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นถูกกว่าเรามากเลยคือ กิโลกรัมละ 6 บาทกว่าเท่านั้นเอง ประเด็น อยู่ที่ว่าถ้าสถานการณ์ไม่ดีขึ้นต้องตั้งใจเลิก ถ้าเลิกแล้วนำเข้าจากต่างประเทศเข้ามาใช้ เพราะนอกจากเราจะได้กินน้ำมันราคาถูกลงแล้ว อุตสาหกรรมส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ หรือเนื้อสัตว์ที่เราบริโภคเองก็จะราคาถูกลง นี่เป็นประเด็นใหญ่จริง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นทางการเมืองอีกด้วย เพราะถั่วเหลืองนี้คนที่พาชาว ไร่เข้ามาร้องเรียนก็คือ นักการเมืองนั่นเอง แต่ต้องคิดว่านักการเมืองที่ยกเข้ามาต่างหวังผล ประโยชน์เอาคะแนนเสียงแล้วมาทำลายเศรษฐกิจ ซึ่งคงทำไม่ถูกเท่าไร ในเรื่องนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์คิดอยู่ ผมเคยฟังมาเขาบอกว่าเปลี่ยนได้จุดที่ถั่วเหลืองราคา แพงเพราะใช้พันธุ์ผิด ถ้าเปลี่ยนพันธุ์ซึ่งเขามีอยู่แล้ว และเขารู้ดีว่าผมแน่ เขาบอกว่าถ้าเขา เปลี่ยนพันธุ์แล้วจะทำให้ต้นทุนการผลิตของเราเท่ากับสหรัฐอเมริกาแน่นอน ถ้าเป็นอย่าง นั้นจริงต้องแจกพันธุ์หรือขายพันธุ์ในราคาถูก ๆ ให้กับชาวไร่ แล้วรัฐบาลต้องตั้งงบประมาณอย่างจริงจัง ไม่ใช่ตั้งปีละ 60 ล้านบาท ทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ไปปลูกไม่กี่ไร่ แต่ต้องตั้งใจ ที่จะเปลี่ยนให้หมดภายใน 2-3 ปีนี้เลย เพื่อให้เขาตั้งตัวได้ นี่เป็นสิ่งที่จะต้องทำคือ ซื้อ พันธุ์ ไปเปลี่ยนพันธุ์ให้กับชาวไร่ ถ้าทำได้อย่างรวดเร็วไม่นานก็เสร็จ เพราะพื้นที่ปลูกถั่ว เหลืองของเรายังไม่มาก ถ้าเราแน่ใจว่าถูกเราก็ต้องทำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เขาบอก ว่าถ้ามีงบให้เขาเปลี่ยนพันธุ์ซึ่งไม่ใช่ปีละ 60 ล้านบาท แต่จำนวนพอสมควรหน่อยก็พอ เปลี่ยนได้ทันในเวลาไม่กี่ปี ถั่วเหลืองของเราก็จะฟื้นหมดเลย เรื่องนี้เราก็ต้องฟังทาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เหมือนกัน

10. ปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมันของประเทศไทยเรามีต้นทุนการผลิตที่แพงกว่า เพราะ

10.1 เขาบอกว่าพันธุ์มันผิด แต่บ้านเราไปเอาเมล็ดพันธุ์มาจากมาเลเซีย ก็แสดงว่าเราถูกเขาหลอกมาแน่เลย

10.2 แมลงผสมพันธุ์ไม่ effective เขาบอกว่าถ้าหากแมลง effective มากกว่านี้ก็จะผสมได้ดี และ yield จะสูงกว่านี้ ผมฟังจากเขามา นะครับ ถ้าเป็นอย่างนี้จริงต้องเปลี่ยนตั้งแต่วันนี้ เพราะปาล์มน้ำมันนั้นกว่าจะให้ผลผลิตได้ต้องใช้เวลานาน ซึ่งระยะที่มันออกผลจาก 4 ปีออกไปอีก 3 ปี ซึ่งเป็นระยะที่ดีที่สุด แต่เชื่อไหมว่าปาล์มน้ำมันในปี 1998 เราจะต้องลดภาษีลง 1 ใน 5 ทุกปีจนถึงปี 2003 ภาษีต้องเหลือเท่ากับศูนย์ ถ้าไม่ทำวันนี้ก็ไม่ทันแล้ว ปัญหาคือใครจะเป็นคนทำเพราะปาล์มน้ำมันเป็นฐานเสียงใหญ่ของพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง เมื่อเขามีอำนาจเขาก็พยายามจะไม่แตะแต่ผมไม่รู้ว่าพอถึงปี 2003 แล้วจะไม่มีใครถอยเรื่อง AFTA ทำให้ถอยไม่ได้ เพราะว่าเป็น International Politics ไม่ใช่ International Trade ถ้ามองว่าถ้าถึงตอนนั้นใครจะเป็นคนแก้ปัญหาเพราะราคาร้ำมันแพงจริงๆ โดยรัฐบาลจะต้องใช้เงินอุดหนุนซึ่งในตอนปลูกไม่มีใครว่าอะไร อย่าอุดหนุนตอนขายมัน ผิด WTO

นอกจากนั้น จะต้องทำอุตสาหกรรมเสริมที่จะนำเอาสิ่งที่อยู่ในเมล็ดปาล์ม น้ำมันออกมาใช้ประโยชน์ให้หมด ที่ประเทศมาเลเซียเขาผลิตน้ำมันปาล์มได้ถูกนั้น เพราะว่ามันนอกจากเขาจะได้น้ำมันจากเมล็ดปาล์มแล้ว เขายังเอาส่วนที่เหลือไปผลิตอย่างอื่นอีกด้วย ถ้าทำอย่างนี้ได้ก็จะทำให้ตัวน้ำมันราคาถูกลงด้วย ยกตัวอย่าง เขาเอาเปลือกของเมล็ดปาล์ม น้ำมันไปเผาเป็นคาร์บอนได้อีก แต่ของเราไม่มี เราไม่มีการวางแผนครบแต่มาเลเซียเขาได้ ประเทศอังกฤษช่วยวางแผนให้ ถ้าเรามีการวางแผนให้ดีให้ครบว่า ส่วนของเมล็ดปาล์ม น้ำมันทั้งหมดจะต้องนำมาใช้ประโยชน์อะไรบ้าง ก็จะทำให้ส่วนที่เป็นน้ำมันมีราคาถูกลงไปมากเลย นี่คือนโยบายที่จะต้องทำกันอย่างจริงจัง มิฉะนั้นจะทำให้ไปไม่รอด และจะกลายเป็น Political Scandal ใหญ่เลยตอนนั้น คอยดูในปี 2003 ถ้าไม่เชื่อผมตอนนั้นจะมีการเดินขบวนครั้งใหญ่เลย เพราะน้ำมันปาล์มจากมาเลเซียจะทะลักเข้ามา แล้วคนไทยก็จะซื้อใช้ในราคาที่ถูกลงกว่ามากเลย แต่ในตอนนี้ก็มีที่เป็นกองทัพมดลักลอบนำเข้ามานี่ก็เป็นข้อพิสูจน์ที่ใดก็ตามที่มีกองทัพมดนำของหนีภาษีเข้ามานั้นก็แสดงว่าของเขาราคาถูกลงกว่าของเรา น้ำมันปาล์มมันดีตลาดของไทยอยู่ตลอดเวลา ที่อภิปรายในรัฐสภานั้นเป็นความจริงทั้งนั้นเลย น้ำ

มันเดือน ไม่ได้มีเฉพาะน้ำมันเบนซิน หรือดีเซลเท่านั้นนะครับ เขาพูดกันว่าน้ำมันแล้วทิ้งไว้
แค่นั้นเองนี่คือสิ่งที่จะต้องคิดต่อไปครับ

ที่ผมพูดมานั้นเป็นสินค้าตัวเก่าทั้งนั้น แต่ผมอยากจะให้มีสินค้าตัวใหม่บ้าง
แต่บังเอิญด้วยความรู้ที่น้อยนิดก็คิดไม่ออก ในอดีตเราโชคดีนะครับเรามีข้าวเป็นสินค้าตัว
หลัก แต่เดี๋ยวนี้เราเปลี่ยนพันธุ์ ส่วนยางพาราเราก็มีบ้างเป็นตัวหลัก อ้อยเราก็มีโรงงานน้ำ
ตาลเกิดขึ้น ก็ไล่มาทีละยุคนะครับ อ้อย ปี 1960-1970 ยาสูบก็เกิดขึ้นพอ ๆ กับอ้อย มันสำ-
ปะหลังเป็นพระเอกมาตลอดและพระเอกตัวนี้พอเกิดที่มันลามไปใหญ่อย่างมหาศาลเลย
ตอนนี้ผมยังนึกถึงพระเอกตัวใหญ่ ๆ ไม่ได้เลย ก็ขอฝากสภากิจแห่งชาติไปคิดด้วยว่า จะมี
พระเอกตัวใหญ่ ๆ ใหม่ที่จะเกิดขึ้นในโลกได้ แต่มันเกิดขึ้นยากกว่าเดิมเพราะสมัยนี้มันเกิด
ขึ้น โดยการที่จะไป subsidize ไม่ได้ เพราะฉะนั้นมันจะเกิดขึ้นได้ก็โดยคุณภาพและราคาต้นทุน
เท่านั้นเอง และอันนี้มีคู่แข่งทางเศรษฐกิจขึ้นมาอีก เลยทำให้เกิดขึ้นยากมาก

ผมนึกถึงพระเอกตัวเล็ก ๆ ได้บ้างที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ก็คือ ผลไม้
แน่นอนเคยมีคนพบว่ามันขนส่งยาก แต่สถิติพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ผลไม้เป็นสิ่งที่กินไม่จบ
ถ้าเราทำได้คือผลไม้สดก็ขายได้แต่เราต้องพัฒนาให้ถูกต้อง ทูเรียนยังขายได้เลยเราส่ง
ทูเรียนไปขายยังประเทศแคนาดาในรูปของทูเรียนสดและแช่แข็งก็มี สำหรับทูเรียนแช่แข็ง
นั้นเขาแช่แข็งทั้งลูกเลย ซึ่งเก็บได้ 2 ปี นี่คือ know-how ที่คนไทยคิดทั้งนั้นเลย มะพร้าวนั้น
ก็ไม่ต้องเป็นห่วง เราผลิตแล้วส่งออกไปขายต่างประเทศไม่ส่งเฉพาะแต่ลูกนะครับ ยังใส่
เป็นถ้วยก็มีซึ่งมีน้ำและเนื้ออยู่ในนั้น แล้วก็ packaging ดี ๆ ส่งออกไปขายที่ Super Market
เลย ของเหล่านี้กำลังเกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ ที่ผมพูดถึงผลไม้ก็เพราะคุณภาพผลไม้ของเรามี
competitive edge อยู่แล้ว คุณภาพผลไม้ของเราไม่มีใครเถียงว่าไม่ดี ไม่มีใครสู้ ไม่มีใคร
ทำได้เหมือนเรา ด้วยอะไรก็ไม่รู้หรือว่าสวรรค์ประทานมาให้ ในเรื่องของต้นทุนการผลิต
นั้นของเราไม่ได้ถูกกว่าผลไม้ในประเทศเพื่อนบ้าน แต่คุณภาพของเรานั้นเหลือเชื่อจริง ๆ
ครับ เรื่องนี้เราต้องพยายามส่งเสริมให้เต็มที่ จุดก็คือเราต้องพยายามเผยแพร่ออกสู่ตลาดใน
ทุกรูปแบบ ทั้งแช่แข็ง สด กระป๋อง อย่างทูเรียน เดียวนี้นอกจากแช่แข็งแล้ว เขาทำใส่กล่อง
แล้วเอาไปแช่แข็งทั้งกล่องเลย แล้วส่งไปวางใน Super Market ในญี่ปุ่นได้เลย ก็ต้องทำทุก

รูปแบบที่จะเผยแพร่ กระทรวงพาณิชย์ก็อาจจะต้องจัดรายการส่งเสริมโฆษณา เช่น จัดปีผลไม้ไทย ซึ่งโพสเตอร์ของกระทรวงพาณิชย์ออกไปขายทั่วโลก Year of Fruits หรือ Land of Fruits ก็จะต้องมีวิธีออกไปส่งเสริมได้ ซึ่งเมื่อก่อนเราใช้ผ้าไหมเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย ตอนนี้เราต้องใช้สินค้าผลไม้เป็นสินค้าของประเทศไทย เราต้องทำให้ผลไม้ของเราเป็นที่รู้จัก การแสดงสินค้าทุกอย่างเราต้องใช้ผลไม้เป็นตัวโชว์ เป็นกลวิธีของการตลาด ซึ่งปีหนึ่งต้องมี lead product อย่างเช่นปีนี้เราใช้ผลไม้เป็น lead product พอทั่วโลกรู้จักแล้วมันจะช่วยพ่อค้าของไทย ในการขายสินค้าอื่นด้วยนี่เป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่จะต้องทำ จุดก็คือการส่งออกผลไม้กำลังทยอยเกิดขึ้นตามมีตามเกิด แต่ยังไม่เกิดขึ้นอย่างเอาจริงเอาจัง การเกิดขึ้นต้องทำแบบญี่ปุ่น ต้องมีผู้นำ รัฐบาลต้องเป็นผู้นำ ทุกอย่างพูดถึงเรื่องผลไม้ไปตลอดปี เวลานายกรัฐมนตรีไปไหนต้องเอาผลไม้ไปฝากเขาต้องทำแบบนี้ตลอด คนเขาจะรู้ว่าไทยเป็นดินแดนของผลไม้แล้วการค้าการขายนั้นจะง่ายขึ้น ไม่ใช่เฉพาะผลไม้แต่รวมถึงการขายสินค้าอื่นด้วย

11. ดอกไม้และกล้วยไม้ กล้วยไม้นั้นมีมานานแสนนานก็ยังดีขึ้น ดอกไม้ก็ยังอยู่ได้ ผมไม่ได้พูดถึงดอกไม้ประดิษฐ์นะครับ เพราะดอกไม้ประดิษฐ์นั้นอยู่ได้ประเดี๋ยวเดียวก็ไป เพราะเป็นสินค้าที่ค่าแรงถูกเดี๋ยวเดียวก็แพ้เขา แต่ดอกไม้และกล้วยไม้นั้น ที่จริงแล้วเป็นสินค้าน่าแพง แต่เราต้องทำให้ได้เดี๋ยวนี้ก็เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่มีการจับเรื่องนี้ขึ้นมาทำอย่างเอาจริงเอาจังจริงๆ เลย ผมนึกได้แค่นี้จึงขอฝากให้ท่านนึกต่อ

แต่ก็มีของเล็กๆ น้อยๆ ที่ผมให้เงินกู้ยืม เช่น แมงกะพรุนทองคนไทยเก่งนะครับ ทำแมงกะพรุนทองแล้วบรรจุหีบห่ออย่างดีแล้วส่งไปขายประเทศญี่ปุ่น เกาหลี นอกจากนั้นก็เฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากผักตบชวา คนทำเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นะครับ คนๆ นี้เก่งมากน่านับถือ ไปซื้อผักตบชวามาจากชาวบ้านแล้วเอามาตากแห้ง พอแห้งแล้วก็ทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ และส่งไปขายยังประเทศสหรัฐอเมริกา ราคาแพงพอสมควร นี่เป็นตัวอย่างเท่านั้นนะครับ

ผมนี่ก็ไม่ออกนะครับว่าจะมีพืชเศรษฐกิจตัวไหนมาช่วยเกษตรกร แต่ต้องบอกว่ามันจะยากกว่าเดิม ที่ยากกว่าเดิมก็เพราะว่ามีประเทศเศรษฐกิจเปิดใหม่ที่สามารถผลิตสินค้าได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่าเรา อะไรที่เป็นตัวใหม่ที่เคยชักนำให้ผลิตในประเทศของเราได้ ก็สามารไปเริ่มผลิตในประเทศเศรษฐกิจเปิดใหม่ได้เช่นกัน เพราะฉะนั้นการจะชนะกันได้มันไม่ง่ายแล้ว เมื่อก่อนเราเป็นประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด เราก็นั่นตัวที่ทุกคนจะเอามาทำที่นี่ ทำไมเขาไม่เอามันสำปะหลังไปผลิตที่ได้หัวน ทั้ง ๆ ที่สภาพพื้นที่ก็สามารถผลิตได้เหมือนกัน ที่ไม่ทำก็เพราะว่าต้นทุนเศรษฐกิจของเขาแพงกว่า มาทำที่ประเทศไทยมันถูกกว่า พอถูกกว่ามันก็ไปได้ แต่เดี๋ยวนี้ใครมีอะไรใหม่ ๆ เขาก็จะไปประเทศเวียดนาม ไปประเทศจีน เขาไม่มาที่ประเทศไทย เพราะฉะนั้นเราจะต้องมาคิดของที่มีมันเกิดได้เองอยู่แล้วในเมืองไทย และก็ทำต่อไป

สรุป

ประการแรก เราคงต้องเตรียมว่า สินค้าบางตัวที่เราพัฒนาไปถึงจุดแล้วและจะต้องทยอยเสียตลาดให้แก่คู่แข่ง เราต้องพยายาม up grade ไปผลิตในลักษณะที่เรียกว่าพร้อมจะบริโภคให้มากขึ้น เช่น ข้าวเกรดต่ำที่เราพยายามนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไปถึงแล้วเข้าปากเขาให้ง่ายมากขึ้น แล้วก็พยายามหันไปผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่ใกล้เคียงให้มากขึ้น

ประการที่สอง ต้องเลือกผลิตสินค้าตัวที่เรายังสู้เขาได้ที่มี competitiveness อย่างข้าวหอมมะลิ ยางพารา เป็นต้น แล้วก็ใช้กลวิธีทางการค้าและการลงทุนเข้าไปมีบทบาทในตลาดไว้ด้วย สินค้าตัวใดที่ต้นทุนการผลิตยังสู้เขาไม่ได้ แต่ว่า know-how ยังเอาใหม่ ๆ มาใช้ไม่เต็มที แต่ถ้าใช้แล้วทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงยังสู้ได้ก็ต้องรีบทำเดี๋ยวนี้ เพราะ WTO กับ AFTA กำลังจะไล่มาและต้องพยายามพัฒนาสินค้าเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ ไม่ว่าจะเป็นตัวใหญ่ ตัวเล็กไม่ว่าจะเป็นผลไม้ กัญญาไม้ พยายามพัฒนาขึ้นมาทั้งหมด เราคงจะไปพึ่งตัวใหญ่ ๆ อย่างมันสำปะหลัง สมัยก่อนที่เกิดที่ก็รวยทั้งชาติเลย มันไม่มีที่ที่จะหาได้ง่าย ๆ แล้วนะครับ

นี่ก็คือ สิ่งละอันพันละน้อยที่เกิดขึ้นจากข้อสังเกตของผม แล้วก็ประมวลมาเล่าสู่กันฟัง ไม่มีอะไรที่ใหม่เอี่ยมถอดค้ำ แต่ก็เป็นสิ่งที่ต้องทำเพราะโลกเขากำลังเปลี่ยนไปจริง ๆ กำลังเกิดคู่แข่งใหม่จริง ๆ กำลังเกิดสภาวะแวดล้อมทางการค้า ซึ่งในที่สุด ภายใต้อะไรจะเหลือศูนย์จริง ๆ ต้องแข่งกันด้วยคุณภาพและต้นทุนเท่านั้น ดังนั้นเราต้องเตรียมตัวให้แข่งด้วยคุณภาพและต้นทุนได้ โดยใช้ gimmick ทางการค้าเข้ามาช่วยผมคงจะขอจบแต่เพียงเท่านี้ ถ้ามีอะไรจะถามและถ้าผมตอบได้ตอนนี้จะขอตอบเลยนะครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ท่านวิทยากรครับเกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาของตลาดสินค้าเกษตรนั้น ฟังดูแล้วก็วังเวงเหมือนกันนะครับ เราก็คงแก้ไขได้ในจุดหนึ่งเท่านั้น เพราะเป็นการแก้ปัญหาด้านการส่งออก แต่พอมาพูดถึงวัตถุดิบ โดยเฉพาะเกรดต่ำต่าง ๆ ถึงแม้ว่าเราจะแปรรูปแล้ว ในเมื่อเราไม่มีกำแพงภาษีแล้ว ฉะนั้นวัตถุดิบราคาถูกมันก็จะทะลักเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านของเราอยู่ดี สิ่งที่เรามาพูดกันวันนี้ มันไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานให้แก่เกษตรกรอยู่ดี ซึ่งเป็นประชากร 60 เปอร์เซ็นต์ของประเทศ ว่าเราจะหาอาชีพอะไรให้เขาเพื่อความอยู่รอดของตัวเกษตรกร ซึ่งมาถึงจุดนี้ก็ยังไม่ออกที่เราแก้ปัญหากันได้ก็คือการแปรรูปและการตลาดเพื่อการส่งออก และการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ตรงนั้นก็ถูกต้อง แต่ว่าในเมื่อกำแพงภาษีถูกยกเลิกแล้วทุกอย่างมันเปิดหมด ไม่ว่าจะป็นถั่วเหลือง ข้าวโพด ข้าวเกรดต่ำ ซึ่งโรงงานต้องเอาของราคาถูกเข้ามาแน่นอน มันก็ไม่ได้เข้ามาแก้ปัญหาพื้นฐานของเราตรงนี้ และถ้าหากมองไปทางภาคอีสานซึ่งมีมันสำปะหลัง มีอ้อยเป็นหลัก ซึ่งเป็นพื้นที่ 1 ใน 3 ของประเทศแล้วพืชทั้ง 2 ตัวนี้ก็มองหาอนาคตแทบไม่มีเลย มีแต่จะต้องเลิก ผมก็ยังงงอยู่ว่าปัญหาตรงนี้ เราจะแก้ไขกันอย่างไรครับ

หม่อมราชวงศ์ ปรีดิยาธร เทวกุล : เป็นคำถามที่ดีมากและถามลึกกว่าที่ผมได้บรรยายไป ในวันนี้ผู้จัดได้กำหนดหัวข้อให้ผมพูดเฉพาะเรื่องเกษตรเท่านั้น ผมก็เลยพูดแต่เรื่องเกษตร แต่จริง ๆ แล้วประเทศไทยนั้นแก่ตรงเกษตรกรอย่างเดียวนั่นแหละไม่หลุดนะครับ เพราะว่าเป็นสภาพที่เราเดินมาตรงนี้ แล้วเราลองมาดูภาพตรงนี้นะครับคือ รายได้ประชาชาติจำนวน 100 บาท เป็นรายได้จากภาคเกษตร 12-13 บาท เป็นของภาคอุตสาหกรรมประมาณ 37-38 บาท อีก 50 บาทเป็นของภาคบริการ เช่น ธนาคาร ประกันภัย ขนส่ง

ค้าขายและอาชีพอิสระอื่น ๆ คุณภาพแล้วจะเห็นสิ่งประหลาด ๆ คือว่า ประชากร 60 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นเกษตรกรรมมีรายได้เพียง 12 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ประชากร 40 เปอร์เซ็นต์ เป็นประชากรนอกภาคเกษตรนั้นมีรายได้ถึง 88 เปอร์เซ็นต์ มันบอกอยู่แล้วในยุทธศาสตร์ใหญ่ของชาติว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำอะไรให้สัดส่วนของ 60 เปอร์เซ็นต์ ตรงนี้ลดลงให้เหลือน้อยกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ แล้วก็ให้เข้ามาแชร์รายได้ของคน 40 เปอร์เซ็นต์ ที่มีรายได้เท่ากับ 88 % ขณะเดียวกันด้านเกษตรก็ต้องทำต่อไปนะครับ ต้องทำทั้ง 2 ด้าน ส่วนแผนดำเนินการใหญ่นั้นก็ต้องทำในด้านอื่นด้วย

ถามว่าจะทำอย่างไร ผมขอเสนอแนะดังนี้ครับ ในยุคที่ผ่านมาเกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรุนแรงและก็ไปได้เร็ว และก็จะไปได้เร็วอีกต่อไป จะเกิดอุตสาหกรรมรถยนต์เราจะเป็ศูนย์กลางของอุตสาหกรรมรถยนต์ในอนาคต ซึ่งเหลือเชื่อเป็ศูนย์กลางอุตสาหกรรมรถยนต์ผลิตป้อนตลาดทั่วเอเชียด้วยซ้ำไป อุตสาหกรรมเหล่านี้ เดิมก็เกิดรอบกรุงเทพฯ ครั้งที่สองก็ไปเกิดแถวระยอง ในโครงการ Eastern Sea Board คูให้คิดว่าที่ไหนเกิดอุตสาหกรรมที่นั่นก็จะเกิดชุมชน พอเกิดชุมชนก็จะเกิดอาชีพต่าง ๆ ที่เรียกว่าอาชีพบริการไม่ใช่บริการอย่างนั้นนะครับ เช่น ช่างตัดผม ตัดเสื้อผ้า ซ่อมรถจักรยานยนต์ รถบรรทุกขนส่ง ฯลฯ ผมคิดว่าอุตสาหกรรมของเราคงต้องเดินต่อไป ฐานของเราค่อนข้างจะดี ใน AFTA นั้น ผมคิดว่าความหลากหลายทางอุตสาหกรรมของเราดีที่สุด สิงคโปร์นั้นก็ยังมีแต่ heavy industry บางอย่างเท่านั้น เมื่อเกิด AFTA-Ten คือ 10 ประเทศ ซึ่งจะมีพม่า ลาว เขมรด้วยนั้น AFTA-Ten นั้นเราจะเป็ประเทศที่ผลิตสินค้าขายได้มากที่สุดหลากหลายชนิด คุณภาพดี และก็ราคาไม่แพงเกินไป สินค้าของประเทศเวียดนามจะไปที่ตลาดต่ำ ส่วนเราจะได้ตลาดกลางตลาดสูง จุดก็คือเราจะต้องเดินหน้าต่อไปในเรื่องอุตสาหกรรม แต่ทำอย่างไรเดินแล้วจะได้ประโยชน์ด้วย ผมคิดว่าในอดีตที่เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่ส่วนอุตสาหกรรมนั้นเราน่าจะเปลี่ยน เพราะจากการอพยพแรงงานจะทำให้กรุงเทพฯ โดดขึ้น ๆ มีประชากรหนาแน่น และลามจนไปถึงจังหวัดสระบุรี ชลบุรี ระยอง ก็เริ่มโตเพราะเริ่มมีชุมชนทำไมเราไม่ลองคิดว่า คราวนี้ถ้าจะเกิดอุตสาหกรรมมันจะต้องไปเกิดที่จังหวัดกาฬสินธุ์ บ้าง ที่ผมยกตัวอย่างเอาจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นเป็นเพราะเป็นจังหวัดที่ประชากรมีความยากจนและแร้นแค้นที่สุด

ภาคอีสานมีประชากร 1 ใน 3 ของประเทศ มีพลเมืองประมาณ 20 ล้านคน ซึ่งใหญ่พอที่จะเป็นตลาดทางอุตสาหกรรม ทำไมไม่เกิดขึ้นที่นั่น เพราะถ้าหากเกิดขึ้นที่นั่น อะไรจะเกิดขึ้นครับ คือ วัตถุดิบจะถูกป้อนไปที่การผลิต การขนส่งจะวิ่งอยู่แถวนั้น คนมีอาชีพ และจังหวัดกาฬสินธุ์ก็จะเกิดชุมชน และก็เกิดชุมชนต่อเนื่องไป ฉะนั้น นี่เป็นวิสัยคิด การกระจายโอกาสในการทำมาหากินให้ออกไปสู่ต่างจังหวัด เอาไปใกล้มือเกษตรกรจะหวังให้คนย้ายมาหมด 60 เปอร์เซ็นต์ คงไม่ได้แน่ครับ ซึ่งเมื่อเกิดชุมชน ก็จะเกิดอาชีพขึ้นมา มากมาย เช่น ร้านอาหารขายก๋วยเตี๋ยว คนเหล่านั้นก็จะเกิดอาชีพตรงนี้ได้มาก

ถ้าหากถามว่ามีกี่คนที่มาอาชีพอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม มีไม่กี่คนหรอกครับ แต่อาชีพขายก๋วยเตี๋ยว ทำผม คัดเสื้อ ซ่อมรถจักรยานยนต์ ที่ต่อเนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้นมีมากมาย ไปดูอย่างนิคมอุตสาหกรรมที่จังหวัดลำพูนสิครับ เดิมนั้น จังหวัดลำพูนเป็นเมืองตายมานานแสนนาน ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ก็โตเอาโตเอา ทันทที่ที่เกิดนิคมอุตสาหกรรมขึ้น จังหวัดลำพูนนั้นเจริญมหาศาลเลย แล้วไปนับจำนวนคนที่หารายได้ จำนวนคนในโรงงานกับนอกโรงงาน จำนวนนอกโรงงานที่เกิดอาชีพต่าง ๆ มีมากกว่าคนในโรงงาน เพราะเมื่อคนมีรายได้ก็มีอำนาจซื้อมากขึ้น เกิดการค้าขาย เกิดการขนส่งเต็มไปหมด ฉะนั้นประเทศไทยซึ่งกำลังเกิด momentum อันนี้ขึ้น ถ้าตัวฐานอุตสาหกรรม หรือนิคมอุตสาหกรรมเริ่มกระจายออกไปสู่ต่างจังหวัดมากขึ้นเรื่อย ๆ พอเกิดอุตสาหกรรมมันก็จะเกิดชุมชน พอเกิดชุมชนคนก็จะมีอาชีพมีรายได้ เราจะค่อย ๆ ดึง 60 เปอร์เซ็นต์ ที่เป็นเกษตรกรออกมาทำตรงนี้ หรือถ้าเขาไม่ออกมาเต็มที่ เขายังทำนาอยู่ด้วยแต่เขามาทำอาชีพเสริมด้วยก็จะยิ่งดีใหญ่เลย นี่คือประเด็นที่ผมคิดว่ายุทธศาสตร์เราน่าจะไปในแนวนี้ ซึ่งถ้าเราไปในแนวนี้เราก็คงจะไปได้รอด สวัสดิ์ครับ

ส่วนที่ 4

การอภิปราย

เรื่อง

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนและ
ประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง

การอภิปราย

เรื่อง

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนและประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง

ผู้ดำเนินการอภิปราย : ศ.ดร.โสภณ ทองปาน

คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กราบเรียนผู้เข้าร่วมสัมมนาทุก ๆ ท่าน เมื่อเช้าเราได้ฟังการบรรยายของอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ไปแล้ว ผมเข้าใจว่าเป็นการปูพื้นและให้ข้อคิดที่จะเป็นฐานของการอภิปรายในช่วงนี้และในช่วงต่อไปด้วยครับ เพราะท่านได้ให้ข้อมูลและข้อคิดที่จะเป็นประโยชน์ และสามารถที่จะนำไปคิดไปปฏิบัติได้ครับ

จากการบรรยายในเมื่อเช้านี้คงจะทำให้ทราบว่า ตลาดในประเทศเพื่อนบ้านมีมากน้อยแค่ไหน พูดถึงจำนวนประชากร เอาเฉพาะลาว กัมพูชา เวียดนามก็เกือบร้อยล้านคนแล้ว ถ้าจะนับรวมเอาจีนด้วยก็พันกว่าล้านคน บวกพม่าอีกเกือบ 50 ล้านคน เพราะฉะนั้น ถ้ามองในแง่ของตลาดแล้วมหัพวารครับ ที่นี้ในแง่ของศักยภาพของประเทศเพื่อนบ้านในแง่ของประชากร ในแง่ของผู้บริโภคอย่างเดียวก็มหัพวารครับ เราจะวางแผนในการพัฒนาการเกษตรในการผลิตสินค้าเกษตรอย่างไรที่จะได้ประโยชน์ร่วมกัน นี่เป็นภาษาพูดนะครับ ถ้าภาษาเขียนต้องเขียนอย่างนี้ แต่เวลาคิดเราก็อาจคิดว่าทำอย่างไรเราถึงจะได้ประโยชน์มากที่สุด แต่ในความเป็นจริงเราอาจเขียนอย่างนั้นไม่ได้ ก็ให้ทุกประเทศได้ประโยชน์ร่วมกัน อาจไปในฐานะที่เป็นตลาดของสินค้าที่ผลิตในประเทศเราอาจเป็นแหล่งของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าในประเทศ หรืออาจเป็นฐานการผลิต สำหรับที่จะส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพราะผลสุดท้ายทุกประเทศก็จะเป็นคู่แข่งกันของเราทั้งสิ้น เรามา

วางแผนกันว่าจะทำอย่างไร สำหรับวิทยากรที่ผู้จัดได้เรียนเชิญมาในช่วงนี้มี 2 ท่านครับ คือ คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ และคุณมนตรี คงตระกูลเทียน

อันดับแรกผมขอให้คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ได้ให้ข้อมูลเพื่อปูพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ในเรื่องของคมนาคมขนส่งที่จะเกิดขึ้น และอยู่ในแถบประเทศเพื่อนบ้าน แล้วเราจะมองเห็นว่าเราจะพัฒนาไปในทิศทางใด ศักยภาพทางด้านการเกษตรจะมีมากน้อยเพียงใด เรียนคุณนิพนธ์ฯ ครับ

ผู้อภิปราย : นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ กับประเทศเพื่อนบ้าน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ขอบคุณครับท่านผู้ดำเนินรายการ ผมจะขอเล่าเรื่องในภาพรวมนะครับว่าทำไมเราต้องร่วมมือกันหลายกรอบ โดยเฉพาะกรอบอาเซียน ซึ่งเราร่วมมือกันมาเป็นเวลา 30 กว่าปีมาแล้วครับ ก็เนื่องจากว่าตอนหลังมานี้การรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจมันทำให้เกิดข้อจำกัดในการส่งออก และนำเข้าต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยหรือในกลุ่มของอาเซียนนั้นเราทราบมานานแล้วว่า เริ่มมาจากความร่วมมือทางการเมือง และต่อมาก็พัฒนาเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบันนี้ แดกถูกแตกหลานออกมามากมายในส่วนของอาเซียน ในส่วนของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องในด้านของความร่วมมือนั้น เนื่องมาจากว่าประเทศของเราพยายามจะแข่งขันด้วยตัวเองกันก่อน พอหลังจากการแข่งขันด้วยตนเองแล้ว ความจำกัดในด้านต่าง ๆ มันเกิดขึ้น เราก็ทำด้วยตัวเองไม่ได้ เราก็ต้องขอความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านช่วยกันจัดกลุ่ม โดยเฉพาะขึ้นมา เพื่อไปแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งมีรายละเอียดเป็นลำดับ ดังนี้

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนและประเทศกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง
ด้านการค้า และการลงทุนของสินค้าเกษตร

ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กับประเทศ
ในภูมิภาคอาเซียนและกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง

1. เหตุผลความจำเป็น

1.1 การพัฒนาประเทศในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีพึ่งพากลไกตลาดเป็นหลัก ส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.5 ต่อปี โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ (1) ภาคเกษตรกรรมได้เปลี่ยนจากการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม เข้าสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น มีการกระจายการผลิตมากประเภทขึ้น (2) ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้าและบริการ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วต่อเนื่องจนล้ำหน้าภาคเกษตร และ (3) ระบบเศรษฐกิจของประเทศเปิดกว้างออกสู่ระดับนานาชาติ จนประเทศไทยเริ่มก้าวสู่ความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค

1.2 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงอย่างต่อเนื่องจะทำให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศในหลาย ๆ ด้าน แต่ก็ยังมีปัญหาความไม่สมดุลของการกระจายผลการพัฒนาออกไปสู่พื้นที่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างทั่วถึง กล่าวคือ

- มีการกระจุกตัวของกิจกรรมและโอกาสทางเศรษฐกิจในเขต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จนก่อให้เกิดปัญหาความแออัดต่าง ๆ ติดตามมาโดยเฉพาะปัญหาการจราจรติดขัด

- มีความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างประชาชนคือ (1) ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร-ภาคต่าง ๆ (2) ระหว่างประชาชนในเขตเมือง-ชนบท และ (3) ประชาชนในภาคอุตสาหกรรม/บริการ-เกษตร

1.3 ปัญหาความไม่สมดุลของการกระจายผลการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมารัฐบาลจึงได้ริเริ่มแผนงานการกระจายความเจริญออกจากกรุงเทพมหานครอย่างเป็นระบบเป็นครั้งแรก โดยเริ่มจากแผนงานพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรมและการจ้างงานใหม่ในลักษณะที่จะเป็นทางเลือกใหม่รองรับการลงทุนของภาคเอกชนแทนที่กรุงเทพมหานคร และต่อมาในปี 2533 รัฐบาลยังได้ริเริ่มโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ โดยใช้ศักยภาพด้านทำเลที่ตั้งของภาคใต้ ซึ่งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ มีทางเข้า-ออกทะเล 2 ฝั่ง คือ ทะเลอันดามันทางด้านตะวันตก และอ่าวไทยทางด้านตะวันออก เพื่อพัฒนา "สะพานเศรษฐกิจ" เชื่อมโยง 2 ฝั่งทะเล นำประเทศไทยเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้ากับนานาประเทศมากขึ้น

1.4 สำหรับยุคเศรษฐกิจไร้พรมแดน หรือยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ซึ่งทุกประเทศจะต้องเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศของตนเอง ตลอดจนมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและผลประโยชน์ร่วมกันทางการค้าการลงทุน ประเทศไทยก็ได้ร่วมมือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย ระหว่างอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (บริเวณภาคใต้) และโครงการความร่วมมือระหว่าง 6 ประเทศ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กัมพูชา-จีน-พม่า-ลาว-เวียดนาม-ไทย (บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

1.5 สาขาเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาร่วมกัน ได้แก่ สาขาการคมนาคมขนส่ง สาขาพลังงาน สาขาการท่องเที่ยว สาขาการค้าและการลงทุน สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสาขาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นโอกาสดีที่นอกจากจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถและความได้เปรียบทางการค้าการลงทุนและการเมืองระหว่างประเทศของประเทศไทยในเวทีโลกแล้ว ยังจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างมิตรประเทศและสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้มีการกระจายไปสู่พื้นที่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น

2. แนวโน้มในอนาคตของประเทศไทย

2.1 ในช่วงปี พ.ศ.2538-2542 สภาวะการณ์เศรษฐกิจและการเมืองของโลกมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากประเทศต่าง ๆ จะชิงความได้เปรียบปรับตัวเพื่อปฏิบัติตามพันธะของข้อตกลงด้านการค้าและพิกัดอัตราภาษีศุลกากรหรือ GATT ในรอบอูรุกวัยที่มีการเจรจาจนได้ข้อยุติแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณการค้าในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ตลอดทั้งมีการคาดการณ์ว่าราคาพืชผลจะเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพราะกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเริ่มเปลี่ยนฐานการผลิตโดยลดการผลิตสินค้าประเภทโภคภัณฑ์ลง

2.2 แนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนในช่วงปี พ.ศ.2538-2542 คาดว่ายังคงมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงอยู่ต่อไป แม้จะลดลงเล็กน้อยจากปี 2533-2537 นอกจากนี้เศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกซึ่งเป็นภูมิภาคใหญ่ที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงและจะมีการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาคในด้านการค้าและการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่เศรษฐกิจจีน ซึ่งประกอบด้วย จีน ฮองกง และไต้หวัน ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นของโลกภายใน ปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ.2000)

2.3 ภายใต้โอกาสทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะขยายตัวสูงกว่าภูมิภาคอื่นของโลกในช่วง พ.ศ.2538-2542 โดยมีกลุ่มเศรษฐกิจจีนเป็นตัวจักรสำคัญผลักดันการเจริญเติบโตดังกล่าว ดังนั้นจึงเป็นโอกาสสดใสสำหรับประเทศไทยในการขยาย การส่งออกไปสู่กลุ่มเศรษฐกิจที่มีผู้บริโภคขนาดใหญ่ และตลาดใหม่ที่มีกำลังซื้อสูงเหล่านั้น

2.4 สำหรับในส่วนของประเทศไทย การรักษาอัตราความเจริญเติบโตที่เป็นอยู่ให้ยั่งยืน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น จึงเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของการพัฒนาในระยะต่อไป ซึ่งจำเป็นต้องกระจายการผลิตไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ และอาศัยทรัพยากรจากประเทศเพื่อนบ้านมาช่วยเสริมการพัฒนาผนวกกับการปรับเทคโนโลยีการผลิตให้สูงขึ้นก็จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลกได้

2.5 ดังนั้นการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน (Complementary) กับประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับและต่อเนื่องกับประเทศไทย จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะต่อไป ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยมีโอกาสใหม่ในการพัฒนาความร่วมมือทุกด้านในระดับอนุภูมิภาค 6 ประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง กลุ่มเศรษฐกิจสามฝ่ายระหว่างไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกันพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศไทยและกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. แนวโน้มการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน และกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง

3.1 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน และกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขงสามารถพัฒนาความสัมพันธ์กันได้ใกล้ชิดแน่นแฟ้นมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาคะทบกระทบกันบ้างระหว่างประเทศไทยกับบางประเทศตามแนวชายแดนบ้างเล็กน้อย

3.2 อย่างไรก็ดี นอกจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน ภายใต้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ มีความพร้อมที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันภายใต้ 2 โครงการหลัก

- โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ซึ่งประเทศที่ร่วมโครงการส่วนใหญ่มีพรมแดนติดต่อกับหรือต่อเนื่องกับประเทศไทย บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ประกอบด้วย ประเทศพม่า ลาว จีน (ยูนนาน) กัมพูชา และเวียดนาม

- โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย โดยประเทศที่ร่วมโครงการส่วนใหญ่มีพรมแดนติดต่อกับหรือต่อเนื่องกับภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วย ประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย

**ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนของสินค้าเกษตร
ภายใต้โครงการความร่วมมือ**

1. โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle Development Project : IMT-GT)

1.1 ความเป็นมา

1) IMT-GT เป็นโครงการความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 230,000 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (สงขลา นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล) 4 รัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย (เคดาห์ เปรัค เปอร์ลิส และปีนัง) และสุมาตราเหนือ และสุมาตราตะวันตกของประเทศอินโดนีเซีย โดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ในการศึกษาโครงการ และจัดทำแผนแม่บทโครงการในรูปของข้อเสนอในการปรับปรุงนโยบาย มาตรการ และความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ 6 สาขาหลัก ได้แก่

- อุตสาหกรรม
- พลังงาน
- การค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงาน
- เกษตรและประมง
- ท่องเที่ยว
- คมนาคมและสื่อสาร

2) วัตถุประสงค์

- เพิ่มปริมาณการค้าและการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่ายของทั้ง

3 ประเทศ

- เพิ่มปริมาณการส่งออกจากพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่ายไปยังตลาดต่าง ๆ ทั่วโลก

- ปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของประชากรทั้ง 3 ประเทศ โดยเฉพาะประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

3) แนวทางและมาตรการ

- ปรับปรุงนโยบายที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนระหว่างกันพร้อมทั้งลดขั้นตอนการดำเนินงานให้เกิดความคล่องตัวมากที่สุด

- เร่งรัดโครงการลงทุนของภาครัฐที่จะสนับสนุนการลงทุนและการค้าบริเวณชายแดน

- กำหนดนโยบายการพัฒนาบริการพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการลงทุนของภาคเอกชน

- ยกระดับคุณภาพแรงงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจให้มีมาตรฐานที่สูงยิ่งขึ้น

- พิจารณาปรับปรุงนโยบายการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ระหว่างกันในการสนับสนุนการลงทุน

- ส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน โดยเร่งพัฒนาระบบการเงินระหว่างภูมิภาคให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูง

- กำหนดเขตพิเศษสำหรับการลงทุน เพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมการส่งออกประเภทต่าง ๆ

- เร่งรัดโครงการพัฒนาพลังงานเพื่อเชื่อมต่อเครือข่ายแหล่งพลังงานต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์สามารถถ่ายเทซึ่งกันและกันได้ตลอดเวลา

- ปรับปรุงกิจกรรมด้านการเพาะปลูกและการประมงให้มีประสิทธิภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก โดยใช้ข้อได้เปรียบที่แต่ละพื้นที่มีอยู่เดิมเป็นกลไกสำคัญ

- พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยผสมผสานทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย เพื่อใช้เป็นจุดขายร่วมกัน

- พัฒนาการประชาสัมพันธ์และการกระจายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย ให้กว้างขวางไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก

1.2 กลไกการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 1) การประชุมระดับรัฐมนตรี : เพื่อพิจารณาแผนงานและ โครงการตามข้อเสนอของที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส
- 2) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส : เพื่อพิจารณาแผนงานและ โครงการตามข้อเสนอของคณะทำงานร่วมรายสาขา
- 3) การประชุมคณะทำงานร่วมรายสาขาประกอบด้วย 8 คณะ ได้แก่
 - คณะทำงานสาขาการค้า การลงทุน การเงิน และอุตสาหกรรม
 - คณะทำงานสาขาพลังงาน
 - คณะทำงานสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 - คณะทำงานสาขาโทรคมนาคม
 - คณะทำงานสาขาการขนส่งทางทะเลและทางบก
 - คณะทำงานสาขาการท่องเที่ยว
 - คณะทำงานสาขาศุลกากร
 - คณะทำงานสาขาการเกษตรและประมง

1.3 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ประเทศได้ดำเนินงาน โครงการภายใต้กรอบความร่วมมือ โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย ทั้งในส่วนของโครงการภาครัฐและ โครงการที่เสนอโดยสภาธุรกิจ 3 ฝ่าย ประกอบด้วย

- สาขาคมนาคมและขนส่ง : เห็นชอบให้เร่งรัดการปรับปรุงและผ่อนคลายนโยบาย เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเดินทางผ่านแดนระหว่าง 3 ประเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญสูงในการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศรวมทั้งการกำหนดมาตรการจูงใจภาคเอกชนลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม เพื่อการส่งเสริมให้บริการร่วมกันในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย และได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ด้านการบินระหว่างอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย เพื่อกำหนดกรอบและรูปแบบของความร่วมมือนี้อีกครั้งแล้ว เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2538

- สาขาพลังงาน : เห็นชอบการพัฒนาโครงข่ายพลังงานระหว่างสามประเทศ เช่น โครงการ Trans-ASEAN Gas Pipeline และ ASEAN Supergrid รวมทั้งการกำหนดมาตรการจูงใจภาคเอกชนในการลงทุนและจัดหาพลังงานประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการลดขั้นตอนการขออนุญาต ออกใบอนุญาต และการให้สัมปทานในการดำเนินโครงการ โรงไฟฟ้า และเหมืองถ่านหิน ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่ายเป็นกรณีพิเศษ

- สาขาเกษตรและประมง : เห็นชอบการดำเนินงาน 4 แผนงานหลักได้แก่
 - แผนงานพัฒนาธุรกิจประมงร่วมกัน ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดการทรัพยากรประมงทะเล การร่วมทุนด้านการประมง และการจัดตั้งศูนย์ประมงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

- แผนงานจัดตั้งตลาดกลางขายส่งสินค้าเกษตร ณ จุดผ่านแดน โดยเฉพาะบริเวณชายแดนไทยและมาเลเซีย

- การจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการพัฒนาธุรกิจการเกษตร เพื่อสนับสนุนการดำเนินแผนงาน/โครงการด้านการเกษตรและประมงภายในพื้นที่ IMT-GT

- การกำหนดมาตรการจูงใจด้านการเงินและที่ไม่ใช่การเงิน เพื่อส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน

- สาขาการท่องเที่ยว : เห็นชอบให้เร่งรัดแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ การจัดท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จร่วมกัน การส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น โครงการถนนเชื่อมสตูล-เปอร์ลิส และโครงการความร่วมมือพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

- สาขาการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงาน : เห็นชอบให้มีการส่งเสริมความร่วมมือด้านการผลิตร่วมกัน โดยครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน ความแนวชายแดน การขยายสิ่งจูงใจด้านการลงทุนและการจัดทำข้อตกลงคุ้มครองการลงทุนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล และประสานงานด้านการค้า การลงทุนร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน เพื่อสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่โครงการ

1.4 การดำเนินงานในส่วนของไทย

1) คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (โดยสำนักงานคณะกรรมการประสานงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน : สพบ.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 อนุมัติแนวทางการดำเนินงาน โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานงานกับ สพบ. ดังนี้

- กระทรวงคมนาคม : เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบความร่วมมือในสาขาคมนาคมและขนส่ง ซึ่งครอบคลุมถึงการขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางอากาศ รวมทั้งการสื่อสาร โทรคมนาคม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบความร่วมมือในสาขาการเกษตรและประมง

- กระทรวงพาณิชย์ : เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในความร่วมมือสาขาการค้า การลงทุน การเงินและการธนาคาร โดยประสานงานกับกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย

- กระทรวงการคลัง : โดยกรมศุลกากร พิจารณาผ่อนคลايกฎระเบียบและลดขั้นตอนพิธีการศุลกากรที่เอื้อประโยชน์ต่อการผ่านแดน การค้าและการลงทุน ระหว่าง 3 ประเทศ

- กระทรวงอุตสาหกรรม : ร่วมกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในความร่วมมือสาขาอุตสาหกรรม

- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม : ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในความร่วมมือสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการด้านทรัพยากรมนุษย์ร่วม 3 ประเทศ

- กระทรวงมหาดไทย : โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ

ในการประสานงาน/โครงการ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนในระดับพื้นที่

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในความร่วมมือสาขาการท่องเที่ยว
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย : เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในความร่วมมือสาขาพลังงาน

1.5 ข้อจำกัดความร่วมมือ

- สาขาการเกษตร : สืบเนื่องจากทั้ง 3 ประเทศตั้งอยู่บนสภาพภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกันและมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรจึงเป็นอาชีพและรายได้หลักของประชากรส่วนใหญ่ รวมทั้งมีตลาดส่งออกเดียวกัน ทำให้มีสถานะเป็นประเทศคู่แข่งกัน นอกจากนี้แต่ละประเทศมีความชำนาญในเทคโนโลยีการเกษตรเฉพาะด้าน แต่ไม่มีการถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ตลอดจนความหวาดระแวงที่มีต่อกัน โดยเฉพาะทางด้านการประมง ซึ่งประเทศไทยมีความชำนาญค่อนข้างสูงแต่ขาดวัตถุดิบ ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียยังมีวัตถุดิบจำนวนมาก จึงมีการร่วมมือกันค่อนข้างน้อย
- สาขาการท่องเที่ยว : ระบบบริการพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวระหว่าง 3 ประเทศขาดการเชื่อมโยงกัน ภาคเอกชนทั้ง 3 ประเทศมีความร่วมมือกันค่อนข้างน้อยในธุรกิจท่องเที่ยวและกฎระเบียบการเข้าเมืองและมาตรการทางภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางเข้าและออกนอกประเทศ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการกีดกันการออกนอกประเทศของประชาชนแต่ละประเทศ
- สาขาแรงงาน : ปัญหาการขาดแคลนฝีมือแรงงาน และการขาดความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายแรงงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เนื่องจากสถานฝึกอบรมฝีมือแรงงานมีไม่เพียงพอ รวมทั้งกฎระเบียบและพิธีการตรวจคนเข้าเมืองที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน
- สาขาการค้าและอุตสาหกรรม: เนื่องจากลักษณะ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของทั้ง 3 ประเทศ ทำให้มีลักษณะกิจกรรมและผลผลิตคล้ายคลึงกัน ตลอดจนนโยบายส่งเสริมการ

ลงทุนและมาตรการจูงใจนักลงทุนต่างชาติ รวมทั้งมีตลาดส่งออกเดียวกัน จึงเป็นลักษณะ เป็นประเทศคู่แข่งทางการค้า

- ข้อจำกัดในส่วนของไทย :

- โครงสร้างเศรษฐกิจพื้นฐานของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีฐานการผลิตที่ แคบ เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทำให้โครงสร้างการผลิตของภาคใต้เปลี่ยนแปลงช้ากว่าโครงสร้างการผลิตโดยรวมของประเทศ กล่าวคือผลผลิตในสาขาเกษตรของ ภาคใต้ปี 2534 สูงถึงร้อยละ 35 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีเพียงร้อยละ 5.2 เมื่อเปรียบ เทียบโครงสร้างรวมซึ่งมีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 28.8 ในขณะที่ภาคเกษตรมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 12

- การประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังคงพึ่งพิงสินค้าสำคัญเพียงไม่กี่ประเภท ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง ข้าวและกาแฟ ซึ่งมีความผันผวนทางด้านราคาสูง ในส่วน ของภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมยางแผ่น อาหารทะเล ปลาป่น และน้ำมัน- ปาล์ม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังมีการกระจุกตัวอยู่ในบริเวณพื้นที่ สงขลาหาดใหญ่

- ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีกระแส ข่าวที่ปรากฏทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องและรุนแรงกว่าสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ ได้สร้าง ภาพลักษณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศในการลงทุน

- การดำเนินงานของสภาธุรกิจ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องปรับแนว คิดการมองภาพการพัฒนาให้กว้างขึ้น เลิกยึดติดแค่ผลประโยชน์ของจังหวัดหรือเฉพาะท้องถิ่นในระยะสั้น รวมทั้งยังขาดสำนักงานเลขานุการที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการ ประสานความร่วมมือกับภาครัฐบาลและภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและกับประเทศ มาเลเซียและอินโดนีเซีย

1.6 ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ IMT-GT

- การขยายตัวด้านการค้า การลงทุน การเงิน อุตสาหกรรม และการบริการ
- เกิดการจ้างงานและช่วยยกระดับการครองชีพของประชาชน
- เพิ่มอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจกับกลุ่มความร่วมมือหรือประเทศอื่น ๆ

- มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีระหว่างกัน
- มีการใช้ทรัพยากร เช่น แรงงาน ทู่น และวัตถุดิบ ที่ส่งเสริมกันสามารถผลิตแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โครงการพัฒนาความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekhong Subregional Economic Cooperation)

2.1 ความเป็นมา

1) อนุสนธิธนาการพัฒนาเอเชียได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ในด้านการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ

- การศึกษาระยะแรก : เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตโครงการในแต่ละสาขาที่มีโอกาสพัฒนาขึ้นได้ ซึ่งได้ศึกษาเสร็จเมื่อกุมภาพันธ์ 2536 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สาขาเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาร่วมกันได้แก่ สาขาคมนาคมขนส่ง พลังงาน การท่องเที่ยว การค้าและการลงทุน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐมีบทบาทเน้นการให้การสนับสนุนส่งเสริมเอกชนใน 3 ส่วนคือ

- (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน
- (2) การลดข้อจำกัดทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
- (3) การส่งเสริมและจูงใจทางการค้า การลงทุนและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

- การศึกษาระยะที่ 2 : เป็นการศึกษาในรายละเอียดและจัดลำดับความสำคัญของโครงการเป็นรายสาขา

2) พื้นที่โครงการ

- ประกอบด้วย 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา จีน (มณฑลยูนนาน) พม่า ลาว เวียดนาม และไทย

- พื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพและโอกาสรองรับโครงการฯ ได้แก่
 - 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน : เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ตาก แม่ฮ่องสอน
แพร่ น่าน ลำปาง และ ลำพูน
 - 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : หนองคาย อุดรธานี นครพนม
สกลนคร มุกดาหาร อุบลราชธานี
อำนาจเจริญ และเลย
 - บางส่วนของภาคตะวันออก : ปราจีนบุรี และสระแก้ว

3) วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การค้า การลงทุน และบริการ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน การยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และความเป็นอยู่ทางสังคมของประชาชนในอนุภูมิภาคให้ดีขึ้น
- สนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาค
- สนับสนุนให้มีการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น แรงงาน ทุน และวัตถุดิบที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
- ช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสแข่งขันในเวทีการค้าโลก

4) แนวทางและมาตรการ

- เน้นส่งเสริมภาคเอกชนของแต่ละประเทศให้มีบทบาทในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน โดยเฉพาะด้านการค้า การลงทุน และการประกอบกิจการในด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม บริการ และการท่องเที่ยว
- บทบาทของภาครัฐ เน้นการให้การสนับสนุนภาคเอกชน โดยการพัฒนาความร่วมมือในการลดข้อจำกัดด้านการค้า การลงทุน การผลิต และการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนทำการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนี้ภาครัฐจะเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในประเทศที่ขาดแคลน

2.2 กลไกการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) การประชุมระดับรัฐมนตรี : เพื่อพิจารณาแผนงานและโครงการตามข้อเสนอของที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส

2) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส : เพื่อพิจารณาแผนงานและโครงการตามข้อเสนอของคณะทำงานรายสาขา

3) การประชุมคณะทำงานด้านเทคนิคเฉพาะกิจ ปัจจุบันมี 2 คณะ

- คณะทำงานสาขาพลังงาน
- คณะทำงานสาขาคมนาคมขนส่ง

4) การดำเนินงานในส่วนของไทย

• คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (โดยสำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน : สพบ.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ

• เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบตามรายสาขา ดังนี้

สาขาการคมนาคมขนส่ง : กระทรวงคมนาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สาขาโทรคมนาคม : กระทรวงคมนาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใน
กระทรวงคมนาคม

สาขาการค้าและการลงทุน : กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง

กรมวิเทศสหการ และมหาวิทยาลัย (ในพื้นที่)

สาขาส่งแควดล้อม : กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาการท่องเที่ยว : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

สาขาการพลังงาน : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการปิโตรเลียม
แห่งประเทศไทย

2.3 ความก้าวหน้าการดำเนินงาน

1) มีการประชุมคณะทำงานด้านเทคนิค 2 คณะ เพื่อพิจารณาแผนงาน/โครงการความร่วมมือ ซึ่งสรุปผลการประชุมได้ ดังนี้

- สาขาคมนาคมขนส่ง
 - ให้มีการแก้ไขปัญหาและลดข้อจำกัดด้านการขนส่งสินค้าผ่านแดน
 - การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาขาคมนาคมขนส่ง
 - การพัฒนาโครงข่ายถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิก
- สาขาพลังงาน ที่ประชุมให้เร่งรัด
 - โครงการศึกษาพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำ
 - โครงการศึกษาความเหมาะสมการพัฒนาสายส่งไฟฟ้าเชื่อมโยงกัน

ในอนุภูมิภาค

2) ในส่วนของไทย สทป.ได้จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับโครงการฯ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- ข้อได้เปรียบ
 - ทรัพยากรมนุษย์ : มีคุณภาพสูงกว่า และอยู่ในระบบเศรษฐกิจเสรี โดยตลอด รวมทั้งความพร้อมของผู้ประกอบการไทย
 - สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ : มีความพร้อมมากกว่าทั้งใน ด้านคุณภาพ และปริมาณในทุกรูปแบบ; ทางบก ทางอากาศ ทางน้ำ และ ระบบสื่อสารดาวเทียม
 - นโยบายรัฐบาลและกฎระเบียบ : มีความชัดเจนและ โปร่งใส ซึ่งเอื้อต่อกลไกตลาดเสรีมากกว่า

- เศรษฐกิจการเมืองและการเงิน โดยส่วนรวม : มีเสถียรภาพและมั่นคงกว่า
 - * และความพร้อมของสถาบันการเงิน
- ข้อเสียเปรียบ
 - ทรัพยากรธรรมชาติ : ขาดแคลนและเริ่มมีปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - พลังงาน : ต้องพึ่งพามากจากภายนอกประเทศ และมีแนวโน้มความต้องการใช้พลังงานสูง
 - ขีดความสามารถในการผลิต : ต้นทุนวัตถุดิบ และแรงงานสูง
- การเตรียมการรองรับผลการพัฒนา ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ หลักคือ
 - ยุทธศาสตร์เชิงรุก โดยเน้น 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี 2) การพัฒนาเป็นศูนย์กลางในอนุภูมิภาคทางด้านคมนาคมทุกรูปแบบ เช่น ทางบก ทางอากาศ การสื่อสาร โทรคมนาคม ด้านการท่องเที่ยว ด้านการเงินและด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น 3) การพัฒนาพื้นที่เฉพาะแบบเข้มข้น ได้แก่ พัฒนาเมืองหน้าด่าน ศูนย์กลางการผลิตและการขนส่ง ศูนย์กลางการเงิน การประชุมและการท่องเที่ยว เขตเศรษฐกิจพิเศษและศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน และทรัพยากรมนุษย์
 - ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเน้น 1) การพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา อาทิ สิ่งทอ อาหาร อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และชิ้นส่วน เครื่องหนังและเครื่องเดินทาง และเซรามิกส์ 2) การประสานความร่วมมือกับประเทศอื่นในอนุภูมิภาคทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี ในเรื่องการแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านการค้าการลงทุน และการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 4) การส่งเสริมการค้า การลงทุน และการส่งออก โดยสนับสนุนให้เกิดการผลิตร่วมกัน (Co-production) ระหว่างประเทศโดยอาศัยความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ และ 5) การพัฒนาเพื่อรองรับผล

กระทบด้านการเกษตร เช่น กำหนดพื้นที่เพาะปลูกปรับ โครงสร้างการผลิตตามการตลาด และนำเทคโนโลยีแบบก้าวหน้ามาใช้ในการผลิต เป็นต้น

- การพัฒนาเพื่อรองรับผลกระทบด้านการเกษตร

1) โครงสร้างการผลิตของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ปรับสู่ภาคการค้าและบริการอย่างรวดเร็ว ขณะที่ภาคการเกษตรขยายตัวลดลง โดยมีผลผลิตภาคเกษตรร้อยละ 21.7 และ 26.8 ตามลำดับ จากความร่วมมือดังกล่าวจะมีผลให้ผลผลิตทางการเกษตรของไทยที่จะได้รับผลกระทบส่วนใหญ่จะเป็นผลไม้และพืชเมืองหนาว อาทิ ลิ้นจี่ สตอเบอร์รี่ เห็ดหอม ถั่วเหลือง กระเทียม และหอมแดง รวมทั้งข้าวคุณภาพต่ำ

2) ข้อเสียเปรียบภาคการเกษตรของไทย สรุปได้ดังนี้

- จีนเป็นประเทศผู้ผลิตทางการเกษตรรายใหญ่และมีตลาดภายในประเทศขนาดใหญ่รองรับ รวมทั้งเทคโนโลยีและประสิทธิภาพที่ดีกว่าไทย โดยเฉพาะพืชผัก และผลไม้ฤดูหนาวที่มีราคาต่ำกว่าไทยมาก

- ด้านปศุสัตว์และประมงไทยค่อนข้างจะเสียเปรียบจีนและเวียดนาม

- ราคาผลผลิตทางการเกษตรของเวียดนามและกัมพูชาต่ำกว่าไทยมาก

ในแง่ต้นทุนการผลิต ไทยจึงควรเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

- ผลกระทบด้านผลผลิตข้าวคุณภาพดีจากเวียดนามและพม่าที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ ไทยจึงควรเร่งพัฒนาข้าวพันธุ์ดี ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ

- นอกจากนี้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทยจะได้รับผลกระทบจากผลผลิตของจีน

3) ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพภายใน เพื่อรองรับผลกระทบด้านการเกษตรที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ดังนี้

- ปร่าจีนบุรีและสระแก้ว เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับกัมพูชา ง่ายต่อการไหลเข้าของสินค้าเกษตร จึงเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร การผลิต และการจำหน่ายปัจจัยทางการเกษตร

- นครพนมและสกลนคร เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมเกษตร โดยอาศัยวัตถุดิบจากลาว ตลอดทั้งมีการวางแผนการใช้ที่ดิน การปรับ โครงสร้าง

การผลิตให้สอดคล้องกับตลาด การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาอุตสาหกรรมครัวเรือน และหัตถกรรมเพื่อเป็นรายได้เสริม

- หนองคายควรส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น ยางพารา สับปะรด พืชผัก เป็นต้น
 - อุดรธานีเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมการเกษตรต่อเนื่อง
 - อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเมืองอุตสาหกรรมการเกษตร โดยเน้นการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น และนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งปัจจุบันจะเน้นเฉพาะการผลิตข้าว ทำให้ปริมาณผลผลิตการเกษตรอื่นไม่เพียงพอต่อการแปรรูป
 - แพร่และน่าน พัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและแปรรูปสินค้าเกษตร
 - เชียงใหม่และลำพูน เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมการแปรรูปผัก ผลไม้ และอาหารสัตว์ เนื่องจากพืชเศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบคือ ถั่วเหลือง กระเทียม และหอมแดง
 - ลำปาง เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรเพื่อการส่งออก เนื่องจากจะได้รับผลกระทบด้านราคาพืชผล เช่น เห็ดหอม และผักผลไม้
 - เชียงราย เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปผักผลไม้ และผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ เนื่องจาก อ.แม่สาย เป็นแหล่งนำเข้าสินค้าจากจีนและพม่า อาทิ สิ่งทอ ผลไม้เมืองหนาว หอมหัวใหญ่และกระเทียม
- ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการส่งออกการค้าและการลงทุนของไทย
 - (1) สนับสนุนการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุดิบที่ประเทศไทยขาดแคลน ได้แก่ ไม้ อัญมณี และแร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น
 - (2) สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพและพัฒนารูปแบบการผลิต ตลอดจนผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ
 - (3) สนับสนุนการลงทุนในส่วนภูมิภาค โดยมุ่งเน้นถึงคุณภาพของสินค้าและประสิทธิภาพการผลิต นอกเหนือจากการให้สิทธิประโยชน์ในด้านภาษีอากร

(4) เร่งรัดการจัดระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้เพียงพอ รวมทั้งการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และเขตการค้าพิเศษหรือสนับสนุนการค้าและการลงทุนชายแดน

(5) สนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านการตลาดการค้าและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับความได้เปรียบด้านการแข่งขัน

(6) สนับสนุนการผลิตในลักษณะการผลิตร่วมกัน (Co-production)

(7) เร่งรัดการเจรจาต่อรองกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดปัญหาอุปสรรคและขั้นตอนทางการค้า

(8) สนับสนุนการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศในเขตอนุภูมิภาค

(9) ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมตั้งใหม่ที่จะสนองต่อการขยายตัวจากโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 6 ประเทศ

(10) ส่งเสริมการส่งออกให้สอดคล้องกันทั้งทางการลงทุนและการค้าในทิศทางใหม่ที่ควรมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในประเทศเพื่อลดต้นทุนและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด

(11) จัดฝึกอบรมสำหรับผู้ผลิตและผู้ส่งออก ให้มีความรู้ความชำนาญทางด้านการพัฒนาระบบการผลิตและการทำธุรกิจส่งออก

● ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรองรับผลกระทบทางด้านการเกษตร

รัฐบาลควรมุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรที่ดินเพื่อการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาความสัมพันธ์ของดิน น้ำ พืชและป่าไม้ให้เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติและความต้องการของตลาด เพื่อสามารถสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยมีมาตรการต่าง ๆ ดังนี้คือ

(1) กำหนดพื้นที่กลุ่มพืชเกษตรและพืชอุตสาหกรรม ที่คาดว่าจะถูกกระทบจากประเทศเพื่อนบ้าน

(2) กำหนดโซนพืชเกษตรและพืชอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (ข้าวคุณภาพดี ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น) และพืชเศรษฐกิจเพื่อการแปรรูปอุตสาหกรรม (อ้อย ข้าวโพด ถั่วเหลือง ชา กาแฟ และไม้ผล)

(3) พัฒนาเขตเศรษฐกิจกิจการเกษตรใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

(4) ปรับโครงสร้างการผลิตและระบบการเกษตร โดยเน้นฐานการผลิตด้านการเกษตรผู้พิชชนิคใหม่ที่มีมูลค่าสูงและการปศุสัตว์

● ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างเพื่อเตรียมแข่งขันกับต่างประเทศ

- อุตสาหกรรมอาหาร

(1) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น ข้าว น้ำตาล มันสำปะหลัง

(2) ปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

(3) ส่งเสริมการรักษาและเพิ่มคุณภาพสินค้า โดยเร่งปรับ โครงสร้างการผลิต

ให้สอดคล้องกับมาตรฐานใหม่

(4) ส่งเสริมการแสวงหาวัตถุดิบนอกประเทศ

- อุตสาหกรรมแบบบรรจุและแยกกล่อง

(1) จัดตั้งสถาบันบรรจุแยกกล่องในพื้นที่ที่เหมาะสมบริเวณชายแดน

(2) พัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

(3) ปรับปรุงอัตราภาษีศุลกากรวัตถุดิบเพื่อการส่งออก

2.4 ข้อจำกัดความร่วมมือ

1) โครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ พบว่าประเทศในกลุ่มความร่วมมือหลายประเทศ อาทิ ลาว กัมพูชา พม่า และเวียดนาม ยังมีปัญหาการขาดแคลนเงินงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาประเทศต้องอาศัยแหล่งเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ทำให้แผนงานเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร เกิดความล่าช้าในการพัฒนาร่วมกัน

2) ปัญหาด้านแรงงาน การพัฒนาความร่วมมือจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคมากขึ้น ในระยะสั้นประเทศไทยสามารถใช้แรงงานที่

เพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ เพื่อทดแทนแรงงานไร้ฝีมือของไทยที่ขาดแคลนมากขึ้น แต่ในระยะยาวถ้าประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานที่มีคุณภาพหรือใช้เทคโนโลยีสูงแล้วแรงงานเหล่านี้จะเข้ามาแข่งกับตลาดแรงงานภายในประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อแรงงานของไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ยังจะเกิดปัญหาทางด้านสังคม อาทิ ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจากแรงงานที่อพยพเข้ามา จึงต้องกำหนดมาตรการที่รัดกุมเพื่อควบคุมและดูแลคนงานที่อพยพเข้ามาให้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

3) ปัญหาผลกระทบสินค้าด้านการเกษตร เนื่องจากประเทศในกลุ่มความร่วมมือผลิตสินค้าเกษตรที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น ข้าว ถั่วเหลือง กระจังและไม้ผลเมืองหนาว เป็นต้น และมีศักยภาพในการผลิตแข่งขันกับประเทศไทย เพราะมีความได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบ ด้านทุน โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า เมื่อระบบตลาดการค้าในกลุ่มอนุภูมิภาคเปิดเสรีมากขึ้น สินค้าเกษตรจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ จีน ลาว และเวียดนาม จะทะลักเข้ามายังประเทศไทย ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสินค้าเกษตรภายในประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหากับกลุ่มอาชีพเกษตรกรโดยตรง จึงจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อกำหนดมาตรการรองรับผลกระทบในส่วนนี้อย่างเร่งด่วน

4) ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการค้าการลงทุนที่แตกต่างกันของประเทศอื่น ๆ ในอนุภูมิภาค ยกเว้นประเทศไทย ยังอยู่ในระยะเริ่มแรกของการเปิดประเทศเข้าสู่ตลาดการค้าโลก และเริ่มมีการติดต่อการค้าการลงทุนกับต่างประเทศดังนั้นกฎระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้าและการลงทุนของประเทศยังไม่สมบูรณ์และชัดเจน จึงจำเป็นต้องแก้ไขและปรับปรุงให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานสากลเพื่อรองรับการค้าการลงทุนที่จะขยายมากขึ้นในอนาคต

2.5 ผลประโยชน์จะเกิดขึ้นในอนุภูมิภาค

- การขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น และช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชน
- มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างในกลุ่ม 6 ประเทศ
- มีการใช้ทรัพยากร เช่น แรงงาน ทุน และวัตถุดิบ ที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตแข่งขันกับตลาดโลก

3. การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนและกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง

3.1 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับกัมพูชา

• ด้านการค้า

การค้าระหว่างไทยกับกัมพูชาขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยเพิ่มจาก 413.3 ล้านบาท ในปี 2534 เป็น 6,979 ล้านบาทในปี 2536 ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2537 สูงถึง 7,905 ล้านบาท สินค้าส่งออกจากไทยไปกัมพูชาได้แก่รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ น้ำตาลทราย ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ ไม้ซุง และไม้แปรรูป การค้าด้านสินค้าเกษตรมีปริมาณน้อยมาก

• ด้านการลงทุน

กัมพูชามีทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติจึงมีศักยภาพค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านป่าไม้ การประมง พลอยและท่องเที่ยว แต่กัมพูชายังขาดแคลนสินค้าที่แปรรูปทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ ซึ่งนักลงทุนไทยสามารถเข้าไปลงทุนกิจการ โรงงานแปรรูป เช่น แปรรูปยางพารา โรงเลื่อยเฟอร์นิเจอร์ โรงงานผลิตกระดาษ และ โรงงานอาหารทะเลกระป๋อง เป็นต้น

3.2 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับลาว

- ด้านการค้า

ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับลาว โดยตลอด สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยคือ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ พลาสติก ฝ้ายิน และเคมีภัณฑ์ สินค้านำเข้าจากลาว ได้แก่ ไม้แปรรูป ไม้ซุง และยาสูบ

- การลงทุน

ไทยเป็นแหล่งเงินทุนในลาวที่สำคัญที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.8 ของโครงการที่ลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด หรือร้อยละ 61.5 ของเงินลงทุนทั้งหมด การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป การเกษตร ปศุสัตว์ และผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป จากตัวเลขการลงทุนระหว่างปี 2531-2537 การลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมเกษตรมีเพียง 5 ราย หรือร้อยละ 4 ของการลงทุนทั้งหมด

- โอกาสและช่องทางการลงทุน

อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมป่าไม้ เหมืองแร่และน้ำมัน สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป สินค้าอุปโภค บริโภค

3.3 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับพม่า

- ด้านการค้า

สินค้าส่งออกจากไทยไปพม่า คือ เส้นใยประดิษฐ์ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์รองเท้า ส่วนสินค้านำเข้าคือ ไม้ซุงและไม้แปรรูป

- ด้านการลงทุน

การลงทุนกิจการประมง และกิจการต่อเนื่องจากการประมงเป็นธุรกิจที่น่าลงทุน และรัฐบาลพม่าสนับสนุนธุรกิจประมงแบบครบวงจร อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ รัฐบาลพม่ากำหนดให้เอกชนพม่าเป็นผู้ทำไม้เท่านั้นและมีนโยบายส่งเสริมการส่งออกไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปอุตสาหกรรมเกษตร เช่น พืชผักผลไม้แช่แข็งหรือบรรจุกระป๋อง

3.4 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับเวียดนาม

- ด้านการค้า

สินค้าส่งออกจากไทยไปเวียดนาม ได้แก่ น้ำตาล รถจักรยานยนต์ ผลิตภัณฑ์เหล็ก เม็ดพลาสติก ส่วนสินค้านำเข้าได้แก่ ไม้แปรรูป ไม้ซุง หนังสือพิมพ์ แร่โลหะและปลาปรุงแต่ง

- ด้านการลงทุน

ตั้งแต่ปี 2532-2537 การลงทุนของไทยในเวียดนามมีทั้งสิ้น 35 โครงการ มูลค่ารวม 174 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อยู่ในอันดับที่ 13 ของการลงทุนทั้งหมด ประเภทกิจการที่ลงทุน ได้แก่ การค้าและการส่งออก การเจียรไนพลอย การจับสัตว์น้ำ แปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารทะเล สายการบิน หนังสือพิมพ์ ธนาคารและน้ำมัน

พื้นที่ที่นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุน โฮจิมินห์ซิตี ฮานอย ดองโน มาเรีย วังเตา เคียนยาง และดานัง

- โอกาสและช่องทางการลงทุนของไทยในเวียดนาม

อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ประมง (เป็นไปได้สูง) เจียรไนพลอย การก่อสร้าง การเงิน ท่องเที่ยว และโครงการพื้นฐาน

3.5 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับมาเลเซีย

- ในกลุ่มอาเซียน ไทยติดต่การค้าขายกับมาเลเซียมาเป็นอันดับสองรองจากสิงคโปร์ ไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้าโดยตลอด เนื่องจากไทยนำเข้าน้ำมันดิบจากมาเลเซียมูลค่าร้อยละ 60 ของสินค้าเข้า ในทางกลับกันมาเลเซียนำเข้าสินค้าเกษตรจากไทยลดลงตามลำดับ เนื่องจากหันไปซื้อสินค้าเกษตรจากแหล่งอื่น เช่น เวียดนาม และอินเดีย

- มาเลเซียเป็นคู่แข่งทางการค้าไทย เนื่องจากสินค้าหลายประเภทคล้ายคลึง และต้องแข่งขันกันในการส่งออก เช่น ดิบุก ยางพารา เสื้อสำเร็จรูป แผงวงจรไฟฟ้า กาแฟ และใบยาสูบ และมีการกีดกันสินค้าบางประเภทเช่นปาล์มน้ำมัน ซึ่งมาเลเซียมีราคาถูกกว่าไทย

3.6 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย

- การลงทุน

ไทยลงทุนด้านการผลิตอาหารสัตว์ เลี้ยงไก่ กุ้งน้ำเค็ม และประมง สวนผลไม้ เป็นต้น ธุรกิจที่ไทยควรลงทุน ได้แก่ ประมง ทำไม้ เฟอร์นิเจอร์ หวาย เหมืองแร่ ถ่านหิน การแปรรูปอาหาร พลาสติก วัสดุก่อสร้าง

- การค้า

สินค้าส่งออกจากไทยไปอินโดนีเซีย ได้แก่ น้ำตาล ข้าวโพด ข้าว แป้งข้าว มันเส้น อาหารสัตว์ เส้นใย ด้ายและผ้า ยิปซัม เครื่องจักรขนาดเล็ก เพื่ออุตสาหกรรมและการเกษตร

สินค้านำเข้าจากอินโดนีเซีย ได้แก่ ปลาแช่แข็ง ปลาทูน่า ไข่ น้ำมัน เหล็ก ทองแดง ไม้อัด

3.7 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยสิงคโปร์

- สิงคโปร์เป็นประเทศเล็กมีประชากรเพียง 2.7 ล้านคน และมีนโยบายการควบคุมการนำเข้าสินค้าบางประเภท โดยเฉพาะสินค้าอาหาร ปศุสัตว์และผลไม้ สินค้าเกษตรที่ไทยส่งออกไปสิงคโปร์เพื่อใช้ภายในประเทศมีเพียงข้าวและผลไม้สดเท่านั้น นอกนั้นเป็นการนำเข้าเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ เช่น ยางพารา และดีบุก

- สินค้าที่มีมูลค่าสูงและโอกาสการส่งออกของไทย ได้แก่ ข้าว กุ้งสดแช่เย็นและแข็ง ผลไม้ และอาหารกระป๋อง โดยไทยควรปรับปรุงการผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพสูงขึ้น

3.8 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์

- ด้านการค้า

ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์มีมูลค่าไม่มากนัก เนื่องจากสินค้าออกคล้ายคลึงกัน ถึงแม้ปัจจุบันไทยจะขาดดุลการค้าค่อนข้างสูง แต่ในอนาคตไทยมีโอกาสส่งสินค้าไปฟิลิปปินส์ได้มากขึ้น เนื่องจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ และ

อุตสาหกรรมมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ฟิlipปินส์จึงจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าวัตถุดิบถึงสำเร็จรูป ไทยจึงมีโอกาสขยายการส่งออกสินค้าไปได้

ปี 2536 ไทยกับฟิลิปปินส์ลงนามร่วมใน "แถลงการณ์ของหลักการ" ว่าไทยจะขายข้าวรวมทั้งผลผลิตอื่น ๆ ให้แก่ฟิลิปปินส์และจะซื้อปุ๋ย รวมทั้งผลผลิตอื่น ๆ จากฟิลิปปินส์ตอบแทน

- ด้านการลงทุน

การลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์ในอดีตไม่มากนัก แต่ปัจจุบันเริ่มขยายตัวเนื่องจากฟิลิปปินส์สนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติ นักลงทุนไทยสนใจเข้าไปลงทุนในสาขาโทรคมนาคม น้ำมัน กระเบื้องเซรามิก อุปกรณ์ไฟฟ้า

- ปัญหาอุปสรรคในการส่งออกไปฟิลิปปินส์

(1) การคำนวณภาษีนำเข้าของฟิลิปปินส์จะคำนวณจากราคาขายส่งของประเทศผู้ส่งออก ณ ประเทศต้นทาง แทนการใช้ราคาส่งออก FOB หรือ CIF

(2) การควบคุมการนำเข้าสินค้าโดยเฉพาะอาหารกระป๋องและอาหารกึ่งสำเร็จรูปต้องผ่านการตรวจสอบของสำนักงานอาหารและยาซึ่งต้องใช้เวลาานพอสมควร ผมขอจบคำอภิปรายในส่วนของผมไว้เพียงเท่านี้ก่อนนะครับ สวัสดีครับ

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : ในประเด็นความคิดในเรื่องสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่คนทั่วไปมองว่าหยุดอยู่กับที่ ไม่ได้คืบหน้าไปไหนเลย เป็นเพราะว่าเราไม่ได้ตกลงกันในเรื่องของความร่วมมือกับต่างประเทศใช่ไหม ไม่ใช่เป็นเพราะเหตุผลภายในประเทศ

นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์ : ไม่ใช่อย่างนั้นครับ คือ มาเลเซียนี้เราพยายามจะเจรจาหลายเรื่องนะครับ แต่เขาก็ขอประวิงเวลาไปเรื่อย ๆ

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : เพราะฉะนั้นสามเหลี่ยมเศรษฐกิจนี้ คงจะคืบหน้าไปไม่มากและเราคงจะหวังอะไรไปมากกว่านี้ไม่ได้ใช่ไหมครับ

นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์ : โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ เราคงจะหวังเครือข่ายในเรื่องของการบินกับการท่องเที่ยว ที่เราหวังในเรื่องนี้มากเพราะว่าใน ภูมิภาคนี้ การท่องเที่ยวของเรานั้นเราเป็นผู้นำเลยนะครับ ที่ผมว่าทำไมมาเลเซียไม่อยากตกลงอะไรในโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจเลยและเขาก็พยายามจะประวิงเวลาเอาไว้ตลอดเพราะว่าเขาวิ่งมาในโครงการอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และก็แทรกซึมเขาไปทุกจุดในอินโดจีนหมดแล้ว และทุกวันนี้ทุกกระแสวิ่งตรงมาที่นี้คือ อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเป็นเรื่องที่ทุก forum สนใจมาก ซึ่งตรงนี้มันจะไปโยงกับเรื่องของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ที่ว่าทำไมมาเลเซียไม่มีความคืบหน้าในโครงการอะไรเลยในโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ เพราะเขาบุกมาในหกเหลี่ยมเศรษฐกิจหรืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขงนี้

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : หมายความว่า อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงนี้มาเลเซียก็เข้ามาเกี่ยวข้องหรือครับ

นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์ : ใช่ครับ คือ เดิมอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงนั้น เราตกลงรวมกลุ่มกับ 6 ประเทศ คือ ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา พม่า และจีน ส่วนมาเลเซียนั้นไม่มีนะครับ สมัยที่เรารวมตัวกันใหม่ ๆ นั้น ศักยภาพของเราได้เปรียบกับประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงนี้มาก และเป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่รวมกลุ่มอยู่ตรงนี้ หลังจากเราได้ตกลงความร่วมมือกันใน 7 สาขา อาทิ พลังงาน การคมนาคมขนส่ง การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งในตอนเริ่มใหม่ ๆ เราเป็นฝ่ายได้เปรียบในด้านของโครงสร้างพื้นฐาน คือ ถนนของเรา 4 เลนได้ไปจ่อตามแนวชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศแล้ว ถ้าเขาเชื่อมโยงถนนขึ้นมาเมื่อไร ของเราพร้อมที่จะวิ่งได้ทั้งหมดเลยนะครับ อย่างถนนที่ขึ้นไปทางท่าขี้เหล็ก อ.แม่สาย จ.เชียงราย ไปเชียงตุง ซึ่งที่เชียงตุงนั้นประชากรก็คือคนไทยเราดี ๆ นั่นเอง คือ ไทยใหญ่ ขึ้นไปทางจีน แห่งแรกที่เราไปเจอก็คือ สิบสองปันนา ซึ่งประชากรที่นั่นก็พูดภาษาเหนือของเรา มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับเรามาก พอมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันก็ทำให้การเจรจาค่อนข้างง่ายขึ้น ซึ่งเดิมนั้นมติดังระัฐมนตรี ปี 2536 ให้เงินช่วยเหลือพม่าในลักษณะเงินกู้ soft loan 300 ล้านบาท

ในการสร้างถนนจากท่าซีเหล่ไปเชียงตุงถึงชายแดนจีน แต่เนื่องจากประเทศพม่าในขณะนั้นพยายามจะไม่รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพราะเขากลัวเสียดักดีศรี

จากปี 2536 จนถึงปัจจุบันเมื่อเดือนมิถุนายน 2539 ผมได้ไปเจรจาเป็นครั้งสุดท้ายและสามารถตกลงกันได้ เพราะว่าเราลดอัตราดอกเบี้ยลงไปเหลือแค่ 1.5 ซึ่งต่ำมาก และผู้ใหญ่หรือกรรมการที่อยู่ในคณะกรรมการ คปพ. (คณะกรรมการประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน) ยังมีความเห็นว่าเราน่าจะให้ฟรีได้ แต่เราก็กังขี้มดดิของคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2536 อยู่ อันนั้นก็เป็นถนนเส้นที่หนึ่งที่จะมีผลกระทบต่อการลงทุน การเกษตร ที่เราจะป้องกันผลกระทบตรงนี้ เพราะว่าจีนสามารถที่จะผลิตผักและผลไม้ได้เหมือนกับเรา คุณภาพดีกว่าเรา ราคาถูกกว่าเรา และผลไม้เมืองหนาวที่มีราคาค่อนข้างจะถูกกว่า เพราะฉะนั้นถ้าถนนสายนี้เสร็จจะมีผลกระทบต่อเราแน่นอนเลยครับ โดยเฉพาะในพืชผล เช่น กระเทียม ผลไม้เมืองหนาว ถั่วแดง ถั่วเหลือง ซึ่งจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนและประเทศไทยของเราควรจะได้จัดเตรียมแผน ยุทธศาสตร์เตรียมรับด้านนี้เอาไว้ด้วย

ส่วนถนนอีกเส้นหนึ่งก็เหมือนกัน ซึ่งจะมีผลต่อการไหลเข้าของสินค้าเกษตร เหมือนกัน ก็คือ เส้นทางที่เชียงราย ห้วยทราย หลวงน้ำทา และเมืองลาของจีน ซึ่งเมืองต่าง ๆ ที่ผ่านนั้นประชากรมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับไทยมาก เพราะฉะนั้นจะทำให้การไหลทะลักเข้าของสินค้าจากต่างประเทศ เข้ามาตามถนนสายนี้จะมีมากขึ้นและง่ายขึ้นเหมือนกัน ถนนสายที่หนึ่งช่วงของถนนจากสิบสองปีนนาไปเชียงรุ่งหรือคุณหมิงมีระยะทางไกลพอสมควรแต่พืชผลที่ปลูกได้ส่วนใหญ่นั้น อยู่แถว ๆ สิบสองปีนนาหมด ซึ่งสามารถไหลเข้ามาในประเทศไทยได้มาก ส่วนพืชผลของเรานั้นที่เข้าไปมีอยู่ 2 ชนิดเท่านั้นคือ ลำไย และสับปะรด เป็นสินค้าเกษตรของเราที่ไหลไปสู่นานาน

ในเรื่องของแรงงาน ก็มีการไหลเข้าของแรงงานในถนน 2 สายนี้ ขณะนี้ถนน 2 สายนี้ใช้เวลาในการเดินทางจากจีนมาไทย 20 ชั่วโมง สินค้าเกษตรยังไหลเข้ามาได้ขนาดนี้ ถ้าหากว่าการก่อสร้างถนนเสร็จในปี 2542 ผมว่ามันจะเข้ามาจำนวน มหาศาล เข้ามาอย่างรวดเร็วและสะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าประเภทผักสด ซึ่งของจีนมีคุณภาพดี

มากกว่าของเรา ซึ่งถ้าพูดถึงภาคเกษตรของไทยเรานั้น ถ้าหากจะฟังการเพิ่มผลผลิตโดยการขยายพื้นที่ปลูกนั้นคงทำไม่ได้แล้ว และอีกประเด็นหนึ่งก็คือ แรงงานภาคเกษตรมันเริ่มลดลงจากเดิมสัดส่วนมันเป็น 62/38 ช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมามันคงจะอยู่อย่างนี้ แต่ปัจจุบันนี้มันลดต่ำกว่า 60 แล้ว เราคิดว่าสัดส่วนมันจะใกล้เป็น 50/50 แล้ว ไม่เกินปี 2542 ซึ่งอุตสาหกรรมมันเกิดขึ้นมาก ดังนั้นแรงงานก็ไหลไปสู่ภาคอุตสาหกรรมขึ้นเรื่อย ๆ เพราะว่าได้ค่าตอบแทนสูงกว่า เพราะฉะนั้นภาคเกษตรจะต้องเจอกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติที่เราใช้ทำการเกษตรมันเริ่มไม่เป็นสัดส่วน ซึ่งเหมือนกับว่ามีราคาที่สูงขึ้น หรือที่ทางเศรษฐศาสตร์พยายามเรียกว่า "ค่าตอบแทนต่อการลงทุนที่สูงขึ้น" คือ แทนที่จะเอามาทำการเกษตรแล้วได้ผลตอบแทน 5 % แต่ถ้าเอาไปทำอุตสาหกรรมได้ผลตอบแทน 12 % ซึ่งช่วง 5-12 % มันแตกต่างกัน 7 % แต่ตอนนี้เรื่องสินค้าเกษตรเรายังได้เปรียบในเรื่องของการส่งออกอยู่ เราก็พยายามจะผลิตสินค้าประเภทนั้น

ส่วนประเภทที่เสียเปรียบในการส่งออกเราจะทำอย่างไร คือจะไป Co-production ในประเทศเพื่อนบ้านที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์หรือเปล่าใน 3 ประเทศ ในหกเหลี่ยมเศรษฐกิจมี จีน พม่า เวียดนาม คือให้เขาทำปัจจัยการผลิตให้เรา แล้วเราก็มามาทำเป็นอุตสาหกรรมในลักษณะนี้ และใน 3 ประเทศนั้นอาจมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าด้วย ในตอนที่ผมได้ศึกษาเรื่องผลกระทบนั้น ผมก็มองไปว่ามันแปลก มันน่าจะเป็นแบบเราไป Co-production แต่มันเป็นไปได้ครับคือ เราไม่มองระยะสั้นเกินไปในอุตสาหกรรมที่เรามีอยู่ขณะนี้ คือ เราร่วงไปขายแดนแล้วใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งตรงนี้มันจะทำให้เกิดปัญหาในระยะยาว คือ แรงงานในประเทศเดียวกันแต่เราไปจ้างในอัตราที่แตกต่างกัน ซึ่งโลกเขาคงจะมีกระแสขึ้นมาว่าการแข่งขันแบบนี้ มันเหมือนกับการไปขูดรีดแรงงาน ซึ่งถ้าฐานเรื่องของการเกษตรนี้ผมเห็นย้ายไปที่แม่สอดแล้วไม่ต่ำกว่า 30-40 โรงงาน ไปทำ สับปะรด กระป๋อง ผักกาดคอง ที่ยังไม่ได้จัดรูปหีบห่อ คือ จะทำในรูปของการคองใส่ถัง แล้วก็ส่งเข้ามาบรรจุหีบห่ออีกทีหนึ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งตรงนี้มันจะทำให้เพิ่มมูลค่าของสินค้าเพิ่มขึ้นอุตสาหกรรมประเภทนี้เราคงไว้ตามชายแดนในระยะสั้นอยู่หรือไม่ หรือว่าเราจะย้ายฐานเข้าไปในประเทศเพื่อนบ้านของเราเลย แต่สิ่งที่ผมเจอคือ ภาคเอกชนของเราย้ายไปที่ประเทศลาวเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเรื่องการใช้ภาษา การเข้าเมืองง่าย ๆ ลฯ ปรากฏว่า

แรงงานของลาวไม่มีสนับสนุนให้ ตรงนี้ก็เกิดปัญหาเหมือนกัน แล้วเขาก็บอกว่าตั้งฐานอยู่ที่ชายแดนดีกว่า ซึ่งได้สิทธิพิเศษต่าง ๆ มากมาย คือ ถ้าไปตั้งต่างประเทศนั้น infrastructure ไม่เพียงพอ ขาดแคลนแรงงาน ก็ต้องเอาแรงงานจากไทยเข้าไป ตรงจุดนี้เราเริ่มเห็นแล้วว่าเราน่าจะออกไปตั้งอุตสาหกรรมเกษตรประเภทนี้ที่ชายแดนอีก อันนี้ก็เป็นยุทธศาสตร์ที่เราต้องมองอยู่

ส่วนเรื่องการเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากอะไรมากที่สุด จากการร่วมมือในหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ผมกล้าตอบได้เลยว่า ถนนทุกสายที่เชื่อมโยงเข้าสู่อินโดจีน ที่เราไปตกลงไว้ในหกเหลี่ยมเศรษฐกิจนั้น จะต้องเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้นริมถนน คือเขาจะพยายามโยนให้เข้ากับถนนทั้งหมด ซึ่งประเทศเหล่านี้สินค้าของเขาส่วนใหญ่ก็คือสินค้าเกษตรนั่นเอง ยกตัวอย่าง ถนนที่เราให้ priority สูงมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ถนนกรุงเทพฯ พนมเปญ โฮจิมินห์ซิตี้ ถนนสายนี้ซึ่งแต่เดิมมีปัญหาในช่วงระหว่างเขมรคือ ศรีโสภณ พระตะบอง พนมเปญ ซึ่งสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยในการที่จะเปิดถนนได้ เพราะว่ายังคงมีการสู้รบอยู่ถนนเส้นนี้ ถ้าเราพูดว่าสามารถทำได้ทั้งเส้นในเวลาเดียวกันทั้งหมดนั้น ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจะสูงมาก เรื่องของเศรษฐกิจพืชเกษตรของเวียดนามจะไหลเข้ามามากเลยทันที รวมทั้งของกัมพูชาด้วย เดิมนั้นถนนเส้นนี้มันติดปัญหาเรื่องการสู้รบแต่ขณะนี้ก็ใกล้จะยุติแล้ว เพราะว่าพื้นที่ของถนนสายนี้นั้นเป็นของเอียงซารี แต่ตอนนี้เอียงซารีไปรวมกับฝ่ายรัฐบาลแล้ว ในช่วงจากพนมเปญไปโฮจิมินห์ซิตี้ ไปวังเตา รวมทั้งจากอรัญประเทศของเรามาที่ปากเกร็ด ต้นถนนของเราอยู่ตรงที่ห้าแยกปากเกร็ด ส่วนในไทยเรานั้นภายในปี 2543 ถนนจะเป็น 4 เลน ทั้งหมดทุกเส้น ซึ่งตอนนี้สภาพถนนของเราดีมาก คือ วิ่งไปถึงชายแดนที่อรัญประเทศ ได้สบายมาก ก็เท่ากับว่าถ้าเป็นจุดเส้นทางนี้เวียดนามซึ่งมีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพต่ำ และก็จะมาเป็นคู่แข่งกับเรา ตรงนี้เราก็มามองว่าเราน่าจะเข้าไปร่วมมือกับเวียดนาม ซึ่งเดิมในหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ เราไม่ได้พูดถึงเรื่องเกษตรเลยยกเว้นป่าไม้ เราใช้เรื่องเดียวคือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ เราเข้าไปทำป่าไม้ในทุกประเทศ ในเรื่องหกเหลี่ยมเศรษฐกิจต่อไปคงจะต้องเพิ่มสาขาเกษตรเข้าไป เราต้องร่วมมือกันเพื่อเข้าไปแข่งขันในตลาดโลก

ตรงนี้จะบอกว่า ในอาเซียนนั้นเดิมมุ่งปรับปรุงแต่อาเซียนเฉย ๆ แต่ตอนนี้มุ่งมาที่หกเหลี่ยมเศรษฐกิจแล้ว ซึ่ง forum อันแรกที่มีมุ่งมาก็คือ AEU มติโดยรัฐมนตรีการค้าและอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นผู้เจรจาอาเซียนในเรื่องของเศรษฐกิจได้ลงไปในพื้นที่ทั้งหมดเลย แล้วก็ไป study แข่งกับเราและก็เรื่องเดียวกับเรา แต่เขาจะเน้นเรื่อง software เป็นหลัก หมายความว่าเขาจะไม่ทำในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เขาจะทำแต่เรื่องที่ว่าเขาจะเข้าไปค้าขายได้อย่างไร โดยอาศัยถนนที่เราสร้างขึ้น อันนี้ก็มีความตั้งใจของญี่ปุ่นและตรงนี้ญี่ปุ่นก็ไม่ต้องมาให้มาเลเซียมาเป็นผู้นำ อย่าง AEU มติตั้งครั้งแรกเมื่อปี 2537 ก็ใช้ประเทศไทยเป็นประธาน โดยท่านรองนายกรัฐมนตรีสุภชัย พานิชภักดิ์ ครั้งที่ 2 ถึงคิวของบรูไน ก็มาขอให้ท่านรองนายกรัฐมนตรีอำนาจ วิวิธรรณ เป็นประธานอีก ครั้งที่ 3 ถึงคิวของอินโดนีเซีย ก็เข้าใจว่าคงจะขอให้รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจของไทยเป็นประธานอีก คือเขากำหนดเอาไว้ 3 ปีว่า เขาจะเข้าไปช่วยเหลือในอินโดจีนทั้งหมดในเรื่องการค้า อันนี้ก็เป็นที่ forum แรกที่เข้าไปของอาเซียน

Forum ที่ 2 ที่เข้าไป คือ ภายหลังจากประเทศมาเลเซียถูกกันออกมาใน AEU มติ มาเลเซียก็เข้าไปบีบความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจไม่ให้ความร่วมมือกับประเทศไทยหมายความว่า มาเลเซียอยากจะเข้ามาในตรงนี้ มาเลเซียก็เข้าไปบีบใน ASEM ให้เราเปิดโครงข่ายให้อาเซียนสามารถเข้ามาลงทุนในกลุ่มแม่น้ำโขงได้ มาเลเซียต้องการในจุดนี้และ สาขาแรกที่มาเลเซียต้องการก็คือ การคมนาคม คือ การเปิดเส้นทางรถไฟ สาขาที่สองคือ สาขาเกษตร ตรงนี้เป็นภาพที่ว่ามาเลเซียเบียดเบนแล้วคือทางรถไฟที่จะไปจีน ซึ่งเป็นสาขาแรกที่จะต้องร่วมมือกัน รถไฟมาเลเซียวิ่งจากสิงคโปร์-มาเลเซีย-กรุงเทพฯ เสร็จแล้วเลี้ยวขวาไปพนมเปญ ไปโฮจิมินห์ซิตี้ แล้วก็ขึ้นไปชานอัย ไปคุนหมิง แต่มันไม่ผ่านอีก 2 ประเทศคือ พม่าและลาว ซึ่งทั้ง 2 ประเทศนี้ก็โวยขึ้นตอนนี้ก็เลยทำถนนต่อขึ้นมาระหว่างกรุงเทพฯ ไปหนองคาย ไปเวียงจันทน์ ไปหลวงพระบาง และอีกสายหนึ่งก็คือ จากนครสวรรค์ เข้าไปย่างกุ้ง และขึ้นไปมันตะเล่ย์แล้วไปเชื่อมกับจีน ซึ่งมาเลเซียกำลังจะหอบให้เราทำตรงนี้ด่วน แต่พอดีท่านรองนายกรัฐมนตรี อำนาจ วิวิธรรณ รู้ทันเกมเสียก่อน ท่านก็ตอบไปว่า ขอตั้งกองทุนอาเซียนแล้วให้ลงขันกัน แล้วก็เพื่อมา finance กับ โครงการของประเทศเหล่านี้ทั้งหมด ซึ่งเข้าใจว่าประมาณปลายเดือนตุลาคมนี้ เราจะมีการประชุมระดับ

รัฐมนตรีในเรื่องนี้อยู่ อันนี้เป็นสาขาที่มาเลเซียตั้ง forum เอาไว้สวยหรู โดยตั้งชื่อว่า อาเซียนแม่โขง

อีก Forum หนึ่งก็คือ องค์การระหว่างประเทศ ซึ่งก็เคยทำเรื่องนี้มาตลอด แม่โขงคอมมิชชั่น (MRC) ตอนนี้เปลี่ยนกลับ MRC ทำทุกเรื่องเข้ามา มีบทบาททุกเรื่องจึงทำให้เกิด forum ที่ 3 ขึ้นมา แต่นั่นยังไม่พอกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่น ทะเลาะกับกระทรวงการต่างประเทศและอุตสาหกรรม ก็เปิด forum อีกอันหนึ่งขึ้นมา ก็คือ FCDI อันนี้ก็จะเข้ามาพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอีกเหมือนกัน แต่นำโดยกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่น อันนี้ก็เกิดเป็น forum ที่ใช้ชื่อกรของประเทศเครือข่ายที่เขาเป็นเจ้าอาณานิคมของประเทศในอินโดจีนนี้อยู่ มาเป็นผู้ support และสนับสนุนต่าง ๆ

Forum สุดท้ายที่เราร่วมมืออยู่ก็คือ ตามผลการศึกษาของ ADB กับ 6 ประเทศ ดังนั้นก็เท่ากับตรงนี้เกิดขึ้น 5 forums แล้ว เท่าที่ผมสังเกตมีการคมนาคมขนส่งและการเกษตรเข้ามาทุก forum เลย ตรงจุดนี้ถ้าเราไม่ได้กำหนดกลยุทธ์การตั้งรับเอาไว้ให้ดี ๆ เราอาจเจอปัญหาในเรื่องของการทะลักไหลเข้าของสินค้าเกษตร

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : ขอบคุณมากครับ คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ผมคิดว่าผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านคงจะตะลึง เพราะว่าเราไม่เคยทราบ ว่า ในสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ หกเหลี่ยม เศรษฐกิจ เขามีอะไรบ้าง เขาขัดแย้งกับใคร และข้อมูลเหล่านี้โอกาสที่เราจะได้รับทราบนั้นมีน้อยมาก และข้อมูลต่าง ๆ ที่คุณนิพนธ์ฯ ได้นำมาเล่านี้ก็คงไม่เป็นที่เปิดเผยเท่าไร ซึ่งตรงนี้ผมเข้าใจว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อทุกท่านที่จะได้วางแผนกันต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และเราคงลืมไปแล้ว สำหรับสามเหลี่ยม เศรษฐกิจทั้งในแง่ของรัฐบาลเอง ในแง่ของข้อเท็จจริง ในแง่ของการเอาเปรียบกันระหว่างระดับประเทศ ที่นี้พอมาอยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งคุณนิพนธ์ฯ ได้อธิบายเพราะเวลาจำกัด

ต่อไปนี้ผมคิดว่า คุณมนตรี คงตระกุกเทียน คงจะให้ข้อคิดได้บ้าง ซึ่งคุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ได้บอกว่าเราจะไปตั้งโรงงานอยู่ชายแดน แล้วรับวัตถุดิบจากลาว

พม่า แล้วนำมาแปรรูป แรงงานก็ขาดแคลน จนถึงอาจต้องลงไปในประเทศนั้น ๆ เลย ซึ่งตรงนี้ผมเข้าใจว่าในทางปฏิบัติ ซีพี ก็ได้ลงไปก่อนที่เราจะคิดกันแล้ว เพราะถ้าเราคิดกันวันนี้ พรุ่งนี้ ซีพี ลงไป ก็คงจะไม่เจอใครแล้วครับนอกจากพวกมาเลเซีย เพราะฉะนั้นอยากจะให้คุณมนตรีฯ อธิบายและสรุปตรงนี้ให้ฟังครับ

ผู้อภิปราย : นายมนตรี คงตระกูลเทียน

รองกรรมการผู้จัดการใหญ่

บริษัทเจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ จำกัด

เรียนผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ ซึ่งหัวข้อตรงนี้ ณ เวลานี้ เราก็คงจะมาคิดว่า เราจะร่วมมือทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคอาเซียน กับประเทศที่อยู่ในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขงอย่างไร ทั้งในเรื่องของการค้า การลงทุน ความจริงก่อนที่เราจะลงไปสู่เรื่องอินโดจีน ผมมีแผ่นสไลด์อยู่ 3-4 แผ่น ที่จะชี้ให้เห็นถึงคนของเมืองไทยก่อน เพราะว่าถ้าเรากระโดดลงไปอินโดจีน เราก็มักจะได้รับการต่อว่าอยู่เสมอว่า "แล้วเราจะทิ้งเกษตรกรในบ้านเราให้ทำอะไร" เมื่อตอนเช้า หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ก็ได้กรุณาอธิบายภาพกว้าง ๆ ที่ชัดเจน และก็จะต่อเนื่องกัน รวมทั้งที่คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ได้พูดไปในเรื่องที่ว่า เราน่าจะมาดูถึงสินค้าที่เราได้เปรียบในเชิงการส่งออก ฉะนั้นผมมีแผ่นสไลด์ที่จะต่อเนื่องกันกับ 2 ท่านว่า มูลค่าของสินค้าส่งออก ซึ่งเราดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 4-7 จะชี้ให้เราเห็นบางอย่างนะครับ

ตารางที่ 1 มูลค่าสินค้าส่งออกจำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 4-7

: พันล้านบาท

	แผน 4 2520-24	แผน 5 2525-29	แผน 6 2530-34	แผน 7 * 2535-39
มูลค่าส่งออกรวม	541	908	2,527	5,465
: นอกภาคเกษตร	188	437	1,861	4,573
: ภาคเกษตร	353	471	666	892
% ภาคเกษตรส่งออก	65	52	26	16

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ประมาณการ

จากตารางที่ 1 จะชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยเรามีความก้าวหน้าในเรื่องของการส่งออกอย่างมาก จากแผน 4 (ปี 2520-2524) ซึ่งเรามีมูลค่าการส่งออก 5 แสนกว่าล้านบาท เทียบกับแผน 7 (ปี 2535-2539) เราพบว่ามูลค่าการส่งออกของเราเพิ่มมากขึ้น เป็น 10 เท่า จาก 5 แสนกว่าล้านบาท เป็น 5 ล้านกว่าล้านบาท แต่สิ่งที่เราเห็นอยู่สิ่งหนึ่งซึ่งมันแตกต่างกันคือ เปรอร์เซ็นต์ของสินค้าของการเกษตร มันเปลี่ยนจากการที่เราเคยส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลักถึง 65 % กลายมาเหลือเพียง 16 % ในแผน 7 ตรงนี้ก็แสดงว่าสินค้าอุตสาหกรรมหรือสินค้านอกภาคเกษตร มันเพิ่มเร็วกว่าในส่วนของภาคเกษตร อย่างไรก็ตามถ้าเราสังเกตเฉพาะในเรื่องการเกษตร จะเห็นว่าในส่วนนี้อัตราการเจริญเติบโตของภาคเกษตรนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อยู่ตลอดเวลาจาก 3 แสน 5 หมื่นล้านบาท เป็น 4 แสน 7 หมื่นกว่าล้านบาทในแผน 5 แผน 6 เป็น 6 แสนกว่าล้านบาท จนกระทั่งเป็น 8 แสนกว่าล้านบาทใน แผน 7 ก็หมายความว่าสินค้าเกษตรที่เราเป็นห่วง หลายสถาบันก็สนใจว่าถ้าอย่างนี้เราควรจะลดภาคเกษตรลงหรือยัง เราควรจะคงสินค้าเกษตรอยู่หรือเปล่า สินค้าต่าง ๆ เหล่านี้ในแผนการส่งออกซึ่งเราเห็นอยู่ที่มาจากกรมศุลกากรนั้นชี้ให้เห็นว่า ก็เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ก็อาจจะเป็นไปได้ว่าสินค้าอุตสาหกรรม โตได้เร็วกว่าเป็นข้อที่ 1 ครับ

อีกข้อหนึ่ง ก็เนื่องจากสินค้าเกษตรเป็นสินค้ามูลฐาน ฉะนั้นถ้าเราคุยถึงมูลค่าก็มักจะมีมูลค่าที่ต่ำ ก็จะทำให้ตัวเลขที่มองเห็นดูว่ามันน้อยกว่าสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาพกว้าง ๆ ที่นี้ผมจะเจาะเป็นรายสินค้าตัวที่สำคัญ ก็จะตรงกับสิ่งที่ หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล พูดไว้

ตารางที่ 2 มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกแยกรายสาขา

: พันล้านบาท

สินค้า	2534	2535	2536	2537	2538
ข้าว	30.5	36.2	32.9	39.2	48.7
มันสำปะหลัง	24.9	29.5	19.5	16.6	16.0
ยางและผลิตภัณฑ์	24.9	28.7	29.2	41.2	63.0
ข้าวโพด	(0.04)	(1.8)	(0.06)	(0.09)	(0.1)
ถั่วเหลือง & ผลิตภัณฑ์	(2.3)	(5.1)	(4.4)	(5.8)	(6.0)
ผลไม้ & ผักสดแช่แข็ง	1.33	1.93	2.66	3.4	4.1

ที่มา : กรมศุลกากร

() : มูลค่าการนำเข้า

จากตารางที่ 2 แสดงถึงมูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกแยกรายสาขา ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญในบางรายการ ดังนี้

ข้าว เราจะสังเกตเห็นว่าตั้งแต่มีเรื่อง GATT เกิดขึ้น เรามีการลดการกีดกันทางสินค้า ปรากฏว่าปี 2537-2538 อัตราการส่งออกของเราดีขึ้นมาก จากปี 2537 มีมูลค่า 3 หมื่น 9 พันล้านบาท ไปเป็น 4 หมื่น 8 พันล้านบาท ในปี 2538 ในขณะที่การส่งออกของเราดีมากโดยเฉพาะในแง่ของมูลค่า ก็แปลว่าข้าวคุณภาพดีได้รับการดูแลและแข่งขันได้เป็นอย่างดี ตอนนี้ข้าวเปลือกจากคันฤดูซึ่งเมื่อก่อนเราเคยมองว่าข้าวหอมมะลิราคา 5 พันบาท/เกวียน ก็ถือว่าดีแล้วแต่ในปีนี้นั้นคันฤดูราคาก็ 5 พันกว่าบาท คือ 5,700 บาท/เกวียน แต่มาถึงขณะนี้ 7 พัน 5 ร้อยบาท/เกวียน ก็แปลว่าข้าวหอมมะลิมีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตลาด

เปิดใหม่คือ ประเทศจีน ตรงนี้ก็ทำให้เกิดความเป็นห่วงอยู่เหมือนกันว่า ถ้าสถานการณ์ข้าวเป็นอย่างนี้แล้ว บ้านเราจะเตรียมตัวอย่างไร ณ วันนี้เราเห็นว่าหลายแหล่งน้ำท่วม แต่ผมเพิ่งกลับจากเขตอีสาน พบว่าข้าวหอมมะลิของเราผลผลิตค่อนข้างจะลดลงพอสมควรทั้ง ๆ ที่เขตอื่นฝนตกอย่างมาก แต่เขตอีสานกลับได้รับฝนน้อยผิดปกติ อันนี้ก็เป็นจุดที่เราจะต้องเข้าไปแก้ไข ข้อแรก ก็คือเรื่องของการชลประทาน เป็นเรื่องที่เราพูดกันมานานแล้ว ถ้าเราจะเอาพื้นที่ภาคอีสาน 2-3 ล้านไร่ มาปลูกข้าวหอมมะลิ ก็จะช่วยปรับปรุงในเรื่องของปัญหาต่าง ๆ ที่เมื่อตอนเช้า หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล บรรยายว่าเราจะเอาอะไรมาปลูกแทนมันสำปะหลัง ถั่วเหลือง แทนที่มันจะจากบ้านเราไปตามกาลเวลา

ข้าวโพด จะชี้ให้เห็นชัดเจนว่าเราผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ภายในประเทศมาตลอด ซึ่งเราต้องนำเข้าตลอดโดยในปี 2537 เราก็นำเข้าถึง 5 แสนตัน

ถั่วเหลือง ก็คล้าย ๆ กับข้าวโพด จะเห็นว่าเราเริ่มนำเข้าตั้งแต่ปี 2534 และก็นำเข้าเพิ่มขึ้นตลอด จนกระทั่งถึง 6 ล้านตันในปี 2538

ผลไม้ ก็เป็นไปตามที่ หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ได้พูดว่ามันมีอัตราเติบโต 2-3 เท่าตัว ถึงแม้ตัวเลขมันจะเป็นแค่ 4 พันล้านบาท แต่เป็น 4 พันล้านบาท ที่ก้าวกระโดดมาและยาวนาน เมื่อมีการกินคือยุดีขึ้นนั้น คนก็จะบริโภคมากขึ้นเป็นลำดับ การส่งออกก็จะมีโอกาส ถ้าหากเราสามารถทำในสิ่งที่ตรงกับตลาดต้องการ

ตารางที่ 3 มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกแยกรายสาขา

: พันล้านบาท

สินค้า	2534	2535	2536	2537	2538
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	12.1	12.6	11.1	12.5	11.44
: ไก่/เป็ด/ไข่/เนื้อ/หนัง	10.5	10.8	9.3	10.2	10.04
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ	43.7	48.6	55.4	68.7	72.0
: กุ้ง/หอย/ปลา	26.7	31.5	37.8	49.2	50.3

ที่มา : กรมศุลกากร

จากตารางที่ 3 จะชี้ให้เห็นว่าเราส่งออกไก่หมื่นกว่าล้านบาทมาตลอด แต่พอมาปี 2536 เราค่อนข้างจะมีปัญหาในเรื่องของวัตถุดิบ และหลังจากนั้นมาก็ค่อนข้างจะไม่มีอัตราเพิ่มที่น่าสนใจ แต่ตรงนี้ถ้าหากเรามีวัตถุดิบแข่งขันได้ เทคโนโลยี know-how นั้น เราแข่งอินโดจีน แข่งอาเซียน สินค้าไก่เป็นสินค้าอาเซียน ไม่ใช่สินค้าไทยแล้วแต่ว่าฐานการผลิตอยู่ในไทย และเราก็เป็นผู้นำในเรื่องของเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นตรงนี้ในประเทศอาเซียน 6-7 ประเทศ ที่รวมกันอยู่ เราสามารถที่จะโฆษณาในรูปแบบของสินค้าอาเซียนได้ คือ ไก่ กุ้ง สับปะรด เพราะฉะนั้น สิ่งเหล่านี้ถ้าเราพิจารณาแก้ปัญหาพื้นฐาน เราก็จะสามารถอยู่ต่อไปได้ ในเรื่องกุ้ง ยอดการส่งออกในปี 2534 เท่ากับ 2 หมื่นกว่าล้านบาท เป็น 5 หมื่นกว่าล้านบาทในปี 2538 แต่ถึงแม้ว่าในปีนี้จะมีความเสี่ยงเรื่องโรคบ้าง แต่ก็เชื่อว่าอยู่ในวิสัยที่สามารถแก้ไขได้ และถ้าหากว่าเรามีศักยภาพในเรื่องวัตถุดิบ ก็คงจะเป็นตัวสนับสนุนที่ดี

ตารางที่ 4 แนวโน้มธุรกิจเกษตรไทย

1. พื้นที่การเกษตร พืชไร่ลดลง พืชสวน ไม้ดอก เพิ่มขึ้น	- พัฒนาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น - รายได้ประชากรเพิ่มขึ้น เน้นด้าน บริการ โรงแรม รีสอร์ท สนามกอล์ฟ
2. แรงงานภาคเกษตรลด	- เคลื่อนย้ายแรงงานในด้านอุตสาหกรรม เพราะรายได้แน่นอนและมากกว่าภาค เกษตร 2-3 เท่า
3. ตลาดสินค้าเกษตรเน้นสุขอนามัย	- ประชากรคำนึงถึงสุขภาพ อนามัย ความสวยงามมากขึ้น เน้นรวดเร็วและ สะดวก - เกษตรกรผู้ผลิตต้องระวัง เรื่องความสะอาด คุณภาพและความสวยงามในการหีบห่อ

4. GATT	<ul style="list-style-type: none"> - ลดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เกิดโอกาสขยายตลาดส่งออก และลดการอุดหนุนแก่เกษตรกร - ปรับเน้นประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนต่อหน่วย - ผลประโยชน์เปรียบเทียบ (Comparative Advantage)
---------	--

จากตารางที่ 4 แสดงถึงแนวโน้มธุรกิจเกษตรไทย ซึ่งจะบอกว่าต่อไปแนวโน้มตัวเลขธุรกิจเกษตรไทยจะเป็นอย่างไร ดังนี้

1. พื้นที่การเกษตรลดลง โดยเฉพาะในเรื่องพืชไร่และก็มาเพิ่มเรื่องพืชสวน กับป่าไม้ ป่าไม้จะเป็นตัวสำคัญเพราะเราสามารถทำได้เป็นจำนวนมาก วันนี้เรานำเข้าป่าไม้สองหมื่นสามพันกว่าล้านบาท ในปี 2538 ถ้าหากเราหาไม้ที่เหมาะสมอาจเป็นยูคาลิปตัส ซึ่งอาจใช้เป็นวัตถุดิบในการทำเยื่อกระดาษ เฟอร์นิเจอร์ รวมทั้งไม้สักไม้ประดู่ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ น่าจะได้รับการสนใจเพื่อทำให้รู้ว่าเกษตรกรไทยนั้น ถ้าไม่ทำพืชไร่เพราะเราแข่งขันไม่ได้การที่เราไม่ทำพืชไร่ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เราผัดกัน มันจะเกิดโดยอัตโนมัติเหมือนญี่ปุ่นเคยปลูกข้าวโพดเอง ปลูกถั่วเหลืองเอง ได้วัน เกาหลี ก็เคยทำอย่างนั้น แต่ต่อมาก็นำเข้ามาจากประเทศไทย แต่เขาก็ยังทำเรื่องของการแปรรูปเอาวัตถุดิบเหล่านี้ไปเป็นวัตถุดิบในการสร้างมูลค่าเพิ่ม วันนี้ประเทศไทยก็ถึงขั้นนั้นเช่นเดียวกัน ถ้าเราทำสินค้ามาตรฐานไม่คุ้มแล้ว ค่าแรงงานขึ้นไป 12 บาท ใหม่ก็จะเป็น 157 บาท แต่ในประเทศอาเซียนนั้นเขาถูกกว่าเรามาก เรามัวแต่ผลิตสินค้า 3 บาท 4 บาท อันนี้ก็จะ เป็นข้อจำกัด

2. แรงงานภาคเกษตรลดลง ก็ด้วยที่อุตสาหกรรมของเราได้ดูแลอย่างมากแล้ว ก็ตัวเลขส่งออกของเราก็แข่งขันในตลาดโลกได้อย่างดี เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เป็น การเคลื่อนย้ายปกติ

3. ตลาดเกษตรเน้นสุขอนามัย สิ่งที่เราควรเน้นอย่างมากในเรื่องของสินค้าเกษตรก็คือ วันนี้เราคำนึงสุขอนามัยไม่ว่าจะภายในหรือต่างประเทศ และมีเรื่องของสภาพแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ความสวยงามและสะดวกรวดเร็วที่ต้องคำนึงถึง เช่นเดียวกัน และเกษตรกรที่ผลิตจะต้องระวังถึงความสวยงาม การบรรจุหีบห่อ ซึ่งทางส่วนของงานวิจัยในส่วนการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องได้รับการดูแล

4. GATT ก็อย่างที่ผมเรียนไปว่า GATT มีบทบาทมากอย่างไรก็ตามเมื่อเราไม่มีการกีดกันในเรื่องของภาษีศุลกากร แต่ตัวที่เข้ามาทดแทนกลายเป็นเรื่องสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5 ศักยภาพตลาดอินโดจีนและพม่าปี 1996

	เวียดนาม	ลาว	กัมพูชา	พม่า	ไทย
1. ประชากร (ล้านคน)	75.9	4.8	10.5	47.2	60.5
2. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ (%)					
- เกษตรและป่าไม้	34.5	57.3	47.4	63	11
- อุตสาหกรรม	22.6	17.8	17.2	7	30
- ก่อสร้าง	3.9	3.5	-	1.6	16
- บริการและอื่น ๆ	39	16.4	35.4	28.4	43
3. อัตราการเจริญทางเศรษฐกิจ (%)	9.3	7.1	7.5	7.7	7.8
4. อัตราเงินเฟ้อ (%)	12.7	29.1	3.5	31.8	5.5
5. รายได้เฉลี่ยต่อคน (US\$)	307	180	272	215	2,700
รายได้เฉลี่ยต่อคน (บาท)	8,000	4,500	6,800	5,400	68,000
6. อัตราแลกเปลี่ยนต่อ (US\$)	11,100 D	909 K	2,500 R	165 J	25 B

ที่มา : ASIA WEEK, 1996

จากตารางที่ 5 แสดงถึงศักยภาพตลาดอินโดจีนและพม่าปี 1996 ซึ่งไม่มีตัวเลขในการพิจารณาตรงนี้ก็ทำให้เรามีการแข่งขันมากพอสมควร บางครั้งเราควรพิจารณาถึงการเข้าไปลงทุน ในอย่างที่เราจะคุยกัน สรุปตรงนี้ได้ว่าด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดในประเทศไทย อย่างนี้ทำให้เราต้องตัดสินใจว่า ถ้าเราอยู่ในประเทศไทยเราต้องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ถ้าเราคิดว่าสินค้าในประเทศไทยบางตัวไม่เหมาะสม แล้วจะทำอย่างไรถึงจะให้มีความสามารถในการป้อนอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่อง ที่เราทำมาตลอดในระยะเวลาถึง 10 ปีที่ผ่านมา นั่นก็คือการที่จะต้องร่วมสร้างเศรษฐกิจกับเพื่อนบ้านซึ่งมี 5 ประเทศ คือ จีน เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา ทำไมเราถึงได้พิจารณาเรื่องนี้จริง ๆ และยังมีอาเซียนอีกหลายประเทศ แต่ผมเชื่อมั่นว่าอาเซียนเหล่านั้นเขาจะเจริญมากเมื่อเราพูดถึงการผลิตสินค้าเกษตร คงจะไม่พ้นเขตอินโดจีน พม่า เราก็ต้องมาขอข้อมูลของศักยภาพของอินโดจีนกับพม่าเป็นอย่างไร เรามีข้อมูลพื้นฐานของอินโดจีนกับพม่า

ตัวที่ทำให้เราสนใจเวียดนามมากที่สุดในกลุ่มอินโดจีนและพม่า ก็คือเรื่องของประชากรเวียดนามมีประชากรถึง 75.9 ล้านคน นี่เป็นสถิติในปี 1996 ที่มาจาก Asia Week ของปี 1996 เป็น 75.9 ล้านคน ลาวน่าสนใจน้อยหน่อยเพราะมีประชากรเพียง 4.8 ล้านคน กัมพูชามี 10.5 ล้านคน และพม่ามาเป็นอันดับสอง 47.2 ล้านคน จำนวนประชากรเมื่อมาสัมพันธ์กับเรื่องสินค้าเกษตรก็มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับตัวความต้องการ (demand) ในโครงสร้างของสินค้าในภาคเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ก็จะชี้ชัดว่าแน่นอนเมื่อเป็นสินค้าเกษตรหรือประเทศที่กำลังเริ่มพัฒนา ก็จะเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าในส่วนอื่น ๆ ในเวียดนามก็จะมีสัดส่วนการเกษตรถึง 34.5 % ลาว 57.3 % กัมพูชา 47.4 % พม่า 63 % ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ในส่วนของเวียดนาม มีการพัฒนาในเชิงอุตสาหกรรมไปพอสมควร มีถึง 22.6 % ที่เดียว ซึ่งมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในส่วนของภาคอัตราการเจริญทางเศรษฐกิจในปี 1996 ก็คาดการณ์ว่าเวียดนามจะเติบโต 9.3 % ความจริงในปีที่แล้วโตถึง 9.5 % ลาว 7.1 % กัมพูชา 7.5 % พม่า 7.7 % นี่ก็เป็นภาพทั่วไป ซึ่งเทียบกับเมืองไทยแล้วก็คิดว่าล่าสุดเราบอกว่าเป็นอัตราการเติบโตของเราจะเป็น 7.8 % อยากรู้ก็ตามอัตราเติบโตตรงนั้นมาเทียบกับอัตราเงินเฟ้อปรากฏว่า อัตราเติบโตของประเทศเหล่านี้ยังต่ำกว่า

อัตราเงินเฟ้ออันนี้ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคของประเทศเหล่านี้ว่า เงินเฟ้อของเวียดนามมี 12.7 % ลาว 29 % กัมพูชา 3 % กว๊ากัว พม่า 31 % เป็นต้น

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบศักยภาพทางการเกษตร

	ไทย	เวียดนาม	ลาว	กัมพูชา	พม่า
พื้นที่รวม (ล้านไร่)	321	204	144	110	410
พื้นที่เกษตร (ล้านไร่)	138	50	6	20	63
% พื้นที่เกษตร	43	24.5	4.2	18.2	15.4
พื้นที่ข้าวโพด (ล้านไร่)	7.5	3.5	0.23	0.25	0.8
ผลผลิตข้าวโพด (ล้านตัน)	3.5	0.7	0.06	0.5	0.2
ค่าจ้างแรงงานเกษตร (บาท/วัน)	75-120	30	25	25	15

จากตารางที่ 6 เปรียบเทียบศักยภาพทางการเกษตร เป็นภาพข้อมูลของประเทศที่เราจะมีศักยภาพ แนวโน้มที่จะร่วมมือกันมาเปรียบเทียบกับพื้นที่การเกษตรจะเห็นว่าพื้นที่รวมของไทยมี 321 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ทางการเกษตร 138 ล้านไร่ คิดเป็น 43 % ในขณะที่ประเทศที่น่าสนใจมาก ๆ คือ พม่าครับ มีพื้นที่ถึง 410 ล้านไร่ ที่เดียว ถัดมากก็เป็นเวียดนาม 204 ล้านไร่ พื้นที่ทางการเกษตรมีมากที่สุดคือ พม่าครับ 63 ล้านไร่ เวียดนาม 50 ล้านไร่ กัมพูชา 20 ล้านไร่ ส่วนลาวมีนิดเดียวคือ 6 ล้านไร่ ส่วนศักยภาพที่ก่อนหน้านี้ผมมองก็คือ ข้าวโพดกับถั่วเหลือง ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สำคัญที่สุดในโลกนี้ การค้าขายถึงแม้ว่าบ้านเราผลิตข้าวได้มากที่สุดนะครับ แต่การจะค้าขายเชิงธุรกิจในโลกนี้มีข้าวที่จะค้าขายเพียง 10 ล้านตัน เท่านั้นเองที่ผ่านตลาดโลก ในขณะที่ข้าวโพดเรามีถึง 70 ล้านตัน/ปี เพราะฉะนั้นตรงนี้เน้นวัตถุดิบที่สำคัญที่สุดในการผลิตโปรตีน และเราก็เลยดูศักยภาพของข้าวโพดที่จะผลิตต่อกัน เพราะไทยเราเดี๋ยวนี้เหลือ 7.5 ล้านไร่ จากเดิมเคยมีถึง 13 ล้านไร่ เหลือครึ่งเดียวแล้วนะครับ ในขณะที่เวียดนามมีอยู่ 3.5 ล้านไร่ ถัดไปก็เป็นพม่ามีอยู่ 8 แสนไร่ ภาพนี้เป็นภาพคร่าว ๆ นะครับ

ค่าจ้างแรงงานของไทยเราแรงงานเกษตรจะตกอยู่ 75-120 บาท/วัน นี่เป็นภาพที่เกิดจริง เวียดนาม 30 บาท/วัน ลาว กัมพูชา 25 บาท/วัน ส่วนพม่า 15 บาท/วัน

ตารางที่ 7 การค้าไทยกับประเทศอินโดจีนและพม่าที่เป็นภาพรวม

	ปี 2537	ปี 2538	%
การส่งออก	26,254	34,448	+ 42.6
% ของมูลค่าส่งออกทั้งประเทศ	2.3	2.6	
การนำเข้า	9,853	12,300	+ 24.8
% ของมูลค่านำเข้าทั้งประเทศ	0.7	0.7	
ดุลการค้า	16,401	25,148	+ 53.3

: ล้านบาท

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

จากตารางที่ 7 การค้าไทยกับประเทศอินโดจีนและพม่าที่เป็นภาพรวม จะเห็นว่าภาพการค้าของไทยกับประเทศอินโดจีนและพม่า นั้น เราส่งออกสินค้าไปในประเทศเหล่านี้ 26,254 ล้านบาท ในปี 2537 ในปี 2538 เพิ่มขึ้นเป็น 34,448 ล้านบาท ในขณะที่เรานำเข้าจากประเทศทั้ง 4 เท่ากับ 9,853 ล้านบาท ในปี 2537 ส่วนปี 2538 เท่ากับ 12,300 ล้านบาท เราได้เปรียบในดุลการค้าตลอด และสินค้าที่เรานำเข้าจากประเทศเหล่านี้ก็คือ ไม้ ไม้เป็นหลักหมื่นกว่าล้านบาท

ตารางที่ 8 การค้าไทยกับประเทศอินโดจีนและพม่าที่เป็นรายประเทศ

: ล้านบาท

		เวียดนาม	ลาว	กัมพูชา	พม่า
ส่งออก	ปี 2537	6,380	7,326	6,543	6,005
	ปี 2538	11,647	8,818	8,324	8,659
	%	+ 82.6	+ 20.4	+ 27.2	+ 44.2
นำเข้า	ปี 2537	985	1,738	3,177	3,953
	ปี 2538	1,074	1,729	3,986	5,510
	%	+ 9.0	- 0.5	+ 25.5	+ 39.4

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

จากตารางที่ 8 การค้าไทยกับประเทศอินโดจีนและพม่าที่เป็นรายประเทศ จะเห็นภาพรายประเทศเลยว่าเราส่งออกไปที่เวียดนาม 6,380 ล้านบาท ในปี 2537 และ 11,647 ล้านบาท ในปี 2538 ลาว 7,326 ล้านบาท ในปี 2537 และ 8,818 ล้านบาท ในปี 2538 กัมพูชา 6,543 ล้านบาท ในปี 2537 และ 8,324 ล้านบาท ในปี 2538 ส่วนพม่า 6,005 ล้านบาท ในปี 2537 และ 8,659 ล้านบาท ในปี 2538

สำหรับการนำเข้าพบว่าประเทศไทยนำเข้าปีหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะปี 2538 พันกว่าล้านบาท จากเวียดนามกับลาว ส่วนกัมพูชา 3,986 ล้านบาท พม่า 5,510 ล้านบาท นี้ก็เป็นภาพโดยรวมทั่ว ๆ ไปที่อยากนำเสนอเบื้องต้น

เพราะฉะนั้น เราจะสังเกตเห็นว่าการทำธุรกิจกับประเทศอินโดจีนและพม่ากับไทยนั้น จะเห็นว่ามีมาตลอดและเราก็ได้เปรียบมาตลอด และถ้าเราพิจารณาถึงเรื่องที่ดิน เรื่องแรงงาน เราก็จะพบว่าประเทศเหล่านี้เหมาะมากที่จะทำให้ต้นทุนวัตถุดิบของเราลดลง วันนี้เรามีโรงงานอาหารสัตว์มากมายในเมืองไทยแต่เราขาดวัตถุดิบ เรามีโอกาสส่ง

อาหารโปรตีนไปในต่างประเทศ ซึ่งคิดอันดับเลขก็คือ กุ้ง ห้าหมื่นกว่าล้านบาท ไข่หมื่นกว่าล้านบาท สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถ้าเราได้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องวัตถุดิบ ซึ่งเรานำเข้าอยู่แล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ลาว พม่า เวียดนาม กัมพูชา ก็คงจะพอใจในเศรษฐกิจที่จะดีขึ้น และความร่วมมือระหว่างประเทศก็จะดีขึ้น ในแง่ของเราเองก็จะได้วัตถุดิบกลับมา นอกจากอินโดจีน เราหันมาที่จีนตอนใต้ ในขณะที่เราทำอยู่เฉพาะของเรือเจริญ โภคภัณฑ์ก็จะมีโรงงานอาหารสัตว์ที่ยูนนานประเทศจีน เราก็มีโรงงานอาหารสัตว์อยู่ที่นั่น มีการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดร่วมกัน มีการศึกษาในเรื่องไม้ดอก ไม้ประดับร่วมกัน

ในเวียดนามเราก็มีโรงงานอาหารสัตว์เกิดขึ้น มีการค้ามีการตั้งบริษัทการค้า ชื่อว่า แอเวอร์ไซค์ เป็นการนำเอาสินค้าเวียดนามเข้าสู่ตลาดโลก ก็อย่างที่ หม่อมราชวงศ์ปรีดิยะธร เทวกุล ได้พูดว่า ในขณะที่เราเป็นนักค้าเราก็มีวัตถุดิบจากประเทศของเราไปยังทั่วโลก ดังนั้นเวียดนามก็จะเป็น supply แห่งหนึ่งที่เราจะนำไป เราก็พยายามจัดตลาดอย่างข้าว ข้าวโพด นำจะไปที่ตลาดไหน และเราก็รู้ว่าเวียดนามไปถึงขั้นไหน ซึ่งวันนี้ ถ้าพูดถึงเรื่องข้าวคุณภาพต่ำของเขาได้เปรียบเราแน่นอน เพราะว่าต้นทุนต่ำอย่างที่เราราบกัน แต่ข้าวคุณภาพสูงนั้นเขาต้องใช้เวลา เขายังขาดเทคโนโลยี know-how ในการทำการเกษตร ขาดคลังสินค้าในการเก็บผลผลิต ขาดในเรื่องของ dryer และ silo ในการที่จะอบเมล็ด ขาดในเรื่องของโรงสีคุณภาพ ขาดในเรื่องของ know-how ในเรื่องที่จะทำเป็นข้าวสารคุณภาพดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้เรายังไม่ถึงเวลาที่จะไปเผยแพร่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ในเรื่องของข้าวน่าจะอยู่ในเมืองไทย แต่จะทำอย่างไร ให้ข้าวเมืองไทยเรายังคงมีปริมาณป้อนตลาดโลกได้ก็ติดอยู่กับปัญหาเรื่องชลประทานที่ผมได้เรียนไปตั้งแต่ต้น

ในส่วนของการอาหารสัตว์ เราเชื่อว่าปัจจุบันนี้คนเวียดนามก็บริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น เพราะว่าได้มีการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ณ วันที่เราไปลงทุนตรงนั้นเวียดนามแทบไม่มีการส่งออกเรื่องไก่เลย ใช้เฉพาะภายในประเทศเท่านั้น เพราะเวียดนามมีประชากร 75 ล้านคน เราไปส่งเสริมการปลูกข้าวโพดซึ่งเป็นพื้นที่ ๆ มี

ศักยภาพสูงและผลผลิตก็ดีด้วย เพราะว่าเขาได้เปรียบในเชิงชลประทานแม่น้ำโขงพอไหลเข้าไปสู่เวียดนามนั้นจะแตกแยกสาขาเป็นสายต่าง ๆ มากมายเลยก็ใช้ชลประทานได้อย่างดี ทำให้ผลิตได้ 3 crops/ปี อย่างไรก็ตามวันนี้ข้าวโพคเขาไม่พอใช้ภายในประเทศ เพราะที่เราไปตั้งโรงงานอาหารสัตว์นั้นเรายังต้องนำเข้าวัตถุดิบ เพราะฉะนั้นเขาก็พยายามเปลี่ยนการผลิตข้าวมาเป็นผลิตข้าวโพคเพิ่มมากขึ้น ลดปริมาณการผลิตข้าวลง เพราะว่าถ้าเทียบมูลค่าแล้วข้าวโพคมีมูลค่าสูงกว่า ณ วันนี้

ในเรื่องของประเทศลาวนั้น เราได้พยายามเข้าไปหลายครั้งแล้ว แต่ลาวจะมีปัญหาในเรื่องแรงงานและที่ดิน ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่จะมีสภาพเป็นกรด มีไม่กี่ที่ที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกพืชได้ดี แต่อย่างไรก็ดีเราก็ได้นำเมล็ดพันธุ์เข้าไป เพราะถือว่าลาวอยู่ใกล้ที่สุด สามารถเป็นแหล่ง supply วัตถุดิบ ค่าขนส่งต่ำ เราได้มีการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างทั้งสองประเทศและในอนาคตจะมีสะพานแห่งที่สองเกิดขึ้นที่มุกดาหาร เพราะฉะนั้นตรงนี้น่าจะเป็นศักยภาพที่ดี อย่างไรก็ตามการลงทุนในลาว ผมเชื่อว่าถ้าเราคิดร่วมมือในเชิงของวัตถุดิบ ในเรื่องป่าไม้ น่าจะดีมาก

ในส่วนของประเทศกัมพูชา เห็นว่ากัมพูชา ณ วันนี้เราก็เข้าไปตั้งโรงงานอาหารสัตว์ มีการเลี้ยงไก่ และก็มีมีการปลูกข้าวโพคด้วยเช่นกัน ข้าวโพคที่กัมพูชาจะใช้ได้ 2 ส่วน คือ ส่งไปเวียดนามได้ส่วนหนึ่ง เพราะว่ามีการทำอย่างนั้นอยู่แล้ว และอีกส่วนหนึ่งก็นำไปป้อนโรงงานอาหารสัตว์ที่ ซี พี ไปตั้งอยู่

สำหรับประเทศพม่ายังอยู่ในระหว่างการเจรจาเราก็ได้ยื่นโครงการเข้าไปแล้วว่าเราจะขอตั้งโรงงานอาหารสัตว์พร้อมกับการเลี้ยงไก่ คือ ทำตั้งแต่พ่อแม่พันธุ์ไปจนถึงไก่เนื้อ และเราก็มีการสนับสนุนปลูกข้าวโพค ทั้งมันคาลเลย์ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือและในส่วนของแถวบริเวณย่างกุ้ง ซึ่งอยู่ทางภาคกลางของประเทศ

ในส่วนของบริษัทอื่น ๆ ของไทยที่เข้าไป ก็คือ ในกลุ่มบริษัทคาร์กิลล์ ไปทำโครงการกาแพอยู่ที่เวียดนาม มีกลุ่มของบางนาแป็งมันไปร่วมลงทุนกับ โรงงานมีไทยซึ่งอยู่

จังหวัดเกียตยอยู่ใภาคกลางของเวียดนาม และทาง ซีพี ก็ไปทำในส่วนองอาหารกึ่งด้วย ที่เวียดนามที่มีการเลี้ยงกึ่งที่ชายฝั่ง นอกเหนือจากเรื่อง โรงงานอาหารสัตว์

ในประเทศลาว ก็มีกลุ่มบริษัทสหวิริยา ไปทำไร้กาแพกับไม้ผลอยู่ที่แขวง จำปาสัก และ Asia Feed Management ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจลาวในการค้ำน้ำมันและวีรชัย กรู๊ปไปทำสัมปทานโรงงานอาหารสัตว์องลาว จริง ๆ แล้ว สำหรับลาวนั้น ซีพี คิดว่ามี ประชากรแค่ 4 ล้านคน ไม่เหมาะที่จะตั้งโรงงานขนาดใหญ่ ก็ถูกต้องแล้วที่บริษัทนำเอาโรงงานขนาดเล็กเข้าไปปรับปรุงให้ได้ know-how ให้ได้ดียิ่งขึ้น ส่วนประเทศกัมพูชาก็มีเฉพาะกลุ่ม ซีพี ในเรื่องของการเกษตรที่เข้าไปจดทะเบียนตั้งชื่อเป็น CP Cambodia ก็สร้างโรงงานอาหารสัตว์ และเลี้ยงไก่ครบวงจร

ในประเทศจีน ถ้าเฉพาะตรงยูนนานก็อย่างที่ผมเรียนไป ถ้าประเทศจีนโดยรวมแล้วเรามี 70 กว่าโรงงาน เป็นเงิน 1,200 ล้านบาท ส่วนใหญ่ก็จะใช้เฉพาะภายในประเทศ ก็จะมีส่งออกบ้างในบางส่วนที่มีโอกาสได้ทำเช่นนั้น

เพราะฉะนั้นภาพโดยรวมแล้วจะชี้ให้เห็นว่า ศักยภาพที่เราดำเนินการไปซึ่งแน่นอนครั้งการเริ่มต้นแรก ๆ การตอบแทนในเชิงของเงินลงทุนจะยังไม่ชัดเพราะว่าจะเป็นเรื่องของการลงทุนก่อน อย่างไรก็ตามการลงทุนในประเทศเหล่านี้ ผมเชื่อมั่นว่าจากสภาพประชากรที่เขามีแรงงานที่ถูก ที่ดินที่เหลือเพื่อที่ยังไม่ได้รับการพัฒนามากมาย ร่วมกับเทคโนโลยีที่เรามีการจัดการ ที่เรามีคนของเราซึ่งก็จะเอาคนไทยไปเป็นหัวหน้านำทีมในประเทศเหล่านี้ ก็เชื่อว่าจะทำให้เกิดศักยภาพในการร่วมมือและสร้างเศรษฐกิจร่วมกันอย่าง ที่ หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ได้พูดไปเมื่อเชื่อว่า ถ้าเราดูแล้วว่าในประเทศไทยเรามีโอกาสแข่งขันน้อย ก็คงจะไปร่วมมือ (joint venture) แต่โรงงานเหล่านั้นที่เราเข้าไปในเวียดนามก็ดี ในพม่าก็ดี ในลาวก็ดี 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นการลงทุนของคนไทย ดังนั้น โอกาสที่เราจะทำกำไรและนำเงินตราเข้าประเทศก็จะมีโอกาสมากขึ้นพอสมควร

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : ขอบพระคุณมากครับ คุณมนตรี คงตระกูลเทียน ท่านผู้ฟังก็คงจะได้รับทราบข้อมูลถึงกิจการที่บริษัทคนไทยได้เข้าไปลงทุน ไปทำธุรกิจในกลุ่มอนุภูมิภาคอินโดจีนแล้วนะครับ ก็คงจะตื่นใจ ตกใจ เพราะว่าบางท่านอาจไม่คิดมาก่อน ไม่คิดว่าซีพี มีโรงงานอาหารสัตว์อยู่ในเมืองจีน 70 กว่าโรง อันนี้ไม่รวมโรงงานผลิตรถจักรยานยนต์อีกนะครับ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผมไม่อยากจะให้คุณมนตรีฯ สรุป และผมก็ไม่อยากสรุปนะครับ แต่คิดว่าเวลาที่เหลืออยากจะให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้มีโอกาสถาม และในตอนสุดท้ายก็ให้ทั้ง 2 ท่านได้สรุป เพราะหลายท่านอาจทราบว่าที่ไปกว้านซื้อที่แถวมุกดาหาร อาจถามคุณนิพนธ์ฯว่า สะพานน้ำมันจะเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาเมื่อไร ก็เชิญถามได้ครับ เชิญเลยครับ

นายมนตรี คงตระกูลเทียน : ในระหว่างรอคำถามผมขอเสริมนิดหนึ่งว่าจริง ๆ แล้วในประเทศที่เราไปนั่นถามว่าเราไปส่งเสริมไปเฉพาะในเรื่องของพืชไร่ แล้วในเรื่องของพืชสวน ไม้ดอกไม้ประดับเราก็พยายามจะนำเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้กับเราอยู่เหมือนกัน แต่ผมมองว่าศักยภาพตรงนั้นน่าจะเป็นของคนไทยก่อน เพราะว่าเกษตรกรไทยเรานั้นมีศักยภาพมากกว่า ทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของงานพืชสวนก็คงจะทราบว่า เทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาว่าพืชไร่ แม้แต่ซีพีเองที่ทำอยู่ทุกวันนี้เราก็ต้องไปออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ อิสราเอล อเมริกา ญี่ปุ่น เพื่อที่จะไปเก็บเอา high technology เหล่านี้มา ถ้าเมื่อเราไปนำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ามา เราก็จะกลายเป็นเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีน ถ้าเทียบกับพวกเขาก็คือเรามีค่าแรงที่ต่ำกว่า เรามีศักยภาพในการผลิตสินค้าที่ถูกว่า แต่เราจะทำอย่างไรถึงจะมีเทคโนโลยีเทียบเท่าเขา เพราะฉะนั้นในวันนี้จำเป็นที่ต้องซื้อก็ต้องยอมนี้คือภาพที่ผมอยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักและช่วยกันว่า ถ้าเราทำอย่างนั้นได้ก็จะทำให้เกษตรกรไทยมีโอกาสที่จะได้นำสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม ปกติดอกกุหลาบดอกหนึ่งขาย 30-40 บาท ถ้าเป็นวันวาเลนไทน์ก็เป็นดอกละ 100 บาท แทนที่เราจะผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นพืชไร่ราคา 3-4 บาท บางท่านอาจมองจำพวกนี้เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ มูลค่ายังเป็นตัวเล็ก ๆ แต่ผมเรียนว่าที่เนเธอร์แลนด์ที่เป็นผู้นำปี ๆ หนึ่งเขาขายเฉพาะดอกไม้ 65,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นตัวเลขที่ยิ่งใหญ่มากนะครับไม่ใช่เล็กๆเลย ทีนี้เราจะทำอย่างไรถึงจะไปตรงนั้น ในเรื่องกล้วยไม้ที่เราคุยกันไปเมื่อเช้า ทำอย่างไร

ที่จริง ๆ แล้วเราส่งออกมากที่สุดในโลก แต่ว่าเราไม่ได้พัฒนาไปให้ก้าวไกลกว่านี้ ทำอย่างไรถึงจะมีคนมาสนใจในเรื่องเทคโนโลยี เรื่องการขยายพันธุ์ที่จริงแล้ว know-how เหล่านี้เป็นของคนไทย คนไทยทำได้ครับ

ศ.ดร.เจริญศักดิ์ โจนฤทธิพิเชษฐ์ : ผมขอ comment นิดหนึ่งว่า ได้ยินกันบ่อย ๆ ว่า ถ้าหากเราตัดถนนไปสู่เมืองจีนเสร็จแล้วก็จะทำให้สินค้าของจีนทะลักไหลสู่เมืองไทยเรามาก นั่น วันก่อนผมได้พูดคุยกับลูกศิษย์คนหนึ่งที่ บ้านเราได้รับสัมประทานตัดถนนไปเมืองจีน ผมก็พูดว่าถ้าตัดถนนเสร็จอย่างนี้ประเทศไทยก็แย่ละสิ เพราะสินค้าจีนจะเข้ามา เขาก็บอกว่าเขาไม่กลัวเลย ถ้าหากตัดถนนเสร็จเมื่อไรรับรองสินค้าอุปโภคบริโภคจากเมืองไทย จะไหลท่วมทางตอนใต้ของเมืองจีน อันนี้ก็ใช้อีกมุมหนึ่งนะครับ ขอบคุณครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : มันก็คงวนเวียนอยู่นะครับ อย่างคำถามเมื่อเช้า ทุกคนก็มีความเชื่อมั่นอย่างหมื่นเปอร์เซ็นต์เลยว่า อย่างสินค้าทางอุตสาหกรรมมันโตขึ้นอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะมองในแง่ไหนในเชิงการค้า ธุรกิจต่าง ๆ เราเหนือกว่าเขาทุก ๆ ด้านเลย แต่ว่าตอนนี้ที่เรา กำลังมองหา solution ก็คือว่าสินค้าเกษตรที่เราเคยเหนือกว่าประเทศเพื่อนบ้าน แต่เดี๋ยวนี้เราจะมีศักยภาพต่ำกว่าเพื่อนบ้านในแง่ของสินค้าเกษตรพื้นฐานทั่วไป เราก็กำลังจะมอง high technology จะมองสินค้าที่เราจะสู้ได้ แต่พอฟังตั้งแต่เมื่อเข้ามาถึงตอนนี้แล้ว เราเหลืออยู่นิดเดียวไม่ก็ตัวเพราะฉะนั้นที่เราประชุมกันในวันนี้ว่า เราจะมองทางออกตรงนี้ได้ได้อย่างไร เพราะเท่าที่บรรยายตั้งแต่เข้ามาถึงตอนนี้ คงไม่มีใครคัดค้านเพราะมันถูกไปหมด ซึ่งนโยบายต่าง ๆ อาจไปอยู่ในช่วงบ่าก็ได้ ก็ยังมองไม่ออกว่าจะทำกันอย่างไร เพราะเท่าที่ฟังมามันเป็นการรุกในเชิงการค้า ซึ่งไม่มีใครปฏิเสธว่ามันดี เมื่อไปลงในบ้านเขาน้อยเราก็ได้เงิน อันนั้นก็ถูกต้อง เพราะฉะนั้นที่พูดมาทั้งหมดผมก็เห็นด้วยปัญหาก็คือว่า ยิ่งประคองหน้าเราเปิดกว้างเท่าไร ศักยภาพทางด้านการเกษตรของเรามันต่ำลงไปเยอะเลย นี่ถ้าเราพูดในมุมกว้าง เราน่าจะพัฒนาคุณภาพ พัฒนาสินค้าตัวใหม่เวลาเราพูดในมุมกว้างผมว่าภาพมันไม่ชัดเจน แต่พอลงไปรายละเอียดจริง ๆ ปัญหาตัวที่ยั่งยืนแทนไม่ได้เลย ไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด ซึ่งในตอนนี้เรามองว่าเราเหนือกว่าพื้นที่ของประเทศเพื่อนบ้านก็มีไม่มากแต่อย่างจีนว่าเขาขยายพื้นที่ปลูกได้ และเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นเทคโนโลยีพื้นฐานมันเรียนทัน

กันเร็ว ถ้าในด้านพืชไร่ แต่ถ้าในด้านพืชสวนนั้น ผมเห็นด้วยว่าอาจใช้เวลานานมาก ๆ เลย ถ้าเราไปมองถึงศักยภาพในการปรับปรุงพันธุ์ จะเห็นว่าทุกอย่างที่เราทำกันอยู่ทุกวันนี้มันเป็นการขยายฐานทางพันธุกรรม แต่เราจะพูดถึงเรื่องผลผลิต พูดถึงเทคโนโลยีการผลิตต่าง ๆ แต่ว่า action มันไม่ค่อยมีครับ

นายเจริญ สุขนันตพงษ์ : ผมขอพูดในเชิงหารือนะครับว่า

อันที่หนึ่ง เราจะทำกันอย่างไร คือเท่าที่ฟังมานี้เราก็คงมีปัญหาแน่ ผมว่าถ้าอาจารย์ท่านสุดท้ายได้เสนอว่าเราคงจะมีปัญหาอย่างหนึ่งว่า การเกษตรนั้นเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ นั้นต้นทุนไม่สูงทำให้ตามง่าย ตัวนี้เป็นตัวที่ทำให้ผมมองเห็นอันตรายอยู่เหมือนกันว่าจริง ๆ แล้วถ้าเราได้เทคโนโลยีอะไรมา ไม่ว่าจะเป็นเวียดนาม ลาว กัมพูชา หรือพม่าสามารถไล่ทันเราในเวลา 1-2 ปี เท่านั้น อันนี้พิสูจน์มาแล้วจากเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดพอเราเปิดไปจีน ไม่นานก็สามารถไล่เราทันเลย เลี้ยงไก่ก็เหมือนกันพอเราเปิดไปที่จีนก็ทำให้ขายแข่งไปญี่ปุ่นกับเราได้เลย ตัวนี้เป็นตัวทำให้นึกว่าเราไม่เหลือเวลาอีกแล้วที่จะทำในเรื่องนี้ มันเป็นข้อพิสูจน์ไม่ดกก็เหมือนกัน พอเราได้เทคโนโลยีมาทำกับชาวเขาได้ ถ้าทำกับชาวเขาได้ทำไม่จะทำกับเวียดนาม จีน ลาว ไม่ได้ ผมจึงมองเห็นว่าเรื่องนี้อันตรายมาก อันหนึ่ง

อันที่สอง การที่เราเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ได้พูดไว้ว่า ในปี 2542 นั้น อัตราเฉลี่ยของแรงงานภาคเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมจะเท่ากับ 50 ต่อ 50 แต่ที่เราพูดกันที่บอกว่าแรงงานภาคเกษตรลดลงนั้น ภาคอุตสาหกรรม absorb ได้จริงหรือ เพราะจริง ๆ แล้วตามที่เรามองว่า ภาคเกษตรจะถูก absorb ไปนั้น จริง ๆ แล้วถ้าพูดกันตรง ๆ แล้วภาคอุตสาหกรรมอย่างเดียวนั้น absorb ไม่ได้หมดหรอก เราพูดกันน่าตกใจว่าอุตสาหกรรมเจริญไปเร็วมาก จริง ๆ แล้วอุตสาหกรรมของเราก็ไม่ได้ต่างไปจากเวียดนามคือ 20 % เหมือนกัน เกษตรเวียดนามกว่า 20 % ของเราก็ 20 กว่า% หลายคนพูดว่าภาคอุตสาหกรรม absorb แรงงานหมดไม่ใช่ครับ ภาคบริการต่างหากมี 50 %

ผมเคยเช็คตัวเลขดูว่า ในปัจจุบันนี้แรงงานเพิ่มขึ้นประมาณหนึ่งล้านสองแสนคนต่อปี ถ้ามองภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการรับไปเท่าไร? ห้าแสนคนครึ่ง ที่เหลือเจ็ดแสนคนอยู่ในภาคเกษตร ที่ผมกลัวที่สุดคือว่า ในความเห็นของผมว่าไม่มีทางอื่นใดนอกจากเราต้องพัฒนาคน ที่ตามแผน 8 พุคนั้นถูกต้อง โดยเฉพาะภาคเกษตรเป็นภาคที่น่ากลัวที่สุด การพัฒนานั้นทำไม่ได้ นะครับ เหตุผลที่ทำไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่เราจะพัฒนาคนภาคเกษตรนั้น จริง ๆ แล้วสิ่งที่จริงภาคเกษตรอยู่ในพื้นที่นั้นอ่อนแอมาก ผมเคยพูดเสมอว่าถ้าเรามองภาพเกษตรกรเป็นสามส่วนคือ เกษตรกรชั้นดี ชั้นปานกลาง ชั้นเล็กและยากจน หรือถ้าจะแบ่งเป็นสี่ส่วนนั้น โดยเจตนาจริงเราก็อยากจะเห็นว่าเกษตรกรชั้นเล็กไม่มีศักยภาพเราน่าจะเอาออกไปก่อน แต่ถ้ามองความจริงเป็นอย่างนั้นไหม ผมว่าจริง ๆ แล้วชั้นดีนั้นควรออกก่อนชั้นดีคือใคร คือผมนี้แหละผมเป็นลูกเกษตรกรมาก่อนพอมีความคิดว่าลูกควรจะต้องเรียนหนังสือก็ออกมา ผมก็ว่าศาสตราจารย์โสภณ ทองปาน ก็มีความคิดเหมือนผมและหลาย ๆ ท่านในที่นี้ก็เหมือนผม ชั้นปานกลางออกมากที่สุดตามที่ส่งคนไปทำงานที่ตะวันออกกลาง ญี่ปุ่น เกาหลี เพราะว่าพวกนี้มีที่ดินที่ดี มีแรงงานพอสมควร ฉลาดพอสมควร พวกนี้ก็เอาที่ดินไปจำนำได้ ก็ได้ค่าเครื่องบินไป ค่านายหน้าก็เสียไป ที่เราอยู่กันในปัจจุบันก็คือ เกษตรกรชั้นเล็กและยากจนนั่นเองคือ ไปไหนไม่ได้ไม่อย่างนั้นรายการของคุณไตรภพฯ จะไม่ออกมาอย่างนั้นหรอก มีแต่คนแก่ออกมามีเด็กคอยเลี้ยงคนแก่ ผมว่าตัวนี้เป็นตัวที่ผมมองแล้วมันมีดเลย ถ้าเรายังปล่อยให้สถานการณ์เกษตรเป็นไปอย่างนั้น ที่เรากำลังจะพูดว่าเทคโนโลยีเราจะปรับให้สูงขึ้น จะไปได้อย่างไรทันครับ เมื่อเหลือแต่เด็กกับคนชราอยู่ในพื้นที่ ตัวนี้ผมมองอย่างนี้เลยว่า การที่จะลดจำนวนเกษตรกรต้องมีทิศทาง ต้องเอาชั้นเล็กกับชั้นยากจนออกก่อน และเอาชั้นเล็กที่มีศักยภาพออกตามไปถ้ามีความต้องการ ส่วนชั้นปานกลางจะต้องเหลือ แต่ใครบ้างจะรับผิดชอบเรื่องนี้

ผมพูดตรง ๆ เลยนะว่าผมเศร้าใจ ขณะนี้มีการดูแลการเกษตรอย่างแรง เห็นการเกษตรเป็นเรื่องง่าย ถ้าดูให้ดีภาพกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปัจจุบัน เราเคยพูดกันว่าคนเก่งที่สุดในภาคเกษตรที่มารวมกันอย่างนี้ นั่งคิดว่าจะหาทางออกให้เกษตรกรไทยอย่างไร เรายังหาทางออกไม่ได้เลย แล้วตรงนี้ขณะนี้ยกให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาแต่กระทรวงเดียว ผมว่าไม่ถูกต้อง สิ่งที่น่าจะต้องทำมากที่สุดคือว่าเราต้องการ

พัฒนาคนต้องดึงคนในภาคเกษตรที่เป็นเกษตรกรรายเล็กแล้วไม่มีศักยภาพออกก่อน ซึ่งอันนี้ไม่ใช่หน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำไม่หน่วยงานอื่น ๆ ไม่ช่วยกันทำ ภาคเอกชนก็เป็นภาคหนึ่งที่จะต้องช่วยกันทำนะครับ ถ้ามองภาพให้ชัดเจนแล้วท่านต้องให้โอกาสเกษตรกรชั้นเล็ก ๆ และยากจนออกไปก่อน แต่ก่อนจะดึงไปถ้าลงฝักก่อน ซึ่งรัฐบาลจะต้องช่วย เพราะฉะนั้นถ้าบอกว่าใครก็ได้ออกมาเถอะจะรับเข้าโรงงานหรือเข้าสู่ภาคบริการ เกษตรจะอยู่อย่างนี้และจะตายไปก่อนด้วย จะตายไปก่อนที่ท่านจะเห็นว่าเรารู้กับประเทศเพื่อนบ้านได้ จะสู้จีนได้ สู้มาเลเซียได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผมว่าภายในไม่ช้าเราจะแพ้เวียดนาม ถ้าเราไม่แก้ในจุดนี้ แต่ถามว่าเราจะแก้กันอย่างไรในจุดนี้ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ผมคงจะไม่ทิ้งให้ภาคเอกชนรับไปแต่เพียงคนเดียวต้องช่วยกันนะครับ กรมแรงงาน กรมอาชีวศึกษา ภาคเอกชน จะต้องดึงออกมาก่อนไม่ใช่ปล่อยให้เขามาเอง ถ้ามาเองก็ไปเป็นสาวบริการ ก็ขอฝากคุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ นะครับ ถ้าหากจะตั้งโรงงานก็ขอโอกาสให้คนพวกนี้ก่อนได้ไหม อันนี้ก็เป็นแนวคิดที่ที่ผมเห็นว่าจะต้องพัฒนาบุคลากร แต่ต้องช่วยกันทั่วประเทศอย่าดูถูกการเกษตรว่ามันง่าย การเกษตรไม่ง่ายนะครับ ถ้าง่ายป่านี่เรารวยไปแล้วเพราะพ่อแม่เราทำเก่งพอสมควร และที่สำคัญเราก็เรียนปริญญาเอกและปริญญาโทกันมากมาย แต่ปรากฏว่าไม่มีใครเลยออกไปทำการเกษตรได้ดี นอกจาก คุณมนตรี คงตระกูลเทียน ที่เก่งมากกว่าเพื่อน ขอบคุณครับ

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : ผมก็ขอให้ คุณมนตรี คงตระกูลเทียน ได้สรุปประเด็นคำถาม 2 ประเด็นนะครับ

ประเด็นแรก คือเรื่องของข้อเสนอแนะซึ่งผมก็เห็นใจ ดร.กฤษดา สัมพันธ์ราษฎร์ เห็นใจทุก ๆ ท่าน เพราะถ้าพูดถึงข้อเสนอแนะ ข้อแก้ไขสาขาเกษตรผมว่าใคร ๆ ก็พูดได้ว่าเพิ่มประสิทธิภาพลดต้นทุน เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน แต่ถ้าเผื่อถามว่าขอความกรุณาให้อะไรลดลงไป 2-3 อย่างจะได้อะไรใหม่ ที่จะให้ทำอะไร เรื่องไหนที่คิดว่าน่าจะทำได้

ประเด็นที่สอง ที่มี comment มา คือ เรื่องการแข่งขันเหมือนอย่างที่ท่านได้พูดไปก่อนหน้านี้ เพราะไม่ว่าเราจะไปทำอะไร เขาก็สามารถที่จะแข่งขันกับเราได้ บางคนก็คิดเอาไว้ ที่ซีพีลงไปพัฒนาการเลี้ยงกุ้งที่เวียดนามก็ดี ที่อินเดียก็ดี คนที่ไม่เข้าใจก็บอกว่าลงไปทำแล้วอีกหน่อยเขาก็จะทำแข่งกับเรา ซึ่งพวกเราที่นั่งอยู่ตรงนี้ก็คงเห็นด้วยกับผม คือ ถึงแม้ว่าซีพีจะไม่ทำคนอื่นก็ลงไปทำ อันนี้มันเป็นการพัฒนาโดยทั่วไป ถ้าเขาเห็นว่ามีโอกาสเขาก็ทำได้ ไม่จำเป็นว่าให้ซีพีเขาไปทำถ้าเชื่อว่าซีพีไม่ไปทำบริษัทจากประเทศอื่น ๆ เขาก็เข้าไปทำแล้วเขาก็แข่ง เพราะฉะนั้นอยากจะให้คุณตรงนี้ 2 เรื่อง

สำหรับคุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ผมอยากจะขอความคิดเห็น ถ้าหากว่า คุณนิพนธ์ฯ ไม่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ก็ให้ฝากไปทางนายใหญ่ที่รับผิดชอบในเรื่องของการวางแผน ในเรื่องของการเคลื่อนย้ายคน ท่านใช้คำว่าดึงคน ผมฟังดูก็ไม่สบายใจ คนนะครับเราไปดึงไปโยกย้ายเขาไม่ได้เขาจะออกก็ออก เพราะฉะนั้นเราจะให้คนหล่อ ๆ คนที่มีความรู้ดีอยู่แล้วเอาคนที่อายุมาก ๆ และเด็ก ๆ ออกมา ขอเชิญ คุณมนตรี ฯ ครับ

นายมนตรี คงตระกูลเทียน : ผมคิดว่า การเกษตรยังมีโอกาสอีกมาก มองไปยังญี่ปุ่นได้ทุกวัน ทุกวันนี้ญี่ปุ่นก็ยังคงทำการเกษตร และโดยเฉพาะเรื่องข้าวจะไม่ยอมให้ใครมาแตะเลยเพราะถือเป็นยุทธปัจจัย ข้าวสารราคาตลาดโลกประมาณ 200 บาท เขาก็ยังซื้อครับ แทนที่จะซื้อจากไทยซึ่งถูกมาก ซึ่งในเรื่องของเมล็ดพันธุ์นั้น ญี่ปุ่นก็จะเก็บเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ หมดครับ เขาก็ยังทำเมล็ดพันธุ์ขาย หรือว่าจะมาร่วมมือกับคนไทยเขาก็ยังคงเป็นผู้นำทางการตลาดอยู่ดีนะครับ บริษัททำเมล็ดพันธุ์ผักก็คงจะตระหนักในเรื่องนี้

ผมขอตอบคำถามในข้อ 1 ก่อนนะครับ ผมยังเชื่อมั่นว่าเมืองไทยของเราส่วนหนึ่งคงจะต้องทำเรื่องของเมล็ดพันธุ์ ทุกวันนี้ผมก็ทราบว่ามีบริษัททุกบริษัทที่ทำเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเราก็ยังคงขายไปยังประเทศแถบอินโดจีน ทางตะวันตกทางปากีสถาน พม่า อินเดีย ก็มีคนทำ รวมทั้งประเทศในกลุ่มอินโดจีนทั้งหมดนี้ด้วย เพราะฉะนั้น นี่ก็คือ ตอบคำถามที่ว่าเราทำในสิ่งที่มีมูลค่าสูงกว่า

ในเรื่องที่ 2 ที่คาดว่าจะทำก็คือ ไม้ผล ในขณะที่ได้หวั่นเลิกปลูกถั่วเหลือง ข้าวโพด เขาก็หันมาปลูกผลไม้ และแม้ว่าในวันนี้ได้หวั่นที่กำลังจะเลิกปลูกไม้ผล เพราะค่าแรงสูงมากคือ ตกอยู่ 2,000 บาท/คน/วัน เพราะฉะนั้นเขาทำไม่ได้ล่าสุดผมไปได้หวั่นเห็นสวนไม้ผลของเขานั้นปล่อยให้หญ้ารก ถามเขาว่าทำไมจึงปล่อยให้หญ้ารกสวน เขาก็บอกว่าไม่มีแรงงานหรือว่าถ้าทำแล้วก็ไม่คุ้มทุน เพราะฉะนั้นธุรกิจประเภทนี้ก็จะต้องหายไป และตรงนี้มันก็จะมาสู่เมืองไทย ถามว่าเรามีพันธุ์ไม้ผลคุณภาพดีไหม แต่สิ่งที่ผมคิดว่าการเกษตรของบ้านเราอย่างขาด คือ เราดูผิวเผินแล้วดูเหมือนว่าไม้ผลบ้านเรามีหลายชนิด มีรสชาติอร่อย นี่เป็นความเห็นของเราเองนะครับ ไม่ใช่ความเห็นของคนทั่วโลก เราบอกว่ามะม่วงของเรานั้นอร่อย แต่เขาบอกอย่างนี้เรียกว่ามะม่วงหรือ นี่คือเรื่องจริงนะครับ แต่เขาไม่เคยเห็นมะม่วงแบบในบ้านเรา แต่ปัญหาไม่ได้อยู่ตรงนี้ ปัญหาใหญ่เพียงแต่ที่เราต้องไป promote ในที่สุดเมื่อเราไปส่งเสริมเขาก็จะกินเป็น แต่ปัญหาใหญ่อยู่ตรงที่ต้นทุนของเราสูงกว่าเขาและก็ขายในราคาแพงกว่าเขา มะม่วงของเราขายในราคาแพงกว่ามะม่วง คาราบาว (carabao) ของฟิลิปปินส์ 2-3 เท่าตัว แต่เราก็ไม่สามารถทำให้ต้นทุนต่ำลงได้ นี่เป็นเรื่องที่เราจะต้องพัฒนาให้เป็นเรื่องของธุรกิจ ถามว่าเราไม่มีหรือผมตอบได้ว่าเรามีแต่เราไม่ได้เอาจริงเท่านั้นเอง ต้องขอใช้คำนี้ครับ

ในเรื่องของเมล็ดพันธุ์ข้าวนั้น ในอดีตผลผลิตของเราได้ 300 กก./ไร่ เกษตรกรก็อยู่ได้แล้ว แต่วันนี้พื้นที่ไม่เหมาะสม ผมมองอีกมุมหนึ่งจากที่ทำนรองอธิบดีเจริญ สุขนันตพงษ์ ได้พูดไปเมื่อสักครู่ นั้นวันนี้ถ้าใครยังได้ 300 กก./ไร่ เขาจะอยู่ไม่ได้แล้ว เขาจะขาดทุน แต่จะต้องได้ 600-700 กก./ไร่ ก็แปลว่าพื้นที่ขาดศักยภาพไม่เหมาะสมกับการปลูกพืช เช่น ดินเปรี้ยว เขาก็จะปลูกไม่ได้เลย ถ้าหากปลูกก็ขาดทุนเท่านั้น ก็จะมีแต่สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมเท่านั้นจึงจะปลูกได้ ส่วนเรื่องของคนนั้น เราคงห้ามไม่ได้ ผมชอบมากที่มีคนพูดว่าต่อไปนักเกษตร เกษตรกรจะหมดไปผมมองว่ามันเป็นเรื่องของวัฏจักรของคน เราจะไปกันคนที่มีความรู้ความสามารถ แล้วก็บอกว่าคุณจะต้องทำงานหนัก ๆ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินนั้นมันคงจะยากครับ แต่เราจะต้องดูคนบางทีคนสมองดี มีความสามารถ บางทีก็ทำการเกษตรไม่ได้เรื่องหรอก อย่างผมถ้าลงไปทำก็คงไม่ได้เรื่องหรอกครับ แต่คนที่อยู่ตรงนั้นต่างหาก ทำอย่างไรเราจะส่งผ่าน know-how ให้เขา เหมือนที่เรามีโครงการคืนโรงสีให้กับ

เกษตรกรนี่ก็คือภาพหนึ่งที่ว่า ทำอย่างไรที่จะให้คนที่ปลูกข้าว และก็อยากจะปลูกต่อไป ก็คือต้องยกโรงสีให้เขาด้วย อย่าให้เขาปลูกข้าวแล้วก็นำไปส่งให้กับโรงสี ในที่สุดคุณภาพข้าวเมืองไทยก็จะพัฒนาไปได้ช้าเพราะการที่จะเห็นคุณภาพข้าวที่ดี ที่เราบอกว่าเราจะไปแข่งขันในตลาดโลกได้นั้น การที่จะเห็นอย่างนั้น การที่จะทำอย่างนั้นข้าวมันจะปรากฏเอาคอนสีข้าว แล้วออกมาได้ข้าวคั้นสูง วันนี้เราได้ข้าวคั้น 30 % ในขณะที่ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาได้ 68 % แต่เขามี handicap อยู่ชนิดหนึ่ง เพราะข้าวของเขาเมล็ดสั้น ของเราเอา 50 % ก็แล้วกัน ก็ถือว่าเพิ่มมูลค่าให้แก่เกษตรกรแล้ว แล้วทำอย่างไรจะให้โรงสีเป็นของเกษตรกร เราจะต้องพยายามรวมกลุ่มแล้วก็ทำเป็นต้นแบบ ซึ่งก็ได้เริ่มทำแล้วที่บุรีรัมย์ นี่ก็คืออีกรูปแบบหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรที่ดีที่เก่ง และก็ปลูกข้าวได้คุณภาพคืออย่างข้าวหอมได้มีโครงการที่จะขอตรงนั้นได้ ก็ต้องออกโรงสีให้เขาด้วย อย่างนี้เป็นตัวอย่าง

ข้อ 2 เมื่อเราทำการแข่งขันได้ เขาก็ทำได้ เราจะอยู่อย่างไร อันนี้อยากจะฝากตรงนี้ มองอีกมุมหนึ่งว่าทำไมญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา นอร์เว อิสราเอล ออสเตรเลีย ยอมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เรา ทำไมเขาไม่กลัวว่าเราจะเก่งเท่าเขา ผมเชื่อว่าเรื่องต่างๆ เหล่านี้มันเป็นเทคโนโลยีที่ซื้อขายกันได้ เขาเองก็คงมีช่วงที่เขาจะต้องทำพันธุ์ไปในอนาคต เหมือนเราทำเทคโนโลยี เวลาขายเราก็ขายอันเก่าๆ ไปก่อน เพื่อให้สิ่งที่เราลงทุนขายได้เป็นครั้งที่ 2, 3 จนถึงครั้งที่ 20 ทำอย่างไรเราจะได้ผลตอบแทนตรงนี้ให้มากที่สุด แล้วค่อยออกพันธุ์ใหม่ไปที่หลัง ถ้าตรงนี้ยังคงเป็นที่รับได้ ซึ่งสินค้าต่างๆ เป็นอย่างนี้ และสินค้าเกษตรก็เป็นอย่างนี้ถ้าหากยังคงขายได้ เรื่องอะไร เราจะไปเสนอสินค้าตัวใหม่ ยกเว้นมีคู่แข่งมากและดีกว่าเรา ก็เริ่มเอางานวิจัยใหม่ๆ ออกมาใช้และก็เอาไปแข่งขันกัน ก็เป็นอีกภาพหนึ่งที่ผมเชื่อว่าคนของเรานั้น เราต้องมาพัฒนาแม้แต่ในเรื่องค่าแรง เราก็ต้องดีใจนะครับว่าคนไทยนั้นได้ค่าแรงสูงขึ้นๆ ความเป็นอยู่จะได้ดีขึ้น แต่ทำอย่างไรถึงจะมีฝีมือในการที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพให้ได้ผลตอบแทนคุ้ม มิฉะนั้นบริษัทที่รับคนค่าแรงสูง แต่ผลตอบแทนที่ได้ไม่คุ้มค่า บริษัทนั้นก็อยู่ไม่ได้ ประเทศไทยเราก็เช่นกัน เพราะฉะนั้นแผน 8 ก็เป็นเรื่องที่จะต้องช่วยกันสนับสนุน

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : ขอบขอบคุณครับ ผมขอโยนลูกให้ คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ ตอบสั้น ๆ นะครับ

นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์ : ครับขอบคุณครับ สำหรับประเด็นนี้ผมได้เห็นมานานแล้วนะ ครับ ผมไปช่วยกรมวิเทศสหการ ให้เราเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับ ประเทศเพื่อนบ้าน ผมก็ดูนะครับว่าทุกหน่วยงานนั้นเก่งหมด ทุกคนจะไป train ประเทศ เพื่อนบ้านกันหมด ซึ่งผมดูแล้วมีทุกสาขาเลยครับ แต่ผมมองกลับมามีสาขาไหนบ้างที่ จะมา train คนไทยด้วยกันได้ ผมก็ไปพบว่าสาขาการท่องเที่ยวกับการโรงแรมเรามา train คนของเราเอง แล้วสาขาไฟฟ้า การพลังงาน infrastructure กลับมาพัฒนาคนของเราด้วย แต่ ขาดอยู่สาขาหนึ่งคือ สาขาเกษตรเราไปช่วยประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศแสดงว่าเราเก่ง มากแต่เราไม่เคยจะพัฒนาในเรื่องนี้เลยผมก็เลยผลักดันเรื่องนี้เข้าไปอยู่ในแผน 8 ตอนแรกๆ ก็ถูกต่อต้านจากภาคการเกษตรของสำนักงานฯ อยู่ตลอดเวลา แต่สุดท้ายเขาก็ยอมรับผิดว่า ที่เราไปช่วย train เขาหมดคุณเชื่อหรือไม่ว่าในประเทศลาวนั้น ไทยเราเข้าไปช่วยเหลือเขา ในเรื่องการเกษตรมากเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับทุกสาขา รวมทั้งกัมพูชา พม่า เวียดนาม แต่ถ้าพูดถึงการอบรมในภาคเกษตรของไทยแล้วแทบไม่มีเลยผิดกันมาก อันนี้เป็นข้อมูลที่จะ เรียงให้ทราบ และผมก็ได้ผลักดันให้เข้าไปอยู่ในแผน 8 แล้ว และก็เป็นที่ที่ของพวก ท่านที่จะช่วยทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผน 8 ว่าจะต้องทำกันอย่างไร เพราะว่า แผน 8 เป็นแผนชั้นนำเท่านั้น

ผมขอตอบท่านอาจารย์ข้อหนึ่งที่ว่า อุตสาหกรรมที่ดึงแรงงานเข้าไปมากที่สุด และเราไม่สามารถหาข้อมูลได้คือ อุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งเติบโตได้เร็วมาก และมันไม่ได้ดึงแรงงานอยู่เฉพาะในประเทศเท่านั้นแต่มันดึงออกไปต่างประเทศหมด ตอนนี้อยู่บริษัท ก่อสร้างในประเทศภูมิภาคนี้ เราไม่เป็นอันดับสองรองใครเราเป็นหนึ่งตลอด ซึ่งอุตสาหกรรมพวกนี้จะดึงแรงงานด้วยการพัฒนาไปมากที่สุดจากภาคเกษตร แม้แต่ในประเทศของเรา อุตสาหกรรมก่อสร้างเราสูญเสียทรัพยากรตรงนี้ไปมากมายครับ

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน : ขอบขอบคุณครับ คุณนิพนธ์ฯ ก็ได้รับข้อมูลที่ดีที่เราได้ให้การช่วยเหลือการฝึกอบรมในสาขาเกษตรในกลุ่มอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงนั้นมากที่สุดคำถามและคำตอบหลังจากนั้นผมไม่อยากจะตั้ง และไม่อยากจะตอบ ผมคิดว่าทุกท่านที่อยู่ในที่นี้คงจะตั้งและตอบเองนะครับ ก็คงจะหมดเวลาเท่านี้ ก็ขอขอบคุณ คุณนิพนธ์ฯ และคุณมนตรีฯ ครับ สวัสดีครับ

ส่วนที่ 5

การอภิปราย

เรื่อง

นโยบายและแผนการผลิตสินค้าเกษตร

และ

นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอภิปราย

เรื่อง

นโยบายและแผนการผลิตสินค้าเกษตร
และนโยบายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ผู้ดำเนินการอภิปราย : รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์

คณะเกษตร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อตอนเช้าเราก็ได้ฟังการบรรยายจาก หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ซึ่งท่านได้บรรยายในมุมมองกว้าง ทำให้เรามองเห็นปัญหาของพืชเศรษฐกิจแต่ละตัวได้อย่างชัดเจนพอสมควรเลยทีเดียว ถึงแม้ว่าท่านจะบอกว่าไม่รู้ลึกในรายละเอียดของแต่ละพืชแต่ในแง่ของการตลาดแล้วท่านพูดได้ชัดเจนมากเลยนะครับ และก็ตามมาด้วย คุณนิพนธ์ สว่างทรัพย์ และคุณมนตรี คงตระกูลเทียน ก็ได้ขยายความจากที่ผู้อภิปรายท่านแรกได้พูดไว้ ซึ่งก็จะสรุปไว้ว่าการเกษตรของไทยเรานั้น อย่่างไรก็ต้องย่อลงมาอย่างแน่นอนตามสภาพความเป็นจริงของประเทศที่มีความเจริญทางอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เราคงจะหลีกเลี่ยงตรงนี้ได้ ซึ่งก็คงจะเป็นที่ยอมรับว่า เราจะต้องพยุงการเกษตรเพื่อจะซื้อเวลาให้นานขึ้น การท่องเที่ยวหรือบริการต่างก็เติบโตขึ้น เพื่อให้แรงงานต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้ามาได้ทันเวลาและทำให้เกษตรกรไม่ถึงกับเดือนร้อนนักและก็เหลือเฉพาะเท่าที่เราจะแข่งขันกันได้ หรือว่าทางวิชาการก็คงจะปรับปรุงให้แง่ของคุณภาพที่เราจะต้องมีคุณภาพสูง เพื่อหลบหลีกเลี่ยงสินค้าราคาถูก

ที่นี้ก็มาเข้าสู่หัวข้อที่เราจะพูดถึงนโยบายและแผนการผลิตสินค้าเกษตรก็คงจะพูดถึงเรื่องที่เราจะมาวางนโยบายว่าจริง ๆ นั้น เราควรจะทำอย่างไร วันนี้เราก็มีผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในหน้าที่ ๆ รับผิดชอบโดยตรง 3 ท่าน ที่จะมาบรรยายในเรื่องนี้ ผมขอเชิญ ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย อภิปรายนำเป็นท่านแรกเลยครับ

ผู้อภิปราย : ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหกุลชัย

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ขอบคุณมากครับผู้ดำเนินรายการ สิ่งที่ผมจะพูดในวันนี้ จะ focus ไปที่แผน 8 ซึ่งมีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านแรก คือ เรื่องของการแข่งขันที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า ซึ่งในตอนเช้าที่ผมฟังอยู่เห็นมีหลายท่านที่สนใจในเรื่องของพม่า ซึ่งก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่เราต้องมียุทธศาสตร์เอาไว้

ด้านที่สอง คือ ด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสถาบันเกษตรกร

ด้านที่สาม คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่า ดร.อำพน กิตติอำพน จะนำเสนอได้ดีเพราะว่าเป็นคนรับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรง รวมทั้งเรื่องที่จะเกี่ยวโยงไปถึงต่างประเทศ เพราะว่าท่านเป็นคนรับผิดชอบเจรจามาตั้งแต่ต้น

ผมก็ขอเสริมอีกนิดหนึ่งว่าในภาคเกษตรของเรานั้น การเปลี่ยนแปลงมันเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก โลกนี้มันได้เปลี่ยนแปลงไปพอสมควรซึ่งมีผลกระทบต่อทุกสาขา ซึ่งเกษตรก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญก็คือมีการรวมตัวทางการค้าซึ่งมีหลายกลุ่มหลายเวทีมากมาย เช่น WTO, AFTA, NAFTA, APEC ฯลฯ อันนี้ผมคงจะไม่พูดถึง เพียงแต่จะบอกว่ามันมีผลกระทบแน่นอนทั้งทางบวกและทางลบ ในส่วนของอีกอันหนึ่งก็คือ ความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องนี้ key ของมันก็คือว่า ทรัพยากรธรรมชาติไม่ใช่เป็นของเราต่อไปอีกแล้ว มันเป็นของโลกไปแล้ว เราทำป่าไม้ของเราอาจมีผลกระทบไปถึงการทำมาค้าขาย ซึ่งเราเรียกรวม ๆ กันว่า การกีดกันทางการค้า เรื่องสุขอนามัย ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เอามาโยงกับการค้าด้วยซึ่ง ดร.อำพน กิตติอำพน จะเพิ่มตรงนี้

ผมมองอีกอันหนึ่งก็คือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ใครทำผิดหรือทำดีทำไม่ดีตรงไหน ทั้งโลกเขารู้หมดภายในเวลาอันรวดเร็ว อันนี้รวมทั้งเรื่องข่าวสารการตลาด ราคาผลิตผล มีผลกระทบทางการเกษตรด้วย ไม่ใช่เฉพาะทางด้านธุรกิจอันนี้คือเรื่องของโลกภายนอก ส่วนของสถานการณ์ภายในของเราก็พูดกันมานานแล้วครับ หลายท่านคงนึกออกเรื่องแรกคือ ทรัพยากรที่เสื่อมโทรม ป่าไม้ลดลงทุก ๆ ปี ทั้ง ๆ ที่เรามีนโยบายปิดป่า เรื่องของดิน การใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสมรรถภาพเรื่องแรงงานก็เป็นเรื่องใหญ่ โดยเฉพาะแรงงานในภาคเกษตร เช่น ประมง อ้อย ยางพารา พวกนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงขึ้นมาก

ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ก็ต่ำมาตลอดทุกแผน และก็ไม่มีใครบอกว่าเมื่อไรจะดีขึ้นแม้ในช่วงที่ผ่านมานั้นก็ดีขึ้นบ้าง แต่มันค่อนข้างจะล่าช้า เมื่อเทียบกับต่างประเทศ ยกตัวอย่างเรื่อง ข้าว เราเป็นที่หนึ่งในเรื่องการส่งออก แต่ว่าผลผลิตต่อหน่วยของเรายังต่ำอยู่ในส่วนคุณภาพโดยรวมนั้น ผลผลิตของเรายังไม่ได้คุณภาพ หรือว่ายังไม่ถูกรสนิยมโดยรวมแล้วคุณภาพของเรายังไม่ได้มาตรฐานตามที่เขาต้องการ

การพัฒนาตั้งแต่แผน 1 ถึงแผน 7 ความแตกต่างของรายได้ก็เพิ่มขึ้น ผมยังมองไม่เห็นเลยว่าแผน 8 ของเรานั้นจะทำให้ความแตกต่างของรายได้ลดลง อยากให้ลดลง เพราะว่าในปัจจุบันนี้ความแตกต่างของรายได้ระหว่างภาคเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมนั้นเป็น 10 กว่าเท่าแล้ว

และที่ คุณมนตรี คงตระกูลเทียน ได้แสดงตัวเลขเรื่องการขยายตัวการส่งออก บังเอิญท่านพูดจบในปี 2538 สินค้าเกษตรในปี 2538 กับ 2537 ขยายตัวประมาณ 21 % แต่ท่านไม่ได้พูดถึงระหว่างปี 2539 กับ 2538 ซึ่งในช่วง 7 เดือนแรก ภาคเกษตรขยายตัวเพียง 1.79 % ซึ่งมีสินค้าตัวที่สำคัญ เช่น สัตว์น้ำก็มีกุ้งเป็นส่วนใหญ่ลดไปประมาณ 5 พันล้านบาท และผลิตภัณฑ์ลดไปประมาณ 4,300 ล้านบาท กาแฟลด 1,500 ล้านบาท ไก่ลดประมาณ 500 ล้านบาท เพราะฉะนั้นตัวเลขมันไม่ต่อเนื่องอยู่ชนิดหนึ่ง ผมก็เลยนำมาพูดต่อให้เห็นว่านี่มันคือปัญหา สถานการณ์ที่เกิดขึ้นรัฐบาลก็มีได้นิ่งนอนใจ และได้

พยายามแก้ไขปัญหานี้ในระยะสั้น ๆ เช่น เรื่องการลดภาษีของสินค้าประเภทอาหารสัตว์ เป็นต้น

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งระยะยาวและระยะสั้นนั้น ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็มาทบทวนและประเมินเพื่อทำแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นแผนฉบับแรกของสาขาเกษตรหรือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หลายท่านคงสงสัยว่าทำไมที่ผ่านมาไม่มีแผนพัฒนาการเกษตรหรือ แล้วจะทำงานกันได้อย่างไร แต่ผมขอขยายความนิดหนึ่ง ที่ผ่านมาระยะนี้เรามีแผนแค่เป็นลักษณะของการรวบรวมงานหรือโครงการที่เกิดขึ้น แล้วมารวมกันเป็นแผน แต่แผนฉบับใหม่นี้มีการจัดทำเป็นขั้นตอน อย่างไรก็ตามก็มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและขั้นตอนที่จะดำเนินการยังอาจไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ผมอยากจะเรียนว่าแผน 8 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตอนนี้ที่จริงมันควรจะเป็นแผนเกษตรแห่งชาติ แต่ว่าเอาไปเอามาก็เป็นแผนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนที่ทำนองอธิบดีเจริญ สุขนันต์พงษ์ พุด อันนี้ก็คงจะไม่โทษกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นะครับ กระทรวงสาธารณสุขก็มีแผนสาธารณสุขแห่งชาติ แต่จริง ๆ แล้วก็คือแผนของกระทรวงสาธารณสุขนั่นเอง เพราะว่าทบวงมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับแพทย์เขาก็มีแผนของเขา ทางเราตอนนี้ก็ทำได้เฉพาะที่เป็นแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังไม่มีความสามารถที่จะไปดึงเอาส่วนอื่น ซึ่งอันนี้ก็คงจะต้องอาศัยองค์กรกลางหรือสมาพันธ์และสำนักงานประมาณเข้ามาช่วยประสาน นอกจากนี้ ขั้นตอนนี้อาจล่าช้าไปนิดหนึ่งก็คือว่า ปี 2540 เราจะทำอะไรบ้างนั้น เราจะต้องขอตั้งงบประมาณตั้งแต่ปลายปีที่แล้ว ซึ่งขณะนี้เสร็จสิ้นไปแล้ว แต่แผนยังไม่เสร็จ เพราะว่าแผนเรากำลังเสนอคณะรัฐมนตรี แต่ในแผนต่อ ๆ ไป ถ้าเรามีโอกาสได้ทำแผน 9 แผน 10 ก็คงจะทำได้ดีและเร็วกว่านี้

กลับมาพูดถึงเรื่องยุทธศาสตร์ที่เราได้กำหนดไว้ตรงไหนอย่างไรบ้าง อย่างที่ผมได้เรียนมาตั้งแต่ต้นแล้วว่าเราจะมีอยู่ 3 ด้าน คือ เรื่องของการแข่งขันซึ่งเกี่ยวกับการผลิตสินค้า และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งในแผน

8 เขาเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง สำหรับในส่วนที่ผมจะนำเสนอในที่นี้มี 2 ส่วนคือ เรื่องการแข่งขันและจะไปจบลงในเรื่องของทรัพยากรมนุษย์

เรื่องแรก ในยุทธศาสตร์ของแผน 8 คือ เรื่องของสินค้าเราคงจะดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการเดิมก็คือ การปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร ซึ่งจะปรับเปลี่ยนสินค้าที่คิดว่าอาจมีปัญหา โดยเฉพาะเรื่องราคาก็เปลี่ยนเป็นสินค้าอย่างอื่น ท่านคงทราบว่าในช่วงแผน 7 ที่ผ่านมา ช่วง 2 ปีสุดท้ายของแผนนั้น เราก็เปลี่ยนสินค้าอยู่ 4 ตัว มีมันสำปะหลัง กาแฟ พริกไทย และข้าว อันนี้ ก็คงต้องทำต่อเนื่อง แต่ว่ารูปแบบและวิธีการก็คงจะต้องเปลี่ยนแปลงไป

เรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ก็คงจะเป็นยุทธศาสตร์อีกเหมือนกัน อันนี้ต้องเป็นยุทธศาสตร์ต่อไปไม่มีสิ้นสุดนะครับ อย่างน้อยการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตไม่ว่าสาขาใดก็คงจะทำอยู่อย่างต่อเนื่อง แต่ว่าจะให้ป็นรูปธรรมนั้น ก็คงจะต้องมีโครงการ แผนงาน เข้ามารองรับ

เรื่องการวิจัยและพัฒนา ตรงนี้นั้น เราคงจะเน้นเรื่องของบทบาทเอกชนให้ร่วมกับราชการ ที่ผ่านมากการวิจัยของเราอาจไม่ตรงหรือไม่มีการอบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน การวิจัยอาจมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม หรือในเชิงพาณิชย์ ส่วนนี้ก็จะต้องมีมาตรการหรือโครงการให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจมีการเปลี่ยนองค์กรโครงสร้างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็อาจจำเป็น เช่น การวิจัยในเชิงพาณิชย์นั้นอาจให้เป็นองค์กรพิเศษ ซึ่งอาจไม่ใช่เป็นส่วนราชการ 100% นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่กำลังคิดกันอยู่ หรือว่าจะให้เอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร ให้มีการจดลิขสิทธิ์ มีสิทธิบัตร ที่มีผลตอบแทนเป็นสิ่งที่จูงใจให้กับนักวิจัย ซึ่งอันนี้เราก็คงเน้นค่อนข้างมาก

เรื่องการประกันภัยสินค้าเกษตร ก็จะขยาย เรื่องของมาตรฐานสินค้า ซึ่งอันนี้ ก็คงจะต้องมีมาตรการว่าให้มีมาตรฐาน มีหลักการ มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ซึ่งจะโยงไปถึงองค์กรเหมือนกันว่า กระทรวงเอง โดยท่านรัฐมนตรีเอง ท่านก็ได้มีนโยบายว่า ในเรื่องของ

องค์กรนั้น กำลังพิจารณาว่า เราควรมีสำนักงานที่ดูแลเรื่องมาตรฐาน เรื่องทดสอบมาตรฐาน หรือบทบาทอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน เช่น เป็นศูนย์รวมมาตรฐานโลกของประเทศ รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพสินค้า อันนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าส่วนราชการจะต้องทำเอง อาจมีเอกชนเข้ามาช่วยรวมทั้งบทบาทในการเจรจาต่อรอง อันนี้ไม่ใช่ข้อยุติเพียงเป็นแนวคิดว่าบทบาทขององค์กรนี้อาจรวมศูนย์ได้ใหม่ เป็นลักษณะ one stop service เป็นต้น

เรื่องอุตสาหกรรมเกษตร สำหรับเรื่องนี้ได้มีการพูดกันมากกว่าจะแก้ไขกันอย่างไร ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของปัญหาของความไม่สม่ำเสมอ หรือคุณภาพของผลผลิต ก็เป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่ง ซึ่งอาจแยกออกมาด้วยเข้าไปในช่วงแผน 8 ต้องทำเพิ่มเติมจากฉบับที่เรานำเสนอไปแล้ว

ฉบับนี้ก็คือ เรื่องของยุทธศาสตร์การแข่งขัน ทีนี้ผมจะขอไปพูดถึงเรื่องทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งตรงนี้เราได้มีมาตรการ มีแผนงานและ โครงการที่คิดว่าน่าจะเป็นเรื่องที่ชัดเจน ผมจะยกตัวอย่างสำคัญ ๆ ก็คือ ในภาคเกษตรเราแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 5 กลุ่ม

กลุ่มแรก คือ กลุ่มเกษตรกรรายย่อย หรือเป็นแรงงานรับจ้างภาคเกษตร อันนี้ก็คงจะต้องประสานกับกระทรวงอื่น อย่างที่ท่านรองอธิบดีเจริญ สุขนันตพงษ์ ได้พูดไปเมื่อตอนเช้า คือเรื่องของ transition พวกที่อาจไม่พออยู่พอกิน สำหรับตรงนี้นั้นอาจมีหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาช่วยดูแล คือ ถ้าจะย้ายคนออกจากภาคเกษตรกรรมคนกลุ่มนี้คงจะต้องเปลี่ยนจาก un-skill labour เป็น skill labour หรืออาจลด un-skill labour ให้น้อยลงไปอยู่ในสาขาอื่น อันนี้การฝึกอบรมมีความจำเป็น คงจะต้องร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มเกษตรกรขนาดกลาง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะอยู่ตรงนี้ โดยเราจะเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องของการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ เอาเกษตรกรเข้าไปร่วม ซึ่งจะมีแผนงานขึ้นมารองรับ ปรับปรุงองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มเกษตรกรขนาดใหญ่และธุรกิจเกษตร ภาครัฐบาลก็คงจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องนี้มากนัก เพราะเป็นเรื่องที่ภาคเอกชนน่าจะดำเนินการได้ดีกว่า แต่เราจะเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องมาตรการต่าง ๆ เช่น เรื่องอำนวยความสะดวก เรื่องภาษี การเจรจาต่อรองระหว่างประเทศ เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 คือ สตรี เด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่คิดว่าน่าจะได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ

กลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือข้าราชการ ก่อนที่จะพัฒนาคนอื่น จำเป็นที่ตัวเราจะต้องเข้มแข็งด้วย สมัยก่อนเราอาจได้ยินคำว่า customer first แต่เดี๋ยวนี้บริษัทใหญ่เขาเปลี่ยนเป็น employee first คือ ถ้า employee ไม่มีความสุข ไม่มีความสามารถ ก็จะไปพัฒนา customer ได้อย่างไร ซึ่งราชการเปรียบเสมือนบริษัทใหญ่ มีข้าราชการเป็นลูกจ้าง มีเกษตรกรเป็นลูกค้า ลูกจ้างซึ่งต้องได้รับการพัฒนาด้วย จึงจะพัฒนาเกษตรกรที่เป็นลูกค้าได้

เมื่อเช้าผมได้รับคำถามจาก รองอธิบดีเจริญ สุขนันทพงษ์ ว่าเราไม่มีโครงการเกี่ยวกับการฝึกอบรมเกษตรกรเลยหรือครับ ขอเรียนว่ามีโครงการนี้แน่นอน เราได้ตั้งงบประมาณเพื่อการนี้ในแผน 8 เป็นเงิน 5 พันกว่าล้านบาท ที่จะอบรมเกษตรกร เราคงจะเน้นเรื่องของการบริหาร การจัดการ คือ จะให้ผลิตเป็นอย่างเดียวคงไม่พอ แต่จะต้องขายเป็นด้วย อันนี้ก็มียู่แล้วในแผนการอบรมเกษตรกร

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ขอขอบคุณ ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย มากเลยครับ ที่สามารถรักษาเวลาได้ดีมากในการบรรยาย ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านใดมีคำถามก็เชิญเลย ครับ ถ้าไม่มีผมก็ขอเชิญวิทยากรท่านที่ 2 ใต้บรรยายต่อเลยนะครับ อย่างไรก็ตามสามารถถามรวบยอดในตอนท้ายได้อีก ในช่วงนี้ผมเชื่อว่ามีคำถามมากมายนะครับ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของเนื้อหา ผมขอเชิญ ดร.อำพน กิตติอำพน เลยครับ

ผู้อภิปราย : ดร.อำพน กิตติอำพน
กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ขอบคุณครับอาจารย์ ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ ซึ่งผมนึกว่ามาคนที่ 3 แล้วก็
 อย่างที่ ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหุศลชัย ได้เรียนซึ่งแต่เดิมท่านเป็นเจ้านายของผม เดียวนี้ก็ยังเป็น
 เจ้านายของผมอยู่ดี ก็ที่ ดร.อภิชาติฯ ได้พูดได้เห็นกรอบหรือโครงสร้างของแผน 8 ทางด้าน
 การพัฒนาการเกษตรของเราไปแล้วนะครับ ในส่วนที่ผมจะชี้ให้เห็นในรายละเอียดชนิดหนึ่ง
 อย่างที่อาจารย์ ดร.กฤษฎาฯ ได้กล่าวข้างต้นว่า อะไรมันอยู่เบื้องหลังของแนวทางต่าง ๆ ที่
 เราได้พัฒนากันมาในช่วงที่ออกมาเป็นแผน 8 นะครับ ก่อนอื่นผมพาท่านออกไปข้างนอก
 โลกก่อนที่เราจะลงมาดูอินโดไชน่าหรือกลุ่มสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ หกเหลี่ยมเศรษฐกิจอะไร
 ต่าง ๆ เราถึงย้อนกลับมาดูตัวเราในประเทศไทย มันจะต้องไปอย่างไรในอีก 5 ปีข้างหน้า
 ผมคิดว่าแผนเกษตรจะดู 5 ปี เหมือนแผน 8 ที่เราดูกันไว้คงจะมีข้อจำกัดสักชนิดหนึ่ง ถ้าเป็น
 ไปได้เราอยากจะดู extension ของมันออกในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร อีก 15 ปี
 ข้างหน้าจะเป็นอย่างไร เพราะว่าเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มันจะเริ่มชัดเจนเมื่อเงื่อนไขของ
 ด้านเวลาได้ถูกขยายออกไป

ก่อนอื่นเลยนะครับผมจะขอสร้างบรรยากาศสักชนิดหนึ่งว่า เมื่อย้อนกลับไป
 ปี 1945 หลังจากที่โลกเราได้รบกันฆ่ากันตายเรียบร้อยในสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มี United
 Nations มีองค์การสหประชาชาติขึ้นมา ตอนนั้นก็ก่อตั้งองค์กร โดยเน้นไม่ให้นุญธ์เรารบรา
 ฆ่าฟันกัน ก็ตั้งองค์กรต่าง ๆ เยอะแยะไปหมดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกษตรก็คือ FAO อย่างที่
 พวกเรารู้จักกันดีและได้ฉลอง 50 ปี ไปเมื่อปี 1995 คือ เมื่อเดือนธันวาคม ที่ผ่านมา หลังจาก
 นั้นการพัฒนาต่าง ๆ ก็อยู่ในกรอบของความร่วมมือทางด้านที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการรักษา
 เสถียรภาพความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศก็ทุกครั้งในข่าวโทรทัศน์ ถ้าดูสมัย
 ก่อน ถ้ามี CNN เดียวนี้ สมัยก่อนไม่มีก็มี CBS หรืออะไรต่าง ๆ เวลาไปเรียนกันก็จะเห็นว่า
 มีการพูดกันถึงเรื่องความมั่นคง รัสเซียจะเป็นอย่างไร จีนจะทำอย่างไร อินโดไชน่าของเรา
 ที่อยู่ตอนนี้จะเป็นอย่างไร ถ้ากลับไปตอนปี 1950 หรือตอนที่ผมเกิดใหม่ ๆ ปี 1955 จะ

มองไม่เห็นภาพเลยว่าเราจะไปเชื่อมถนนอะไรต่าง ๆ ที่เมื่อเข้าพุดกัน แต่วันนี้เราเห็นชัดเจนแล้วว่าโครงการที่จะเชื่อมถนนต่าง ๆ ในภูมิภาค การเดินทางไปปักกิ่ง การเดินทางไปพนมเปญตอนนี้เหมือนกับไปอุดรธานีหรือไปหนองคายถ้ามันเหมือนกัน นั่นคือสิ่งที่เห็นประเด็นที่เกิดขึ้นนั่นคือการยกเลิกระบบสงครามเย็นออกไป

พอมปี 1980 เรื่องการค้าต่าง ๆ เริ่มมีบทบาทมากขึ้น สงครามเศรษฐกิจเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้น เขาก็เลยตั้ง GATT โดยตั้งมาตั้งแต่ปี 1945 แต่มาเริ่มมีบทบาทจริง ๆ ปี 1975 เริ่มทีเดียวเราเรียกว่า "Tokyo Round" ที่เริ่มเอาภาษีมาพุดกันในเวทีการค้าโลก แล้วปี 1986 ก็เกิด Uruguay Round ที่กรุง Punta del Este อูรุกวัย ที่เรียกอูรุกวัยเพราะว่าไปประกาศกันตรงที่ กรุง Punta del Este เป็นที่ Creation Uruguay Round ก็ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาว่าเราจะทำอะไรให้สินค้าเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าที่มีการเมืองมากที่สุดมันเกิดการค้าแบบเสรีได้เหมือนสินค้าอุตสาหกรรม คือในช่วงปี 1975-1985 ช่วงนั้นเขาพยายามกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านสินค้าอุตสาหกรรมไปเรียบร้อยแล้ว ปี 1986 ก็มาเริ่ม Uruguay Round แล้วก็ทะเลาะกันมา 8 ปี จนกระทั่งปี 1994 ก็ตกลงกันได้ในส่วนหนึ่ง แต่ในระหว่างนั้นภูมิภาคต่าง ๆ เริ่มฟอร์มตัวกันว่าจะทำอะไรกับสินค้าต่าง ๆ ในการเปิดการค้าเสรีก็จะเกิด NAFTA ขึ้นมาในก้อนเล็ก ๆ เป็นมุ้งเล็ก ๆ การเกิด NAFTA ประชาคมยุโรปก็ดี ก็เริ่มมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ตั้งแต่ Credit Union ก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้น คือ National Corporation มีมากขึ้นเพื่ออะไร เพื่อที่จะสร้างให้เกิดเขตการค้าเสรีเล็ก ๆ ไปหมด เพราะตัวเองกลัว อย่างผมไปเจรจา Uruguay Round เวลาเขามาบอกเปิดสินค้าในแต่ละครั้งก็กลัว เพราะว่าสินค้าเกษตรมีปัญหาใน nature ของมันเอง เวลาเปิดทีไรแล้วไม่แน่ใจสู้เขาได้หรือไม่ได้ก็ต้องวิ่งกลับมาถามไม่เหมือนสินค้าอุตสาหกรรมถาม 3 คน เหมือนนายกสมาคม 3 สมาคม ตอนนี้ถามสภาอุตสาหกรรมได้ไหม ถามสภาหอการค้าได้ไหม ถามสมาคมธนาคารได้ไหม ในเรื่องของการเปิดเสรีเขาให้คำตอบได้ แต่ถ้าเป็นสินค้าเกษตรผมต้องมาถามประมาณ 30 ล้านคน แล้วก็มีสินค้าที่ผลิตอยู่มากมายลักษณะการผลิตก็แตกต่างกันไม่เหมือนรถยนต์ผลิตก็ผ่าน UNE อันหนึ่ง ผ่าน line อันหนึ่งเป็น standard เพราะฉะนั้นสินค้าเกษตรมีปัญหาตลอดเขาก็กลัวกันเพราะฉะนั้นก็ตั้งกลุ่มการค้าเล็ก ๆ อย่างที่ผมว่า AFTA, NAFTA อะไรต่าง ๆ เบ็ดเสร็จ แล้วก็ตกลงกันก็ตั้งเป็น AFTA ซึ่งเราจะเปิดเสรีเป็นสินค้า

เกษตร เกิดขึ้นในปี 2003 หรือ พ.ศ.2546 หมายความว่าสินค้าเกษตรในประเทศสมาชิก ASEAN จะสามารถขนถ่ายสินค้ากันได้มันก็ complicate กันนิดหนึ่งว่า ถ้าใน WTO อย่าง ในตอนเช้าที่ท่านตัวแทนสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พูดไปว่า ถ้าหากเรา เชื่อมถนนไปยังประเทศต่าง ๆ แล้ว เรากลับว่าสินค้าต่าง ๆ จะเข้ามาโดยเสรีหรือเปล่า อัน นั้นอยู่บนเงื่อนไขอีกเงื่อนไขหนึ่ง การรวมตัวทางเศรษฐกิจมีเงื่อนไขมาก การค้าคือการลด ภาษีซึ่งไม่ได้หมายความว่า ถ้าหากพม่า ลาว หรือเขมรไม่ได้เข้ามา join ใน AFTA ก็หมายความว่าเขาก็ยังคงอยู่ในระบบเดิม เราก็ยังสามารถใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่กฎเกณฑ์ทาง การค้าเสรีโดยตรง แต่หมายความว่ามีการเชื่อมกันในด้านคมนาคมมีการเชื่อมแน ๆ ในการ ที่จะเข้าไปร่วมลงทุนกัน เชื่อมกันในการที่จะเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกัน มีการเชื่อมกัน ในเรื่องกฎของสุขอนามัยต่าง ๆ อย่างอาจารย์ดร.บรรเจิด คติการ พูดเรื่องแมลงหวี่ทอง ที่อยู่ ในเขมรถ้าหากเข้ามาเมืองไทยมันก็อาจเป็นตัวเดียวกัน เราก็ไม่ควรจะไปตรวจเข้มงวดกับ เขาเหมือนอย่างที่เราจะส่งมะม่วงไปญี่ปุ่นต้องไปอบไอน้ำนั่น นั่นคือการทำให้กฎระเบียบ ต่าง ๆ มันสอดคล้องกัน จบเรื่องการค้าลดภาษีไปแล้วนะคะ

เรื่องมาตรฐานก็เริ่มพูดคุยกันแล้ว คือ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันมี Codex Alimentarius มี ITC มี AOIE จะดูในเรื่องปลุสดีวี เรื่องของพืช เรื่องของอาหาร มีกฎเกณฑ์ มีข้อตกลงชัดเจนกันแล้ว แต่ประเด็นที่ผมอยากจะ link กันก็คือว่า อย่างประเทศตะวันตก เขายังไม่หยุด เขาจะให้เรารู้จักการค้าและมาทำการค้าขายกับเขา รู้จักให้เราไปเรียนหนังสือ กับเขา เขากำลังเริ่มให้เรามองในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ เพราะว่าประเทศเหล่านั้นใน ยุโรปตัดฟันป่าไม้กันทั้งนั้น ไม่ใช่ป่าปลูก เป็นป่าที่เกิดจากการตัดฟัน และมันก็เกิดขึ้นมา อีกแต่ความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในเขตภูมิภาค Tropical Zone ไม่ว่าจะอยู่ในส่วน ของประเทศไทยหรืออินโดจีน่า อนุทวีปในอินเดียก็ดี ในบราซิลยังมีความหลากหลาย ยัง มีความอุดมสมบูรณ์เกือบ 70 % ของโลก เมื่อปี 1992 เขาก็มี real convention หรือ real decoration นั่นคือปฏิริยาทางด้านที่เราจะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้จะมาตามอนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการค้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมก็เคยมีมาแล้วก็ได้มีการเน้นในแผน ปฏิบัติการซึ่งมีอยู่ 40 เรื่อง ใน 40 เรื่องก็ดึงเอาแต่ละเรื่อง ๆ ที่เรากำลังเป็นห่วงอยู่ 4-5 เรื่อง ที่สำคัญอาจเคยได้ยินเรื่อง CITES ซึ่งเราอนุมัติเรื่องนี้มานานแล้ว แต่ว่าผลของการใช้บังคับ

ในการบีบในเรื่องที่เกี่ยวข้องทางการค้าจะเริ่มเห็นขึ้นมาแต่ละขั้น ๆ ชัดเจนขึ้นมาอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องด้านความแปรเปลี่ยนเป็นทะเลทราย ถามว่ามันเกี่ยวข้องกับอะไรกับประเทศไทย โดยเฉพาะเน้นในพื้นที่แอฟริกา ปรากฏว่าประเทศไทยนั้นก็อยู่เป็นหนึ่งในประเทศที่เป็น Effected Country ซึ่งมีความละเอียดและการขยายตัวของความแห้งแล้ง ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องระมัดระวังอนุสัญญาทางด้านความแปรเปลี่ยนบรรยากาศโลก มีอยู่ 2 ตัวคือ เรื่องของสาร CFC และเรื่อง green-house effect และอีกอันหนึ่งที่เราเรียกว่า Committee on Sustianable Development ซึ่งครอบคลุมทั้งหมดเป็นคนที่จับทุกประเทศมาประสานงานกันทุกปีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และในปัจจุบันกำลังจะเอาอนุสัญญานี้ซึ่งมี 180 อนุสัญญาเชื่อมโยงกับ WTO ที่เราทำอยู่ และก็เริ่มมีการห้ามส่งสินค้าออก เช่น กุ้ง เป็นต้น ผมได้พูดเรื่องสิ่งแวดล้อมไปหมดแล้ว

สิ่งที่เขากำลังพูดถึงอีกเรื่องหนึ่งก็คือ แรงงานเด็ก เราไม่มีองค์กรทางด้านแรงงาน ไม่มีสหพันธ์ ไม่มี Labour Union ไม่รักเด็ก ปล่อยให้มิโสภณเด็กในสังคมไทย สิ่งเหล่านี้คือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ประเทศตะวันตกเริ่มรู้ว่าเขาไม่สามารถจะแข่งขันการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าเกษตรกับกลุ่มประเทศเรา ทำอย่างไรเราจะ control กับกลุ่มประเทศเราได้อยู่ นั่นก็คือกฎเกณฑ์ที่ผ่านองค์กรต่าง ๆ ในระบบ UN system ทั้งหมดเริ่ม highlight สิ่งเหล่านั้นขึ้นมา

กลับมาที่กลุ่มอินโดจีนว่าประเด็นเหล่านี้มันเกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์ของเราในการผลิตสินค้าเกษตรในอินโดจีน ประเทศไทยโดนมองว่าเป็นประเทศที่ทำลายทรัพยากร มีศักยภาพในการทำได้อย่างรุนแรง โดยเฉพาะการตัดถนนไปเชื่อมกับจุดต่าง ๆ นั้น มีคณะ World Bank เข้ามาศึกษา เขาศึกษาในการตัดถนนของไทยในช่วงแผน 5, 6 และ 7 ซึ่งเป็นช่วงที่เราเน้นในเรื่อง infrastructure และเราจะเน้นในแผน 8 และ 9 โดยเชื่อมเข้าสู่อินโดจีนเข้าสู่เขตหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ เข้าสู่อนุทวีปที่จะเชื่อมเข้าสู่มันดาลาย์เข้าสู่คานังหรือเข้าไปสู่อินเดีย เขากำลังมองเราว่าสิ่งที่เราทำในช่วงแผน 5, 6 และ 7 ที่ป่าเราหายไปมากมายนั้นมีผลอย่างไร เรากำลังโดนมองว่าเป็น factor ตัวหนึ่งที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพราะฉะนั้นตัวนี้การวางแผนของเราว่า ไทยเราจะเป็นจุดศูนย์

กลางในอุตสาหกรรมอาหาร เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร จะสนองความต้องการของภูมิภาคนี้และทั้งโลกด้วย บางครั้งเราใช้คำว่า "Asia Is A World Food Basket" เราต้องเริ่มมามองว่าเราจะทำอย่างไรในกลยุทธ์นั้นที่จะไม่ทำให้ Food Basket ของเราไม่มีผลกระทบจากเงื่อนไขทางด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว อย่าง convention, biodiversity ซึ่งการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และในตอนนี้เรามองว่าเราน่าจะอนุรักษ์ในป่า

จริง ๆ แล้วพวกประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย เขาคิดว่าความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในป่าของเรานี้ยังน้อยกว่า 3 เท่าที่มีอยู่ในทะเล และเขาก็มองว่าการผลิตสินค้าเกษตรใน 20 ปี ต่อไปข้างหน้า มันจะไม่ได้ผลิตบนบกแล้ว ด้วยเหตุเพราะเงื่อนไขต่าง ๆ จะเป็นตัวกำหนด เพราะฉะนั้นทรัพยากรจะโผล่คิงออกมาจาก Continent of Shelf ของเรามากขึ้น ๆ ทุกที ตัวนี้เราจะต้องมองนอกจากความต้องการของผู้บริโภคแล้วต้องมองถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ประเทศพัฒนาแล้วต้องการขายเทคโนโลยีให้เรา เรื่องของการ environmental finality หรือว่าสินค้าเขียวจะเป็นอย่างไร แล้วเราจะขยายการผลิตของเราหรือจะ relocation เข้าไปสู่อินโดจีนอย่างไร เงื่อนไขเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่เราจะต้องพิจารณาและกระแสดัง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระแสการอนุรักษ์ จะเห็นว่ายักษ์คนมีฐานะทาง เศรษฐกิจดีขึ้นก็เริ่มรักตัวเองมากขึ้น นั่นก็คือการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจที่ต่อไปในอนาคตสูงขึ้น อาหารที่เขารับประทานแต่เดิมจะเป็นอาหารตามปกติ แต่ต่อไปและตอนนี้ก็เห็นแล้วว่า การคิดสต็อกเกอร์ว่าตัวนี้ทานแล้วอนุรักษ์ธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทวีความสำคัญและจะเป็นตัวกำหนดสินค้าให้เป็นไปตามรูปแบบที่ผู้บริโภคต้องการทำตามกระแสอนุรักษ์นิยมต้องการได้ เพราะฉะนั้นการผลิตสินค้าในอนาคตเราจะมองเฉพาะตลาดผู้บริโภคอย่างเดียวไม่ได้แล้ว แต่จะต้องมองแม้กระทั่งแหล่งของวัตถุดิบที่จะเข้ามาแปรรูปรวมทั้งเทคโนโลยีที่จะเข้ามาใช้ด้วย และอีกไม่นานขอให้จับตามองให้ตีพิมพ์ติดตามการประชุมของ WTO มาตลอดในเรื่องของการค้าและสิ่งแวดล้อมช่วง 3-4 เดือนที่ผ่านมา เรื่อง labeling หรือ การคิดฉลากจะมาก่อน และจะมาโดยกระแสของ NGO ในภูมิภาคต่าง ๆ ที่ยึดในเรื่องของกระแสสิ่งแวดล้อม และผู้ผลิตเองจะต้องมาบีบกับเกษตรกร เพราะฉะนั้นบทบาทของสภาวิจัยแห่งชาติในอนาคต การเน้นการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ Life Cycle Analysis

กระบวนการผลิตหรือ Productive Process Method จะมีความสำคัญมากขึ้น ผมขอฝากไว้แค่นี้ก่อน ขอขอบคุณครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ขอขอบคุณ ดร.อำพน กิตติอำพน มากเช่นเดียวกันครับ และขอเชิญคุณประดิษฐ์ พีระมาน บรรยายต่อเนื่องกันไปเลยนะครับ

ผู้อภิปราย : นายประดิษฐ์ พีระมาน

ประธานอำนวยการ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟลาวเวอร์ฟู้ดส์ จำกัด

สวัสดีครับท่านผู้ดำเนินการอภิปราย และผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ผมได้รับเกียรติให้เป็นผู้อภิปรายเป็นคนสุดท้ายในหัวข้อ "นโยบายและแผนการผลิตสินค้าเกษตรและนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" ซึ่งเป็นหัวข้อหนึ่งของการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" และผมขอแสดงความคิดเห็นที่ได้จากความรู้และประสบการณ์ตลอดชีวิตการทำงานของผม โดยการเน้น "อนาคตการเกษตรไทยเมื่อตลาดอาเซียนเปิดเสรี" ดังนี้

ต้นกำเนิดของกลุ่มประเทศต่าง ๆ

ตลาดร่วมยุโรป (E.U.) เกิดขึ้นจากการรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งเดิมแต่ละประเทศในยุโรปแยกกันไปเจรจา ก็จะเสียเปรียบเพราะไม่มีอำนาจต่อรองเนื่องจากสหรัฐอเมริกาประกอบขึ้นด้วยรัฐต่าง ๆ ถึง 51 รัฐ อันเปรียบเหมือน 51 ประเทศมีพลเมืองรวมกว่า 260 ล้านคน อำนาจต่อรองจึงมีมากกว่า

การรวมตัวของกลุ่มประเทศอาเซียนได้ผลเกินคาด

การรวมตัวของกลุ่มประเทศอาเซียน (Asian Free Trade Area, AFTA) ก็เกิดขึ้นด้วยจุดประสงค์ที่คล้ายคลึงกันกับตลาดร่วมยุโรป ประจวบกับสภาพการค้าและเศรษฐกิจ

กิจของโลก ได้พัฒนาไปสู่ลักษณะ โลกาภิวัตน์มากขึ้น องค์การการค้าโลก (WTO) ต้องการให้ทุกประเทศในโลกเปิดตลาดการค้าเสรี ลดการกีดกันทางด้านภาษีนำเข้าและโควตา ประเทศในกลุ่มอาเซียนจึงเห็นพ้องกันว่าจะต้องร่วมมือกัน สร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและการค้าในตลาดโลก

การที่กลุ่มประเทศอาเซียนจะมีอำนาจต่อรองสูงนั้น จะต้องมีการพัฒนาภายในกลุ่มให้มีความเป็นเอกภาพก่อน ด้วยการให้สิทธิประโยชน์แก่กันภายในกลุ่มทางด้านภาษีการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งแน่นอนแต่ละประเทศต่างก็พยายามรักษาผลประโยชน์ของตนให้มากที่สุดและนานที่สุด

ตลาดเกษตรเปิดเสรี

ทางด้านผลิตผลเกษตร กลุ่มประเทศอาเซียนได้วางแผนให้สินค้าเกษตรก็ต้องเปิดเสรี เช่นกัน โดยกำหนดให้ สินค้าเกษตรก่อนแปรรูป จะต้องเริ่มลดภาษีนำเข้าในปี 2541 และจะไม่มีภาษีนำเข้าเลยในปี 2543 กลุ่มประเทศอาเซียน 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, อินโดนีเซีย, สิงคโปร์ และบรูไน จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ ในขณะที่พม่า, ลาว, เขมร และเวียดนาม ติดตามอย่างใกล้ชิด และมีแนวโน้มว่าจะเข้าร่วมกฎกติกานี้ด้วย

การเปิดตลาดเสรีสินค้าเกษตรก่อนแปรรูป จะมีผลกระทบต่อเกษตรประเทศไทยอย่างไร

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนแล้ว ประเทศไทยมีการพัฒนาทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรสูงสุด มีการส่งออกสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปมากที่สุด จุดอ่อนของการเกษตรไทย คือมีค่าแรงและต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าและปริมาณผลผลิตของพืชหลายชนิดมีไม่เพียงพอกับความต้องการภายใน เช่น ถั่วเหลือง, ข้าวโพด, ฝ้าย, น้ำมันปาล์ม, ยาสูบ, ผัก, ผลไม้เมืองหนาว ฯลฯ จึงทำให้มีการนำเข้าจากต่างประเทศ การนำเข้าของสินค้าเกษตรเหล่านี้ปกติจะต้องเสียภาษีนำเข้า 60% ในกรณีที่วัตถุดิบขาดแคลน ก็จะมีการอนุมัติโควตานำเข้าพิเศษที่ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า

ดังนั้น เมื่อตลาดอาเซียนเปิดเสรี ผลกระทบที่จะเกิดต่อการเกษตรของประเทศไทยคาดกันว่า ในระยะแรก ภาคอุตสาหกรรมและปศุสัตว์ก็จะมีการนำเข้าสินค้าเกษตรก่อนแปรรูปมาใช้เป็นวัตถุดิบ อนึ่ง เนื่องจากปริมาณถั่วเหลืองและข้าวโพดที่ผลิตได้ภายในประเทศลดลง และมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงได้มีการอนุมัติให้นำเข้าถั่วเหลืองและข้าวโพดโดยเสรี ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นไป ระยะที่สอง นักธุรกิจไทย อาจจะไปร่วมลงทุนผลิตทางการเกษตรในประเทศข้างเคียงที่มีค่าแรงงานต่ำ ต้นทุนต่ำ และ ระยะที่สาม จะมีการย้ายหรือตั้งโรงงานแปรรูป หรืออุตสาหกรรมเกษตรไปสู่ประเทศนั้น ๆ ซึ่งถ้ารูปแบบการพัฒนาดำเนินไปเช่นนี้ จนถึงขั้นย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรออกจากประเทศไทยไปแล้วเกษตรกรและอุตสาหกรรมของประเทศจะกระเทือนอย่างมาก เกษตรกรจำนวน 33 ล้านคน (55 % ของ 60 ล้านคน) จะเผชิญกับการแข่งขันอย่างยิ่งตลอดไป

ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถรักษาสถานภาพการเป็นผู้นำการเกษตรเอาไว้

ประเทศไทยจะต้องป้องกันและรักษาฐานการผลิต และอุตสาหกรรมเกษตรเอาไว้ในประเทศ ด้วยการพัฒนาผลิตผลเกษตรให้มีคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น อีกทั้งต้องให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ลงทุนไทย ก่อนที่จะถูกชักจูงไปลงทุนในประเทศข้างเคียงด้วยสิทธิประโยชน์ที่สูงมาก และค่าแรงงานต่ำ

นโยบายพัฒนาสินค้าเกษตร

นโยบายพัฒนาสินค้าเกษตรของประเทศไทย ที่จะเตรียมตัวเผชิญกับการเปิดตลาดเกษตรเสรีในประเทศอาเซียน ก็คือ : **ร่วมผลิต เราจำหน่าย**

เป้าหมายของนโยบาย คือ ร่วมกันผลิต แต่ไทยจะเป็นผู้จำหน่าย ดังนั้น ก่อนที่จะมีการร่วมผลิตกับประเทศเพื่อนบ้าน เราจะต้องพัฒนาตัวเองให้เหนือกว่า ซึ่งการพัฒนาสินค้าเกษตรของประเทศไทย จะต้องมุ่งพัฒนาผลผลิตที่มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันโดยตรงกับสินค้าคุณภาพที่ต่ำกว่าและต่อเมื่อวัตถุดิบไม่เพียงพอจึงจะมีการนำเข้าเพิ่มเติม ในการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตนี้ ภาครัฐบาลจะต้องมาช่วยสนับสนุนทางด้านวิชา

การเมล็ดพันธุ์ และการชลประทาน ซึ่งเมื่อศักยภาพของเราโดดเด่นมั่นคงแล้ว เราก็จะสามารถแผ่ขยายวัฒนธรรมทางการเกษตรของไทยไปสู่ประเทศข้างเคียงในที่สุด

ลักษณะเฉพาะของกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศในกลุ่มอาเซียน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มคาบสมุทรแหลมทอง ประเทศในกลุ่มนี้มีขนบธรรมเนียมประเพณี, ศาสนา, เชื้อชาติ และลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ พม่า, ไทย, ลาว, เขมร และเวียดนาม มีพลเมืองรวมประมาณ 200 ล้านคน
2. กลุ่มหมู่เกาะทะเลใต้ ประเทศในกลุ่มนี้มีความแตกต่างทางด้าน วัฒนธรรมประเพณีจากกลุ่มแรกมาก ได้แก่ มาเลเซีย, สิงคโปร์, ฟิลิปปินส์, อินโดนีเซีย และบรูไน มีพลเมืองรวมประมาณ 300 ล้านคน

ประเทศในคาบสมุทรแหลมทองนี้จะมีโอกาสแข่งขันทางการเกษตรกันเองมาก เพราะมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน ประเทศไทยจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวล้ำนำหน้ากลุ่มนี้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องร่วมพัฒนากับกลุ่มนี้ โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะเป็นผู้มีโอกาสเลือกลงทุนร่วมมือกับประเทศข้างเคียงประเทศใดก็ได้ตามนโยบายและความเหมาะสม เพราะทุกประเทศมีพืชผลคล้ายคลึงกันและมีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย

ประเทศไทยจะต้องรีบพัฒนาตนเองเพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งออกให้กับตลาดอาเซียนและตลาดโลก โดยอาศัยศักยภาพที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจ, คมนาคม, ความมั่นคงของประเทศ, เทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนการสนับสนุนสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจากภาครัฐ ถึงเกษตรกร, นักอุตสาหกรรมเกษตร และนักธุรกิจอย่างชัดเจน ประเทศในคาบสมุทรแหลมทองนี้จะเป็นแหล่งวัตถุดิบ, พลังงาน, โดยเฉพาะเมื่อรวมมลฑลยูนิานานที่อยู่ติดกับลาว, พม่าด้วยแล้วจะมีประชากรเพิ่มขึ้นอีก 120 ล้านคน

แผนการพัฒนาสินค้าเกษตรของประเทศไทย

แผนการพัฒนากาเกษตรและสินค้าเกษตรของประเทศไทย เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย "ร่วมผลิต เราจำหน่าย" มีอยู่ 3 ประการคือ

ก. เป็นผู้นำทางเทคโนโลยีการผลิตและอุตสาหกรรมเกษตร

1. พัฒนาคูคลาทรทางด้านวิชาการเกษตร ในขณะที่บุคลากรผู้นำทางด้านการเกษตรได้ลดน้อยลงมาก โดยเฉพาะทางด้านการผลิตพันธุ์พืช ไม่มีบุคลากรใหม่เลย ในขณะที่คนเก่ากำลังเกษียณอายุราชการไปเกือบหมดแล้ว
2. จัดตั้งศูนย์วิจัยและผลิตพันธุ์พืชเศรษฐกิจเพื่อศึกษา, รวบรวมพันธุ์พืชจากทั่วโลก และผลิตพันธุ์ที่ดีเด่น
3. จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเกษตรแห่งอาเซียนขึ้นในประเทศไทย โดยส่งเสริมให้นักศึกษาจากประเทศกลุ่มคาบสมุทรแหลมทองมาศึกษาและวิจัยที่ประเทศไทย
4. ส่งเสริมการตั้งโรงงานแปรรูป ผลิตผลเกษตรตามจังหวัดชายแดนเพื่อรับซื้อวัตถุดิบจากจังหวัดชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน
5. ประกันราคาผลิตผลทางการเกษตรที่ผลิตได้ ภายในประเทศเพื่อรักษาฐานการผลิตเอาไว้ โดยเฉพาะเมื่อต้องนำเข้าพืชผลชนิดเดียวกันมาจากต่างประเทศ

ข. การเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพต่อพื้นที่ต่อปี

1. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อชลประทาน เพื่อให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้ตลอดทั้ง 12 เดือน
2. พัฒนาสายพันธุ์ พืช, สัตว์ ที่ดีเด่น
3. ส่งเสริมโครงการปฎิแห่งชาติ เพื่อใช้ภายในประเทศและจัดจำหน่ายให้แก่ประเทศข้างเคียง
4. สาธิตการเกษตรกรรมแปลงใหญ่เพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรม
5. ศึกษาเทคโนโลยี การเก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว

ค. ศูนย์กลางธุรกิจเกษตร

1. จัดตั้งตลาดซื้อขายผลิตผลเกษตรล่วงหน้าในประเทศไทย

2. ส่งเสริมการลงทุนโครงการอุตสาหกรรมเกษตร ตามบริเวณพื้นที่จังหวัดชายแดน
3. เชื่อมเส้นทางคมนาคม ภายในประเทศและระหว่างประเทศลงไปสู่กรุงเทพฯ และท่าเรือแหลมฉบังเพื่อขนส่งวัตถุดิบ และสินค้าสำเร็จรูป
4. ลดขั้นตอนพิธีการส่งออก และนำเข้าสินค้าเกษตรตามชายแดน, ท่าเรือ และท่าอากาศยาน
5. พัฒนาระบบข้อมูล การเกษตร และการตลาดทั้งโลกมารวมอยู่ในศูนย์กลางประเทศไทย
6. พัฒนาเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะเส้นทางเดินเรือ คอคอดกระ เพื่อลดต้นทุนการส่งออก, นำเข้า ซึ่งจะทำให้การคมนาคมรวดเร็วกว่า ประหยัดกว่าเรือเดินสมุทรสามารถเข้ามารับส่งสินค้าโดยตรงที่แหลมฉบัง ไม่ต้องขนถ่ายสินค้าลงเรือเล็กไปต่อเรือใหญ่ที่สิงคโปร์ดังเช่นทุกวันนี้ ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการค้าไม่ได้ หากการขนส่งยังอยู่ในสภาพเป็นท่าเรือย่อย การขุดคอคอดกระจะทำให้แหลมฉบัง ยกระดับเป็นท่าเรือหลักทันที ความได้เปรียบทางการขนส่งนี้จะทำให้ประเทศไทย กลายเป็นศูนย์กลางการส่งออก และนำเข้าของธุรกิจทุกชนิดตลอดไป การขุดคอคอดกระจะเป็นผลดียิ่งต่อทุกประเทศในคาบสมุทรแหลมทอง และฟิลิปปินส์
7. จัดนิทรรศการ วิชาการ และสินค้าเกษตร ในทุกภูมิภาค ในประเทศอาเซียนและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในขณะนี้มีการตื่นตัวทางด้าน การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูง อย่างไรก็ตามการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติก็ยังมี ความจำเป็นเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

นโยบายพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย ในระดับภูมิภาคอาเซียนจะต้องกำหนดแผนการพัฒนาให้เต็มรูปแบบ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรคือ "ทรัพยากรของภูมิภาค คือ ทรัพยากรของเรา"

เมื่อกลุ่มประเทศอาเซียนรวมตัวเป็นเสมือนประเทศเดียว ทรัพยากรของภูมิภาคจึงเปรียบเหมือนทรัพยากรของทุกประเทศ ซึ่ง คำว่า เรา ในที่นี้ หมายถึง ประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีประเทศไทยเป็นแกน ซึ่งประเทศไทยควรเป็นแกนนำ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคนี้อย่างเต็มตัว ด้วยการประสานผลประโยชน์แก่กัน

ทรัพยากรธรรมชาติในอาเซียน มี 2 ระดับคือ

ก. ระดับภูมิภาคอาเซียน

ข. ระดับประเทศ

ก. ระดับภูมิภาคอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างก็โชคดี มีทรัพยากรธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ซึ่งให้ผลประโยชน์อย่างไม่รู้จบสิ้นอยู่ในประเทศของตน หรือระหว่างประเทศดังนี้

พม่า มีแม่น้ำสาละวิน ซึ่งมีต้นน้ำจากภูเขาหิมาลัย และพื้นที่ชายฝั่งทะเลอัน

คามัน

ลาว มีพื้นที่ และภูเขารองรับน้ำฝนในฤดูมรสุม และมีแม่น้ำโขงซึ่งต้นน้ำมาจากที่ราบสูงธิเบต

เขมร มีแม่น้ำโขงตอนล่าง

เวียดนาม มีชายฝั่งทะเลอันกว้างไกล และพื้นที่แม่น้ำโขงตอนล่างก่อนไหล

ลงสู่มหาสมุทรแปซิฟิก

มาเลเซีย มีพื้นที่ชายฝั่งทะเล และช่องแคบมะละกา

สิงคโปร์ ช่องแคบมะละกา

อินโดนีเซีย น้ำมันปิโตรเลียม, พื้นที่ชายฝั่งทะเล และช่องแคบมะละกา

บรูไน น้ำมันปิโตรเลียม

ฟิลิปปินส์ พื้นที่ชายฝั่งทะเล

ไทย มีอ่าวไทย, แม่น้ำโขง, แม่น้ำสาละวินและคอคอดกระ (ชื่อเดิมสมัย

โบราณคือรั้วแหลมไท)

ทรัพยากรธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ของภูมิภาคนี้ ส่วนมากยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างจริงจัง ยกเว้นการขุดน้ำมันปิโตรเลียม และช่องแคบมะละกาเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่อยู่มากที่สุดพบว่า มีเพียงอ่าวไทยเท่านั้นที่ถูกลำนำไปใช้ประโยชน์จนเกินควร ส่วนศักยภาพของแม่น้ำสาละวิน, แม่น้ำโขงและคอคอดกระ อันยิ่งใหญ่ที่สุดนั้นยังไม่ได้พัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างไรเลย

แม่น้ำสาละวิน สามารถช่วยการชลประทาน ในพื้นที่ภาคตะวันตก และภาคกลางของประเทศได้ทั้งหมด และผลิตกระแสไฟฟ้า ได้มากถึง 6,400 เมกกะวัตต์ (ประเทศไทยใช้กระแสไฟฟ้า 10,000 เมกกะวัตต์ เชื้อนทุกแห่งในประเทศผลิตไฟฟ้าได้ประมาณ 2,500 เมกกะวัตต์)

แม่น้ำโขง สามารถช่วยการชลประทานพื้นที่ในภาคอีสาน ได้ทั้งหมดและผลิตกระแสไฟฟ้ามหาศาล เชื่อกันว่าแม่น้ำโขงสามารถช่วยชลประทานพื้นที่ส่วนใหญ่ของคาบสมุทรแหลมทอง และสามารถผลิตกระแสไฟฟ้า พอเพียงกับความต้องการของทุกประเทศในคาบสมุทรแหลมทองเลยทีเดียว

คอคอดกระ ทรัพยากรธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของประเทศไทยและคาบสมุทรแหลมทอง ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรทั้งสี่ คอคอดกระนี้เมื่อขุดเป็นคลอง เช่น คลองสุเอซ จะช่วยย่นระยะทางเดินเรือจากการเดินทาง จากทวีปเอเชียไปยุโรปได้นับพันกิโลเมตร นอกจากนี้ระดับน้ำในทะเลอันดามันสูงกว่า ระดับน้ำทะเลในอ่าวไทย ประมาณ 3 เมตร ก็จะช่วยพัดพาและทำความสะอาดแก่ทะเลในอ่าวไทยได้อีกด้วย คอคอดกระจะสร้างความมั่นคงและมั่งคั่งให้แก่ประเทศไทยตลอดไป

ประเทศไทยควรจะต้องผูกมิตรอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในคาบสมุทรแหลมทองและประสานผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากคอคอดกระต่อทุก ๆ ประเทศในคาบสมุทรนี้ รวมทั้งฟิลิปปินส์ด้วย โครงการคอคอดกระจะสามารถช่วยนำร่องโครงการแม่น้ำโขง และโครงการสาละวิน ด้วยการประสานผลประโยชน์ร่วมแบบเดียวกัน

ข. ระดับประเทศ

ทรัพยากรธรรมชาติระดับประเทศของไทย นั้นส่วนมากได้มีการพัฒนาไปแล้ว เช่น เขื่อนต่าง ๆ ส่วนป่าไม้ได้ถูกทำลายไปมาก จนต้องหาทางป้องกันและอนุรักษ์เอาไว้

อย่างไรก็ตามเนื่องจากประชากรยังเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 1 ล้านคน ประเทศไทยจึงยังคงต้องพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค, บริโภค, การเกษตร และป้องกันอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง

ศักยภาพของกลุ่มประเทศอาเซียน

1. ประชากรรวมกันประมาณ 500 ล้านคน (ถ้ารวมมณฑลยูนนาน ของจีนด้วยก็จะมีพลเมืองรวมถึง 620 ล้านคน) ที่ยังต้องการเครื่องอุปโภค บริโภค และมีเศรษฐกิจกำลังพัฒนาเติบโต
2. พลังงานสำรองจากปิโตรเลียม และพลังงานจากแหล่งน้ำธรรมชาติมีมากมหาศาล
3. ปริมาณน้ำจืดมหาศาลจากแม่น้ำสาละวิน, แม่น้ำโขง และพื้นที่รองรับน้ำฝนจากลมมรสุม
4. ความกว้างไกลของพื้นที่ชายฝั่งทะเล ในมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดียซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่ยิ่งใหญ่
5. สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และเส้นทางคมนาคมจากยุโรปมาเอเชียผ่านได้ทั้งทางช่องแคบมะละกาเข้าสู่ประเทศหมู่เกาะทะเลใต้ หรือทางคอคอดกระ (ถ้าขุด) เข้าสู่ประเทศในคาบสมุทรแหลมทอง, ใต้หวัน, ญี่ปุ่น, จีน, เกาหลี, และรัสเซีย
6. อารยธรรม และประเพณีที่หลากหลายในภูมิภาคเหมาะสมแก่ธุรกิจท่องเที่ยว
7. สมรรถนะทางการเกษตรเพื่อผลิตอาหารเลี้ยงประชากรโลกยังมีอีกมาก เชื่อกันว่า ถ้าหากประเทศในคาบสมุทรแหลมทองร่วมกันพัฒนา พลังงาน, การชลประทาน

และเทคโนโลยีการเกษตรแล้ว จะสามารถผลิตอาหารเลี้ยงประชากรโลกได้อีกนับพันล้านคน

ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะร่วมมือกันพัฒนาในระดับภูมิภาค เพื่อประโยชน์สุขของประชากรในภูมิภาคและประชากรโลก ทั้งนี้โดยมีประเทศไทยเป็นแกนนำการพัฒนาของภูมิภาค

บทสรุปของแผนการพัฒนากิจการเกษตรของประเทศไทย

ในทศวรรษหน้ากิจการเกษตรของประเทศไทยในคาบสมุทรแหลมทองจะมีการพัฒนาและแข่งขันกันเอง ประเทศพม่าและเวียดนามจะเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการแข่งขันทางการเกษตรสูง เนื่องจากมีแรงงานมากและค่าแรงต่ำ และมีพื้นที่ชายฝั่งที่กว้างไกลเหมาะแก่การประมง, การคมนาคม อีกทั้งมีปริมาณน้ำและน้ำฝนสมบูรณ์ พื้นแผ่นดินที่ยาวจากเหนือจรดใต้ นับพันกิโลเมตรนั้น มีความหลากหลายในสภาพภูมิอากาศ ทำให้สามารถเพาะปลูกพืชได้มากชนิด ความมั่งคั่งของทรัพยากรธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ของ 2 ประเทศนี้ จะเกื้อหนุนการพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้าได้อย่างมาก และกลายเป็นคู่แข่งโดยตรงของประเทศไทย

การสร้างทางเชื่อมถนนจากประเทศไทยไปทางเหนือสู่พม่าและทางตะวันออกเฉียงเหนือไป ทางหนองคาย, นครพนม และมุกดาหาร ไปสู่ประเทศลาว และออกสู่เมืองเว้ที่เวียดนามนั้น จะเป็นการช่วยพัฒนาท่าเรือของเมืองเว้และช่วยส่งเสริมให้เวียดนามเป็นศูนย์กลางธุรกิจเกษตรระหว่างประเทศไปในที่สุด

ประเทศไทยจะต้องขุดคอคอดกระเพื่อดึงเอาทรัพยากรและวัตถุดิบจากทุกประเทศในคาบสมุทรแหลมทอง รวมทั้งมลฑลยูนนาน ไหลลงสู่แหลมฉบังเพื่อการส่งออก ไปตลาดโลกและเพื่อการส่งสินค้าสำเร็จรูปย้อนกลับไปสู่ประเทศเหล่านั้น

การเกษตรของประเทศไทยเมื่อตลาดอาเซียนเปิดเสรี จะต้องตั้งอยู่บนฐานความเป็นต่อทางภูมิศาสตร์, คมนาคม, เทคโนโลยี, เศรษฐกิจ และสังคม จึงจะสามารถรักษาความเป็นผู้นำ และรักษาผลประโยชน์ทั้งหมดได้

การพัฒนาขุดคอคอดกระ มีเพียงแต่ช่วยสร้างความเป็นต่อทางด้าน การเกษตรเท่านั้น แต่จะพัฒนาประเทศไทยก้าวหน้าเป็นผู้นำ และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอีกด้วย

ถ้าไม่มีการพัฒนาขุดคอคอดกระแล้ว ประเทศไทยจะต้องอยู่ในวังวนของการแข่งขันอย่างไม่รู้จบสิ้น เทคโนโลยีการผลิตนั้นสามารถจะลอกเลียนแบบกันได้อย่างรวดเร็ว แต่ความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ จะส่งผลให้ประเทศไทยมีความเหนือกว่าทางด้านคมนาคม และจะขยายผลนำไปสู่การเหนือกว่าทุกด้าน และจะเหนือกว่าทุกประเทศในอาเซียนอย่างแท้จริง ตลอดไป สวัสดิ์ครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ทาง ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย ก็ได้พูดถึงแผน 8 ในกรอบกว้าง ๆ มาพอสมควร ซึ่งมีแผนการพัฒนาบุคคล แผนพัฒนาข้าราชการ มุมมองในแง่เกษตรกรรายย่อย เกษตรกรขนาดกลาง เกษตรกรขนาดใหญ่ซึ่งเป็นแผนในมุมมองกว้างว่าเราจะพัฒนาการเกษตรของเราอย่างไร ทาง ดร.อำพน กิตติอำพน ก็มาพูดในอีกมุมมองหนึ่ง ในแง่ของการกีดกันทางการค้า ในตอนเช้าเรามีการบรรยายจากวิทยากรว่า เราจะไปทำการค้ากับประเทศนั้นประเทศนี้ แต่เราก็ต้องระวังหลังอยู่เหมือนกันว่าเราอาจเจอข้อกำหนดต่าง ๆ มากมาย ซึ่งทำให้เราไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่เราอยากจะไปใช้ก็ได้ เช่น เราไปส่งเสริมให้เขาถางป่าเขาก็อาจไม่ซื้อสินค้าของเราก็ได้

ขอเชิญผู้เข้าร่วมสัมมนาตั้งคำถามและถามมาได้นะครับ ในช่วงนี้ เชิญเลย ครับ ถ้ายังไม่มีคำถาม ผมขอถาม ดร.อภิชาติฯ ก่อนเลยนะครับอย่างเช่นที่ท่านได้พูดว่าเราจะมีมาตรฐานของสินค้าเกษตรต่าง ๆ ตรงนี้นั้น ผมขอให้ขยายความตรงนั้นสักนิดหนึ่งได้

ไหมครับว่า เราจะ set มาตรฐานสินค้าเกษตรของเราเป็นสินค้าอุตสาหกรรม หรือว่าสินค้าวัตถุดิบ หรืออย่างไรครับ

ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหุลชัย : คืออย่างนี้ครับเราเคยได้ยินมาแล้วกับคำว่า "มาตรฐานสินค้า" มาพอสมควร แต่เป็นสินค้าอื่น เช่น สินค้าอุตสาหกรรม หรือว่าเรื่องของการส่งออก หน่วยงาน เขาก็มี เช่น ที่กระทรวงพาณิชย์ก็มีหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้าบางรายการ และที่ได้ยินมากที่สุดจากกระทรวงอุตสาหกรรมคือ สมอ. เป็นมาตรฐานทางด้านอุตสาหกรรม แต่ทางการเกษตรของเรายังไม่มีไปถึงขนาดนั้น เรากำลังมามองกันว่าเราจะกำหนดได้มากน้อยเพียงใด เพราะว่าจริง ๆ แล้วมันคงจะกำหนดยากกว่าสินค้าอุตสาหกรรมนะครับ เพราะว่ามาตรฐานทุเรียน ลำไย เหล่านี้ก็จะเกี่ยวข้องกับนะครับ รวมไปถึงมาตรฐานสุขอนามัยต่าง ๆ ครับก็ยังเป็นเพียงแนวคิด แต่คิดว่ามันก็น่าจะมีขึ้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้น การซื้อขายไม่ว่าทั้งในและต่างประเทศก็ดี ก็คงจะไม่ยุติธรรมซึ่งผมมองไปจนกระทั่งตัวเกษตรกรเอง ถ้าเราซื้อขายสินค้าโดยที่ไม่มีเกณฑ์ไม่มีมาตรฐานก็จะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี ซึ่งอันนี้ถ้ากำหนดได้เราก็อยากจะกำหนดตั้งแต่เบื้องต้นไปจนถึงการส่งออก อันนี้คือแนวคิดครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : คือในมุมมองที่ผมอยากจะถามก็คือว่าเราเองก็โดนกดดันจากประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าเราในเชิงการค้าใช้ไหมครับ แต่เรารู้ว่าตอนนี้เราเปิดรั้วบ้านหมดเลย ไม่ใช่เปิดเฉพาะประตู ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราจะนำมาใช้กับประเทศเพื่อนบ้านของเราบ้างได้หรือเปล่า มาตรฐานมันจะไหลเข้ามาหาเราอย่างอิสระเสรี เพื่อที่จะปกป้องเกษตรกรของเรา นโยบายตรงนี้เราได้มีการพูดถึงกันบ้างหรือเปล่า

ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหุลชัย : คืออย่างนี้ครับ ที่เราว่าเปิดเสรีนั้นจริง ๆ แล้วคงไม่เปิดกว้างขนาดนั้นครับ ดร.อำพน กิตติอำพน คงจะขยายความได้ดี ก็คือว่า จริง ๆ แล้วมันค่อย ๆ เปิดนะครับ แต่ที่เราพูดกันนั้นเป็นการมองการณ์ไกลไปในอนาคต ว่าสุดท้ายมันจะต้องเปิดชนิดที่ว่าหมดเลยครับ ช่วงนี้มันยังไม่มีปัญหาอะไร และก็คิดว่าเราเองก็อยากจะสนับสนุนให้เปิดเสรี แต่จริง ๆ แล้วท่านก็คงทราบแล้วว่าประเทศไทยก็ไม่ได้เสรีทั้งหมด

เหมือนกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ถูกต่อว่าจากกระทรวงอื่น ๆ ไม่ใช่ประเทศอื่น ด้วยซ้ำไปว่าเป็นเต่าล้านปี เช่น ถั่วเหลืองเป็นต้นที่โดนต่อว่า ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเข้าใจว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องปกป้องเกษตรกรผู้ผลิตภายในประเทศด้วย ประเทศอื่นๆ ก็ไม่ได้เปิดเสรีโดยทั้งหมดเช่นเดียวกัน

นายประดิษฐ์ พิระมาน : อาจไม่ชัดเจนความจริงผมพูดคำว่า "สำหรับทางซีพี" เราใช้คำว่า วัตถุประสงค์ของโลก ไม่ใช่ทรัพยากร วัตถุประสงค์ของโลกคือวัตถุประสงค์ของเราของท่านชัดเจน สำหรับกรณีทรัพยากรอย่างเราถ้าจะสร้างเขื่อนผมมองที่แม่น้ำโขง เราจะเจอปัญหาสิ่งแวดล้อมมาก ส่วนประเทศจีนสร้างเฉยเลยไม่เห็นมีใครเข้าไปยุ่ง ก็ไม่รู้เหมือนกันว่ากระบวนการต่าง ๆ มันจะขึ้นอยู่กับอำนาจต่อรองและขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างประเทศ สมมุติจะสร้างเขื่อนแม่น้ำโขงถ้าเอาหมดเลย ไทย ลาว เขมร เวียดนาม จับมือกัน แล้วแบ่งผลประโยชน์การลงทุน สร้างประเทศนี้เขื่อนหนึ่ง ประเทศนั้นเขื่อนหนึ่ง ก็ไม่แน่ว่าเหมือนกันอาจทำได้ในระดับหนึ่ง ผมจึงใช้คำว่า "สลากกินแบ่ง" คือ เป็นเจ้ามือสลากกินแบ่งไม่ใช่สลากกินรวบ กินแบ่งคือทุกคนมาเป็นเจ้ามือร่วมกันได้แต่ฉันเป็นคนคุมเกม นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างจะรุนแรง แต่ในประเทศใหญ่ ๆ มีอำนาจต่อรองที่สูงกว่าแต่ถ้าเรายังซักซ้างจะไม่มีโอกาสได้ทำ ขอขอบคุณครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ดร.อภิชาติฯ มีอะไรอยากจะพูดเสริมไหมครับ หรือว่ามีอะไรที่ยังค้างคาใจยังไม่ได้พูด

ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย : ผมอาจมองต่างกับ คุณประดิษฐ์ พิระมาน เพื่อนผมอยู่นิดหนึ่ง พอตีเขาถามว่าใครได้ไปอควาซู บังเอิญผมได้ไปมาเมื่อเดือนสิงหาคม 2539 และเขื่อนที่ท่านพูดผมก็ไปดูมา ผมมีความรู้สึกว่ามันน่าจะมีปัญหาอยู่เหมือนกัน บ้านเราคงจะเคยเป็นคือ ไม่รู้ว่าปลาสุรอรอยของระดับน้ำรู้สึกจะน้อยกว่าที่ควรจะเป็นผมคิดว่าตัวเขื่อนหรือวิธีสร้างเขื่อนอาจเป็นสิ่งหนึ่งที่ว่าจะเราสามารถเก็บกัก หรือได้ ประโยชน์จากน้ำ มากน้อยเพียงใด ที่เราพูดกันในบ้านเราเสมอว่ามีแต่ตัวเขื่อน แต่ตัวน้ำนั้นไม่มี อันนี้ผมเห็นร่องรอยของมันเกิดขึ้นที่อควาซูเหมือนกัน ตรงนี้อาจเป็นเรื่องที่ต่อต้านและบางที่อาจมี

ปัญหาตามมา แต่ที่เห็นเป็นรูปธรรมของความร่วมมือระหว่างประเทศก็คือ ตรงที่เขาสร้าง เป็นเรื่องของความร่วมมือระหว่างประเทศ คือ ปารากวัยกับบราซิล แต่จริง ๆ แล้วปารากวัย ก็ขายไฟฟ้าให้กับบราซิลคืนมาอีกทีหนึ่ง นี่ก็คือเรื่องของทรัพยากรที่ดูไม่ถ่างนักที่จะสร้าง เชื้อน แม้แต่ประเทศลาว ผมว่าอีกไม่นานก็คง โคนต่อต้านเนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมา ซึ่งผมเรียนแล้วนะครับ

ที่นี้ผมจะขอเสริมที่คุณประดิษฐ์ พิระมาน พุคณิดหนึ่งว่า ซึ่งทั้งหมดที่นำ เสนอนั้นก็ตรงกันอยู่หลายประเด็น เช่น เรื่องของงานวิจัยในช่วงแผน 8 เขาก็ให้ความสำคัญ และที่พูดถึงบุคลากรทางด้านเกษตร จริง ๆ แล้วกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ได้สำรวจอยู่ เหมือนกัน ซึ่งนำใจหายอยู่เหมือนกัน ปริญญาโทและเอกอาจมีบ้าง และที่ค่อนข้างมากก็คือ ปริญญาโทในประเทศ แต่เนื่องจากโลกเรานั้นกว้าง และราชการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ก็น่าจะเกี่ยวข้องกับ โลกภายนอกค่อนข้างมาก ก็เลยคิดว่า เรื่องนี้น่าจะมีการสำรวจ และมีโครงการขึ้นมา ซึ่งตอนนี้ก็มีแล้วคือ โครงการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นความกรุณาอยู่ เหมือนกันที่สำนักงบประมาณจัดงบประมาณให้ อันนี้ก็เป็นที่ยืนยันว่าเราก็เน้นการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ แต่สิ่งที่ไม่สบายใจนักก็คือ เมื่อมาดูงบประมาณทั้งหมดของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เรามองว่าเราจะพัฒนา 2-3 ด้าน เรื่องของการแข่งขัน เรื่อง ของสินค้าตัวที่ 1 เรื่องของทรัพยากรตัวที่ 2 เรื่องของมนุษย์เป็นอันดับที่ 3 คิดเป็นงบประมาณสัดส่วนจากทั้งหมดประมาณ 3 แสนกว่าล้านบาทเศษในช่วง 5 ปี เป็นงบเพื่อ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ถึง 4 % ทั้ง ๆ ที่เราพูดในแผนชาติหรือแผนส่วนรวมว่าจะให้ความสำคัญตรงนี้ แต่ว่ามันออกมาอย่างนี้ก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้

ศ.ดร. กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ใครมีอะไรจะพูดเสริมไหมครับ ขอเชิญครับ

ดร.อำพน กิตติอำพน : ผมขอเสริมนิดหนึ่งคือ เรื่องเกี่ยวกับว่า เรามาสัมมนาเพื่อจะเตรียม รับมือกับ AFTA ทุกอย่างที่เราทำไปจะมีได้กับเสีย เราต้องการช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน เขาไม่มีน้ำปลูกต้นไม้ แต่เราก็กลัวว่าการสร้างเชื้อนจะทำลายสิ่งแวดล้อม ถ้าอย่างนั้นถามว่า คุณมีคำตอบที่ดีกว่านี้บ้างไหม ถ้าคุณต้องการจะช่วยเขา คือมันจะมีทั้งได้และเสีย และรวม

ถึงการต่อต้านจากตลาดโลกก็ตาม ผมว่าการลังเลใจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายมากที่สุด การมองภาพต่าง ๆ ให้ชัดเจนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน แล้วเราช่วยกันแก้ไขปัญหาที่อาจแก้ไขได้ มิฉะนั้นแล้วเมื่อถึงวันที่ AFTA บังคับใช้ขึ้นมา ก็ไม่แน่เหมือนกันว่าใครจะเป็นคนทำให้เกษตรกรเดือดร้อนมากกว่าเหมือนที่อยู่ในปัจจุบัน ก็ฝากไว้จุดนี้ นะครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านใดมี comment หรือว่าคำถามเชิญถามมาได้ครับ

นางพิมพ์พูน กิรติกสิกร : ดิฉันอยากจะ comment เรื่องการสร้างเขื่อน ถ้าเราดูภาพรวมแล้วก็คือการใช้น้ำ ซึ่งถ้านำมาใช้เพื่อการเกษตรก็แทบจะไม่คุ้มค่ากับการสร้าง ที่นี้ในปัจจุบันที่เรามองถึงเรื่องแหล่งน้ำ ได้มีแหล่งน้ำขนาดเล็ก ก็คิดว่าตอนนี้ก็มีหลายโครงการที่กำลังจะเริ่มทำตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และที่ภาคอีสานที่กำลังมองก็คือ บ่อน้ำตื้นอย่างในหน้าแล้งบางแห่งถ้าขุดลงไปก็จะเจอน้ำในความลึกประมาณ 2 เมตร ซึ่งส่วนนี้น่าจะเป็นการทดแทนอันหนึ่งได้ ถ้าหากว่ามีผู้สนใจก็สามารถพัฒนาในส่วนนี้ ขอบคุณค่ะ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ผมจะตัดประเด็นเรื่องน้ำออกไปเพราะว่ามันเป็นปัญหาระดับชาติ ที่นี้ผมอยากจะย่อลงมาให้มันเล็กลงมาเข้าประเด็นของเรา ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย ก็มองว่าเราจะพัฒนาคน ซึ่งผมสังเกตว่าในพืชไร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในไร่ข้าวโพดที่ผมคลุกคลีอยู่และสังเกตดูว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ก็จะ move เข้าเมืองหมด แต่ผมสังเกตดูว่าขนาดไร่ไม่ได้เล็กลง ขนาดของไร่ก็ยังคงโตขึ้น แต่ว่าจะเป็นในลักษณะการเช่าหรือขายพื้นที่ ฉะนั้นเกษตรกรจะต้องเริ่มเป็นนักบริหารไร่พอสมควรในแง่ของการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ไม่ทราบว่า ดร.อภิชาติฯ มองจุดตรงนี้ไว้มั่งหรือเปล่าครับ

ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย : การนำเครื่องจักรกลไปใช้เรามีแผนงานที่ชัดเจนกว่า เราจะสนับสนุนการใช้เครื่องจักรกลในไร่นาอยู่ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอาจผ่านสถาบัน หรือ

กลุ่มสหกรณ์ ก่อนที่จะไปกู้ยืมหรือไปลงทุน เพราะว่าถึงจะขยายใหญ่อย่างไรก็ตาม โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มเกษตรกรของเราก็ก็นับว่ามีขนาดเล็กอยู่ดี มีพื้นที่อยู่ประมาณ 20-30 ไร่ ซึ่งก็ไม่ว่างกับการลงทุน ฉะนั้นก็จัดให้อยู่ในลักษณะเป็นกองทุน มีการให้กู้ยืมโดยเป็นสหกรณ์ซึ่งมีอยู่แล้วในโครงการ แต่ว่าในส่วนที่จะไปในลักษณะไปถ่ายทอดความรู้เรื่องเครื่องจักรกลเท่าที่ดูหลักสูตรที่เขียนกันไว้ยังไม่มีการ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ดร.อำพน กิตติอำพน มีอะไรจะเสริมบ้างไหมครับ

ดร.อำพน กิตติอำพน : ผมขอฝาก 2 ประเด็น ดังนี้ครับ

ประเด็นที่ 1 ผมเข้าใจว่าผู้เข้าร่วมสัมมนาในวันนี้ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ นักวิจัยภาคเกษตร ผมเข้าใจว่าในแผน 8 ที่ ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหกุลชัย พูดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าเราไม่สามารถแบกเกษตรกรไว้ถึง 30 ล้านคนที่อยู่ภาคเกษตรได้ เราคงไม่อยากจะเสรีหรือลดมาตรการในการปกป้องที่จะช่วยเหลือเกษตรกรของเราได้ แต่เราไม่สามารถที่จะทำได้ เพราะในระบบเศรษฐกิจของเรามีนโยบายในด้านเศรษฐกิจเปิดกว้างในการเชื่อมภาคอื่น ๆ เข้าไป เราจึงต้องยอมรับเหลื่อมเศรษฐกิจ Uruguay Round หรือ อูรุกวัย ราวเจรจา รอบอูรุกวัย AFTA ซึ่ง AFTA คือ 7 ประเทศที่รวมทั้งเวียดนาม รวมทั้งเรื่องภาษี แต่เหลื่อมเศรษฐกิจทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น 3 เหลื่อม 5 เหลื่อม 6 เหลื่อม มาตรการภาษีไม่เกี่ยวข้องนะครับ ถ้าหากเขาไม่ได้เป็น Member ใน WTO หรือ AFTA แต่เป็นการเชื่อมโยงระหว่าง infrastructure ในด้านของถนนแล้วก็ของด้าน harmonization ในกฎระเบียบเท่านั้น ดังนั้นที่ผมเรียนไปข้างต้น ถ้าหากว่ากฎระเบียบของเราเจ้าหน้าที่ของเราทำหน้าที่ดี ไม่มีการลักลอบเอาพวกหอม กระเทียมต่าง ๆ ยังไม่สามารถเข้ามาได้อันนั้นเป็นเรื่อง minor ครับ

ประเด็นที่ 2 ผมอยากจะเรียนว่า การใช้ทรัพยากรต่อไปในอนาคตจะเป็น กระแสนุรักษ์ก็ดี กระแสสังคมที่เข้มแข็งก็ดี หรือกระแสของการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชนเราจะมองข้ามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้กำลังจะโดนกำหนดอย่างที่ผมบอก label

ที่กำลังจะขายของ ถ้ามองที่ตลาดจะขายกับการใช้วัตถุดิบ ผมมองว่าตัวคุณธนินท์ เจียรวนนท์ ถ้ายังยืนยันใน concept ผมว่า คงเข้าใจผิดกันนิดหน่อย คงไม่สามารถจะยืนยันได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติของโลกเป็นของซีพีแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเขาก็จะขายของต่อไปไม่ได้ในทศวรรษหน้า

นายประดิษฐ์ พิระมาน : ผมขอแก่นิดนะครับ ผมไม่ได้พูดว่า “ทรัพยากร” นะครับ แต่ใช้คำว่า “วัตถุดิบ” เดียวทางซีพีเขาจะเสียหายนะครับ

ดร.อำพน กิตติอำพน : ซีพีเขาเสียหายอยู่แล้วนะครับ ก็ตัดป่าขายเลนต่างๆ เข้าไปขอบคุณครับ

รศ.ดร.กฤษฎา สัมพันธ์รักษ์ : ขอบคุณมากครับ ดังนั้นเพื่อเป็นการประหยัดเวลา ผมก็จะขอยุติไว้ตรงนี้ เพื่อจะได้ให้ผู้อภิปรายอีกชุดหนึ่งมาพูดต่อผมขอยุติครับ

*** **

ส่วนที่ 6

การอภิปราย

เรื่อง

ทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต

การอภิปราย

เรื่อง

ทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต

ผู้ดำเนินการอภิปราย : รศ.ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา

คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สวัสดีครับท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน สำหรับการอภิปรายในช่วงสุดท้ายนี้ ในหัวข้อเรื่อง "ทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต" ซึ่งในวันนี้ได้มีนักวิชาการ 3 ท่าน คิดว่าจัดได้ค่อนข้างเหมาะสม ท่านแรกคือ คุณอัญชลี อุไรกุล ก็เป็นหน่วยงานทางด้านเศรษฐกิจเกษตรที่จะมองทั้งทางการผลิตและ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัย ถัดมาเป็นทางด้านเอกชนคือ คุณธีรยุทธ กันตรัตนากุล และคุณลينا พงษ์พฤกษา ทางด้านพาณิชย์ก็นับว่าน่าจะเป็น panel ที่จะทำให้เรามองเห็นในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ผมขอเริ่มที่ คุณอัญชลี อุไรกุล ก่อนนะครับ

ผู้อภิปราย : นางอัญชลี อุไรกุล

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สวัสดีค่ะ ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ขอเรียนว่าสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในเรื่องของการกำหนดนโยบายในเรื่องการเกษตร สิ่งที่เราสนใจในเรื่องของการเกษตร ซึ่งในช่วงก่อนหน้าใน session แรกก็เป็นการพูดใน macro กว้าง ๆ แต่ใน session นี้ก็คงจะลงมาในเรื่อง micro ว่าในแต่ละสินค้ามีแนวทางการผลิตอย่างไร

สิ่งแรกก็คงเป็นเรื่องที่อยากให้ทุกท่านทราบว่า ทำไมภาคเกษตรยังคงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในประเทศ ถึงแม้ว่าใคร ๆ จะพูดกันว่าภาคเกษตรเราสู้คนอื่นไม่ได้ควรจะลดเลิกเสียเถอะ ที่จริงแล้วคงไม่สามารถลดเลิกได้ ถ้าดูในเรื่องของประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรที่มีถึงร้อยละ 61 หรือว่าในเรื่องของพื้นที่ถือครองในภาคเกษตรมีถึงร้อยละ 38 ของประเทศ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในภาคของการเกษตรต่อเศรษฐกิจ

การสร้างความมั่นคงในเรื่องของอาหาร เป็นจุดสำคัญที่คิดว่าอย่างไรก็ต้องต้องประดับประดาในภาคเกษตรอยู่ต่อไป ก็คงต้องมาพูดกันต่อไปว่าเราจะทำอย่างไรกันบ้าง ถ้าดูว่าโครงสร้างการผลิตในภาคเกษตร ซึ่งแบ่งสาขาในภาคเกษตรออกเป็นสาขาพืช ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ และการบริการหรือการแปรรูปอย่างง่ายรวม 5 สาขา ด้วยกัน จะเห็นว่าโครงสร้างในด้านของพืชมีความสำคัญมากที่สุด เพราะดูในภาพเฉลี่ยแล้ว มูลค่าของผลผลิตทางพืชมีสัดส่วนถึงร้อยละ 60 ของมูลค่า GDP ในภาคเกษตรทั้งหมด เพราะฉะนั้นในภาคเกษตรก็คงจะเน้นในเรื่องของพืชเป็นสำคัญ

ในเรื่องของสถานภาพการเกษตรในปัจจุบันนั้น จะเห็นว่าภาคเกษตรเป็นภาคเดียวที่สามารถได้ดุลการค้า ในขณะที่ประเทศของเราขาดดุลการค้ามาตลอด ภาคเกษตรเป็นภาคที่ช่วยให้ประเทศไทยได้เงินตราต่างประเทศเข้ามา ช่วยสร้างดุลให้นำเงินตราต่างประเทศมาใช้พัฒนาประเทศ เพราะฉะนั้นภาคเกษตรจึงมีความสำคัญที่เราจะต้องให้การดูแลว่าทำอย่างไร

ในเรื่องประสิทธิภาพการผลิต จะเห็นว่าผลผลิตต่อไร่ยังอยู่ในระดับต่ำถ้าเทียบทางสถิติของเราค่อนข้างจะต่ำ โดยการเทียบจากปี 2533-2534 กับปี 2537-2538 จะเห็นว่าประสิทธิภาพการผลิตของสินค้าเกษตรที่สำคัญ ๆ มีการขยายตัวที่น้อยมาก ข้าวนาปรังมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นแค่ 1.93 % ข้าวนาปีมากหน่อย 3.65 % ท่านอาจคิดว่าถ้าดูเผิน ๆ แล้วตัวเลขนี้น่าจะผิด เพราะว่าจริง ๆ แล้ว ประสิทธิภาพการผลิตข้าวนาปีจะต่ำกว่าข้าวนาปรัง แต่เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพดินฟ้าอากาศมากกว่าข้าวนาปรัง ซึ่งใช้น้ำชลประทาน ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตข้าวนาปีซึ่งมีระดับ

ต่ำกว่าข้าวนาปรังกลับมีอัตราการขยายตัวของประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าข้าวนาปรัง ในขณะที่ข้าวโพดก็มีการขยายตัวของประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างสูงถึง 4.14 % เพราะว่าในเรื่องของพันธุ์ hybrid จึงช่วยให้ประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น ยางพาราที่เช่นกันคือ 12.22 %

อันนี้ถ้าเทียบกับต่างประเทศระหว่างไทย สหรัฐอเมริกา จีน อินโดนีเซียซึ่งเป็นทั้งคู่ค้าคู่แข่งที่สำคัญในเรื่องของข้าวไทย ดูเหมือนว่าเราจะต่ำกว่าใครทั้งหมด เพราะว่า การผลิตของเราส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาดีเอ็นพีอากาศตามธรรมชาติเป็นหลัก สินค้าบางชนิด อย่างเช่น ถั่วเหลือง เป็นพืชที่เหมาะสมกับประเทศหนาว ของเราประเทศอื่นก็จะเสียเปรียบ จึงทำให้สู้เขาไม่ได้

ข้อมูลตรงนี้ดูเหมือนจะเป็นการย้ำความด้อยประสิทธิภาพของเราแต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่ ถ้าเปรียบเทียบผลผลิตต่อไร่ของข้าว ระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ จะเห็นว่าเรามีประสิทธิภาพการผลิตต่ำสุด แต่ในขณะเดียวกันเราก็คือผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่สุดของโลก ขณะที่สหรัฐอเมริกาหรือจีนมีประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างสูงกว่า แต่ทั้งอเมริกาและจีนกลับต้องมีการนำเข้าข้าวจากไทย อันนี้ เป็นเรื่องยืนยันว่าโดยเฉลี่ยแล้วถึงแม้ประสิทธิภาพการผลิตของเราจะต่ำ แต่ก็ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้เรามีความมั่นใจว่าภาคเกษตรของเรายังจะไปได้

จากประสิทธิภาพการผลิตเท่าที่เรียนให้ทราบ ว่า อะไรคือข้อจำกัดที่ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตของเราต่ำ จะเห็นว่าเป็นเรื่องของที่ดิน การถือครองที่ดินในเรื่องของการเกษตรจะมีแนวโน้มลดลง จากปี 2531 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีสัดส่วนถึง 46.09 % แล้วก็ลดต่ำลงมาในปี 2536 เหลือประมาณ 37.82 % เท่านั้น ซึ่งตรงนี้ก็จะเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่ทำให้มีปัญหาในการพัฒนาการเกษตร นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่การเกษตรมีสภาพไม่เหมาะสม เช่น พื้นที่จำนวนมากเป็นดินเค็ม 21.71 ล้านไร่ เป็นดินทรายจัด 7.12 ล้านไร่ เป็นดินบนพื้นที่ภูเขา 96.15 ล้านไร่ เป็นดินเปรี้ยวจัด 5.32 ล้านไร่ เป็นดินอินทรีย์หรือดินพรุ 0.51 ล้านไร่ และเป็นดินต้นหรือดินลูกรัง 51.29 ล้านไร่ จะเห็นว่าดินของเรามีข้อจำกัด จึงทำให้ทำการผลิตได้ไม่เต็มที่

ในเรื่องของความแห้งแล้งจะเห็นว่าพื้นที่ทั่วประเทศจำนวนถึง 100 ล้านไร่ หรือจำนวน 1 ใน 3 เป็นพื้นที่อยู่ในเขตอับน้ำฝน คือ มีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่า 60 วัน/ปี ซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่ทำให้การผลิตของเราผู้คนอื่นเขาไม่ได้ ถ้ามีน้ำชลประทานด้วยก็คงจะไม่มีปัญหา แต่ถ้าดูในเรื่องของการชลประทานจะเห็นว่าพื้นที่ชลประทานทั่วประเทศมีอยู่แค่ 21 % เท่านั้นเอง หรือประมาณ 27.70 ล้านไร่ เพราะฉะนั้นระบบชลประทานก็คงไม่สามารถนำมาช่วยในเรื่องของการพัฒนาการเกษตรได้มากนัก

นอกจากข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติหรือข้อจำกัดในเรื่องการพัฒนาการเกษตรแล้ว ข้อตกลงทางด้านการค้าต่าง ๆ ซึ่ง session เมื่อสักครู่นี้ทางด้านผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย กับ ดร.อำพน กิตติอำพน ได้พูดจากันไว้ก็คงเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ทำให้ทราบว่า ข้อตกลงทางการเกษตรนั้น มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นข้อจำกัด แต่มีบางประเด็นที่ทำให้เรามีโอกาสขยายการผลิตได้ แต่ตรงนี้ในเบื้องต้นก็มองเห็นข้อจำกัดที่เราจะต้องคำนึงถึงที่ค่อนข้างจะมาก ข้อมูลที่ได้มาเรียนไว้นี้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อที่จะเป็นข้อมูลว่า ถ้าเราจะพัฒนาการผลิตในทางการเกษตรของเราจะอย่างไรต่อไป อยากจะเรียนให้ทราบว่าเวลาที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร หรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่กำหนดแนวทางพัฒนาในภาคเกษตร เวลาที่เราคิดไม่ได้คิดเฉพาะว่าสิ่งที่เราอยากจะได้ในอนาคต แต่เราต้องมองดูศักยภาพ resource ที่เรามีอยู่แล้ว แล้วก็มองดูว่าเราจะทำอย่างไร จึงจะสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้ได้เต็มที่และให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ดูเรื่องสิ่งแวดล้อม ดูเรื่องทรัพยากร ดูเรื่องการตลาด แล้วก็ดูขีดความสามารถของเราเองที่เรามีอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นในเรื่องของแผน 8 นี้ ก็คงได้ทราบกันคร่าว ๆ เมื่อสักครู่นี้แล้วว่าเราจะเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในเรื่องการแข่งขันการผลิตสินค้าเกษตร เน้นในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็น 3 จุด

ในเรื่องของการพิจารณาเรื่องสินค้าเกษตรและการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสินค้าเกษตรนี้ กำหนดไว้ในแผน 8 มียุทธศาสตร์ที่สำคัญอยู่ คือ ในเรื่องของการปรับโครงสร้างที่เราจะต้องทำให้การผลิตทางการเกษตรมีการผลิตที่เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและเหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ต้องเน้นในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพ

ภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การกำหนดบทบาทของ ภาครัฐบาลและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา การสนับสนุนให้มีการประกันภัยสินค้าเกษตร การรักษาเสถียรภาพของราคา การกำหนดมาตรฐาน และการสนับสนุนเรื่องของอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งเรื่องของอุตสาหกรรมเกษตรจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาการ เกษตรบรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น ในช่วงของแผน 8 ที่เรากำหนดเป้าหมายการ พัฒนาการเกษตรให้ขยายตัวในอัตราร้อยละ 2.9 ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาการเกษตรในช่วงที่ ผ่าน ๆ มา ส่วนใหญ่อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรเป็นเหมือนกับ residual คือ กำหนด อัตราการขยายตัวของประเทศไว้เท่าไรในแต่ละ sector ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรม การ บริการส่วนที่เหลือเขาจะผลึกมาว่าภาคเกษตรเอาไปแล้วกัน เพื่อให้เกิดการสมดุลว่า เสร็จ แล้วทั้งประเทศจะมีอัตราการขยายตัวร้อยละเท่าไร แต่ในแผน 8 นี้ เป็นการดูขีดความ สามารถของเราเองแล้วคิดว่า เราจะมีการพัฒนาได้แค่ไหนตรงนี้อาจจะเห็นว่าเป็นอัตรา การขยายตัวที่ค่อนข้างจะต่ำ คืออาจจะต่ำกว่าในช่วงแผนที่ผ่านมา แต่ตัวนี้เป็นอัตราที่เรา set ไว้ ค่อนข้างจะ realistic มากเป็นพิเศษคือไม่ใช่จะกำหนดอัตราไว้สูง แล้วพอมาถึงปลาย แผนแล้วก็บอกเราทำไม่ได้แล้วค่อยมาปรับ เพราะฉะนั้นอันนี้ก็จะเป็นความจริงมากน้อย ว่า ในขณะนี้เรามีทรัพยากรเท่าไร มีศักยภาพในการดำเนินงานแค่ไหนเราก็กำหนดไว้เป็น แบบนี้ ภาคเกษตรจะมีอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 2.9 ต่อปี แต่ในสาขาพืชจะมี อัตราการขยายตัวค่อนข้างต่ำน้อยคือ 2.7 ต่อปี สาขาปศุสัตว์ร้อยละ 2.8 ต่อปี สาขาประมง ร้อยละ 4.0 ต่อปี และสาขาป่าไม้มีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูงหน่อยคือ ร้อยละ 7.7 ต่อปี ทั้งนี้ท่านอาจจะสงสัยว่า ทำไมสาขาป่าไม้ถึงมีการขยายตัวสูงเพราะว่ามีการปิดป่า แต่เนื่อง จากมีสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้หลายแห่งที่ถึงกำหนดการตัดฟัน และจะมี โครงการปลูกไม้โตเร็ว โครงการปลูกป่าเอกชนหลายๆ โครงการที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้สาขา ป่าไม้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

จากแนวทางการขยายตัวที่ได้้นำเรียนไปแล้ว ก็จะมาถึงแต่ละสินค้า ที่จริง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้จัดทำเอกสารซึ่งกำลังเข้าโรงพิมพ์อยู่ยังไม่เสร็จ เอกสารนี้ ชื่อ "แนวทางพัฒนาสินค้าด้านเกษตรกรรม" ทั้งหมดมีอยู่ 30 สินค้าด้วยกันว่า ในช่วงแผน 8 นี้เราจะผลิตสินค้าอะไร จำนวนเท่าไร แล้วยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุการพัฒนาหรือเป้า

หมายตรงนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ดำเนินการอะไรบ้าง มีแผนงานอะไรบ้าง จะมีอยู่ใน เอกสารดังกล่าว แต่เนื่องจากยังไม่เสร็จ ถ้าผู้ใดต้องการเอกสารนี้ก็ขอได้ที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตรงนี้ที่จะยกมานี้ก็เป็นบางสินค้าที่สำคัญ สินค้าแรกก็คือ

ข้าว ในแง่คิดของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรนี้ เรายังมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันข้าวในตลาดโลกได้ โดยเฉพาะเรื่องข้าวคุณภาพดีไม่มีใครที่จะมาแข่งขันกับ เราได้ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ หรือถึงแม้ไม่ใช่ข้าวหอมมะลิแต่เป็นข้าวขาวธรรมดาที่เป็น ข้าว 5 % ขึ้นไป อันนี้ก็เป็นที่ต้องการของตลาด เพราะคุณภาพโดยเฉพาะในเรื่องของรสชาติ ความสะอาด และเรื่องศักยภาพของผู้ส่งออก ทำให้ข้าวไทยได้เปรียบประเทศคู่แข่งต่าง ๆ เพราะฉะนั้นเราก็กำหนดเป้าหมายในการผลิตของเราว่าเรายังจะสู้ แต่จริงๆ แล้วเราไม่ได้ เน้นในเรื่องของการขยายพื้นที่เพราะพื้นที่นาปีกลับจะลดลง โดยในปัจจุบันเรามีพื้นที่ถือ ครองเพื่อการทำนาอยู่ในราว 68 ล้านไร่ ส่วนพื้นที่ปลูกจริงจะแปรเปลี่ยนไปตามสภาวะ อากาศทำให้พื้นที่นาปีอยู่ในช่วง 55 ล้านไร่ จนถึง 59 ล้านไร่ ปีไหนที่ฝนดีมากๆ ก็ปลูก ข้าวได้จะอยู่ในราว ๆ 58-59 ล้านไร่ แต่ในแผน 8 นี้ เราไม่อยากจะขยายพื้นที่ปลูกออกไป อีก อยากจะลดพื้นที่นาปีลง โดยเฉพาะในพื้นที่ดอน ปีที่ฝนดีถึงแม้จะสามารถทำนาได้ก็ สนับสนุนให้เปลี่ยนไปทำอย่างอื่นแทน จะได้ไม่เป็นตัวถ่วงน้ำหนักให้ประสิทธิภาพการ ผลิตลดต่ำลงไป ฉะนั้นเราจึงกำหนดพื้นที่นาปีไว้ประมาณ 55 ล้านไร่ แต่จะขยายในเรื่อง ของผลผลิตต่อไร่ จะให้เพิ่มขึ้นจาก 343 กก./ไร่ เป็น 367 กก./ไร่ ตรงนี้บางท่านอาจจะเห็น ว่าทำไมมันต่ำ ทั้ง ๆ ที่นาหรือพื้นที่บางแห่งได้ถึง 70 ถึง หรือ 700 กก./ไร่ ตัวนี้เป็นค่าเฉลี่ย ทั้งประเทศ ซึ่ง 50 % เป็นพื้นที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีสภาพความเสี่ยงต่อดิน ฟ้าอากาศ เสี่ยงต่อการขาดน้ำหรือดินเค็มจัด เพราะฉะนั้นค่าเฉลี่ยทั้งประเทศจึงอยู่ใน ระดับต่ำ

ในเรื่องของนาปรังก็จะลดพื้นที่เพาะปลูกเหมือนกัน ในระยะแรกของแผน 8 จะตั้งเป้าหมายไว้ว่า นาปรังจะเหลือ 3.4 ล้านไร่ แล้วจะลดพื้นที่ลงไปให้เหลือ 3 ล้านไร่ ในปี 2544 แต่อยากจะทราบเรียนว่า ในปี 2539 นาปรังที่เพิ่งเก็บเกี่ยวไปปรากฏว่ามีความจุง ใจในเรื่องของราคาและในเรื่องของน้ำที่อุดมสมบูรณ์ เรามีการปลูกข้าวนาปรังไปถึง 5.9

ล้านไร่ เพราะฉะนั้นเวลาที่เรำทำเป้าหมายอันนี้กับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันอาจจะแตกต่างกัน แต่จริง ๆ แล้วเราไม่อยากจะส่งเสริมการผลิตข้าวนาปรัง เพราะจะเป็นปัญหาเมื่อไรก็ตามที่สภาพการตลาดของข้าวมีสภาพปกติขึ้นมาแล้ว นาปรังจะเป็นพืชที่มีปัญหามากที่สุด เป้าหมายที่นำเรียนไปตรงนั้น จะมีรายละเอียดในเรื่องที่ว่า ถ้าจะให้บรรลุเป้าหมายตรงนี้จะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งไม่สามารถจะนำเรียนให้ทราบได้ในที่นี้

ข้าวโพด เป็นอีกพืชหนึ่งที่เห็นศักยภาพแล้วว่า จำเป็นที่จะต้องขยายการผลิตเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ในประเทศเพิ่มขึ้นมาก เราเคยส่งออกข้าวโพดได้ถึง 3.9 ล้านตัน ในปี 2529 จากนั้นเมื่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น การส่งออกก็ลดลงมาจนถึงปี 2538 เราส่งออกได้แค่แสนกว่าตัน เพราะว่าผลผลิตไม่พอและต้องนำเข้าส่วนหนึ่งด้วย ในปี 2539 นี้เอง การส่งออกตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมา เราส่งออกไม่กี่หมื่นตันเท่านั้น แล้วก็มีการนำเข้าถึง 3 แสนกว่าตัน เพราะฉะนั้นดูเรื่องข้าวโพดแล้วคิดว่าเราต้องขยายอีกทั้งในเรื่องพื้นที่เพาะปลูก และในเรื่องของประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตต่อไร่จะต้องเพิ่มขึ้น แต่พื้นที่ขยายจะเน้นการปลูกข้าวโพดในพื้นที่นาสำหรับพืชฤดูแล้งเพิ่มมากขึ้น ถ้าปลูกข้าวโพดในฤดูแล้งเราจะได้ข้าวโพดคุณภาพดี เพราะสภาพดินฟ้าอากาศแห้ง เกษตรกรจะขายข้าวโพดได้ในราคาที่ดีมาก เพราะฉะนั้นเราจะเน้นในช่วงของแผน 8

ถั่วเหลือง เป็นพืชที่ทุกท่านทราบกันดีว่าเป็นพืชที่มีปัญหามาก และก็มีการต่อว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นอย่างมากเลยว่า เราสู้เขาไม่ได้แล้วมาปกป้องเกษตรกรที่ปลูกถั่วเหลืองเพียงไม่เท่าไร ขณะที่อุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์มีมูลค่าจำนวนมากที่ไม่ได้สนับสนุนกัน อยากจะเรียนว่า ไม่ใช่เห็นว่าเกษตรกรที่ปลูกถั่วเหลืองขายถั่วเหลืองในประเทศได้ในราคาที่สูงคือ กำหนดราคาไว้สูงกว่าราคาที่ชิคาโก แล้วแสดงว่าเกษตรกรของเราแข่งขันสู้เขาไม่ได้ต้องเลิกการผลิต แล้วปล่อยให้มีการนำเข้าแบบเสรี อย่างนั้นแล้วประเทศไทยจะปลูกแค่ข้าวกับมันสำปะหลัง 2 อย่าง เท่านั้นเอง สินค้าบางตัวที่เรายังแข่งขันสู้เขาไม่ได้ แต่เรายังต้องปกป้อง ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อดูแล้วมันมีศักยภาพ เกษตรกรบางรายมีขีดความสามารถที่จะผลิตและแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้ แต่บางรายก็สู้ไม่ได้ ขณะ

เดียวกันถ้าเราเพิ่งเริ่มต้นเราก็ต้องช่วยเหลือเขาบางส่วนก่อน เมื่อเขาตั้งตัวได้ระดับหนึ่งแล้วก็ค่อย ๆ ลดลงให้เหลือแต่เกษตรกรที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน เพราะฉะนั้นนโยบายของทั้งรัฐบาลและทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เอง ในเรื่องของถั่วเหลืองค่อนข้างจะแน่ชัดว่าเราขอระยะเวลาอีกในช่วงแผน 8 เท่านั้น ที่จะดูว่าจะช่วยเหลือเกษตรกรได้มากน้อยแค่ไหน แล้วหลังจากนั้นทุกอย่างจะไม่มีอะไรอีกแล้ว ขณะนี้เรากำลังหาว่าในพื้นที่ใดที่เกษตรกรสามารถผลิตในประสิทธิภาพที่แข่งขันกับต่างประเทศได้ ตอนนี้ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการผลิตถั่วเหลืองของเราได้ 210 กก./ไร่ แต่มีเกษตรกรส่วนหนึ่งผลิตได้เกิน 250 กก./ไร่ ส่วนนี้ถือว่าเป็น break even point ที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ เพราะฉะนั้นถ้าเกษตรกรรายใดที่ผลิตถั่วเหลืองได้สูงกว่า 250 กก./ไร่ก็ถือว่าอยู่ได้ เรากำลังดูว่าเกษตรกรใช้เทคโนโลยีอะไรอยู่เพื่อที่จะนำเอาเทคโนโลยีนั้นไปเผยแพร่แล้วให้เกษตรกรที่มีพื้นที่เหมาะสมปลูกถั่วเหลืองได้ดำเนินการ แต่ในอนาคตคงจะเปิดเสรีแน่ ๆ

มันสำปะหลัง เป็นพืชที่เรามีศักยภาพการผลิตมาก แต่ต้องพึ่งตลาดต่างประเทศเป็นหลัก เพราะฉะนั้นค่อนข้างจะมีปัญหาเมื่อมีความผันผวนของตลาดโลกขึ้นมาในเรื่องของมันสำปะหลังเราพยายามที่จะไม่ให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกอีกแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีศักยภาพก็จริง แต่ค่อนข้างจะมีปัญหาในเรื่องของราคา ฉะนั้นก็คิดว่าจะไม่ขยายพื้นที่ที่ปลูก แต่จะเน้นในเรื่องประสิทธิภาพการผลิตอย่างเดียว โดยเน้นการกระจายพันธุ์ดีไปให้เกษตรกร ปัจจุบันปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังที่ผลิตได้ปีหนึ่งประมาณ 16-18 ล้านตันส่วนใหญ่ทำเป็นผลิตภัณฑ์มันอัดเม็ด เพื่อส่งออกเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นในช่วงของแผน 8 นี้ เราจะมองหาอุตสาหกรรมรองรับในเรื่องของมันสำปะหลังที่จะมาแปรรูป ถ้ามีอุตสาหกรรมรองรับได้มากขึ้น ก็คงจะมีการขยายพื้นที่ได้

ฝ้าย ขอพูดเรื่องฝ้ายสักเล็กน้อย พอได้เห็นคุณธีรยุทธ กันตรัตนากุล มาอภิปรายด้วย จึงขอเอาเรื่องฝ้ายมาคุยด้วย ฝ้ายเป็นสินค้าที่เราบอกว่าเป็น Sun Set Industry เพราะไม่สามารถที่จะแข่งขันกับต่างประเทศในการผลิตฝ้ายได้เลย การผลิตฝ้ายยังส่งผล

กระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้ยาฆ่าแมลง ทั้งตัวเกษตรกรเองก็ suffer แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่เราส่งออกได้มูลค่าสูงมาก ประกอบกับ เราได้ข้อมูลข่าวสารว่า ในปัจจุบันเรื่องของเทคโนโลยี Bt cotton ที่สามารถจะถ่ายทอด gene เข้ามาทำเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ต้านทานโรคแมลงได้ ก็คิดว่าถ้าอย่างนั้นก็เขียนเรื่องของ ฝ้ายไว้ในแผนพัฒนาด้วย แต่ตอนนี้ไม่ถึงกับว่าเพิ่มเป้าหมายการผลิตอะไรมาก ต่อไปเมื่อ มีความแน่ใจว่าเมล็ดพันธุ์ฝ้ายที่เป็นพันธุ์ Bt สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง เห็นผลจริง เรา จึงมาประเมิน สถานการณ์ในเรื่องของฝ้ายใหม่อีกครั้ง อย่างไรก็ตามก็ยังคงเอาฝ้ายบรรจุไว้ใน แผน 8 เหมือนกัน

ปาล์มน้ำมัน ตัวสุดท้ายที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ เรื่องของปาล์มน้ำมัน เพราะว่าปาล์มน้ำมันเป็นสิ่งที่บุคคลต่าง ๆ วิพากษ์มากกว่า เมื่อ AFTA effective full scheme ในปี ค.ศ.2003 จะทำให้อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของเราล่มสลาย เพราะแข่งขันสู้กับมาเลเซีย ไม่ได้ แต่เมื่อมาวิเคราะห์ในเรื่องของสภาพความเป็นจริงแล้ว เราทราบว่าปัญหาในปัจจุบัน เกิดจากการผลิตปาล์มน้ำมันในอดีตที่ผ่านมา เราลักลอบนำเมล็ดปาล์มน้ำมันจากต่างประเทศ ซึ่งไม่มีอะไรที่จะมาประกันได้เลยว่าเป็นเมล็ดพันธุ์ดี หรือไม่ ส่วนใหญ่แล้วเป็น เมล็ดพันธุ์ที่เขาคัดทิ้ง แต่เราก็ลักลอบเอามาปลูกเพราะมาเลเซียห้ามส่งออกเมล็ดพันธุ์ นั้น เป็นประเด็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างต่ำ แต่ในระยะหลังเมื่อเรา ไปศึกษาดู บางบริษัทซึ่งเป็นบริษัทเอกชนรายใหญ่ที่มีการผลิตพันธุ์ปาล์มน้ำมันของเขาได้ เอง แล้วมีการปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ๆ พบว่าเราสู้มาเลเซียได้ สบายมากประกอบกับเรามีปัจจัยอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมเรื่องของปาล์มน้ำมันได้ ดังนี้

ปัจจัยแรก คือความต้องการของน้ำมันพืชเรายังมีอีกจำนวนมาก เพราะ ฉะนั้นโอกาสที่จะขยายเพื่อเป็น self sufficiency ก็น่าจะมีและอยู่ในวิสัยที่พอจะแข่งขันกับ มาเลเซียได้ และเราไม่ได้ไปแข่งขันเพื่อการส่งออก เราก็ยังสามารถที่จะขยายการผลิตได้

ปัจจัยที่ 2 ก็ในเรื่องของแรงงาน มาเลเซียขาดแคลนแรงงานที่จะใช้ในเรื่องของปาล์ม น้ำมันนี้ค่อนข้างจะมาก ของเราก็ขาดแคลนแต่ยังมีปัญหาน้อยกว่ามาเลเซีย และอัตราค่าจ้างเราก็ยังถูกกว่า

ปัจจัยที่ 3 ในภาคใต้ของเรามีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่มากกว่า 3 ล้านไร่ เพราะฉะนั้นมีโอกาสขยายได้อีก ถ้ามีการปรับเปลี่ยนพันธุ์ มีการปลูกในพื้นที่ ๆ เหมาะสม

ปัจจัยที่ 4 คือ ในเรื่องของระบบการจัดการ เพราะว่าในมาเลเซียเขาจะปลูกเป็น plantation ใหญ่ ๆ จากสวนและก็ส่งเข้าโรงงานสกัด โรงงานกลั่น เขาเป็นระบบเดียวกัน เป็นเจ้าของเดียวกันไม่ต้องมีกำไรในแต่ละขั้นตอน แต่ของเราเป็นเกษตรกรรายย่อย มีพ่อค้ามารับซื้อไปส่งโรงงานสกัด โรงงานสกัดเสร็จแล้วไปส่งโรงงานกลั่นมีส่วนเหลือในแต่ละขั้นตอน นี่เป็นส่วนที่เราไม่อาจจะแข่งขันกับมาเลเซียได้จำเป็นต้องมีการแก้ไขในสิ่งเหล่านี้ คิดว่าในขณะที่เรายังพอมีศักยภาพที่จะแข่งขันกับมาเลเซียแล้วเราก็จะสู้

นี่เป็นสินค้าบางรายการที่ได้นำเรียนมาให้ทราบ ส่วนสินค้าตัวอื่น ๆ ก็ติดตามได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา : ขอบคุณมากครับคุณอัญชติ อุไรกุล ใช้เวลาครึ่งชั่วโมงสรุปรายพีชนะครับ สำหรับแผน 8 ปกติแล้วกว่าเราจะได้แผนแนวทางการพัฒนารายพีชเรามีการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มกลาง และกลุ่มใหญ่มาหลายครั้ง ในสมัยที่ท่านปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา เป็นเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรก็ได้มีการใช้เวทีใช้แนวความคิดมาจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน บางท่านก็คงจะอยู่ในที่นี้ด้วย เพราะมีการประชุมกันหลายครั้งที่เดียวกว่าจะได้มาเป็นแผนอันนี้ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจนะครับ และผมขอเรียนเชิญ คุณธีรยุทธ กันตรัตนากุล อภิปรายเป็นท่านที่สองครับ

ผู้อภิปราย : นายธีรยุทธ กัณฑ์ตนากุล

ผู้อำนวยการเกษตรภาคพื้นอินโดจีน ไทยและพม่า

บริษัทมอนซานโต้ (ไทยแลนด์) จำกัด

ขอขอบคุณคร่ำอาจารย์ ดร.ศรัณย์ วรรณัจฉริยา และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ผมขออนุญาตแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง "การกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต" เพราะเป็นหัวข้อย่อยอยู่ในเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" จึงขอพูดถึงความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มแข่งขันของเราสักเล็กน้อย ดังนี้

เนื่องจากคู่แข่งของไทยที่สำคัญในภาคพื้นตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตร คือ เวียดนาม มาเลเซีย และพม่า ไทยควรจะนำนโยบายการผลิตและการตลาดแบบหลีกเลี่ยงการปะทะกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยยึดถือกลยุทธ์ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาแผนการผลิตในแนวตั้ง
2. พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด
3. พัฒนาระบบการตลาดให้นำหน้าระบบการผลิต
4. พัฒนาเทคโนโลยีเกษตร

การพัฒนาแผนการผลิตในแนวตั้ง

เนื่องจากต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม พม่า และมีแนวโน้มว่าความแตกต่างของต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรของเราจะมากขึ้นไปเรื่อย เนื่องจากอัตราค่าจ้างแรงงานของไทยอยู่ในเกณฑ์สูงสุด ตามตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

<u>ประเทศ</u>	<u>แรงงานภาคเกษตรต่อวัน</u>
พม่า	10 บาท
เวียดนาม	25 บาท
ไทย	120 บาท

แรงงานเป็นตัวแปรสำคัญในการผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นข้าว พืชไร่ และพืชสวนก็ตาม ซึ่งนอกจากประเทศไทยมีค่าแรงสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม พม่า แล้ว ยังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้วย เนื่องจากการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมสูงกว่าทางภาคเกษตรหลายเท่า ทำให้แรงงานจากภาคเกษตรย้ายไปภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก และเป็นต้นเหตุที่ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรมีต้นทุนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยจึงควรคำนึงถึงนโยบายดังต่อไปนี้ :

1. การเพิ่มคุณภาพ ตลาดสินค้าเกษตรนั้นแบ่งออกเป็นหลายระดับด้วยกัน เช่น ระดับบน ระดับกลาง และระดับล่าง ยกตัวอย่างเช่น ข้าว ประเทศที่ซื้อข้าวไทยส่วนใหญ่จะเป็น สหรัฐอเมริกา ฮองกง มาเลเซีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และเกาหลี ซึ่งจัดว่าอยู่ตลาดบน เพราะประเทศเหล่านี้มีรายได้ค่อนข้างจะสูงและมีความพิถีพิถันเกี่ยวกับคุณภาพของข้าวมากกว่าปริมาณ ข้าวไทย จึงเหมาะสมกับตลาดนี้ ส่วนตลาดระดับล่าง เช่น ประเทศในแอฟริกา ลาตินอเมริกา อินเดีย ปากีสถาน จีน หรือ ยุโรปตะวันออกเป็นประเทศที่มีรายได้ประชาชาติค่อนข้างต่ำ จึงเน้นปริมาณและราคาถูกมากกว่าคุณภาพซึ่งเหมาะกับข้าวที่ผลิตในประเทศเวียดนาม หรือพม่า

2. การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เมื่อพื้นที่เกษตรกรรมนับวันจะลดลงไปเรื่อยเพราะการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย โครงการชลประทาน เป็นต้น เราจึงต้องหาทางเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยการปรับปรุงพันธุ์ การใช้ปุ๋ย และสารปราบศัตรูพืช

2.1 การปรับปรุงพันธุ์ มั่นสำปะหลังพันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 หรือ ระยะเวลา 5 ฝ้ายพันธุ์ศรีสำโรง 60 และพันธุ์ศรีสำโรง 2 ข้าวโพดพันธุ์ลูกผสมเดี่ยว เป็นต้น ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์พื้นเมืองกว่าสองเท่า ซึ่งคุ้มค่าต่อการลงทุนมากกว่า

2.2 การใช้ปุ๋ยและสารปราบศัตรูพืช เป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธุ์พืชที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยใหม่ ๆ ที่ให้ผลผลิตสูงนั้น ส่วนใหญ่จะตอบสนองต่อปุ๋ยดีเช่นเดียวกัน ส่วนสารปราบศัตรูพืชก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อการรักษาพืชผลให้ปลอดภัยจากศัตรูพืชตลอดฤดูกาล จนถึงเวลาเก็บเกี่ยว

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นดินฟ้าอากาศ, น้ำ หรือสิ่งแวดล้อม ที่มีความจำเป็นต่อการผลิตสินค้าเกษตรมีปริมาณจำกัด เราจำเป็นต้องหาทางอนุรักษ์ หรือปรับปรุงสภาพดินฟ้าอากาศ/สภาพแวดล้อม สำหรับการปลูกพืชในระยะยาว

การอนุรักษ์ดิน จากการประมาณการของนักอนุรักษ์ดินได้กล่าวไว้ว่าในแต่ละปีเราจะสูญเสียหน้าดินเป็นล้านตัน และปริมาณหน้าดินที่สูญเสียไปนั้น จะเป็นดินที่มีคุณสมบัติเหมาะต่อการเพาะปลูก ส่วนใหญ่ในประเทศไทย โดยกรมพัฒนาที่ดินได้ทำโครงการอนุรักษ์ดิน เพื่อลดการชะล้างของหน้าดินในที่ราบสูง แต่ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมอีกจำนวนมากในที่ราบที่สูญเสียหน้าดินที่เกิดจากการไถพรวน โดยเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกพืชตามแบบดั้งเดิม ถึงเวลาแล้วที่มันักวิชาการจากทางภาครัฐ และเอกชนจะต้องช่วยกันหาทางเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกพืชของเกษตรกรไทยจากการไถพรวน (conventional tillage) เป็นการลดการไถพรวน (minimum tillage) หรือไม่ไถพรวน (conservation tillage) กรรมวิธีดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

- (1) ลดการสูญเสียหน้าดิน
- (2) เพิ่มอินทรีย์วัตถุบนหน้าดินจากการทับถมของเศษพืช
- (3) ลดการระเหยของน้ำใต้ดิน
- (4) ลดปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำนาแต่ละครั้ง
- (5) ลดแรงงาน
- (6) ลดการใช้น้ำมันเพื่อใช้ไถพรวน และสูบน้ำ
- (7) ลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์น้ำ น้ำเป็นปัจจัยหลักในการทำเกษตรกรรม ในแต่ละปีเราต้องสูญเสียน้ำโดยการไหลลงทะเลอย่างสูญเปล่าเป็นปริมาณมหาศาล ถ้าเราสามารถอนุรักษ์น้ำจากแม่น้ำทุก ๆ สาย เราจะมีปริมาณน้ำเกินพอกับความต้องการใช้น้ำในภาคเกษตรทั่วทั้งประเทศ การอนุรักษ์น้ำนั้นควรจะทำเป็นโครงการต่อเนื่องคือ

- (1) การปลูกป่า
- (2) การบำรุงรักษาต้นน้ำลำธาร
- (3) การสร้างเขื่อน
- (4) การขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำ
- (5) การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

นอกจากการอนุรักษ์น้ำดังกล่าวข้างต้นแล้ว เราควรปรับปรุงทัศนคติของผู้ใช้น้ำให้รู้จักการประหยัดน้ำด้วย เช่น การทำนาปรัง แต่ละครั้งต้องใช้ปริมาณน้ำ 1,920 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ถ้าหากเกษตรกรปลูกพืชสวนหรือพืชผัก พืชไร่แทน ก็จะสามารถประหยัดน้ำถึงไร่ละ 1,500-1,800 ลูกบาศก์เมตร

การพัฒนาระบบการตลาดให้นำหน้าแผนการผลิต

ประเทศไทยมีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรสูงมากประเทศหนึ่ง จะเห็นว่าเราเป็นผู้ส่งออกติดอันดับหนึ่งอยู่หลายอย่าง เช่น

- (1) ข้าว
- (2) ยางพารา
- (3) มันสำปะหลัง
- (4) สับปะรดกระป๋อง
- (5) เนื้อไก่
- (6) กุ้งทะเล เป็นต้น

แต่ระบบการตลาดและการผลิตสินค้าเกษตรของเรายังขาดการประสานงานเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ผลิตขาดโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้บางครั้งผลประโยชน์ไปตกอยู่กับพ่อค้าคนกลาง หรือนายทุนเพียงไม่กี่คน

ที่ผ่านมากระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไม่ค่อยมีนโยบายการตลาดและการผลิตที่สอดคล้องกัน หรือมีบ้างก็ไม่ทันเหตุการณ์ กระทรวงพาณิชย์

เปรียบเทียบฝ้ายการตลาด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เปรียบเสมือนฝ้ายโรงงาน หรือ ฝ้ายผลิต ถ้าหากรัฐมนตรีว่าการของทั้งสองกระทรวงฯ มาจากพรรคการเมืองพรรคเดียวกัน ก็คงจะประสานงานนโยบายและผลประโยชน์ได้ดี ถ้ากระทรวงทั้งสองอยู่ภายใต้การบริหารของรัฐมนตรีจากต่างพรรคการเมืองแล้วแต่กระทรวงมุ่งเน้นแต่ผลประโยชน์ของ กระทรวงเป็นหลัก เช่น

- (1) การอนุญาตให้นำเข้า ถั่วเหลือง
- (2) การอนุญาตให้นำเข้า น้ำมันปาล์ม
- (3) การอนุญาตให้นำเข้า หอมกระเทียม
- (4) การอนุญาตให้นำเข้า สุกร เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว ระบบการตลาดต่างประเทศโดยรัฐควรจะมีภาวะठीหรือร้อนมากขึ้น ควรเปลี่ยนทัศนคติของทูตพาณิชย์ หรือทูตเกษตร จากการเป็น "ทูต" ให้เป็น "เจ้าหน้าที่การตลาด" ถ้าหากองค์กรของรัฐสามารถทำหน้าที่ตลาดจากประเทศในทั่วโลกอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สินค้าเกษตรของไทยคงจะกระจายไปสู่ตลาดได้กว้างขึ้น ปัญหาสินค้าล้นตลาดก็ไม่ควรจะเกิดขึ้น

การพัฒนาทางเทคโนโลยีเกษตร

การพัฒนาทางเทคโนโลยี มีความสำคัญต่อกลยุทธ์การผลิตสินค้าเกษตรของไทยมาก เพราะเราจะต้องแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีแรงงานที่ถูกกว่า และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์กว่า เราจำต้องอาศัยเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบในการผลิต เช่น การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มคุณภาพของสินค้า การลดต้นทุนการผลิต

การเพิ่มผลผลิต โดยอาศัยเทคโนโลยี เช่น การปรับปรุงพันธุ์ลูกผสมของข้าวโพด ข้าวฟ่าง ทานตะวัน ฝ้าย การเพิ่มปริมาณนมของแม่วัวนมโดยสาร BHT ซึ่งได้จากการค้นคว้าทางพันธุวิศวกรรม

การเพิ่มคุณภาพของสินค้า โดยอาศัยพันธวิศกรรม ในการเพิ่มเปอร์เซ็นต์ แป้งในหัวมันฝรั่ง การชะลอการสุกงอมของผลมะเขือเทศ

การลดต้นทุนการผลิต โดยอาศัยเทคโนโลยีทางพันธวิศกรรม เช่น การสร้างพันธุ์ข้าวโพด ที่ต้านทานต่อหนอนเจาะลำต้น และพันธุ์ฝ้ายที่ต้านทานต่อหนอนเจาะสมอ ซึ่งสามารถลดการใช้สารกำจัดแมลงได้ปีละหลายหมื่นล้านบาท การสร้างพันธุ์ ถั่วเหลืองและมันฝรั่งทนทานต่อสารกำจัดวัชพืชไกลโฟเสท ทำให้สามารถประหยัดแรงงาน ในการกำจัดวัชพืช และยังสามารถใช้ปุ๋ยให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยด้วย

กล่าวโดยสรุปสำหรับทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต ควรจะ คำนึงถึง :

1. การเพิ่มคุณภาพของสินค้า และเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่
2. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาตินอกเหนือการอนุรักษ์
3. การพัฒนาบุคลากรทั้งทางภาครัฐ และเอกชน ให้มีความสามารถ
เจาะตลาดทั่วโลก
4. การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับสภาวะตลาด
5. การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ผมต้องขอจบเพียงเท่านี้ สวัสดีครับ

รศ.ดร.ศรัณย์ วรรณัจฉริยา : ขอขอบคุณมากครับคุณธีรยุทธ กันตรัตนากุล และเพื่อเป็นการประหยัดเวลา ผมจะเริ่มจบด้วยที่คุณลีนา พงษ์พุกษา ฟังเสียงสุภาพสตรีสาว ๆ จากกระทรวงพาณิชย์ บ้าง ขอเชิญครับ

ผู้อภิปราย : นางสาวลีนา พงษ์พุกษา
ผู้อำนวยการกองวิจัยสินค้า
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

สวัสดีค่ะท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ขออนุญาตไม่ใช่สิทธิผู้ที่ถูกพาดพิง นะคะอยากจะพูดถึงประเด็นสำคัญที่จะมาเล่าให้ฟังในวันนี้ในฐานะที่มาจากกรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายการส่งออกของประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าระหว่างประเทศซึ่ง รวมถึงประเด็นที่คุณอัญชติ อุไรกุล ได้พูดถึงในตอนต้นว่า การค้าสินค้าเกษตรในตลาด โลก พูดถึงเรื่อง WTO ซึ่งเป็นทั้ง โอกาสและข้อจำกัดของการค้า การผลิตสินค้าเกษตรของ ประเทศไทย ก็จะขออนุญาตเล่าถึงเรื่องความตกลงสินค้าเกษตรภายใน WTO ซึ่งในความ ตกลงที่ประเทศสมาชิกของ WTO ทั้ง 128 ประเทศ มีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม รวมทั้ง ประเทศไทยด้วย อันนี้เป็นครั้งแรกของโลกที่มีการตกลงถึงเรื่องกฎเกณฑ์การค้าสินค้า เกษตรของโลก ซึ่งผลของความตกลงได้มีหน่วยงานต่าง ๆ วิเคราะห์กันไว้หลายหน่วยงาน เช่น World Bank, FAO หรือ OECD ก็ตาม ได้มีการวิเคราะห์ว่าความตกลงอันนี้เป็นประ - โยชน์ต่อประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตร โดยภาพรวมแล้วเป็นประโยชน์ต่อประเทศผู้ส่ง ออกมากกว่าประเทศผู้นำเข้า

ขออนุญาตเรียนรายละเอียดการตกลง และผลที่เกิดขึ้นจากความตกลงนี้ ใน ส่วนที่เกิดขึ้นหลังจากที่ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตามสัญญาการตกลงสินค้าเกษตร เริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม 2538 เป็นต้นมา ประเทศต่าง ๆ ก็มีพันธะที่จะต้องลดการอุดหนุนการส่งออกด้วย สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ก็จะต้องลดการอุดหนุนสินค้าเกษตรลง 13 % ภายใน 10 ปี นับตั้งแต่ปี 2538 ส่วนการอุดหนุนการส่งออก เนื่องจากว่าในช่วงที่มี การเจรจากัน และในช่วงระยะเวลาที่นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาในเรื่องการให้การ อุดหนุนคือช่วงปี 2529-2531 เนื่องจากว่าราคาสินค้าเกษตรของไทยค่อนข้างจะดี เพราะ ฉะนั้นในช่วงนั้น เราไม่มีการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรใดๆ เลย ในเมื่อเราแจ้งว่า

ไม่มีการอุดหนุนการส่งออกในช่วงนั้น เพราะฉะนั้นผลสะท้อนที่มาถึงในขณะนี้ก็คือว่าเรา จะมีการอุดหนุน การส่งออกไม่ได้ในโอกาสต่อไป

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งในเรื่องเกี่ยวกับการเปิดตลาดสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นปัญหาที่เกษตรกรให้ความสนใจมากในช่วงปีสองปีที่ผ่านมา ก็คือ สินค้าเกษตร หลายรายการรวมทั้งหมด 23 รายการ ซึ่งประเทศไทยมีกฎระเบียบหรือกฎหมายห้ามนำเข้า จะต้องมีการเปิดตลาดให้มีการนำเข้า ยกตัวอย่างเช่นสินค้าข้าวซึ่งเรามีพระราชบัญญัติค้า ข้าวตั้งแต่ปี 2489 ว่า การนำเข้าข้าวจะต้องมีการขออนุญาตนำเข้าซึ่งในทางปฏิบัติไม่เคยมี การอนุญาตให้นำเข้าข้าวเลย ต่อไปนี้ก็จะต้องมีการเปิดตลาดให้มีการนำเข้าข้าวตั้งแต่ปี 2538 นอกจากนั้นก็ยังมีสินค้าเกษตรอีกหลายรายการที่จะต้องเปิดตลาดให้มีการนำเข้าและ ลดภาษีการนำเข้า และการเปิดตลาดจะต้องมีกฎเกณฑ์ว่าในปีแรก คือปี 2538 จะต้องเปิด 3 % ของความต้องการใช้ภายในประเทศ (เฉลี่ยปี 2529-2531) และเพิ่มขึ้นเป็น 5 % ในปี 2542

ในส่วนของการเปิดตลาดสินค้าเกษตรของประเทศไทย หลายท่านอาจจะคิด ว่าเป็นผลกระทบต่อการผลิตสินค้าเกษตรในประเทศ แต่ในทางปฏิบัติจากการที่ติดตามการ นำเข้าสินค้าเกษตรที่เรามีการเปิดตลาดในช่วงปี 2538 ถึงขณะนี้ สินค้าเกษตรหลายรายการ แทบจะไม่มีมีการนำเข้าเลยอย่างเช่นข้าว อันนี้สาเหตุส่วนหนึ่งก็คือการเปิดตลาดของเรา ได้มี การหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายๆ หน่วยงาน เช่น กระทรวงเกษตรและสห- กรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนว่าจะทำอย่างไร ถึงจะเปิด โดยไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกรก็มีการเปิดอย่างเช่นการกำหนดเวลาในการนำ เข้าว่า เราจะไม่นำเข้าในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาด แต่สำหรับสินค้าเกษตรบางรายการ ซึ่งเรา ผลิตได้ไม่เพียงพอและมีความต้องการนำเข้ามากอยู่แล้ว นี้ก็มีการนำเข้ามากกว่าปริมาณที่ เราผูกพันกับ WTO อย่างเช่นถั่วเหลือง ข้าวโพด หรือกากถั่วเหลือง เนื่องจากความต้อง การในประเทศมีมากและการผลิตได้ไม่เพียงพอ การเปิดตลาดก็เป็นโอกาสที่ทำให้อุตสาหกรรมที่ใช้สินค้าเหล่านี้เป็นวัตถุดิบ เช่น อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ มีต้นทุนการผลิตลดลง

และก็มีความสะดวกที่จะนำเข้าไปทับกับความต้องการมากขึ้น อันนี้จึงเป็นตัวอย่างคร่าว ๆ ในเรื่องพันธกรณีของไทย

แต่ถ้าหากมองไปในตลาดโลกแล้ว การเปิดตลาดสินค้าเกษตร ประเทศอื่น ๆ ก็มี พันธกรณีการเปิดตลาด เช่น หลายท่านอาจจะเคยได้ยินว่า ญี่ปุ่น เกาหลี หรือไต้หวัน ไม่เคยเปิดตลาดให้มีการนำเข้าข้าวเลย ก็ต้องเริ่มเปิดตลาดให้มีการนำเข้าข้าว และต้องเปิดในปริมาณที่มากขึ้นในอนาคต นอกจากนั้นแล้วประเทศผู้นำเข้าหลายประเทศซึ่งเป็นสมาชิก WTO ก็มีพันธระที่จะต้องลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรต่างๆ ลงตามไปด้วย เพราะฉะนั้นโอกาสที่ประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตร เช่น ประเทศไทยจะขยายตลาดการส่งออกไปในตลาดต่าง ๆ เหล่านั้น ก็จะมีมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้นประเด็นที่สำคัญก็คือ การลดการอุดหนุนสินค้าเกษตร ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วเคยมีการอุดหนุนมาก ๆ เช่น สหภาพยุโรป หรือสหรัฐอเมริกา ก็มีพันธกรณีที่จะต้องลดการอุดหนุนลงด้วยเช่นเดียวกัน อันนี้ก็จะจะมีผลกระทบทางอ้อมต่อราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลก เพราะว่าการลดการอุดหนุนของประเทศเหล่านั้นก็ทำให้ปริมาณการผลิตของประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นลดลง ความต้องการนำเข้าจะเพิ่มขึ้น แล้วก็จะจะมีผลกระทบทางอ้อม ทำให้ราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกเพิ่มขึ้นด้วย

นอกจากการเปิดตลาดการลดการอุดหนุนเหล่านี้ในเรื่องการส่งออกและการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลก มีความตกลงหลาย ๆ ความตกลงที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลก ซึ่งเมื่อสักครู่ที่ผ่านมา ดร.อำพน กิตติอำพน ก็ได้พูดถึงไปบ้างแล้ว เช่น ความตกลงในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า ความตกลงในเรื่องสุขอนามัยของพืชและสัตว์ และความตกลงในเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งในอนาคตประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรจะต้องมีการคำนึงถึงในเรื่องต่างๆ เหล่านี้มากขึ้น เพราะฉะนั้นในอนาคตการปรับตัวทางด้านการผลิตก็จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าเกษตรมากขึ้น รวมทั้งขั้นตอนกระบวนการผลิต การใช้สารเคมี การไม่มีการทำลายสภาพแวดล้อม ซึ่งต้องคำนึงถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่า น้ำ และสิ่งแวดล้อมด้วย

สำหรับในเรื่องการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลก นอกจากว่าการเปิดตลาดภายใต้ WTO แล้ว ในอนาคตการเปิดตลาดภายใต้ APEC หรือ AFTA ก็จะเป็นเงื่อนไขสำคัญเหมือนกันที่จะทำให้การค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลก มีการแข่งขันมากขึ้น เปิดเสรีมากขึ้น

ประเด็นสำคัญก็คือว่า การเปิดตลาดเสรีให้มีการแข่งขันให้มีการนำเข้าเปิดให้ทุกๆ ประเทศอย่างเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นโอกาสที่ประเทศไทยจะขยายการส่งออกสินค้าเกษตรได้มากขึ้นในอนาคตก็ขึ้นกับศักยภาพการผลิต การลดต้นทุนการผลิต การแข่งขันในด้านราคาและคุณภาพสินค้ากับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านของเราเอง

พูดถึงในเรื่องการแข่งขันหรือตลาดของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นหัวข้อของการสัมมนาในวันนี้ อยากจะเล่าถึงเรื่องทิศทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดของสินค้าเกษตรของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีหลายหน่วยงานมีการศึกษาเอาไว้ว่า แนวโน้มการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นอย่างไรในอีก 10-15 ปีข้างหน้า ได้มีการวิเคราะห์ไว้ว่าในขณะนี้ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรวมถึงประเทศเขมร ลาว พม่า มีประชากรรวมกันประมาณ 450 ล้านคน แต่ในปี ค.ศ.2010 ประชากรก็จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 600-615 ล้านคน เพราะฉะนั้นแนวโน้มความต้องการนำเข้าสินค้าเกษตร โดยเฉพาะสินค้าอาหารจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต นอกจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นแล้ว ความต้องการนำเข้าอาหารและสินค้าเกษตรของประเทศในกลุ่มนี้ก็จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากว่ารายได้หรือ GDP เฉลี่ยต่อคนจะเพิ่มขึ้นในประเทศเหล่านี้ เนื่องจากว่ามีหลายประเทศในกลุ่มนี้ เช่น เวียดนาม หรือพม่า ขณะนี้ก็มี การปรับระบบเศรษฐกิจให้เป็นเศรษฐกิจเสรีมากขึ้น เพราะฉะนั้นต่อไปการพัฒนาประเทศของกลุ่มประเทศเหล่านี้ จะทำให้รายได้ของประเทศเหล่านี้เพิ่มขึ้น ทิศทางการพัฒนาการผลิตของประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้มีการวิเคราะห์ไว้ว่าต่อไปภาคเอกชนก็จะมีบทบาทมากขึ้นในส่วนของพัฒนาการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรทั้งในส่วนของการลงทุนในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะการผลิตในด้านอุตสาหกรรมเกษตร

นอกจากนั้นแล้วได้มีการวิเคราะห์ในส่วนของประเทศไทยว่า ในอนาคตการเกษตรของประเทศไทยจะเป็นอย่างไร ในส่วนนี้รัฐบาลออสเตรเลียได้มีการทำวิจัยไว้เป็นแนวความคิดของรัฐบาลออสเตรเลียเขามองประเทศไทยว่า ในอนาคตประเทศไทยก็ยังคงเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ แต่ว่าการผลิตสินค้าเกษตรของไทยก็จะเริ่มปรับเปลี่ยนจากการผลิตพื้นฐานอย่าง เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ไปส่งออกสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง เช่น ผัก ผลไม้ สินค้าประเภทอุตสาหกรรมเกษตร สำหรับในส่วนของการบริโภคเขามองว่าประเทศไทยในอนาคตรายได้จะเพิ่ม เพราะฉะนั้นการบริโภค การนำเข้าสินค้าเกษตร สินค้าอาหารจากประเทศตะวันตก หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นสินค้าที่ผลิตไม่ได้ในประเทศไทย อย่างเช่น ข้าวสาลี หรือเนื้อสัตว์บางประเภทจะเพิ่มขึ้น และรูปแบบของการผลิตสินค้าเกษตร ก็จะมีการย้ายฐานการผลิตไปผลิตในประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น และก็มีการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อมาผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรในประเทศมากขึ้น

ส่วนอินโดนีเซีย จะเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญประเทศหนึ่ง และสินค้าเกษตรก็ยังคงเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของอินโดนีเซีย นอกจากนั้นแล้วสินค้าเกษตรพื้นฐาน บางรายจะย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยไปประเทศอินโดนีเซีย อย่างเช่น ยางพารา หรือน้ำตาล อ้อย เนื่องจากว่าอินโดนีเซียมีข้อได้เปรียบในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า

สำหรับประเทศคู่แข่งอื่นอีกประเทศหนึ่งอย่างเช่นเวียดนาม เขาก็มองไว้ว่าการลงทุนจากต่างชาติจะเข้าไปมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของสินค้าเกษตรและการผลิตสินค้าเกษตรในหมวดปศุสัตว์ จะมีการพัฒนามากขึ้น แต่ว่ามีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ของเวียดนามก็จะทำให้การพัฒนาปศุสัตว์จะถูกจำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องของสัตว์ปีก การเลี้ยงสัตว์ เช่น การพัฒนาพวกโค กระบือ อาจจะทำให้ยาก เพราะพื้นที่ไม่อำนวย นอกจากนั้นในเรื่องการบริโภคข้าว จำนวนประชากรในประเทศที่เพิ่มขึ้นและรายได้ของประชากรที่เพิ่มขึ้นก็จะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นการบริโภคข้าวที่เพิ่มขึ้นก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เวียดนามขยายการส่งออกไม่ได้มากเท่าที่ควร อันนี้จากการที่ได้เคยเข้าไปดูเรื่องการผลิต

และการบริโภคข้าวของเวียดนามในช่วงปีสองปีหลัง เมื่อเทียบกับระยะที่เวียดนามส่งออกข้าวครั้งแรกในปี 2531 เรามองกันว่าเวียดนามนี้มีศักยภาพในการผลิตเฉพาะข้าวคุณภาพต่ำ แต่จากการที่ได้ไปดูมาเมื่อหลายเดือนที่ผ่านมา ขณะนี้เวียดนามได้พัฒนาการส่งออกข้าว 70 % ของปริมาณข้าว ที่เขาส่งออกเป็นข้าวชนิดคุณภาพดีคือ ข้าว 5 % แต่ข้าว 5 % ของเขาเมื่อเทียบกับข้าว 5 % ของเรานี้อาจจะมีคุณภาพด้อยกว่า แต่ว่ามีแนวโน้มที่เขาจะมีการพัฒนาคุณภาพข้าวให้ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นแล้ว ขณะนี้เวียดนามมีการผลิตและส่งออกข้าวหอมมะลิด้วย และก็มี brand name ในชื่อ “ข้าวขาวมะลิ” ใช้ชื่อเหมือนข้าวไทยและก็ในส่วนของการตลาด ประเด็นที่สำคัญอีกอันหนึ่งคือ ตลาดมาเลเซีย แต่ก่อนนี้เคยซื้อข้าวจากเรา 80-90 % ของปริมาณข้าวที่เขานำเข้า ขณะนี้เขาซื้อข้าวจากเวียดนามประมาณ 40-50 % ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด และซื้อข้าวจากไทยประมาณ 30 % เท่านั้นเอง

เพราะฉะนั้นส่วนหนึ่งที่อยู่ากจะฝากไว้ในที่นี้ ซึ่งอันนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวนะก็คือว่า ในทิศทางการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของไทยในอนาคต เราคงจะพึ่งพาสินค้าเกษตรพื้นฐานไม่ได้ โดยเฉพาะในเรื่องการส่งออก แนวโน้มการพัฒนาการผลิตก็จะต้องเป็นการพัฒนาสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร นอกจากนั้นในฐานะที่ทำงานรับผิดชอบเกี่ยวกับด้านการค้าขายของประเทศไทย ส่วนสำคัญอันหนึ่งที่น่าสนใจ ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของเรามีการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและก็มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำกว่าเรา แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้วในระบบการตลาดข้อมูลข่าวสารของเรามีความได้เปรียบมากกว่าประเทศเหล่านั้น ในขณะที่ถ้าหากว่าเราจะฉวยโอกาสนี้ ก็พัฒนาในประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสินค้าเกษตรก็น่าจะทำได้ อันนี้ก็คงขึ้นอยู่กับ การปรับเปลี่ยนกฎหมายนำเข้าระเบียบหลาย ๆ อย่างของประเทศไทย ซึ่งขณะนี้ ก็ยังเป็นข้อจำกัดในเรื่องของการพัฒนาการค้าสินค้าเกษตร หรือว่าการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสินค้าเกษตรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับสิ่งที่จะฝากไว้ก็คงจะมีเท่านี้แหละ ขอขอบคุณมากค่ะ

รศ.ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา : ขอขอบคุณมากครับ ในบทสรุปของคุณธินา พงษ์พุกษา ก็เหมือนกับที่ออสเตรเลียศึกษา สงสัยที่ออสเตรเลียศึกษานี้จะเอามาจากคุณธินาฯ หรือเปล่า ไม่ทราบ คือว่าประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการค้า จะผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและแปรรูป

มากขึ้น นำวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อเช้าเราก็พูดหัวข้อนี้ ก็ตรงกับที่เราคิดไว้แต่มีอันหนึ่งที่เราไม่ได้พูดก็คือ เราจะนำเข้าข้าวสาลีมากขึ้น โดยเฉพาะแบ่งข้าวสาลี เพราะว่าเด็ก ๆ สมัยนี้นิสัยไม่ค่อยดีชอบกินแต่ขนมปังทำให้เสียดุลการค้ำ รวมทั้งลูกของผมหด้วย คือเช้าจะต้องแซนวิช เทียงแฮมเบอร์เกอร์ เย็นจะกินพิซซ่า ซึ่งล้วนแต่ใช้แบ่งข้าวสาลีทั้งนั้น ผมเองตั้งใจจะให้พวกเขาเข้ากิน โจ๊ก กลางวันกินก๋วยจั๊บ เย็นกินข้าวราดแกง เพื่อบริโภคข้าวให้มันหมด ๆ ไป ผมว่ามีเวลาไม่มากนักแล้วเห็นท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันนี้มาในนามของคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา จะรอปิด แต่เรายังไม่ให้ปิดฉะนั้นต้องรอก่อน เพราะว่าหลายคนยังไม่ได้ถาม วันนี้กลับไปนอนไม่หลับแน่ถ้ายังไม่ได้แสดงความคิดเห็นนะครับ อุตส่าห์รอมาทั้งบ่าย ขอเรียนเชิญท่านที่จะแสดงความคิดเห็น หรือจะถามวิทยากรท่านใดท่านหนึ่ง ขอเรียนเชิญครับ

นายประเสริฐ คีตสุกศล : สวัสดีครับ ผมชื่อประเสริฐ คีตสุกศล จากบริษัทไซอานามิด ประเทศไทย จำกัด ผมอยากจะถามเกี่ยวกับการตั้งแผนพัฒนาฯ ในฉบับใหม่หรือในอนาคตก็แล้วแต่ ซึ่งแผนอะไรต่าง ๆ ที่ดูแล้วค่อนข้างที่จะสวยงามแต่ในการปฏิบัติผมคิดว่า อาจจะยังห่างไกลกัน ผมมองเห็นแล้วว่าในบ้านเราปัจจุบันข้อมูลข่าวสารอะไรต่าง ๆ มันไม่ได้เอื้อประโยชน์ต่อเกษตรกร รวมทั้งผู้ในระดับท้องถิ่น ก็ไม่มีความเป็นผู้นำที่สามารถที่จะเป็นผู้นำเกษตรกรได้ เพราะฉะนั้นในหลายส่วนนี้อาจจะทำให้แผนฯ ไม่ประสบความสำเร็จได้ ผมไม่ทราบว่าคุณอัญชลี อุไรกุล จะมีแผนปฏิบัติอย่างไรบ้างครับ

นางอัญชลี อุไรกุล : ในเรื่องของการทำแผนฯ ต้องยอมรับว่าเท่าที่ผ่านมาแผนทุกแผนฯ ไม่เคยประสบความสำเร็จเต็ม 100 % คือ เวลาที่ทำแล้วเมื่อวัดผลก็ไม่ถึง 80 % ของแผนฯ แต่อยากที่จะเรียนให้ทราบว่าแผน 8 เป็นแผนแรกที่เราดูศักยภาพว่า เรามีความสามารถทำได้แค่ไหน แล้วก็ตั้งเป้าหมายของการทำงานเอาไว้ ส่วนในเรื่องของการปฏิบัติที่จะให้ได้ผลจริง ๆ นั้น เราก็มีการสัมมนากันหลายครั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องรับแผนนี้ไปจัดทำเป็นโครงการ และมีการนำเสนอโครงการที่จะใช้เงินต่อสำนักงานประมาณ ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันหมดในส่วนที่รับผิดชอบ สมมุติบอกว่าข้าวหน้าปีจะต้องเหลือ 55 ล้านไร่ ส่วนหนึ่งคือจะต้องลดพื้นที่ให้เหมาะสมลงไป ขณะเดียวกันต้องปรับปรุงประสิทธิภาพ

การผลิต ซึ่งใน 55 ล้านไร่นี้ กรมส่งเสริมการเกษตรกับกรมวิชาการเกษตร จะต้องมา กำหนดแผนกันว่าเอาพื้นที่ตรงไหน 6 ล้านไร่ ที่จะลดในนาที่ไม่เหมาะสม ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นมา เมล็ดพันธุ์หลักจะต้องผลิตเพิ่มขึ้นมาเท่าไร กรมวิชาการเกษตรต้องรับผิดชอบ รับเป้าหมายตรงนี้ไป กรมส่งเสริมการเกษตรรับเอามาทำพันธุ์ ขยายเพียงพอหรือเปล่า ถ้าไม่พอกรมส่งเสริมสหกรณ์เข้ามารับช่วงด้วย เพราะฉะนั้นงาน ลักษณะนี้จะต้องสอดคล้องกัน แต่ต้องยอมรับว่าการทำงานในวงราชการของเราการประสานงานก็มีปัญหาเหมือนกันเป็นส่วนหนึ่งที่เราต้องแก้ระบบกันต่อไป แต่ในเรื่อง information นี้เอาไปถึงเกษตรกรอยากเรียนให้ทราบว่าจะจริง ๆ ขณะนี้เรามีการจัดทำสรุปข่าวสถานการณ์สินค้า ทั้งเรื่องสรุปตลาดราคาทั้งหลายของสินค้าสำคัญ ๆ นี้เราทำทุกสัปดาห์ และเราก็ส่งข่าวอันนี้ไปให้ผู้นำท้องถิ่นทุกสัปดาห์ แต่ละสัปดาห์จะพิมพ์ประมาณ 15,000 ฉบับ ส่งไปให้ผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน แล้วก็มีการออกข่าววิทยุในท้องถิ่นในเรื่องของราคาเป็นข่าว รายวัน แต่ถ้าสรุปสถานการณ์เป็นรายสัปดาห์ เช่น เรื่องของข้าวเป็นอย่างไรบ้างในด้านการผลิต ราคาเป็นอย่างไร มีการส่งออกไปแล้วเท่าไร เป็น information อย่างหนึ่ง แต่การที่เกษตรกรจะรู้จักนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้หรือเปล่านั้นเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งในแผน 8 เรามีการถ่ายทอดและพัฒนาบุคลากรในเรื่องของการจะนำ information นี้ไปให้เกษตรกร แล้วสอนให้เขารู้จักใช้ข่าวสารตรงนี้เป็นประโยชน์อย่างไรต่อการผลิตการตลาดของเขา ต้องขอบคุณมากที่ยกประเด็นขึ้นมาให้เห็นว่า ถึงแม้จะตั้งเป้าหมายในการทำงานอันใดไว้ก็ตาม มันก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคซึ่งจะต้องแก้ไขกัน และเราก็ทราบปัญหานี้และเตรียมการจะแก้ไขอยู่แล้ว

รศ.ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา : ครับผมยังทราบมาด้วยว่า นอกจากที่เราจะมีข่าวคราวให้กับชาวบ้านแล้ว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรยังมีเจ้าหน้าที่เศรษฐกิจการเกษตรชาวบ้านด้วย ผมจำได้ว่า สมัยผู้สื่อข่าวชาวนอกวิชาติ พงษ์ศรีหุศลชัย ได้มีการจัดตั้งให้ชาวบ้านเพื่อเป็น two-way communication เรารับฟังข่าวจากชาวบ้านด้วยว่า วันนี้ราคาตรงนี้เป็นเท่าไร ก็เป็นเรื่องที่ดีในการรับฟัง

ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย : อันนี้พาดพิง คือ ขอชี้แจง หรือจะให้ข้อมูลเพิ่มเติมนิดหนึ่ง เรื่องข้อมูลข่าวสารซึ่งก็เป็นงานหลักที่ผมทำมาโดยตลอด สิ่งที่ผมทำล่าสุดก็อยู่ในขั้นการศึกษาทดลอง โดยให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยสถาบันเทคโนโลยีพัฒนาชนบทซึ่งมี ดร.โคทม อาริยา เป็นผู้รับผิดชอบไปทดลองติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ที่สหกรณ์การเกษตรในท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งที่ อบต. ที่เขามีคอมพิวเตอร์ ตรงนี้เราคิดถึงที่ผ่านมการสื่อสารเป็นลักษณะ one-way communication คือแจกไป กระจายไป ทั้งเอกสารอย่างที่คุณ อัญชลี อุไรกุล ว่าก็ดี เดียวนี้วิทยุและโทรทัศน์ก็มีรายการอยู่ประจำ เช่นวันเสาร์ช่อง 5 ก็มี คุณจุฬารัตน์ เสรีเชษฐพงษ์ เป็นผู้ดำเนินรายการให้เราเป็นคนจ่ายเงิน และในส่วนของคอมพิวเตอร์ก็พยายามจะสร้างให้เป็นลักษณะ Bulletin Board System ที่สามารถสื่อสารกัน ได้ระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานราชการข้างใน หรือระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร เขามีปัญหาเรื่องดิน เรื่องปุ๋ย หรือเขามีเทคโนโลยีอะไรที่เขาจะแลกเปลี่ยนกันก็ไปถ่ายทอดผ่านตรงนั้น เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเท่านั้น แต่ว่า scope ที่จะมาบรรจุใน แผน 8 อย่างที่ผมเรียนแล้วว่าเรามีโครงการพัฒนาเกษตรกรด้วย ถ้าได้ผลก็จะเอากิจกรรม อันนี้ไปลง ที่นี้ผมอยากจะ response คุณธีรยุทธ กันตรัตนากุล นิดหนึ่ง ที่จริงผมก็ KFC และอยู่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่ก็ได้เท่านี้ คืออย่างนี้ครับ เรื่องที่ไม่ค่อยประสานกัน แล้วก็ไปฝากสภาวิจัยแห่งชาติ ผมว่าคงจะไม่ค่อยถูกต้องนัก ไม่ทราบว่สภาวิจัยแห่งชาติ จะมีอำนาจหน้าที่หรือเปล่า คือการประสานงานกันเจ้าหน้าที่ก็ได้คุยกันในระดับหนึ่ง ระหว่างเรากับกระทรวงพาณิชย์ แต่ก็มีบางกรณีก็ตกลงกันได้ไม่ถนัดนัก เช่น กรณีของถั่วเหลืองหรือกากถั่วเหลือง จะมีผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ปลูกถั่วเหลือง กลุ่มที่ 2 คือ โรงงานสกัดน้ำมันถั่วเหลือง กลุ่มที่ 3 คือ โรงงานอาหารสัตว์ กลุ่มที่ 4 คือ ผู้เลี้ยงสัตว์ กลุ่มที่ 5 คือ ผู้บริโภค ซึ่งบริโภคเนื้อสัตว์ และบริโภคน้ำมันถั่วเหลือง ซึ่งผลประโยชน์มันจะขัดกันทั้งหมด ถ้า take-side ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เราก็บอกว่าอิงเกษตรกร กระทรวงพาณิชย์ก็ต้องบอกว่าอิงผู้บริโภค ถ้าตรงกลางนั้นไม่ทราบไปข้างไหนนะครับ ที่นี้ปัญหาก็คือว่า ทุกคนที่เกี่ยวข้องหลายกรณี โดยเฉพาะเอกชนรายใหญ่ๆ เกี่ยวกับโรงงานก็ดี ปศุสัตว์ก็ดี ตัวเลขไม่เคยตรงกันเลย และถามว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยผมนี้เป็นคนรับผิดชอบโดยตรง ถามว่าทำไมทำไมไม่ได้แม่นยำสักที เมื่อวันก่อนผมได้ชมรายการ โทรทัศน์รายการหนึ่งซึ่งมีผู้กล่าวว่า เขาแปลกใจว่าราชการ

ทำไมไม่มีข้อมูลจำนวนสุกร ที่จริงมันมีแต่ว่าจะถูกต้องหรือไม่มันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ปัญหา ก็คืออยู่ที่ตัวเขา หรือเกษตรกรเองด้วยคือเราบางทีแม่จะเข้าฟาร์มเขายังไม่ให้เข้าเลย เพราะ เขาไม่อยากจะเปิดเผยข้อมูล เพราะว่าเป็นผลประโยชน์ของเขา ตรงนี้ผมว่าถ้าทุกคนพูด ความจริงกับผม จะไม่เสียเงินสำรวจด้วยซ้ำไป โดยเฉพาะรายใหญ่ๆ อยู่ office ผมส่งจดหมายไป แล้วตอบจดหมายเรามาสิครับ เรายินดีจะเปิดเผยเป็นความลับรายบุคคล นี่คือ ปัญหาส่วนหนึ่งคือไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ส่วนที่สองคือ เกษตรกรที่ทำมาหากิน เป็นรายย่อยอีกมากมาย ตรงนี้ก็เก็บข้อมูลได้ค่อนข้างยาก เพราะฉะนั้นจริงๆ ขบวนการ หาข้อมูลนั้นมันยาก แต่ผมว่ามันจะง่ายลงอีกมากถ้าหากรายใหญ่ๆ เขาให้ความร่วมมือ เพราะฉะนั้นเอกชนก็ดี เช่น คุณธีรยุทธ กันตรัตนากุล ถ้าเลี้ยงหมูขึ้นมารับรองได้ว่าจะไม่ ยอมให้ข้อมูล ค่อยให้เป็นเพื่อนกันก็ตาม ตรงนี้มันเป็นปัญหาตกลงกันไม่ได้ว่า เป็นกรณี ของกากถั่วเหลืองจะใช้เท่าไร เขาก็คิดสูตรอาหารต่อตัวออกมา คุณจำนวนตัวออกมาไม่ ต้องไปพูดอื่นไกลหรอกครับ ระหว่างกรมปศุสัตว์กับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรก็ไม่ ตรงกัน ถ้าข้อมูลตัวเลขหมูของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเท่ากับ 7 ล้านตัว แต่ของ กรมปศุสัตว์ซึ่งอาจเข้าข้างผู้เลี้ยงสัตว์บอกว่า 9 ล้านตัว ทำให้ demand มากเอาตลาด supply ที่มีอยู่ ทำให้ความต้องการนำเข้ามาก อันนี้ก็ผิดแล้ว มันตกลงกันไม่ได้ และเมื่อ ลึกครู่มีข้อเสนอว่าให้รัฐมนตรีมาจากพรรคเดียวกันระหว่างกระทรวงพาณิชย์กับกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ผมว่าไม่ต้องหรอก แม้แต่พรรคเดียวกันก็อาจตกลงกันไม่ได้ก็ได้ครับ ขอบคุณครับ

ศ.ดร.บรรเจิด คติการ : อันที่จริง รองอธิบดีเจริญ สุขนันตพงษ์ ขอให้ผมพูดตั้งแต่เช้า แต่ผมว่ายังไม่ได้เวลา ในที่นี้ผมอาวุโสที่สุด และทุกคนให้กำลังใจ คิดว่าที่เรามาคุยกันใน 1 วัน เราทำอะไรไม่ได้ แต่ผมทำมาแล้ว อย่าถือเขาถือเรา ใครถนัดอะไรก็ทำไปเถอะ เมืองไทย มีอิสระ ผมตั้งชมรมมากมายขณะเดียวกันมันไม่ใช่ตามกฎหมาย ผมทำทุเรียนที่อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นเวลา 5 ปี ขณะนั้นตั้งชมรมผักมีสมาชิก 20 คน ปัจจุบันมีสมาชิก อยู่ทั่วประเทศ 400 คน ผลออกมาสถิติอยู่ที่กระทรวงพาณิชย์ ทำทีเดียว 70 จังหวัด เป็นฐานที่ค่อนข้างมั่นคงทางวิชาการว่า คนไทยได้ทำขึ้นมาใช้ได้ภายในประเทศ โดยเฉพาะที่ เรามองเห็นชัดๆ เร็วๆ นี้ ที่เราตั้งกลุ่มข้าวโพดหวานขึ้นมาใช้เวลา 10 ปี ที่เราแหวกตลาด

ทั่วประเทศได้ แต่ก่อนข้าวโพดหวานของไทยส่งออกไม่ได้ เพราะคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐานสากล เดิมนั้นเราขยับขึ้นมาเป็นลำดับ 4 ของ export ข้าวโพดหวานเข้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศปีหน้าคาดว่าจะขยับขึ้นมาเป็นอันดับ 3 จนถึงอันดับ 1 ในอนาคต

ที่นี้ผมมาดูแลการพัฒนาการเกษตร เราว่าค่อนข้างดี แต่ว่าจริง ๆ แล้วตั้งแต่นั้น และลองดูว่าใครจะช่วยเราได้ ที่ผมเรียนมานี้มันเป็นตัวอย่างจริงตั้งแต่เรื่องของผัก โดยเฉพาะมะเขือเทศปี 2521 เราพยายามหาคนมา breeding มะเขือเทศไม่ได้ มีนักวิชาการรวม 100 คน ตกงกันร่วมสัมมนากันก่อน มีนักวิชาการจบปริญญาโท-เอก รวม 100 คน แต่มีคนทำเรื่องผักประมาณ 10 คน เป็น trainee ปัจจุบันทำมะเขือเทศทั้งแปรรูปและรับประทานสด เราทำได้ แต่ถ้าหากเราไม่มีความสามารถ แต่มี internet ซึ่งทำอยู่นานในเรื่องของการทำวิจัย ซึ่งเราอาศัยความรู้จากคนทั่วโลกที่เราจะใช้ได้ โดยเฉพาะนักเรียนครูบาอาจารย์ที่จบมาทางไหน ผมคิดว่ามันไปได้เร็ว อีกประการหนึ่งสายพันธุ์ ซึ่งได้มาจากการร่วมมือกับอิสราเอลและเยอรมัน และสายพันธุ์ที่ parthenocarp คือ ไม่มีเมล็ดโดยมี gene ตัวนั้นก็ได้มาที่จริงเราเอามาขาย ถ้าหากเราไม่ไปทำโครงการร่วม ผมขอกราบเรียนว่า ในเรื่องการพัฒนาการเกษตรผมคิดว่ามันง่าย แต่จริง ๆ แล้วมันไม่ง่ายเลย เพราะฉะนั้นการทำวิจัยพืชผักนั้นทีมที่ทำงานจะต้องแข็ง

เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2521 เราตั้งชมรมมะม่วงขึ้นมาพอปี 2524 เราก็เอามะม่วงไปขาย แต่ปัญหาก็คือ คนที่มีความรู้กลับไม่กล้าทำ แต่คนที่ทำนั้นไม่มีความรู้ ผมไปอยู่ฝ่ายผลิต แต่ว่าตลาดไม่กล้าลงเพราะไม่เข้าเกณฑ์ ผมก็เลยอาสาเข้าไปทำ ก็ส่งออกไปและขายได้เพียงเดือนเดียวก็หมดนี่คือการลุยตลาด เมื่อตอนเช้ามีการพูดถึงว่ามะม่วงของไทยนั้นลูกยาวสีเหลือง แต่นักวิชาการเยอรมันเขากล่าวว่า เป็นเรื่องของความนิยมเป็นเรื่องของการสมมุติ ซึ่งมะม่วงผลสีเหลืองลูกยาวอาจมีรสชาติดีกว่าลูกกลม เพราะฉะนั้นการทำตลาดต้องไปหาแม่บ้าน เพราะแม่บ้านเป็นคนซื้อ ถ้าแม่บ้านว่าดีพ่อบ้านก็จะไม่เกี่ยว เพราะฉะนั้นในการทำวิจัยจะต้องทำแบบครบวงจร คือ ต้องมีการผลิต การใช้ การแปรรูปและการตลาด ซึ่งการตลาดเป็นตัวสำคัญ อยากรู้ก็ตามขอให้มีความร่วมมือและถ้าลงมือทำแล้วอย่าทำซ้ำ

ถ้าหากช้าแล้วอาจเกิดการแข็ง เช่น ผมตั้งกลุ่มขายมะพร้าววันพฤหัสบดี พุธวันศุกร์ ก็ขาย
ออก. ได้เลย

อีกตัวอย่างหนึ่ง การปลูกมะม่วงโดยอาศัยน้ำฝน มีคนว่าผมฟันหวานแต่
จริง ๆ แล้วปลูก 1,000 ไร่ เฉลี่ย 1.5 ตัน/ไร่ โดยอาศัยน้ำฝนที่พฤษภาคม และขณะเดียวกันก็
ปลูกมะม่วงนอกฤดู พันธุ์เขียวเสวย ปรากฏว่าตอนนี้ขายได้กิโลกรัมละ 50 บาท ถ้าจะไปดู
งานที่ประเทศเวียดนาม พม่า หรือจีน มีอะไรที่เขาคิดว่าเราเพราะฉะนั้นเราจะต้องเข้มแข็ง
ในเรื่องของลูกค้า ผมคิดว่าจะไปได้ จนกระทั่งวันนี้เมื่อถนนหนทางดีแล้วเขาขนผลผลิตเข้า
มาเราขนออกไปก็พอจะคุ้มกันเพราะว่าคนจีนมีอำนาจในการกินอยู่ กินผักวันละขีดก็อยู่ได้
แต่ผมคิดว่าภายในเราจะต้องเข้มแข็งและมีแผนการว่าเราจะทำอะไร และจะเอาผลประโยชน์
จากเขาอย่างไร เพราะว่าตอนนี้เงินมาแรง อาศัยว่าจะเอาเมืองไทยเป็นเพื่อนตาย ตัวอย่าง
เช่น กลุ่มจีน 13 คน ซึ่งมาจากเกาะไหหลำจะมาทำวิจัยร่วมกับไทย ขณะเดียวกันถ้าเราจับ
มือกับประเทศออสเตรเลียได้ ทางการเกษตรจะเติบโตไม่รู้เรื่องเลย เพราะว่าเขามีฤดูใน
การผลิตตลอดปี ซึ่งขอเรียนว่าพวกเราอย่างน้อยใจอย่าหมดกำลังใจ ผมว่าข้าราชการไทยมี
ความสามารถทุกคนทั้งชายและหญิงมีความสามารถ ผมคิดว่าตัวนี้ที่เราไม่รู้ คนไทยมีของดี
แต่ไม่รู้

อย่างการวิจัยผมไปประเทศอินโดนีเซีย ประชุมกันที่เมืองจาการ์ต้า คน
อเมริกันอยู่ USAID พูดว่าคนไทยนี่แปลก ที่ว่างงานวิจัยมันไปได้อย่างไม่รู้ ตอนที่เขาเข้ามา
เมืองไทยแรก ๆ ต้องส่งกล้วยไม้เข้ามาจากฮาวาย พออยู่ 6-7 ปี ยังไม่ทันออกจากเมืองไทย
คนไทยกลับเป็นประเทศที่ส่งกล้วยไม้ออกไปขายมากที่สุดมากกว่าฮาวาย และขณะเดียวกัน
เราทำได้วีรกรรมการตัดแต่งกิ่งและปลูกอ่อนลือกัน ไปทั่วโลก ที่ไม่มีใครที่ไหนทำได้ที่ปลูก
อ่อนในที่ลุ่มและที่ตัดแต่งกิ่ง เราเรียกว่า green pruning และก็เช่นเดียวกันมะม่วงมันในภาษา
อังกฤษจะไม่มี ผมเคยเอามะม่วงมันไปให้ท่านพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ท่านถามว่า
มะม่วงมันภาษาอังกฤษเขาเรียกว่าอะไร ผมตอบไม่ได้ก็เพราะว่าประเทศอื่นเขาไม่มี เช่น
เดียวกับมะพร้าวน้ำหอม ผมคาดคิดว่าเป็นพืชอีกประเภทหนึ่งที่จะไปได้ไกล ตอนที่มีการ
ประชุมกันเมื่อวันที่ 9-10 กันยายน 2539 โดยมีพ่อค้าและนักวิชาการมาด้วย พ่อค้ายืนยันว่า

ไม่มีการล้มตลาดบริษัทที่เราไปมา 3 บริษัท ขายมะพร้าว น้ำหอม ส่งออกทั้งในและนอกประเทศ เมื่อเปิด occupation ของตลาดเท่านั้น ขอให้ทำคุณภาพตามเกณฑ์ คือถ้าจะขายเป็นลูกสดจะต้องมีจำนวนลูก 9 ลูก น้ำหนัก 13-14 กิโลกรัม/กล่อง ถ้าส่งขายบริษัทแปรรูปต้องลูกโต ถ้าขายเป็นลูกสดจะต้องมีมูลค่าเท่าเกณฑ์ เพราะฉะนั้นผมก็คิดว่าเราในฐานะเป็น Policy Maker คงจะทำให้ชัดเจนว่าการแปรรูปควรจะทำอย่างไร ถ้าปลูกส่งนอกควรจะทำปลูกลงที่ไหน ถ้าปลูกขายภายในประเทศมีที่ไหนบ้างมีโรงงานอยู่เราคิดถึงไปว่าโรงงานที่มีอยู่แล้วจนกระทั่งโรงงานมะเขือเทศที่จังหวัดหนองคาย เราก็เอาพนักงานของโรงงานที่หนองคายมาอบรมมะพร้าว เพราะว่าต้องเอามะพร้าวเข้าจะช่วยบริษัทที่ทำมะเขือเทศในช่วงที่มะเขือเทศไม่มีผลผลิต

ผมจึงขอเรียนว่าคงช่วยกันเวลาไปที่ไหนก็บอกด้วย ขณะนี้ที่เราเข้าไปประเทศพม่า โดยเฉพาะบริษัทแนะนำให้ปลูกอยู่ 2 พี่เข้านั้นคือ แดงโม กับแคนตาลูป เมื่อวานยังคุยกับบริษัทที่ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นประธาน โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ เพราะว่ามีเมล็ดพันธุ์มันกินไม่รู้จักหมด ค่อยไปผมจึงสนับสนุนให้ผลิตเมล็ดพันธุ์ F₁ เพราะเมล็ดพันธุ์ F₁ แบ่งกันไม่ได้เพราะเมล็ดพันธุ์พ่อแม่อยู่ที่เรา เขาจะเอาของเราไปได้อย่างไร แม้ว่าสิทธิบัตรพันธุ์พืชไม่ออกก็ไม่เป็นไร เพราะฉะนั้นผมขอให้ข้อคิดไว้ว่า ที่จริงแล้ววันนี้เรื่องสัตว์ ประมง ยังไม่ได้พูดคุยเลยผมไปภาคเหนือที่จังหวัดลำพูน ฝนกำลังตกก็ลุยเลย อยากให้พวกเขาเห็นทันทีที่เราตั้งใจตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปรายได้จะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น มะม่วงเราไปตั้งตัวที่จังหวัดสุพรรณบุรี 15 ครอบครัว ขายนากินคนที่เหลือที่ดินน้อยที่สุดคือ 7 ไร่ ตอนนี้นำไปดูในอดีตใช้รถจักรยานยนต์ มาตอนนี้ใช้รถยนต์ สร้างบ้านกลางนาราคา 2 ล้านบาท อันนี้เป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อยู่ที่ไหนก็ขายได้ แต่วิชาการ High Technology ต้องอยู่กับคนไทย การปลูกมะม่วงระยะชิด 2.5 x 2.5 เมตร ในพื้นที่ 1 ไร่ ปลูกได้ 251 ต้น ผลผลิตเมื่ออายุ 3 ปี เฉลี่ยต้นละ 25 ผล ตามที่ ดร.ธีระ สูตะบุตร กล่าวว่า “ผมขอคัดค้านการปลูกมะม่วงต้นเตี้ยต่อไป เพราะว่ามีพื้นที่น้อยต้องปลูกต้นสูง จึงจำเป็นที่จะต้องในพื้นที่นี้ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น” นั้น ซึ่งตามข้อเสนอของ ดร.ธีระฯ ก็อาจทำได้ที่จะแต่งต้นให้สูง เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ คงต้องศึกษากันต่อไป พวกเราเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีกำลังความคิด

และความสามารถที่จะช่วยให้แผ่นดินไทยสมบูรณ์ มีความร่ำรวยและมีความสุขทุก
กระเปาะนี้ว่ ขอขอบคุณมากครับ

*** **

ส่วนที่ 7

การปิดการสัมมนา

คำกล่าวปิดการสัมมนา
ของ
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สูตะบุตร
กรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
ในพิธีปิดการสัมมนา
เรื่อง กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร
วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539 เวลา 16.45 น.
ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน

ตามที่ท่านศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ อาภาภิรม ประธานกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา เป็นผู้เปิดการสัมมนาไปแล้วเมื่อเช้านี้ นั้น แต่บังเอิญต่อมาท่านต้องไปราชการต่างจังหวัด จึงได้มอบหมายให้ผมมาทำหน้าที่ปิดการสัมมนาในวันนี้แทน

ความจริงเบื้องหลังลึก ๆ ในการจัดสัมมนาในครั้งนี้ มีดังนี้

ส่วนที่ 1 คือการที่จะหาข้อมูลในการที่จะมากำหนดหรือปรับเปลี่ยนทิศทางการวิจัย ในสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยาของชาติให้ชัดเจนขึ้น เท่าที่ผมฟังมาตั้งแต่ต้นนั้น ก็ได้ภาพประเด็นที่ตรงกันในลักษณะที่ว่า เราจะต้องผลักดันในเรื่องของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของวัตถุดิบทางการเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น โดยเฉพาะใช้วัตถุดิบคุณภาพต่ำเพราะอาจขยายฐานการผลิตไปยังประเทศข้างเคียง พร้อมกับการเข้าไปร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านของเรา

ส่วนที่ 2 ผมคิดว่าเราจะต้องพยายามผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพสูงให้มากขึ้น อย่างเช่น ข้าวหอมมะลิ หรือว่าพืชพันธุ์อื่น ๆ ดอกไม้ ไม้ผล คงจะต้องมองในมุมนั้น ผมคิดว่าเราได้ทิศทาง ได้ปัญหา ได้โจทย์ในการวิจัยทางการเกษตรหลายข้อ สภาวิจัยแห่งชาติก็คงจะนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องของการกำหนดทิศทางการวิจัยให้ชัดเจนขึ้น

ในโอกาสนี้ผมต้องขอขอบคุณท่านวิทยากร ท่านผู้มาร่วมอภิปรายทุกท่าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ดำเนินการจัดสัมมนาครั้งนี้ที่ต้องใช้เวลาใช้ความสามารถ และสุดท้ายขอขอบคุณบริษัทเอเซียเนมาร์เก็ตติ้งเซอร์วิส จำกัด ที่สนับสนุนการสัมมนาในครั้งนี้ส่วนหนึ่งนอกเหนือจากที่ได้รับจากสภาวิจัยแห่งชาติแล้ว

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้งหนึ่ง และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอีก สิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง เช่น ได้ทราบว่ามีหลาย ๆ ท่านต้องการจะเข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ แต่ทางเราไม่ได้เชิญต้องขออภัยด้วยนะครับ คิดว่าพื้นที่อาจจำกัดนิดหน่อยเลยไม่ได้เชิญกว้างพอ แต่ว่าถ้าโอกาสต่อไปมีการสัมมนาอย่างนี้ หากเราไม่ได้เชิญแต่ท่านสนใจจะมาก็ขอความกรุณาแจ้งให้ทราบด้วยครับ ก็ขอขอบคุณอีกครั้ง และขอปิดการสัมมนา ณ บัดนี้

ส่วนที่ 8

ภาคผนวก

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

1. นายอาณัติ อภาภิรม	ประธานกรรมการ
2. นายเจริญศักดิ์ โจนนฤทธิ์พิเชษฐ์	กรรมการ
3. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
4. ม.ร.ว.ชัยฉัตร สวัสดิวัตน์	กรรมการ
5. นายเทอด เจริญวัฒนา	กรรมการ
6. นายชนินท์ เจียรวนนท์	กรรมการ
7. นายบรรเจิด คติการ	กรรมการ
8. นายศักรินทร์ ภูมิรัตน์	กรรมการ
9. นายสันศักดิ์ โจนสุนทร	กรรมการ
10. นายสุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์	กรรมการ
11. นายอนันต์ ดาไลดม	กรรมการ
12. นายอนุชา จินตกานนท์	กรรมการ
13. นายอภิรัตน์ อรุณินท์	กรรมการ
14. นายอำพน กิตติอำพน	กรรมการ
15. นายธีระ สูตะบุตร	กรรมการและเลขานุการ
16. นายนที เนียมศรีจันทร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
17. นายครรชิต พุทธโกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ที่ 327/2539
เรื่อง แต่งตั้งคณะเจ้าหน้าที่จัดการสัมมนา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขา
เกษตรศาสตร์และชีววิทยาจะจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อ
ประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ในวันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539 ณ
โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

ฉะนั้น เพื่อให้การสัมมนาดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงแต่งตั้งคณะเจ้า
หน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบการสัมมนาดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายอำนวยความสะดวก

- (1) เลขานุการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 - (2) รองเลขานุการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ฝ่ายสังคมศาสตร์
 - (3) รองเลขานุการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ฝ่ายวิทยาศาสตร์
 - (4) ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล
- หน้าที่: - ให้การต้อนรับแขกผู้ใหญ่ที่มาร่วมสัมมนา
- ดูแลการจัดสัมมนาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. ฝ่ายพิธีการและการจัดการ

- (1) นายนที เนียมศรีจันทร์
- (2) นายครรชิต พุทธโกษา
- (3) นายสุทธิพงษ์ แดงสกุล
- (4) นายชัยยุทธ ชัยสิทธิ์
- (5) นายเอนก บำรุงกิจ

(6) นางสาวอังสนา โตกิจกล้า

หน้าที่ : - จัดทำโครงการสัมมนา กำหนดการสัมมนาและงบประมาณการสัมมนา

- จัดทำหนังสือขออนุมัติงบประมาณจัดสัมมนาต่อ วช.
- จัดทำหนังสือขออนุมัติจัดสัมมนาต่อ ปกท.วว.
- จัดทำคำกล่าวรายงานการสัมมนา คำกล่าวเปิดการสัมมนาและคำกล่าวปิดการสัมมนา
- แจกกำหนดการและขั้นตอนต่างๆ ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาและแขกผู้มีเกียรติทราบ
- จัดเตรียมของที่ระลึกให้วิทยากร
- ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยของประธานในพิธีเปิดการสัมมนา
- เป็นพิธีกรตลอดการสัมมนา
- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. ฝ่ายเอกสาร

- (1) นายครรชิต พุทธโกษา
- (2) นางพิกุล ชุ่มชาติ
- (3) นางสาวอังสนา โตกิจกล้า
- (4) นางเพ็ญศิริ ศิริพราหมณกุล
- (5) นางจรรยา พรหมถาวร

หน้าที่ : - จัดทำหนังสือเชิญวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา

- จัดเตรียมเอกสารประกอบการสัมมนา
- จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในวันสัมมนา
- ถอดเทปการสัมมนา
- จัดทำรายงานการสัมมนา
- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

4. ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

- (1) นางปราณีต ดิษริยะกุล
- (2) นางอนงค์ จีระบุตร
- (3) นายสมชาย เต็งนิยม

หน้าที่ : - จัดทำข่าวการสัมมนา

- ประชาสัมพันธ์การจัดสัมมนาต่อสื่อมวลชน
- ถ่ายรูปตลอดคึกิจกรรมการสัมมนา
- ให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่สื่อมวลชน
- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

5. ฝ่ายต้อนรับและอำนวยความสะดวก

- (1) นายนที เนียมศรีจันทร์
- (2) นางสาวจิต มหาวิหกานนท์
- (3) นายขจรศักดิ์ จัยวัฒน์
- (4) นายดวงภัทร เจริญทรัพย์
- (5) นายสุทธิพงษ์ แดงสกุล

หน้าที่ : - ให้การต้อนรับ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา

- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6. ฝ่ายลงทะเบียน

- (1) นายครรชิต พุทธิโกษา
- (2) นางนวลละออ เศรษฐบุตร
- (3) นายสุภมนตรี พุฒศิริ
- (4) นางสาวอังสนา โตกิกกล้า
- (5) นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา
- (6) นางอุบล อาจารย์ย์
- (7) นางเพ็ญศิริ ศิริพราหมณกุล

- หน้าที่ : - จัดแฟ้มลงทะเบียนผู้เข้าร่วมสัมมนาและบัตรเชิญแขกผู้มีเกียรติ
- จัดทำป้ายชื่อเจ้าหน้าที่ วิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา
 - ดำเนินการเกี่ยวกับการลงทะเบียนแก่วิทยากร ผู้เข้าร่วมสัมมนา และสื่อมวลชน
 - ประสานงานมอบเงินค่าตอบแทนให้วิทยากร
 - จัดเตรียมของที่ระลึกให้ประธานฯ มอบให้วิทยากร
 - แจกเอกสาร
 - ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ฝ่ายการเงิน

- (1) นายนที เนียมศรีจันทร์
- (2) นายครรชิต พุทธโกษา
- (3) นางสาวอังสนา โตกิจกล้า

หน้าที่ : - ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินเพื่อใช้ในการสัมมนา

8. ฝ่ายสถานที่

- (1) นายนที เนียมศรีจันทร์
- (2) นายครรชิต พุทธโกษา
- (3) นายสุทธิพงษ์ แดงสกุล

หน้าที่ : - จัดทำป้ายหน้าเวที

- ประสานงานกับโรงแรมมารวยการ์เด็นเกี่ยวกับการใช้และจัดสถานที่สำหรับสัมมนาและรับประทานอาหารว่างและอาหารกลางวัน พร้อมอุปกรณ์และเครื่องโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ จัดดอกไม้ตกแต่งห้องสัมมนา จัดเตรียมผ้าปูโต๊ะ และจัดโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย
- บันทึกเทปการสัมมนา
- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

9. ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

- (1) นางผ่องศรี บุญญศิริกุล
- (2) นายสุทธิพงษ์ แดงสกุล
- (3) นางจรรยา พรหมถาวร

หน้าที่ : - ติดต่อและดูแลเรื่องอาหารและเครื่องดื่มสำหรับแขกผู้ใหญ่

วิทยากร และผู้เข้าร่วมสัมมนา

- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ให้เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายร่วมมือประสานงานซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

สั่ง ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2539

(ลงชื่อ) สุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์

(นายสุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์)

เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

อัสมา โดกิจกล้า

(นางสาวอังสนา โดกิจกล้า)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4

ที่ วว 0707(กช.)/ว.7739

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ถนนพหลโยธิน จตุจักร กท. 10900

14 สิงหาคม 2539

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร"
เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการสัมมนาฯ 1 ชุด
2. กำหนดการสัมมนาฯ 1 ชุด
3. ใบตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาฯ 1 ชุด

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา จะจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ในวันที่ 27 กันยายน 2539 ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมของประเทศเพื่อนบ้านเปรียบเทียบกับของประเทศไทย เพื่อหาแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุด โดยการบรรยายพิเศษและอภิปรายกลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนมีการซักถามและเสนอแนะต่างๆ จากผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนประมาณ 150 คน เพื่อจะได้นำข้อมูลและข้อเสนอแนะจากการสัมมนาไปใช้ประกอบในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้านและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอนาคตต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้ด้วย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน ค่าอาหารกลางวัน และค่าอาหารว่างตลอดการสัมมนา และขอได้โปรดแจ้งการตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาฯ ไปยังสำนักงานฯ ภายใน วันศุกร์ที่ 13 กันยายน 2539

อนึ่ง การจัดสัมมนาฯ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ดำเนินการขออนุมัติให้ข้าราชการเข้าร่วมสัมมนาได้โดยไม่ถือเป็นวันลาและมีสิทธิ์เบิกค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้ ตามระเบียบของทางราชการจากต้นสังกัดเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเข้าร่วมสัมมนาฯ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุวิทย์ วิบุลย์เศรษฐ์
(นายสุวิทย์ วิบุลย์เศรษฐ์)

เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล

โทร. 579-9260 โทรสาร 579-9260

รหัส NRCT.....

ใบตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร”
วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539
ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น กรุงเทพฯ (ตรงข้ามสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

กรุณากรอกข้อความและส่งคืน นายนิธิ เนียมศรีจันทร์ กองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 หรือแจ้งทาง โทรสารหมายเลข 579-9260 ภายใน วันศุกร์ที่ 13 กันยายน 2539 ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

1. ชื่อ - สกุล (นาย, นาง, นางสาว).....
 2. ตำแหน่ง.....
 3. หน่วยงาน(โดยละเอียด).....

- โทรศัพท์..... โทรสาร.....

4. การตอบรับการเข้าร่วมสัมมนา

- ได้ (ถ้าตอบข้อนี้ ต้องตอบข้อ 5 ด้วย)
- ไม่สามารถเข้าร่วมสัมมนาและไม่ส่งผู้แทน

5. การร่วมรับประทานอาหารว่าง และอาหารกลางวัน

- อาหารว่าง (เช้า)
- อาหารกลางวัน
- อาหารว่าง (บ่าย)
- อาหารว่าง (เช้า) และอาหารกลางวัน
- อาหารว่าง (เช้า) และอาหารว่าง (บ่าย)
- อาหารกลางวัน และอาหารว่าง (บ่าย)
- อาหารว่าง (เช้า) อาหารกลางวัน และอาหารว่าง (บ่าย)

X X X X X X X X

ที่ วว 0707(กช.)/ว.7740

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ถนนพหลโยธิน จตุจักร กท. 10900

14 สิงหาคม 2539

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง"กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร"
เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการสัมมนาฯ 1 ชุด
2. กำหนดการสัมมนาฯ 1 ชุด
3. ใบตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาฯ 1 ชุด

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา จะจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร" ในวันที่ 27 กันยายน 2539 ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมของประเทศเพื่อนบ้านเปรียบเทียบกับของประเทศไทย เพื่อหาแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรที่จะทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลตอบแทนสูงสุด โดยการบรรยายพิเศษและอภิปรายกลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนมีการซักถามและเสนอแนะต่างๆ จากผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนประมาณ 150 คน เพื่อจะได้นำข้อมูลและข้อเสนอแนะจากการสัมมนามาใช้ประกอบในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้านและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอนาคตต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่าหน่วยงานของท่านเกี่ยวข้องกับการสัมมนาครั้งนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านหรือผู้แทนจำนวน 1 คน เข้าร่วมสัมมนาดังกล่าว โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน ค่าอาหารกลางวัน และค่าอาหารว่างตลอดการสัมมนาและขอได้โปรดแจ้งการตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาฯ ไปยังสำนักงานฯ ภายใน วัน
ศุกร์ที่ 13 กันยายน 2539

อนึ่ง การจัดสัมมนาฯครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ดำเนินการขออนุมัติให้ข้าราชการเข้าร่วมสัมมนาได้โดยไม่ถือเป็นวันลาและมีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้ ตามระเบียบของทางราชการจากต้นสังกัดเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเข้าร่วมสัมมนาฯ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์
(นายสุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์)
เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล
โทร. 579-9260 โทรสาร 579-9260

รหัส NRCT.....

ใบตอบรับการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร”
วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539
ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น กรุงเทพฯ (ตรงข้ามสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

กรุณากรอกข้อความและส่งคืน นายนที เนียมศรีจันทร์ กองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล สำนักงาน
 คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 หรือแจ้งทาง โทรสารหมายเลข
 579-9260 ภายใน วันศุกร์ที่ 13 กันยายน 2539 ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

1. ชื่อ - สกุล (นาย, นาง, นางสาว).....
2. ตำแหน่ง.....
3. หน่วยงาน (โดยละเอียด).....
-
- โทรศัพท์..... โทรสาร.....

4. การตอบรับการเข้าร่วมสัมมนา

- ได้ (ถ้าตอบข้อนี้ ต้องตอบข้อ 5 ด้วย)
- ไม่สามารถเข้าร่วมสัมมนาและไม่ส่งผู้แทน
- ไม่สามารถเข้าร่วมสัมมนาและขอส่งผู้แทน (ถ้าตอบข้อนี้ ต้องตอบข้อ 5 ด้วย)

ชื่อ (นาย, นาง, นางสาว).....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

5. การร่วมรับประทานอาหารว่าง และอาหารกลางวัน

- อาหารว่าง (เช้า)
- อาหารกลางวัน
- อาหารว่าง (บ่าย)
- อาหารว่าง (เช้า) และอาหารกลางวัน
- อาหารว่าง (เช้า) และอาหารว่าง (บ่าย)
- อาหารกลางวัน และอาหารว่าง (บ่าย)
- อาหารว่าง (เช้า) อาหารกลางวัน และอาหารว่าง (บ่าย)

แบบประวัติวิทยากร

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง

"กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร"

วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539

ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

1. ชื่อ (นาย, นาง, นางสาว).....นามสกุล.....
2. วุฒิการศึกษา.....
.....
3. ตำแหน่ง.....
.....
4. ที่ทำงาน/สถานที่ติดต่อ.....
.....
5. ประสบการณ์และผลงานทางวิชาการ
 - (1).....
 - (2).....
 - (3).....
 - (4).....
6. อื่นๆ

หมายเหตุ กรุณาส่งประวัติวิทยากรมาที่ นายนที เนียมศรีจันทร์ กองวิเคราะห์โครงการ
และประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ถนนพหลโยธิน
เขตจตุจักร กท. 10900 ภายในวันที่ 30 สิงหาคม 2539 ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

แบบประวัติผู้ดำเนินการอภิปราย

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง

"กลยุทธ์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร"

วันศุกร์ที่ 27 กันยายน 2539

ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

1. ชื่อ (นาย, นาง, นางสาว).....นามสกุล.....
2. วุฒิการศึกษา.....
.....
3. ตำแหน่ง.....
.....
4. ที่ทำงาน/สถานที่ติดต่อ.....
.....
.....
5. ประสบการณ์และผลงานทางวิชาการ
 - (1).....
 - (2).....
 - (3).....
 - (4).....
6. อื่นๆ

หมายเหตุ กรุณาส่งประวัติผู้ดำเนินการอภิปรายมาที่ นายนที เนียมศรีจันทร์ กอง
วิเคราะห์โครงการและประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กท. 10900 ภายในวันที่ 30 สิงหาคม 2539
ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา

คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ

1. นายอาณัติ อภาภิรม
2. นายสุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์
3. นางจุฑามณี เอี่ยมสุพรรณ

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

1. นายอาณัติ อภาภิรม
2. นายเจริญศักดิ์ โจรนฤทธิพิเชษฐ
3. นายบรรเจิด คติการ
4. นายสันทัต โจรนสุนทร
5. นายสุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์
6. นายธีระ สุตะบุตร
7. นายนที เนียมศรีจันทร์
8. นายครรชิต พุทธโกษา

คณะกรรมการประสานงานวิจัยและพัฒนาฯ ภายใต้สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

1. นายจีระศักดิ์ เกษร์สุวรรณ (แทน นายทวี หอมขง)
2. นายเจริญ สุขนันตพงษ์ (แทน นายเพชรรัตน์ วรรณภีร์)
3. นายชนวน รัตนวราหะ (แทน นายวิจิตร เบญจศีล)
4. นางนิตยา พุทธโกษา
5. นายบัณฑิต จริโมภาส
6. นายพีระศักดิ์ จันทร์ประทีป
7. นางยศวดี อึ้งวิเชียร
8. นายวิจิตร วังไฉ
9. นายสุรนนท์ สุภัทรพันธุ์
10. นางสุนันทา สมพงษ์

11. น.ส.สุภาพร แก้วสมพงษ์
12. นางสุรีย์ สุขพันธ์โพธาราม
13. นายเอนก บำรุงกิจ
14. น.ส.อังสนา โตก๊กกล้า

วิทยากร

1. นายกฤษฎา สัมพันธ์รักษ์
2. นายธีรยุทธ กัณฑ์รัตนกุล
3. นายนิพนธ์ สว่างทรัพย์
4. นายประดิษฐ์ พิระมาน
5. ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล
6. นายมนตรี คงตระกูลเทียน
7. น.ส.ลีนา พงษ์พุกษา
8. นายศรัณย์ วรรณนัจฉริยา
9. นายโสภิต ทองปาน
10. นางอัญชลี อุไรกุล
11. นายอภิชาติ พงษ์ศรีหกุลชัย
12. นายอำพน กิตติอำพน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

1. นางจรรยา พรหมถาวร
2. นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา
3. นายชัยยุทธ ชัยสิทธิ์
4. นางดวงวรรณ สิทธิเวทย์
5. นายดวงภัทร เจริญทรัพย์
6. นางนิตานาถ มีชำนาญ
7. นางนวลละออ เศรษฐบุตร

8. นายบุญเจ็ด โสภณ
9. นางประภา สัตยานนท์
10. นางผ่องศรี บุญญศิริกุล
11. นางเพ็ญศรี ศิริวัลย์
12. นางพิกุล ชุ่มชาติ
13. นางเพ็ญศิริ ศิริพราหมณกุล
14. นางกัศมน สุวรรณโร
15. น.ส.รจิต มหาวิหกานนท์
16. นางสาวลักษณ์ ภูมิวิสนะ
17. นายสมชาย เต็งนิยม
18. นายสุกมมนตรี พุฒศิริ
19. นางสุชัญญา สารารักษ์
20. นายอภิชัย รุจิระชูณฑ์
21. นางอรุจฉา ศศิปรียจันทร์
22. นางอุบล อาจารย์ย์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมวิชาการเกษตร ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กท.10900

1. นายณรงค์ศักดิ์ เสนาณรงค์
2. นายวิเชียร เพชรพิสิฐ

กรมส่งเสริมการเกษตร ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กท.10900

1. นายไกววัล กล้าแจ้
2. นายชวาลวุฒฒ ไชยนุวัตติ
3. นางยุพา อิทราเวช
4. นายวุฒินัย ชูวนานนท์
5. นางอ้อมทิพย์ สุทธิพงษ์เกียรติ

กรมชลประทาน ถ.สามเสน เขตดุสิต กท.10300

1. น.ส.ชุตินาฏ มะลิวัลย์
2. นายสงัด อ่อนนุ่ม

กรมประมง เกษตรกลาง ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กท.10900

1. นายจุฬ สิ้นชัยพานิช
2. นางผ่องเพ็ญ รัตตกุล
3. นางสมหญิง เปี่ยมสมบูรณ์
4. นางอุ้นจิต ปาติยเสวี

กรมปศุสัตว์ ถ.พญาไท เขตพญาไท กท.10400

1. นายปรีชา บัวทองจันทร์

สำนักเศรษฐกิจการเกษตร ถ.ราชดำเนินนอก กท.10200

1. นายกิตติพงษ์ สุเรนทร์รังสิกุล

กระทรวงพาณิชย์กรมส่งเสริมการส่งออก ถ.รัชดาภิเษก เขตจตุจักร กท.10900

1. น.ส.อุไรวรรณ อนุกุล

กระทรวงอุตสาหกรรมกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 1193 อาคารบุญผ่อง ชั้น 19 ถ.พหลโยธิน เขตพญาไท
กท.10400

1. นางพรรณี บุญยะกั้มพ

กระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 399 ถ.สามเสน แขวงเทเวศน์ เขตดุสิต กท.10300

1. น.ส.รัชดา ทนวิฑูว์ตร
2. นางอัญชลี สวาสดีธรรม

ทบวงมหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ.พญาไท เขตปทุมวัน กท.10330

1. นางขนิษฐ ตัณฑริรัตน์
2. น.ส.เบญจภรณ์ รุ่งพิทักษ์ไชย
3. นายบุญมี สัตยญสุวศรี
4. น.ส.สุนีย์ เสริมศิริโสภณ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กท.10900

1. นายณรงค์ ตากเลิศสุข
2. นายบุญเติม ศิระวัฒนประเสริฐ
3. นางภัทรา ชูวาทิวัฒน์
4. นายวิจารณ์ วิชชุกิจ
5. นายศานิต แก้วเอียน
6. นางสาวสนม ประดิษดวง
7. นางสาวรณรา ประณีตวตกุล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 99 ถ.พหลโยธิน อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12121

1. นายสุทธิชัย สมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

1. นางเพิ่มพูน กীরติกสิกร

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กท.10240

1. นางเฉลียว ฉัตรแก้ว

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

1. นายสมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

1. น.ส.พรชุลย์ นิลวิเศษ

มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ.พิษณุโลก-นครสวรรค์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000

1. น.ส.อมรลักษณ์ ปรีชาหาญ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ถ.ฉลองกรุง เขต-
ลาดกระบัง
กท.10520

1. นางระติพร หาเรือนกิจ
2. นางอูมา แสงคร้าม
3. นายอภิสิทธิ์ แก้วฉา

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290

1. นายชูศักดิ์ จันทนพศิริ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 196 ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร
กท.10900

1. นายทรงเกียรติ วิสุทธิพิทักษ์กุล

เนื้องานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชั้น 19 อาคารมหานครอิมซัม 539/2
 ถ.ศรีอยุธยา เขตราชเทวี กท.10400

นายปิยะวัตติ บุญ-หลง

องค์กรเอกชน

นายกิตติ ชูณหวงศ์

บริษัทสยามเกษตรจักรกล จำกัด

ชั้น 12 อัมรินทร์ทาวเวอร์ 500 ถ.เพลินจิต เขตปทุมวัน กท. 10500

นายไกรสิทธิ์ โรจนเกษตรชัย

บริษัทอะกรีเบส จำกัด

เลขที่ 1131/231 ถ.เทอดคำริ เขตคูสิต กท.10300

นายจิตศักดิ์ ไชยพาน

บริษัทสับประรดไทย จำกัด

316-317 ถ.เพชรเกษม อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77000

น.ส.จันทร์วิภา ธนะโสภณ

เลขที่ 49/19-22 ถ.ห้วยแก้ว อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300

นายชูชาติ ตันอังสนากุล

บริษัทยูนิซีคส์ จำกัด

เลขที่ 1/87-88 ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กท.10900

นายชนะพล พอสม

บริษัทเนสเล่ จำกัด 500 ถ.เพลินจิต กท.10330

นายทรงชัย กฤติยาภิชาติกุล

เลขที่ 54 หมู่ 5 อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

นายนรสีห์ ตระกูลช่าง

เลขที่ 27/365 หมู่ 3 แขวงบางนา เขตพระโขนง กท. 10260

9. นางนุชนาฏ เต็มกลิ่น
สมาคมโรงงานน้ำตาลไทย
เลขที่ 794 อาคารไทยรวมทุน ถ.กรุงเทพฯ วัดโสมมณีส กท.10100
10. นายบุญส่ง ป้อมสกุล
เลขที่ 196/1 หมู่ 13 ต.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี 72110
11. น.ส.ปฎิมา สดประเสริฐ
บริษัทนครหลวงค้าข้าว จำกัด
เลขที่ 126/104-111 ตึกซีเอ็มทาวเวอร์ ชั้น 28
ถ.กรุงธนบุรี เขตคลองสาน กท.10600
12. นายประเสริฐ ศีลสุภคต
บริษัทไซอานามิด ประเทศไทย จำกัด ชั้น 23 อาคารสีลมคอมเพล็กซ์
เลขที่ 191 ถ.สีลม เขตบางรัก กท.10500
13. นายประวิทย์ จตุรศรีวิไล
บริษัทกรีนลีฟส์ จำกัด
เลขที่ 87/36-37 ถ.ประชาชนิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กท.10900
14. นายพิพัฒน์ วีระถาวร
ศูนย์วิจัยอ้อยน้ำตาลวังขนาย
เลขที่ 889 อาคารไทย ซีซี ชั้น 28 ถ.สาทรใต้ เขตสาทร กท.10120
15. นายพรชัย ปิ่นวิเศษ
บริษัทแอทโกรออน จำกัด
เลขที่ 164 หมู่ 1 ต.ย่านยาว อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี 72130
16. นายยงยุทธ ว่องเกรียงไกร
บริษัทเจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ จำกัด
เลขที่ 36 ถ.จันทร์ เขตสาทร กท.10120
17. นายวิฑูร สุนทรเสนีย์
บริษัทโปรครอป จำกัด
เลขที่ 21/40-41 ถ.งามวงศ์วาน เขตจตุจักร กท.10900

18. นายวีระศักดิ์ ดวงจันทร์
เลขที่ 75/17 ถ.นเรศวร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
19. นางศิริภรณ์ แก้วคุณ
บริษัทบางกอกกรีน จำกัด
เลขที่ 42 หมู่ 6 ถ.พุทธมณฑลสาย 4 อ.สามพราน จ.นครปฐม 73220
20. น.ส.สงวนศรี เจริญเหรียญ
กลุ่มน้ำตาลวังขนาย อาคารไทยซีซีทาวเวอร์ ชั้น 28
เลขที่ 889 ถ.สาทรใต้ เขตสาทร กท.10120
21. นายสุนทร จิตต์อำนวย
ห้างหุ้นส่วนจำกัด คิมเฮงเซียงราชสีมา
เลขที่ 1818 ถ.สุนทรารายณ์ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000
22. นายสมเดช เลชะกุล
บริษัทปอดไต้ท์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
เลขที่ 95/3 ถ.งามวงศ์วาน เขตจตุจักร กท.10900
23. นายสมศักดิ์ เอกวินัย
บริษัท Sun Feed จำกัด
เลขที่ 1/97-98 ถ.พหลโยธิน 40 เขตจตุจักร กท.10900
24. นายสมศักดิ์ ศรีบัวรอด
บริษัทไทยซิลค์โปรดักส์ จำกัด
เลขที่ 74 หมู่ 10 ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30280
25. นายสมชาย ชีระบุตร
บริษัทอินเตอร์ครีوب จำกัด
เลขที่ 71/7 ถ.เศรษฐศิริ 2 เขตพญาไท กท.10400
26. นายสมเกียรติ ตั้งใจอาวรรณ
บริษัท Sun Feed จำกัด
เลขที่ 1/97-98 ถ.พหลโยธิน 40 เขตจตุจักร กท.10900

27. นายอนุชิต วรินทร์เสถียร
บริษัทบีบีอินชอยและแอนด์
เลขที่ 523 ถ.มหาพฤฒาราม เขตบางรัก กท.10500
28. นายอรรถพร ต้นสกุล
ห้างหุ้นส่วนจำกัดรังสิตเศรษฐกิจการเกษตร
เลขที่ 265/54 ศูนย์การค้ารังสิต 15 ถ.รังสิต-ปทุมธานี
อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

๕ สื่อมวลชน

1. นางจุฬารัตน์ เสรีเชษฐพงษ์
บริษัทแปซิฟิค
2. นายไตรเทพ ไกรรา
หนังสือสื่อธุรกิจ
3. นายไพบูลย์ ศรีนวลมาก
โทรศัพท์ชน ช่อง 5
4. น.ส.ศิริลักษณ์ ดอกชะเอม
บริษัทแปซิฟิค
5. น.ส.ศรีสุดา ปัญญาพงศ์
หนังสือกรุงเทพธุรกิจ
6. นายสุทธีวรรณ ช่วยบำรุง
โทรศัพท์ชน ช่อง 5
7. น.ส.หนึ่งฤทัย แพร่สีทอง
หนังสือเคหการเกษตร
8. น.ส.อรทัย คล้ายชม
หนังสือพิมพ์วิญจักรรายวัน

คณะผู้จัดทำรายงานการสัมมนา

(1) บรรณาธิการ	นายนที เนียมศรีจันทร์
(2) ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นายครรชิต พุทธิโกษา
นางสาวอังสนา ไตกิจกล้า
(3) ถอดเทป	นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา
(4) คอมพิวเตอร์	นางสาวอังสนา ไตกิจกล้า
นางเพ็ญศิริ ศิริพราหมณกุล

ผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดพิมพ์รายงานการสัมมนา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
196 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กท. 10900
โทร. 579-0593, 579-2283
โทรสาร 579-2283, 579-9260

การเย็บเล่มเข้าปกรายงานการสัมมนา

บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด
9/12-13 ซอยเสนานิคม 1
ถนนพหลโยธิน 32 แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กท. 10900
โทร. 561-1379, 579-2957, 941-6650-1
โทรสาร. 941-6652

*** **

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

17445

ว
05
7/2539

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม. สำนักงานคณะ -
กรรมการวิจัยแห่งชาติ.
รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง
กลยุทธ์ของประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้าน
ในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร

